

፳፯ ልጅ ገጽ
፳፯ ገጽ ገጽ ገጽ ገጽ ገጽ ገጽ

(Falam)

Original Title: Disciples Manual

By William MacDonald

Copyright 2011 by William MacDonald

www.william-macdonald.org

Published by

Mr. Kap Khen Thang

Family Literature Ministry

G.O.P. Box 395

Yangon

Myanmar

Phone 0095641084

tzm@yangon.net.mm

or

wtfm@gmail.com

፳፯ ልጅ ገጽ

፳፯ ገጽ ገጽ ገጽ ገጽ ገጽ

SECTION : I KRISTIAN DUNጽጽጽጽጽጽ ልጅ ገጽ

1. Dungthluntu si ding n
2. Khrih ih dodal danpawl
3. Then khat nak 1 (Luka 6:12-26)
4. Then hnih nak 2 (Luka 6: 27-28)
5. Thenthum nak 3 (Luke 6:39-49)
6. A him mi hmailam nei Aw (Matthai 6:19-34)
7. A zaten tansan aw” tiah a ti Luke 14:25-35
8. Pathian va neep hlah Matthai 20:1-16
9. Na sumpai thawn rualpi hawl aw Luk 16:1-15
10. Zohman ih phuan suak lo misual I Timote 6:6-10; 17-17
11. Pathian hrangih a thabikmi lawng
12. 20/20 hmuh nak II Cor 5: 9-21

SECTION: II KRISTIAN ZAZA

13. Jesuh bangtuk si ding tum aw
14. Na duhdawtnak mi in thei seh
15. Midang lainat nak nei aw
16. Thlarau thawn khat aw Efisa 5:18
17. Hmunniam lak aw
18. Bawipa i kekkuai teraw
19. Thianghlim nunnei aw

SECTION: III KRISTIAN NUN

20. Nun zaten hlanawk nak
21. Felfai ten na theithe

22. Kunkhaw rundamnak
 23. Tihnim nak rak lak aw
 24. Bawipa zanriah Lk 22:7-20,1 Kor 11:23-34
 25. Tuah lamhruainak thuthawn
 26. Na bible kha theithiam aw
 27. Nunpi dingin ziraw
 28. Thlacam ringring aw
 29. Jesuh thawn nitin na hman dingmi caan.
 30. Pathian biaktu (Thangthattu) va si aw
 31. Khrih ih Inn sungsang cu duhdawt aw
 32. Umdan thiam nak nun neiaw
 33. Simmi poh zumhmang tu vasi hlah
 34. Ziangtik hmanah a sung pek hlah
 35. Sia le tha theihthei nak nunnei aw
 36. Thil zawngza tlunah hnagam nun nei aw-ziangtik ah a cangthei
 37. Raithawi nun nei nung aw
 38. Na lei finkhawi thiam aw
 39. Thit awk nak
 40. Nu le pa ih kilkhawinak
 41. Kan duh nak silo Pathian duhnak sawn
- SECTION: IV KRISTIAN HNATUAN NAK**
42. Na thlsarau lak sawng khathei aw
 43. Saal va si aw
 44. Pumpaak thuthang thasim ding ah- (*by David Dunlap*)
 45. Pathian thusim aw
 46. Theihthei lo vanmipawl hnatuan nak
 47. Zumnak ih nundan
 48. Jesuh hrang ah thinlung phur tu siaw
 49. Hminthang ding vatum hlah
 50. Remcaannak le tuanvo pawl
 51. Kawhhran karhzai nak
 52. Kawhhran thanso nak
 53. Pakhat le pakhat dungthluntu
 54. Hruaitu pawl ih thu zirh nak
 55. Kawhhran khuai hna□uan dan
 56. A fate deuh cu a that thei sawn

SECTION: V THONEINAK

57. Thu net nak

Appendixes

- A. Phuang suak aw, hlon men hlah aw
- B. Nundan ih thuthangtha sim nak
- C. Nundan ih dungthluntui nun zirh nak (*By Andreas Lindner*)
- D. Pawlkom awk nak cu ka duh
- E. Pastor kan hlang ding maw?
- F. Pathian duhnak hawlih nung
- G. Khirstian calai hnatuan nak
- H. Thuhrampi, thupibik, le a tuul lo mi el awk nak

DUNGIHLUN TU
KUTKAIH

DUNGTHLUN TU KUIKAIH

ZOZO KHAIIN TUANIHEI MI KAN NEI

Hi cabu hi asiar tamtu hrangah cun cangan tu paih phunsang cazir nak a silo zia an hmufiang zet ding. Kumzabi hrek lenglo mitampi dungthluntutha si ter hi a nunnak le a hnatuan mi asi. Hi cabu hi dungthluntu le dungthluntu si dingih a tuahtu pawl ih an tuahtuan mi a bawm theiding ti ruahnak thawn nganmi a si. Umhar phenih siar dingih ngan mile suahmi khal asi lo. Anung cabu siar ding cun caan tamtak pek atul, thateih ruah atul. Curaungah mi hrekkhat cun mino pawl dungthluntu tha siter nakah antha a nau theu. Midang hnenih ka zirh thei lo mi tampi aum ziangah tile cu pawl tlacu keimah ka nunnak ih katuah le thlunthei lomi pawl ansi ruangah. A tha, ziangah tile thil hmuahhmuah na tuah, thlunthluh thei lo, a sinan cumi in adang thil tha tuah nak lo dawn kham hlah seh. Zo tlawng saya khal in tlawng ih asi nak dim dingah phunhrek pawl an laak dah lo. Inn tum pipi sak dingah le kawhhran kilkhawi dingah lamzim kapih thil zuar pawl an siding tihi zo khal in an raut dah lo. A ummi hnatuan kha pakhat le pakhat bawm aw vualvo ih tuani Bawipa tumtah mi cu asi. Kawhhran hnen ah laksawng a phunphun pek asi zo ti mikha Paul cun hitin a ngan, “Hi hmuahhmuah ape tucu thlarau pakhat lawng asi. A mai duh vekin laksawng dangdang kha pompaak hnen ah a pe fingfing” (I Kor 12:11). Pathain ih tumtah mi pawl tuan dingah zozo khal tuanvo kannei asi. Naral pawl in natlin lo nak sirhsan inna theih dingah an lo rel. Asi lole thin thannau ding tongkam pawl na hna theih ah a tong men ding, thiltuah dingmi pawl khal na tuah thei lo tiin anlo sawisel ding. Asinan a tong mi pawl kha thinlungah cing lo in a ngai khal ngaihlah aw. Pathian in a tumtah mipawl na thehsuak thei nak dingah thei nak le thazang thar a lope ding asi. “Ziangah tile a mai tutah mi duh dingah le nan tuansuak dingah Pathian cu nan sungah hna a tuan asi (Filipi 2:13). Curuangah, dungthluntu tha hring suak lole tuahthei nak dingah ziangtin tan nala ding? Kumkhua deih thil pakhat khat tuah ding ah Pathian in ziangmi zawnah alo bawmtheu? Na hngakhlap zetmi pawl na thehsuak theinak dingah ziang si alo zirh? Nuhmei zawnzai pawl tha a pe theu maw? Mino pakhat hruai awla James ih “a ding mi biaknak”kha teter aw. Ziangtin kan lengding, thlum tak in kan pawl kawm thei ding le thlarau lam hlawk nak ziang tin a ngah thei ding ti mi pawl kha sim fiang aw. Bible bung cang khih hmuh tu cabu (concordance) pawl hman dan kha mino pawl hnenah na zirh thei pei maw?

Cabu tampi siarter aw. Cu mi cun an nunnak ah thil tampi a thlengaw ding. Music a duh tu pawl kha hla hruai thei ding in bawm aw. Thalai tam sawn cun kawhhran sung ih um nak in aleng ih um an peih sawn. Tuahlai ding mi thil pawl thawn a pehparaw mi pawl sut aw. Cu mi in tleirawl pawl upa pawl ih thinlung ah Bawipa hna tuan duhnak le caak nak an nei ding cule rundam tu ih hriam hrei tha an sizia an tep ding asi. Dungthluntu siding ih tuahtu mi pakhat cun thilri pawl suk so thiar bawm ding ah kum 10 mi ka fapa cu a hruai. Phone thawn in sim mi cu, “ka pa in rundamtu hrang ah thil tha tampi ka zir suak” a ti. Nan kawhhran ah tleirawl zumtu mipiangthar dungthluntu an um lo maw si. Mi dang hrang bawm duh nak nei in tleirawl mal lai kilkhawi ah dungthluntu tuah tu tha na sut asi le midang hrang ih that nak tuah ding ah a lung awi zet ding ti cu ral thazet in ka sim ngam asi.

Hrilh fiah nak tongfang

Tuah tuan mi parih zirhawk nak

Tlawngta pawlin cabu pawl an siar men, thupi ret lo in an siar asile saza pakhat cun a mah le mah thate ih zirh awk nak thawn a caan a cemter ding. A dik lo! An kut kaih thil ri pawl hi a thupi zet nan cumi cun a deihthet lo ding. Cu mi cun zumtu pawl dungthluntu si ternak thawn a pehpar mi a thupi zetmi zirding mi pawl a huap theh. A sinan ziang tin hnatuan sehla a thading ti mi ruahnak, theihnak cu thamlo in a um. Dungthluntu hnenah tuahtuan mi parih zirhawk nak le cabu siar nak par ih zirhawk nak peuh. Khristian hnatuan nak thawn a pehpar mi hna tuan dan a phunphun khal sim uh. A taang lai mi a nunnak ah hi hmuahmuah a tuah, a thlunthet tengteng dingti nak asilo. Asinan cu pawl cun an tih, tuantei mihi ziang a siti a theiter ding asi. Bawipa ih thilti dan khal asi. Dungthluntu 12 pawlthawn anum tlang, a zirhai, tongkam in siseh a nunnak thawn cule hna sunglawi tuan dingah a thlah asi. A thil tih dan khal a thabik thil ti dan asi fawn. Hi hnak ih a thasawn mi zindang a um asile a nih cun cuih lamzin, thil tidaan cu a hmang tengteng ding asi. Ruah nak petu siding ah milai pawl hnen ah ralrin nak a pe. A siat ol mi si dingah nangmah le nangmah na tuah aw asi. Na um ziale sik hlik vek a si mi nasi nak taktak cu dungthluntu pawl inan thei ding.

Cuih ruangah thinhar mang bang hlah. Mino pawlin famkim nak an hngak hlap cung lo. Mi tluangtlam le mitha an duhsawn. Mirine ralbawi cun a mi lai pawlcu raldo nak hmunah a hruai. Ral an do tikah dunglam in a do men lo. Thihnak sangka lampan in hma a hruai theu. Theih tul mi pawl khal an zir theh zo. Cule a taktak khalah an tuah zo a nun cawng tlak mi pawl thlun ding ah pum an pe aw.

Zoh thim tlak a simi thilthlun thei lo ti mi hi dungthluntu si ter nak zirh nak ih tluk siat nak pakhat cu asi. Zirhawknak timi cabu kilkhawi dingah Baibal saza pakhat hawlhi hruaitu hrangah a har sa lo. Asinan zohthim tlak le cawng tlak nun a nei mi minung ah an hmu lo. Hrek khat saza pawl cun dungthlun tu sungih an duh mi pawl tauhthet tihi a cangthet mi asilo tiin sullam an hawl men ding. Cu tin asile thil ziangtinkim ah a thiam zet mi minung an phawrh suak a tul. Cuti ek si dingah cun timlam le ruah cia a tul, a sinan a cang thei mi thil asi. Dungthluntu pawl hnen ah ruahnak tampi a pe tu pawl cun an mah le an mah diriam nak an nei asi. Asinan cu pawl cu a tluang zet le kim zet mi hna tuan pawl tuan thei lo in an taan theu. Hi thil ti thei nak cu kar khat hnu kar khat a tak ih hna an tuan nakin a ngahter ding asi.

Hi ti vekih hnatuan nak ih a hlauh tling zet mi pakhat cun hi tin a ngan, “Hi ti vekih tuahtuan nak thawn zirhawk nak umlo sehla, ka cawl ding cule hitin ka sut aw ding, a tu ziangsi a tuah? Lungawi um zet mi pakhat cu a theh veten, a tuahding mi a thei . A hna tuan nak ah a thinlung zaten a phumih Pathian ih kilkhawi nak hnuai ah a thang so vivo. Zianghman hna hnawh nak um lo, dai teih um nak hmun cu hnatuan tan nak dingah remcang zet mi hmun asi. Lamhruaitu pa a silo le rauh nak ape tucun ziangtin Bible kan siar ding, Pathian thawn kan pawlkawm thei dingle ziangtin thla kancam ding thilti dan pawl a zirh a tuul. Tihnungza a silo mi hnatuan nakih feh dingcu caak a um zet mi khal asi fawn.

Dungthlun pakhat ih theih le hmuh tulmi cu ziang asi tile, a saza pa in ziang in Pathian thu a sim, cahnah a zem cule ziangtin mi pawl thawn a pawlkom ti hi asi. Cule a nih khalin a saza pa ih tih dan vekin cahnah a pai dingih a zem ve ding asi. Pathain thu nung a taktak ih zir duhtu an si thei nak ding tindan a kai tu pawl hnenah thazaang pek thiam a tul. Culo ahcun tlansuak a duhding ih sim ding zianghman nei loin a um ding. Thu rin dik le thu harsa pawl leh thei nak dingah a Bible theih fiang a

tuul asi. Curuangah maw saza pa zangfah ten ziangtin a thunung zirhding dan raksim aw, asi lo le cutivek a sim thei tu ding rak hawl sak aw.

Tindan kai tu pawl hnenah lamhruai tu (saza) in thu a sim tikah a nunnak ih hmuh tawn mi pawlthawn thazang a petheu. Hmun khat khat ihsin hma hruai uh si. Ningzah a nei mi dungthluntu a si pang le bikhiah nak can tuah in tu zarhpi ni cu hi mipa hnenah a mah le mah theiater nak ka tuah ding tin khal a then thei. Cutin a sun vivo pei a nunnak khal a thleng aw vivo ding asi. Hi tivek thiltih dan cun kawhhran leng ih a ummi midang hnen ih thuthangtha simnak ah ol tein a sim a tuantei ding asi. Ziangtin kan timlam ding thuthangtha kan sim ding tik khalah azrih, asim fiang atuul. Ruahsan nak tumpi thawn netabik ahcun a sazapa cun thazang a pe dingih ziangtin a thangso thei ding, a thangso thei nak dingih atul mi ruahnak thatha khal a pe ding asi. Nikhat hnu nikhat a thangso vivo vekin, cuih tleirawl te cun Sunday school le innsung sang ah Bible zirh ding cantha a um asile zirhduh nak, sim duhnak a nei vivo ding asi. Bualrawn ti vekih micen mi hmai ka thusim ding n zirhawk ti mihi a sunglawi zet mi asi ih a man khal relcat thei rual asi fawn lo. A hmaisa ahcun tuksumza zet a sinan cu ti ih a sunlawi vivo ah cun hmun dangdang ih thu sim feh duh nak a nei ding asi. Cutivek ti raung ih a ngah ding mi hlawk nak pakhat cu a aw hmandan a thiam ding asi. Misen pi in a aw an theithei lo ahcun hmundang an tlansan men ding. An lun lut dingih aw suah thiam khal a tul. Ziangah tile sal an silo ruang ah misenpi cu an duhduh nak ah an feh thei. Midang pawl thawn thla kan cam tlang tikah ziangtin thla kan cam ding ti hi kan zir suak theu. Thlacam ti mi hi dungthluntu pawl hnen ih a hmai sabik kan zirh ding mi khal asi. Zirh tu pawl in an thla cam nun zem hai seh.

Inn khat hnu inn khat veh vai khal hi a thupi zet mi asi. Hruai tu tha pawl cun mi zawnzai pawl ih inn, sizung le thawnginn pawl vehvai dingah cun an bikhiah cia theu. Cu ti vek ih vehvai awk nak ah khal thuthangtha thawn pawlkomnak neih a thei vek in hlawk nak tampi a um theu, cu rualrual in thinhar, thanau, a cau mi zumtu pawlkhal thazang an ngah thar sal theu. Ruah nak tha petu cun a tong (or) thu asim tikah a sungih um mipawl cun thaten in an ngai theu. Pakhat le pakhat theih ter awk nak ihsin thlarau lam thuthawn a pehpar mi thu simding dan khal azir suak a si. Lamhruaitu asi lo le kawhhran upa ih nun simnak a silo le thusim nakih a to thei tu nu le pa ih thinlung sungah caaknak a nei ti nak asi. Thuharsa a phunphun ruangih bawm a tul mi pawl a hmuh tikah cu mi cu a mang a bang ter ding asi. A thinlung thawn thu har sa a let rero tupa hmuh hiar nak a nei ding asi. Bible lamih fimthiam nak tampi anei tu hrangah cun hi tivek caan hi an hrang ah cun caan tha sunglawi zet asi theu. Thitum nak le mithi phum nak a um tikah tindan kai tu cun thiltih dan tha teih a khum hi a tha. Ziangah tile rin lo pi in a mah khal an fial thei ruangah khum leh cing keng hi a tha mi asi.

Ni nikhat ah cun dungthluntu khal hi misenpi hruai tu upa tha asi thei. Hi ti lam hawi in zoh seh la upa pawl tawnkhawm nak caan ah reilo te to ter seh la a tha zet ding. Miting hruai dan le ziang ti vek in hla hruai sehla a tha ti cu a hruai tu pa in tuah dan ding le ti danding a sim ti cu zum a um. Hi mi in zirh nak a tello lawlaw mi zohding ih an hmuh mi pawl hawl sin nak ihsin mipi pawl cu a luat ter ding asi. Miting nak ah ziang mi tuah ding ti le an parih tuahding mi cu dungthluntu hnen ah zirh asi ding. Cuih hmun ah cun toh kham pawl tule tu rem a tul ding, hlabu pawl zem a tul ding cun an thu sim mi pawl khalkhum tul ding. Tindan kai tu pawl in an sinak cu tuannak in an langter thei asi lo le an hmuhthei asi. Midang pawl tuam hlawm dingdan le pawlkom dingdan cu mino pawl hnen khalah a zirh theu mi asi. Mi leng pawl hmuahdan le eih le in pawl tawlrel danding tla zirh le thazaang pek thiam a tul fawn. Jesuh hrangih zangfah nak thawn a hmin men ih hnatuan rero tu mino pawl cu hmuh ka cak zet. An thil ti dan a si ruangah nuam te ten rem sak theih mi asi.

SECTION: I

KRISTIAN DUNGTHLUNTU THA SI NAK DING

Rakhatnak

1. Dungthluntu si dingin

“Disple” le “discipleship” ti mi tongfang pa hnih hi an ti can a bang aw lo nan a hman tu pa ih a duh mi a tican simnak perah thumaw in a tican khal a thleng aw thei, ti duh sawn mi cu a tican ah

thum aw lo in a hmang tu par ah a thum aw sawn. A tlun ih tongfang pahnih in Humpty Dumpty ih “glory” tongfang pakhat ka hril tikah cuih tongfang ih ati Can cu ka sim diNG mi lam hawi in a tican khal a thleng awk a tul cu lo bak sim ding aum lo ati. A sinan dungthluntu tha si ding ih zirh ti mi thawn pehpar aw in Jesuh ih azirh duh mi thei hiam na duh asile, a dikmi tongfang cun ziang si a sim duh ti hi kan theih hmai sa atul, a siar tuih duhdan silo in a ngan tuih duhdan vekin laak atul. Dungthluntu tha si ding ih zirh timi tongfang hi Jesuh ih zirh nak sung ah kan hmu tikah ziang si a simduh mi asi pei tin kan ruatfel a tul cule a dungthluntu pawl ih ngan mi sungah kan hmuh tik khal ah Jesuh in khui lam hawi in a sim ti hi kan theih hmai sa a tul.

Kan hmuh suak mi pakhat cu Dungthluntu (disciple) ih ati can cu tlawng ta, zirlai tinak a si. Dungthluntu tha si ding ih zirh ti mi cu saza pakhat in tlawng ta pakhat hnen ah a pawm dan le a tuah mi vek pawm le tuah dingih zirh hi asi. Jesuh in dungthluntu hlei hnih a hril dan zoh a si le a fiang zet. “Ka hnenih um dingah ka lo hril , cule thu sim dingah ka lo thlah ding” (Marka 3:14). Cuih mi hlei hnih pawlcu Bawipa Jesuh thawn anum tlang, a thurin an thei, a nun can zia za khal an hmu fiang cule netabik ah cun a thuthangtha phuang le sim ding ih thlah an si. Dungthluntu tha si ding ih zirh ti mi cu Paul in Timothy a zirh nak ah khal kan hmu thei. “Thei tu tampi hmai ah ka phuang mi ka thu zirh nak kha midang khal an zirh thei ve ding na timi rinsan tlak minung pawl KUTsungah va apaw” (II Tim 2:2).

Hi mi bungcang sungah zumtu pali kan hmu thei cu pawl tla cu Paul, Timote, rinum zumtu pawl le midang dang tla an si. Khristian pawlih an rinum nak cu an tuah tuan mi zoh in ka theifiang thei. A tlunih kanhmuh zo mizirh awk dan hi a thabik a si. Hi hnak ih a tha mi zirh awk dan cu um sehla Jesuh in a hman zoding a si. Dungthluntu tha si dingih zirh ti mi ih a hmui tin cu an saza pa vek ih cang dingih zirh awk ti nak a si. “Curuangah tlawngta pakha cu a saza tluk a si ahcun a lungkim ding asi ko, sal khal a bawipa tluk a si ahcun a lungkim a si ko” (Matt 10:25).

Saza cuN tlawngta hnen ah a thiam nak le si nak hnakih tam le tha in a zirh thei lo. “Tlawngta cu a saza hnak ih a thiam sawn dah lo, a sinan tlawngta cu zir nak a theh tikah cun a saza bang tuk a si ding” (Luka 6:40). “Na thiam lo mi cu ziang tikah khal na zirh thei lo ding.” Zumtu diktak pawl cu Jesuh ih dungthluntu a si lo le tlawngta kan si. Mi hlei hnih lawng si lo in Jesuh dungthluntu tampi an um, cu le a dungthluntu ti ih a hne hnget mi tla an um. Cuih pawl sung ihsin dungthluntu tha si ding ih zirh mi pawl an um. An zum nak le thuthlun nun an nei nak cun a theihthei. “nan zum vek in cang ko seh” (Matt 9:29). “ Ka thuzirh mi nanthlun ahcun keimai dungthluntu ngaingai nan si ding” (John 8:31). A cang ahcun zumlotu pawlkhal dungthluntu tin a khiih hmuh thei Johan 2:23-24 kan siar a sile mi hrek khatkhal in a mah cu an zum a sinan Jesuh cun a zum hai lo ziangah tile an piangthar lo ti a hmu fiang ruangah asi. Johan 6:66 sungah khal “curuangah Jesuh dungthluntu misenpi tampi cu an kir ih an tlansal” tin a um. Pathian Fapa ih ta asi lo zia an mah leh mah an hmuh aw. Dungthlun tu an si nak cu a leng lam lawng asi (Johan 8:31-33).

Bawipa Jesuh cu dungthluntu diktak cu a si. Isaiah 50:4-5 ah hitin asim, “cungnungbik Bawipa in simthiam nak lei i pek, thabang mi pawl tha cak tertu dingah. Zing tin te ka beng i var ter, I zirh ding mi theih thei tu dingah, Bawipa in theih thaim nak thinlung i pek, A mah cu ka dodal lo ih ka dungtun fawn lo asi.” Nun sim nak tha le lamzin dik ih a zawh thei nak dingah zing tin ten Pathian hnenah a feh theu. Khristian dungthluntu pawl hrangih zir dingmi cu Bible sungah a um. Dungthluntu tling si ding ahcun Bible theihfiang a tul cule a thlun a tul. Thukamthar ih tumtah mi tawhfung pakhat cu khristian nun thang so ding asi.

*Matthai 5:1-12 sung ah cun vancung uk nak ram lut tu pawl ih nun can ziaza a um.

*Johan 15:1-17 sungah cun a peh zawm mi nun a um.

*Galati 5:22-23 sungah cun thlarau rah pawl a um.

*Ephisa 6:10-20 sungah cun Bawipa ih ral thuum thu a sim.

*2 Peter 1:5-11 ah cun a tha mi nuncan ziaza thawn pehpar aw in a sim.

Nun can ziaza tha hi tuah tuan hnak in a thupi sawn a bang zik te. Dungthluntu tha siding ih zirh aw ti mi hi cabu pakhat tha teih siar ti vek a si. Tuah tuan phah ih zirh awk daan khal asi. Khristian tuahtuan nak a phun phun ah a saza asi lo le sayamah thawn can hmang, umtlang ti nak a si. Mipa dinhmun kan zoh a si e dungthluntu tha si ding ih zirh aw ti mi cun, thusim nak , zirh, pumpak thu sim nak, zin kapih thu sim nak, ruakrem ter nak le inn khat hnu inn khat veh vai nak ah phurtak ih

tuahtuan nak a sim duh. Nunau din hmun in kan zoh a sile Titus 2:3-5 ih a sim vek in rualrem nak le vehvai ti mi a sim duh. Dungthluntu cun hi ti vekih cangvaih nak ah a tel vek sile a tithei zawng Pathian ih laksawng cu a thei aw din ih a hruai tupa ih tumtah mi cu hah dam zet in a tuanthei ding a si. Cu ti vekih a tuan thei hnu ah cun a dungthlunthei dingmi pawl a hawl a tul a si.

A dungthluntu pawl cop leh cilh in thangso lo hman ah a tlawngta pawl ih rualpi a si a tul. Hruai tu tha cun a dungthluntu pawl hnen ah tuah ding mi thu pek lawng thiam lo in a dungthluntu mi pawlih sim mi, tong mi pawl a ngaithaim a si lole a ngai ve a tul a si. A dungthluntu pawl thawn thil a phun phun ruah aw in harsatnak an tawn tikah bawm ding in a man ring ring ah cun a tha zet ding. An tuah kel mi tuah ter ring ring lo in thlaurau thianghlim in an bul pak nun ah ziang tin hna a tuan ti mi kha hruai tu cun zoh thaim a tul fawn. Thlarau thianghlim cu huham thawn khah mi a siih a cangvai kel vek in hna a tuan lo. A ra lai ding mi cu cu hmai lampi ah na rian rero mi a lo hruai tu thu thawn pehpar aw in zum tu pawl hnen ih na zirh duh zet ding mi thu hla pawl na tawng vevo ding asi.

Rahmh nak

2. Khrih ih Dodal Daan Pawl

Bawipa Jesuh hi mi dodal tu a si. Ziang khal lo le cu ti vekih kan ti tik ah cozah dodal tu tapung ti nak a si lo. Duhdawt nak thawn mi dodal tu a si ih tuat ruangah a si lo. Thu neih nak hmang sual tu si lo in a dik mi hnaturan ding ah le siatral dingih dodal tu si lo in rundam nak hrang a si sawn. Jesuh cu mi dodal tu a si kan ti tikah Jesuh ih zirh awk daan hi lei tlun zirh awk daan pawl ih hrampi a si ti nak sawn a si.

Tlang par thu sim nak vekih a tha mi cabu a um lo. Dungthluntu tha si ding ih zirh nak ah Bawipa Jesuh vekih thuthlun le ngai dingih zirh thei tu hruai tutha a um lo. Zirh nak dang pawl cun thlarau, nuncan ziaza, zumnak ruangih a thleng aw mi zumtu pawl ih ziaza mawi pawl an rah ter thei ve lo.

Jesuh ih zirh mi pawl, tong mipawl kan hmang, kan zirh sawng rero nan a ti can ngai ngai kan thei lo hi cu a pawl zet mi a si. Tlangpar ih thusim mi pawlhi atha, a nuam tiih kan siar huahho thei hi cu riahsiatza zet a si. Cuih thu pawlhi nuam zet ih kan um thei nak dingih in sim mi pawl a si o. A sinan cuih thupawl cu kan nun nak a thleng theinak dingah, mi dang hrangih tleu kan si theinak dingah le mi hlo pawl hrangih veinak thinlung kan neih thei nak dingah a sim duhsawn mi asi, asi lo le tumtah nak thawn a sim mi asi.

Bawipa Jesuh leitlun a um laiah a mah thawn khual tlawng tlang sehla kan nun nak ah a mak zet mi thil pawl kan hmu kan dawng ti hi mi tampi ih kan ruah leuh leuh mi khal a si. Jesuh le a dungthluntu pawl cu Bible thu (Pathian thu) sim phah in nuam zet in an tawi an vaak ti in kan hmu thei. A sinan kan ruah daan vek asi lo . Dungthluntu pawlih an hmuh tawn tambik mi cu mi sual an si zia, tuah thei mi an nei lo zia le hmuh suam nak, hrem nak, harsat nak le thih nak lam zim zawh dingih kawh mi asi tih asi. Jesuh ih sim le zirh mi pawl kan siar ih kan nuam aw huah hi lai a si le a tican tha te ih kan thei hrih lo ti nak a si. Cuih thu pawl kan siar tikah hi pawl tla cu a awl tuk kan ti a si le kan Bawipa Jesuh ih hmuitin mi kan thelh ti nak asi. Jesuh ih tuah dingih in duh mi hi minung lam ih ti thei nak thawn cun a cang thei lo mi asi. Zumtu dungthluntu tling nun thawn nung ding ti hi cu thlaurau thianghlim ih umpi cencilh nak thawn lawng a cang thei mi asi.

Tuisan minung pawl cun Bawipa Jesuh ih zirh mi pawl kha a tih nung um zawng in an lak la la . A ti can dik vek si lo in an duh nak ciau lak in a ping leh peng ah a dir teh. A si nak vek in sim tum lo in an duh zawng an tui zawng in an lak tik ah a thawt ding zat in a thaw nawn lo. Thil umtu dan pawl kan zoh tikah a Thukam thar zumtu pawl le tuisan zumtu pawl ih an dang awk daan cu kan hmuh fiang thei a si. Tuisan ah cun an man tiktik ah an khawm peisa an khawn le an pe, Jesuh hrang ah tin zan ah vei khat fang an khawm men theu. Cu ti vek ih nung tu pawl hi khristian dik tak an si pei mawi? Si lam lam hlah! A khat lo mi khuat hai vek an si.

Pathian Fapa hrang ih a nun zaten a hlantu a nunnak ziangsiar lo in hna a tuan tu, a zirh mi vek ih nung leh thluntu pawl cu kristian diktak cu an si. Ti duh sansawn cu Pathian uk nak le ramhrang a hawlhmai satu pawl ti nak sawn asi. A.W. Tozer ih ngan mi zan tim hnu suak cabu sung ah cun hitin angan: Jesuh cun a thinglam tah phur ding ah mi ako; Kan nih Jesuh hming in peisa kan

ngah thei nak ding ah mi kan ko. Jesuh cu leitlun tan san dingah mi a ko hai; kan nih cun nuam nak cen ding ah kan ko. Anih cun mah le mah hnong aw in midang hrang thih ding ah a ko, kan nih cun hmun tin kim ih a karh mi hrampi vek si dingah a si lole van ih arsi vekih tleu ding ah kan ko theu. Anih cun nun thianghlim nak nei dingah a ko, kan nih cun natnak tha lo tuar tu pawl ih an hnong mi nuam nak fate co ding ah kan ko theu .

Hmun dangih Tozer tong mi (or) sim mi cu: kan Bawipa in a dungthlun dingah mi a ko hai; a sinan a awl zet mi buah dingah a ko lo. Mi thilung sungah reipi a tang dingmi a si lo le hngilh theilo ding mi buah ding ah zoh khal ih a har mi thil har maktara a buah theu. A dungthluntu pawl hnen ih a sim mi pawlhi tuisan ahcun kan tongngam lo bik mi kan hrial mi asi theu. Cun Jesuh in a dungthluntu pawl hnen ah “zokhal keimah thlun a duh tu cu a mai duhna kha taan in a thinglamtah phur in i thlun seh. Ziang ah tile a mai nun nak hum a duh tu cu a nunnak a sungding; a sinan keimai ruangah a nunnak a liam tucu a nunnak a hum ngahtu an si ding.” Cule mi in Jesuh tongkam a si mi leilung tlunah remnak thlen ter tu dingah a ra tiah i rauthlah uh. Remnak tuahtu ah ka ra lo, ral naam kengin ka ra sawn asi timi hi a tican in sut tikah a sau thei bik in ka sim theu si lo maw. Tusan ahcun tikcu can, tha lawng zoh ih Pathian hnatuan kan tam vivo thlang. Khristian dik tak pawl cun mi ih hmuh lawng ah le sumpai um lawngah hna an tuan dah lo. A tuisan Pathian hna tuan tu pawl kan zoh asile kan Bawipa Jesuh dungthluntu pawl le hlan lai zumtu pacang tha pawlih neih mi zum nak an nei nawn lo. Pathian thu an phuang vekin rah cu an rah ko a sinan hlan lai zumtu pawl thawn cun tah thim tlak an si lo. Tuisan zumtu pawl in thu phan per hi pawl an ti nawn lo vek in thu dik khal a dik nak vekin an phuang pi nawn lo. Cu pawl cun Pathian hrang ah tin man a nei lo mi pawl pe ding an fawrh fial theu. Tuisan kan kawhhran sungah sumpai zoh ih Pathian hnatuan tu thenthum thenih then khat a umih cu pawl cun peisa mithmai zoh in an tuan. Thurin tiah le mal te cu an thei ve. Taktak ah cun Pathian thu hmantha tiih thei mumal lo pawl an si. Cu pawl ih hnatuan dan cu lemcang hnatuan dan a si. Cuih pawlih nuncan ziaza le an thlarau lam dinhmun a tawntai ringring tihi cu mangbang ding asi lo. Cu pawl cu a takih thei ngai ngai lo thlarau lam tawntai pawl tiin ko seh la a soal zik lo.

A tlun ih thu thawn bang aw in E.Stanlty Jones khal in hitin a sim. Khristian timihi mi in an hnong lo; Khristain pawl parah sualtuah loding in an kham aw sawn. A takah an thleng aw lo nan khristian pawl ih nun dan vekih nung ding ah an fawrh aw sawn ih cumi cun khristian si nak diktak cu ado asi.

Jesuh ih zirh mi pawl a thlun tu an um lo tiih an hmuh lai can khalih kan Bawipa Jesuh ih zirh mi pawl a si nak cekci le a sim daan vek ih a thlun tu ding pa le nu Jesuh in tuisun ah khal a hawl rero asi. Leitlun sumpai hawl nak in rawng bawl nak ih tel ve hi hnatuan a ropi sawn tiih a thei aw tu hi leitlun thilri cun nom nak in pek ngaingai theilo tiih a theithar tu pa mi pa le mi nu pawl Jesuh in a hawl rero. Tisa nuam cen nak hni le puan, eih le in hrang ih peisa tampi cem le taksa mawi nak a duh lo tu pawl kha Jesuh in a dungthluntu ding ih a hawl mi pawl an si. Hi leitlun kan zoh tikah Pathian hnatuan hnak in thil dangdang ih buai an tam sawn. Minung pawl in hi leitlun runtu hrang ih tuan hnak in sumpai hrang ih tuan hi an peih deuh. Jesuh Khrih hrang hnak in a diklo biak nak hrangah pum a pe aw mi an tam sawn tihi cu zapi theih mi asi. Jesuh ih duhdawt nak hnak in dawla in mi a hip tam deuh. Mifarah mizonzai a um hi cu Pathian hming ka thangthat a si. Cu pawl cun Pathian hna tha ten an tuan.

A liamcia mi can tawite ah a um mi mitingah mino si na in Pathian hrangah a nunhlan aw in hnatuan ruangih nundiriam tu pawl ih thu ka sim dah. Inn ka thlen hnuah miting ra kai ve mi nunau pakhat in hitin ca inkuat. Europe le Asia ah mino tete pawl Pathian hrang ah tiin an nun nak an hlan aw, harsat hmuhsum nak an tuar ti mi hi a liam cia mi ni mal te sungih kan theih ring ring mi le thazang in pe zet theu tu thu a si. Kei tla mino tampi ih hawl le hmuh an caak zet mi nun diriam nak cu an khristian nun ah a takin an sar suak asi. Cu ti vekih nun diriam nak cu leitlun ih a um mi thil pawl hnak in ka duh mile ka tul mi le ka hal mi khal a si. A sinan a tu khal leitlun thang sungah ka tang lai. Ziangah ti le kan nih American mino pawl cun nuam cen nak a phunphun kan duh mi ti thei nak, hrilthei nak kan nei ruangah asi. Hi leitlun nuam cen nak hmuah hmuah hlawn tarat in Jesuh hrang ah ti in nung ding hi ka hal zet mi le ka cak zet mi asi. A sinan cu ti vekih um ka tum tikah raldo nakih a sung mi nu vekin ka ruat aw. Ka tuar dan hi na theithiam ko lo maw? Kei mah te ka siatbal thei lo mi satan thaang sungah ka tang asi. kei mah hrangih nun hi ka khop tuk zo. Cu mi sal

sung ihsin ka luat thei nak dingah thazaang pe tu ka tuul asi. cu lawngah kei mah le kei mah ka hngilh aw pei ih Jesuh hrangah ka nung thei ding asi. Pathian hrangah tiin rilrawng thawng tang le hrem tuar can um ve sehla ti hi kan hngak hlel zet mi cu asi. A sinan mi piangthar ram a ti aw mi kan USA ah cuti vekih thazaang petu dodal tu an um lo ziangah ti le kan nih mino pawl cu mi sual, leitlun nuam cen nak thang sungih kan tang ruangah asi. Ka saherh bik mi cu thil dang hnak in Pathian hrangih taun, pumpek awk hi a si. Curuangah citi vekih kan nun thei nak dingah bawm tu nan um maw, hi mi hrangah a phi a um maw?

Curuangah thukhamthar ah kirsal in kan zoh asi le an do kalh awk daan kan hmu ding. Thukhamthar hi veikhat lawng kan siar hman ah do kalh awk nak cabu a si kan thei thiam hngal ding cu zum a um. A hmais bik tahthim nak kan zoh dingmi pakhat cu; kan Bawipa Jesuh in a dungthluntu pawl hnen ah do awk danding a zirh hai. Luka 14:33 ah hitin asim, “cuvek tho tho in nannih tla nan neih mi hmuahhmuah nan tanta lo ahcun keimai dungthluntu nan si thei lo pei” cu vel thotho in Paul in I Timote 6:8 ah hi tin a sim ve, “cuti a si ruangah ei ding le hruk ding hni puan kan nei ah cun kan hrang ah a tawk asi.” Kan neih mi hmuahhmuah hnong dingah kan rundam tu cun a sim. Sin ding ei ding kan neih mi parah duhtawk ding ah Paul khal in a sim. Hi pawl hi nitin kan do awk daan ding dinhmun cu asi. Cuih thu pawl cun mah le dinhmun ih lungawi thiam ding asim duh. Nun zaten hlan aw ih nun dan ding asim duh. Jesuh in Luka 14:12-14 ah hitin a sim, “cule Jesuh in intekpa hnenah cun, thaithawh siseh, zanriah siseh, ei tlang dingih mi na sawm tikah na rualpi pawl, na unau pawl, asi lo le na sungkhat pawl le na inn hnen milian pawl kha va sawm hlah. Ziangah ti le annih pawl cun nangmah kha an lo sawm thei leh ve dingih na thil tuah mi kha an lo samsal thei ding. Sikhalsehla rawl na dar tikah farah zonzai pawl, a zengmi pawl, ke-awl mi pawl le mitawntai pawl kha va sawm hai aw; annih pawl cun anlo samsal thei lo ding hrangah malsawm dongtu nan si ding. Mitha pawl thih nak ihsin an thawh sal ni ah Pathian in a lo samsal lehding si,” tiah ati. A sinan tuisan minung tampi ih tih dan cu ngah sal ding mi zoh in mi an sawm theu. Jesuh cun cu ti vek tuah lo dingah a sim. Mizonzai, harsa pawl sawm awla mithiang pawl thawh sal tikah Jesuh in a lo sam leh ding.

Kanmai nun nak hrangah si seh hi leitlunmi pawlthawn kan pawl kawmawk nak ah si seh mah le mah humhim thiam a tul tin kan Bawipa Jesuh cun a zirh. Luka 14:26 sungah hitin asim, “zokhal siseh kan hnen a ra ih anu le apa, anupi le afate pawl a unau le a farnu pawl le a mah le mah khal kei mah hnak in a duh deuh asi ahcun ka dungthlun a si thei lo ding” tin a ti tikah a duh zet mi nu le pa unau pawl tong hrang, tong sia thawn va biak ciamco ding ti nak silo in kumkhua nun nak hrangah hawl hmais a tuul ti nak sawn asi. A kumkhaw nunnak hrang ruat in Jesuh a hawlhmai sa a duh sawn ahcun cuih duhdawt nak le nu le pa thawn duhdawtnak kan tahthim tikah nu le pa parih duh nak hnak in Jesuh a duhdawt zia a lang ding asi. Hi bungcang sungah midang biaknak pawlih zirh nak thawn a kalh aw mi pawl cu, “zokhal siseh ka hnenah a ra ih . . a mah le mah a hua aw lo ah cun ka dungthluntu a si thei lo” ti mi hi a si. A ti duh san sawn cu Jesuh hi kan nun nak ih lu ah kan ret atul, cule kan nunnak, taksa, thlarau pawl khal a mai thu neih nak hnuai ih phah niam a tul ti nak asi. Hmun dang khalah Jesuh cun zokhal a nun nak a duh awk ahcun a sung ding, a sinan Jesuh hrangah tin a nun nak a sung tu cu a nunnak a humhim thei ding tin asim, tu kan hmu thei.

Cu le Mattai 6:33 sungah, rundamtu kan Bawipa Jesuh in a ram le felnak hawl hmai sa a tul nak thu a zirh. “cu hnak in Pathian uknak le fel nak hna hawl sawn uhla thil dang hmuah hmuah cu a lo pepam ding asi.” Minung tampi ih an ruah theu mi cu hi leitlun ih asuak asi lo le an hring san hi sibawi, saya, sayamah, cet hnatuan ding hrim hrim ih suak le hring ah an ruat aw theu, a sinan kawh ti mi le hnatuan ti mi ah danglam nak tampi a um. Bawipa Jesuh rian dingah Pathian ih fale pawl cu kawh an si. An hnatuan mi cu lakphak le muk zem tu tla an si men ding. Cuih an tuan mi cu lian nak hrang a si lo le puanthlam thittu asi. Asinan a cakuat hmai salam kan zoh a sile Paul in puan thlam thittu tin a ti aw dah lo. Asinan Jesuh ih thlah mi dungthluntu tin a ti aw theu . Dungthluntu pawl vekih thlah dingih kawh mi a si cule a tulsam mi pawl hrang ah puanthlam a thit.

Jesuh in mi tampi cun an thinlung a kalh zet mi ka tongkam an ruat nasa tin Matt 19:19 ah asim. “Nang mah le mah na duhdawt awk vekin na innhnen kha va duhdawt aw” tiih a tong mi hi asi. Mitampi cun an thinlungah hmun a khuar ngai ngai lo, mi a hip thei zia thei lo in cuih tongkam cu an hmang tam zet theu. “Nangmah le mah na duhdawt awk vekin na innhnen na duhdawt pei” timi tongkam hi thaten ruat sal hnik aw. Nang mah le mah na duhdawt awk zia, na duat awk zia, na

kilkhawi thiam awk dan, na haa na taksa kilkhawi na thiam zia, nun nak ah tul sam na neih lo zia ti pawl kha thate in rak raut sal hnik aw. Jesuh in nang mah le mah na duhdawt awk vekin na innhnen na duhdawt pei a ti, zo si kan innhnen? Mifarah zonzai pawl hi an si. Kei mah le mah ka duhdawt awk vekin ka innhnen pawl ka duhdawt ti bang ta sehla, hi leitlun ih a ummi mipa nunau an zaten Jesuh an zumih a thunung sungih ummi vekin an thlun lo ahcun zian tik hman ah ka di a riamdah lo ding.

Kan Bawipa Jesuh in miropi si danding a zirh. A zirh mi pawl hmuah hmuah le a thupek mi pawl cing keng ih thlun tu (Matt 5:19), riantu, sal vekih cang tiang, midang hrangih nungtu (Matt 20 :1_16; Lk 17:7-10, 22:26) le sinak niam bikih a phah aw thei tu cu a uknak ram ah cun miropi bik an si ding. Khawvel thlir dan thawn a dang aw tuk lo maw. Hi leitlun thlir dan ahcun sumpai mi pe thei tu, mi thupe thei tu le mi tlunah bawitak ih nung thei tu cu miropi bik cu asi.

Dungtabik ah a ralai dingmi caanah ziangtin kan kilveng, humhimawk ding ti thu thawn pehpar aw in Jesuh ih zirh mi kan zoh tading. Matthai 6:19 ah hitin a sim, “A tlaap le a hngget ih a siatsuah thei nak le rukru pawl in an bauh ih an ruk thei lo nak vancungah nan sumshaw cu khawl sawn uh.” Cule caang 25 nak ah khal hi tin asim, “. . . nan nunnak hrangih nan tuul mi ti le rawl le nan ruangpi hrangih hnipuan pawl ruat le donhar in um hlahuh. Thungai ih ti ahcun, nunnak hi rawl hnakin a thupi sawn lo maw? Hnipuan hnak khalin taksa ruangpi hi a thupi sawn lo maw?” Dungthluntu pawl hnen ah an nunnak tican nei loih hman lo dingah Jesuh cun thu a pek. Cuih thupek cun an nunnak a ciah hneh zet. Jesuh cun “Zoh uh, ka duhzawng kha ti hmajia ih” A tu nan tulsam mi le nan innsungsang tulsam mi nan bawmthei nak dingah hna nasa zet in tuan uh. Thil hmuah hmuah tlunah Pathian hnatan kha ret awla, na hmailam hrang cu amah in a lo tum, kilkhawi sak ding asi. Na tulsam mi pawl pe thei tu cu kei mah ka si ti rinsan dingah le zumnak nun na neih thei nak dingih kawh mi na si. A ram le felnak na hawl hmajia a siah cun thil dang hmuahhmuah alo pe ding asi.

A netabik kan zohding bung cang cu Johan 3:3 hi asi. “ Thungai in ka lo sim zokhal hrinsal a si lo ahcun vancung uknak ah an lut thei lo ding” tiah Jesuh in asim. Jesuh cu a fehpi dan, thil tidan thudik thawn zanih an hnenah a rami sakhuami Nicodemus cu a tawng. Vei hnih nak na hringsal lo ah cun vancung uknak na lut lo ding tin Jesuh in sakhuami Nicodemus hnenah a sim. Cuih ram lut ding ah hrin nawh sal hi atul. Cuih hrin salnak cu dungthluntu sidingih zirh nak ih a hrampi khal asi fawn. Dungthluntu pawl ih umdan, nundan vekih na um, nanung ruangah khristian ah na cang lo a sinan khristian na si hnu lawng cuih nuncan cu na nei. Cuih nuncan cu veihnih hrinsal nak ihsin a ra mi asi. Thusuhnak a um theu mi cu, “Ziangtin veihnih hrinsal a theih ding?” A hmajisabik a phi cu an sual sirnak hi asi. Rundam siding ah cun a mah le mah hell tla tlak khawp ih sual nak nei kasi ti a theih fiang hmajia sa a tul. Cuih dinhmun a thleng tikah, Jesuh cu ka ai ah thinglamtah parah a thi ih ka sual nak pawl a khawl sak zo ti a theih a tul. Cu mi hnuah cun Jesuh ah hngak aw in a mah cu a zum atul asi. Hi bung sung lala ah Jesuh in hitin ati, “Ziangah ti le Pathian in leilung hi a duhdawt zet ruangah a fapa neihsun apek ih a mah a zumtu hmuah hmuah cu thi lo in kumkhua nunnak an nei ding” (Johan 3:16). Jesuh cu misual pawl rundam tu asi ti na zum veten a thunung cun rundam zo na si zia a lo simding asi. Jesuh dungthluntu pawlih zin zawh na duh maw? Na duh asile a mah ah na zumnak kha hngat in thum aw la lei tlun hmun zakip ah feh in a thatnak thu va sim aw. Cuih bung kan zoh vivo le a hrampi asi mi kan Bawipa ih zirh awk daan cepciar tak in kan hmuh ding asi.\

Rathum nak

3. Then khat nak (Luka 6.1226)

Hi leitlun ih um mi minung pawl rundam an si thei nak dingah Calvary tlang thinglamtah parah kan Bawipa Jesuh cu misual pawl aiawh in athi. Curaungah leitlun hmuzakip feh in thuthangtha phuang a tul. Cu ti vekih sim dingah ziangtin tuah sehla a tha pei? Rundam tu ih tumtah mi cu thurinpawl le vancung uknak thil umdaan pawl kha mi hleihnih hnen ih zirh tahrat in thlah suah hi asi. Thinlung tak in a mah a duhtu, sual a hua tu, a thu thluntu mi hlei hnih hmu ta sehla lei tlun hi linglet ko in a her thei ding asi.

Cuih zirh awk nak ih ke karkhat nak cu: tlangpar ah fehin zanvar thla a cam mithianghlim Pathian Fapa leitlun arat hnuah khal a Pa thu a rawn ti a hmuh duh mi asi. Hring hlel ding malte aum. Thla a cam nak san hi dungthluntu pawl hrilnak dingah asi pei maw ti hi asi. Thil atuah hlanah thlacam nak thawn Pathian lam hruai nak a hawl hmaisai theu. Cumi cun thlacam a thupit zia a langter asi. cun vei khat hman zanvar te thlacam dah lo tule thlacam zangzel tu pawl nunin simnak khal asi. A thaizing ah cun dungthluntu tiih kan theimi mihleihnih kha pakhat hnu pakhat a hril hai vivo. A thil hril dan zoh hnikuh, an kum, a hrilmi zat, an sinak pawl le a zuartu ding pa a hril tel dan pawl zoh tikah mangbang umzet cu asi. Ahril mizat kan zoh pei: 12000, 1200,120 si lo in mi malte 12 a hril. Ziangruangah hi hmuah lawng a hril sipei? Ziangah ti le mi anmal le thate in thu a zirh theiding asi. Kan theih ding mi cu minung mal hman sehla hlawhtling nak pe tu cu a mah Jesuh ah asi.

Dungthluntu pawl hi kum (20) kiangkap hrawng an si ding ziang ah tile tlawngta hank in saza upa an tam sawn ih Jesuh khal kum (30) lawng asi. Nolai thazang cah lai hi thlarau hlo rundam nak hrang ih cantha bik asi ti a thei. An si nak ah cun mi zaran ve maimai an si. Lennak tluangkhang tlak ziang hman an nei lo. Mangbang za ti ih kan sim thei mi cu nunnak pakhat cio ih zum mi cu Jesuh thawn an pehzawm nak hi asi. Judah Iscariot a hril nak san hi cun minung ruah nak ih theih thei ci asi lo. Thil zian kim thei tu Bawipa in hi pa cu i hnong ding ti thei na cing in Judah khal a hril tel thotho. Hi thu hi cu thu thup ah ret sehla a tha bik. Dungthluntu pawl hi a cop le cilh in tuah nak le zir nak hi athlun aw cih theu. Kannih cu kan zir hnu lawngah kan tuaththeu Bawipa in mipi pawl a zirh mi pawl an ngai ve ih mina a damter nak, khuasia khuavang a daw mi pawl khal an hmu. An ti thei sun cu an Bawipa mi hnai hnok thei lo dingih kham hi a si. An zir suak mi cu Pathian thilti thei nak minung parih a thlen tikah thu in an sim thei, thil mak an tuah thei ti hi asi. Jesuh thusim mi pawl hi tlangpar ih a simmi pawl thawnthim tikah a bangaw mi a sim ro a bang. Asinan a bang aw lamlam lo. Asim nak hmun le ram hrimhrim khal a bangaw lo, hrekkhat nu hmunrawn ah, hrekkhat cu tlangpar ah asi. A hmui tin mi khal a bang aw lo. A thlasuah pekdan khal a bang aw lo. Thlarau lamih mi farah le felnak raung ih rilrawng ti hal tu pawl cu mithlasuah an si ti Matthai ah asim. A sinan Luka sungah cun tisa lam ti hal le rilrawng pawl a ti lala. Hi sermon hi dungthluntu pawl hrangih a sim mi asi (Lk 6:20). Cu lo raihsiat nak, vansiat nak pi 11 khal a tel lai: cu pawl cu Matthai sungah a tel velo.

Mifaah vekih feh dingah kan Bawipa Jesuh cun a dungthluntu pawl hnen ah a cah. Cang 24 sungih ummi thawn “milian pawl cu camsiat in umseh” ti mi thawn kalh aw in thlarau lam ih farah silo in a tak tisa ih farah a tican asi ti kan thei cio ding ti zum aum. Thlarau lam ih milian pawl a ti a si ah cun a tican a nei zik lo. Lennak in an nunnak a luahkhat mi pawl a khhimuh nak asi. Asile mifarah si thlasuah a si maw? Leitlun minung pawlcu zonzai nak, farah hi an duh cio lo, an hrang ah cun thlasuah si lo in camsiat nak asi asawn. Cu tin asi le dungthluntu pawl mifarah an si ruangah ziang tin thlasuah an co thei ding? A simduh mi a caang net nak ah hmu thei asi. “ Pathian Fapa ih hrangah” dungthluntu pawl cu an mah hrang nung ding si lo in Bawipa hrangih nung ding asi sawn. Curaungah farah si hi an hrang ah a kaih sawn. An nih pawl cu lu ret nak hman nei lo, peisa an pai dah lo, Judah mifarah sungkua ih a suak mipa aiawh tu ding ansi. An nih pawl cu milian zet si na cing in mifarah vekih a cang mipa ih palai an si. An nih cun “an hruk lai angki bak an nei lo, taanmi dang khal an nei lo, leitlun an nun lai khal ih nun famkim nak neitupa ih palai an si” tin Demey cun ati.

Thil man khung zet zet uar in thil man khung zetzet pawl lei thei in, rawl thaw thaw le a man khung zetzet mi hni puanpawl hruk thei ta bang sehla, an simmi le an tuah mi a kalh aw ding asi. E.S.Tones in hi tin a sim: “veikhat cu Bishop pakhat ih kil khawi mi mawi zetih cei mi biakiin ah ka va lut tikah a man khung zet mi thil a awrh mi Jesuh ih milem ka hmu. Cule cuih hmun ihsin lamzin ah ka feh tikah rilrawng hmel a pu mi nauhak pawl ka mu. Ka ruah mi pakhat cu; Bembino cu a neih mi thil thawn a nuamaw kei sehla ziang tikhman ah ka lungawi zik lo. Cu lawng si lo biakinn an nei dan, Jesuh an thuan dan pawl cun hi leitlun mi pawl hnen ah Jesuh cu milian pakhat vekin a langter asi.” Cuih zirh awk nak ih hnuk le hram: thenkhat nak ih zirh mi vekin Bawipa hrang ahcun nunnam zet ih nung ding hnakin mizonzai vek in nung ding sawn kan si.

Dungthluntu pawl milian zet vekin feh ta bang sehla sumpai le lennak duh ruangih a ra mi thluntu tampi an nei ding asi. Mipi pawl cun len duh ruangah an biaknak an thleng men ding a sinan a tulbik mi sawn cu an soal nak pawl sir in zum nak diktak thawn misual rundam tu Jesuh zum le pom

hi a si sawn. Milian zet feh suak ta sehla an hlawn thlin nak kha Pathian ih thiltitheh nak raungah ngah mi si lo in tangka ruangih nagh mi asi ding. Pathian ih duhzawng thlun hnak in amai duh zawng ti tla an tum men ding. Khristian mifarah si kan tul nak san cu tuan in fial mi kha rinum zet ih kan tuan thei nak dingah le a mah lawng kan rinsan thei nak ding ah asi.

Farah lo sehla an hnaturan an theh ding ti mi cu ringhlel ding aum nasa. Len nak hi an hrangah dawnkham tu asi men thei a sinan tu cu an farah ruangah thaten an taun thei nak a si. Lian thei cu an si, a sinan an nih cun Jesuh thei hrih lo tu tampi umnak hmun, leitlun lennak pawl taan ta ih thih hmun hi leiram ah lennak an hril velo.

Dungthluntu hi neih mi nei lo ih feh suak tu lawng si lo in mi Fapa hrangih rilrawng an taur khal hi thlasuah a si ti an theih a tul. Dungthluntu pawl hi rawl thaw thaw ei dingah, zu thaw thaw pawl tep dingah le nuam nak cen dingah kawh mi an si lo. Thuthangtha karh zai nak ding hrang ah ti in thei tawk suah in nung sawn ding kan si. An hnaturan ding mi pakhat cu taap hi asi. cu ti ih kan ti tikah harsat nak kan tawng ruangah taap rero ding ti nak a si lo. Mi Fapa hrang ti ih taap sawn ding asi. A thi zik cuah co mi thlarau hlo run nak ah ti in taap rero ding an asi. Lungrual nak a nei lo kawhhran pawl hrang ah taap rero ding an si. An sual nak le thil sual an tuah ngah pang mi hrangah taap ding asi. Cu ti vek ih taap lawngah rah tha a rah thei ding asi. An tuanhman an hmuhsal tik ahcun taap nawn lo in lungawi in an um sal ding asi.

“Thlarau hlo runtu siding ah cun, thlarau, hlo hrang tiih taap tu si hmais a tul.” Mi Fapa hrang ti ih farah, rilrawng le taap lawng si lo in hminthang lo khal a tul fawn. Jesuh thawn rinum zet ih an peh zom nak cun mi ih huat an tuar ding, mi ih hmuh niam nak, veng hnen ih sin dawi an tuar ding a si. A sinan cu pawl ruangah tihphan ding aum lo. Cuih tuar nak cu lungawi nak ah a thleng leh ding. Cu pawl hrangah cun vancung ah an tuan man laksawng retsak an si zo. Jesuh in hi atthlak za zet a si mi sinak pa li, farah, rilrawng, taap le hmuhsuam tuarnak pawl ziang si a tuah ding tiah mi hrekkhat cun suh kan cak zet men ding. A phi ahcun: cuih atthlak za sinak pa li thawn leilung pi linglet ko in a tuah ding asi. Len le nuam cen nak cun thlarau a thi ter asi. Zangfah riahsiarza pali Jesuh in a phuang suak zo.

“Milian pawl cu zangfahza an si” Pathian ih mi hrang ahcun ziang hman lo khal a tha theh ti mi tongkam hi dungthluntu si awter pawl ih kaih mi tongkam cu asi. An nih cun ITimote 6:17b “kan nomnak hrangah ziang hmuahhmuah siang zet in in petu” timi hi an laak. Cuih in pek mi lennak thawn thil tha tuah nak ah le mi farah pawl kan zem asi. Nom nak hrang a hmang lo ruangih mah le mah luat nak tiket pe thei kan si lo. Liannak hi Pathian thuthangtha simnak ih hman theih asi ruangah lennak ding sumpai hawl hi sual asi tihi thei lovek in an um. Cu pawl cun Pathain Fapa ih tongmi an theih hngilh asi. Milian hrangah cun Pathian uknak sungih luh cu ziang tluk in so a har! “Milian pakhat Pathian uknak sungih lut hnak in kalauk pakhat thim hnakua sungih luh khi a ol sawn asi” ti in a um.

“Atu ih khopkham pawl cu zangfah za nan si” Hi pawl cu an daang diriam nak ding hrang lawng ruat tu dungthluntu dik lo pawl an si. An nih cun an nunnak ah pumpuar ding hi a thupi bik mi asi. Curuangah zu le sa um nak huan riah nak inn tin feh ih nomcen nak hawl tu khal an si fawn. Rawl suan nak le rawl ei nak an khan sung in an can an liam ter theu. Lazarus vekih rirawng mi an sangka lengah tampi an um ti khal an ruat dah lo.

Atu ih hni rero tu pawl cu zaangfah za nan si, A tha mi capoh nak ruangih hni hi sual ti nak a si lo, a sinan an nunnak ah thil hmuah hmuah hi hnih suah za men an si. Hell, thlarau hlo kai, cantha sunglawi, kumkhua nunnak ti mi pawl hi an nih hrangah cun a taktak lo vek asi. A nun nak, ruah nak le an tong mi pawl sullam nei lo mi asi.

“Mikip ih porh le fak micu zaangfah za asi.” An mah le mah cu Jesuh ih dungthluntu kan si an ti aw nan a tak tak ah cun milem pawl ih salpawl an si. Pathian ih fak mi sinak in minung pawl ih fak mi si an duh deuh. Midang pawlih rel mi si an duh lo ruagah ralthazet in thudik an sim ngam lo. An nih pawl cun mipi pawl ih duh nak vek in thu an sim theu. Cu pawl cu palaap bang in hmun hnget khal an nei lo. An nih pawl cu Thukamhlun ih profet dik lo pawl thawn an bang aw. Curuangah dungthluntu cun thil tha hrilthiam a tul zet. Khat lam ah cun farah, rirawng, mitthli le mi hmuh suam nak aum ih lehlam ah cun liannak, rawl thawthaw , lungawi nak le mi ih faknak pawl a um. Atu caan

ih nuam nak a hril tu pawl cu leh hnuah an harsa leh ding ih harsat nak a hril hmai sa tu pawl cu hneta vancung uknak ramah nun an nuam leh ding asi.

Ra li nak

4. Then hnih nak (Luk 6: 27-28)

Dungthluntu pawl ral ramah an feh dingah cun an mah thawn a kaih aw mi hriamnam atul ve. Curaungah, Pathian thinlung sungih a um mi hriam hrei cu Jesuh in a phorh zo asi. Cuih hriam hrei cu duhdawt nak asi. Jesuh hi mi dokalh tu a sinan , a thil ti mi ah huat nak le daan pahbal nak atel lo. A nih cun duhdawt nak le zangfah nak thawn a si sawn. Hi duhdawt nak cu leitlun mi pawl ih theih mi duhdawt nak thawn a bang aw lo. Cuih duhdawt nak cu zumlotu pawl in an thei thei velo nan zumtu pawl hrangah cun Pathian thiltitheih nak thawn an nunnak ah an thei thei. Zumtu pawlkhal in an mai thil titheih nak thawn cuih duhdawt nak cu an hmuh thei lo. Thlarau thianghlim ih umpi cencilh nak thawng in lawng hmuh a theih.

Cuih duhdawt nak cun minung ruahnak a tel ve nan cuih ruah nak hnak in a thuk in a kau sawn asi. Cuih duhdawt nak cu minung pawl hnenah fiang zet ih sim fiang theih raul khal asi lo. Cuih duhdawt nak cu Hollywood ti mi khawpi ih sin a ra lo, van ihsin sawn asi. Duhham nak cun ngah ding can an ngak thei lo vek in, duhdawt nak cun pe suak ding can an hngak thei ve lo.

Mipaingthar lo pawl cu hitivek duhdawt nak thawn hmaiton ih an tonawk tikah a ti ngaihna an thei lo law law. Milai ih ngainatnak hi a saan let daan an thei donak an ton tik khalah a do let sal daan ding an thei. Aainan an mizia thalo pawl hi thatnak thawih thungrulh an si tikah ziang ruah ngaihna, rel ngaihna, asilole tuah ngaihna an thei lo. Hi mi hi thu a zaten funkhawmtu a si. Dungthluntu pawl hi taksa leh thisen tlun ih an hung kai lo a si ahcun leitlunah hinhmual an nei thei ah lo ding. A puak kuaimi duhdawtnak thawn nunau le mipa pawl hi mangbang ko in an tuah a tul a si. Cang 27 ihsin 31 sungah duhdawtnak cun ziangtin mi a va pehkaih ti thu hi Rundamtu in in sim. Thuthimnakah, dungthluntu cun rualpi hnen lawngah si lo in a ral pawl hnen khalah a va feh suak. Hi mi hi thil um daan keel cu a si lo. Mi pakhat in a ral pawl a va duhdawt ti mi cun milai sinak ci te hi a sat tlang a si. Asi lole huatnak hi thiltha tuahnak thawih va lehrulh maw, a si lo le, in camsiattu pawl hrang ih Pathian thlawsuah dil maw, a si lo le, thalo zet ih in pawl kom tu pawl hrangih thlacamsak maw cun milai sinak ci te a sat tlang a si. Cuti a si cing in, Hi hi Bawipa ih a rak zawh mi lamzin a si. A siahlawh pawl in teh cuih zin cu an zawh ve hrih lo ding maw? Khristian pawl in anmah hremtu pawl hrangah le an ral pawl hrang ih thla an cam tikah mi nunah mual a nei taktak maw? Thuanthu pakhat ka lo sim ding. Japan mi pakhat Mitsou Fuchida an ti mi pa hi vaanzam mawng tu a si ih, December thla 1941 kumah “Pearl Harbon” anti mi hmun ih doawknak rak hoha dah tu a si. Doawknak ih an hlawhtlinnak thu hi “Tora, Tora, Tora” (Japan tong a si) tiin radio thawn Tokyo lam ih thuthang thantu tla a si. A netabik ral tilet a thawh sal hlan tiang a ralnehnak kha athan. A tawpnakah cun a rampi tiang in a sung khan a tul ta riai a si.

A tuah ralsunnak ih rialbek a si mi Fuchida cun, ral nehtu pawl hi doawknak ih an pahbalmi daan pawl ruangah leitlun huap ih thuthen tu pawl hmai ah suaipi tlak an si tiah thu a thencat. Thu fiangfai tertu dingpawl komkhawm dingah, US ram in ral kaih ih an kaih mi Japan ralkap pawl kha thusuhnak a nei hai. Thatlonak thu pawl theih lam ai in POW sakhaan ah va feh tahrat ih khatawka a um mi pawl hnenih thatnak va langter le Thukamthar ti ih kawh mi Cabu va pe hai tu Kristian nunau te ih thu lam riangri kha tule tu a va thei! A ral pawl a si mi thawngtla pawl parah ziangruangah hitluk lawmlam in a tha si pei tiah an suh tikah, kha nu tein a sim hai mi cu, a nu le a pa hi Philippines ramah missionary an rak tuan dah ih Japan pawl in an rak that, asinan an thih hlan teah hi mi thawngtla pawl va duhdawt ding le va zohkhen ding ih thu bawhcahnak a tuahnak san khal hi hih an thlacamnak ruangah a si. Mitsuo Fuchida cun cuih an thlacam mi thuthup thu hi a thinlung sung in a daw suak thei lo. Cumi cun thin a sun rero. Thukamthar cabu pakhat kha a la ih a siar thok. Luke 23:34 a thlen tikah, cuih thlacamnak kha a hmusuak zo a si ti kha a thei loh li. “Kapa, ziang an tuah ti an theih lo ruangah ngaidam hai aw. American nunau nu ih thu siseh, Japan mi ral kaih mi pawl ih thu siseh ruat nawn lo in a mah le mah sawn kha khen beh ih a um mi Rundamtu ih thlacamsaknak ih ruangah Pathian in ngaidam dingih a ralrin mi khrih ih ral maksak ah a ruat aw. Khai caan fang teah,

ngaidamnak le kumkhuannak kha a hawl ih zumnak in khrihah a hmu suak. Mitsou Fuchida cun a tang lai mi a nunnak hmuahhmuah cu leitlun hmun zakip ah hmuhsuah ban rual lo Khrih ih lennak thusimnak hrangah a hmang. 4 duhdawtnak cun mi a va Lehrul lo, a si lo le thil thalo hrangah thil thalo a pe sal ve lo. Cuhnak in, a biang khat lam a va tun bet sawn a si. Na biang khat lam na tunnak in na ral pa ih hriamhrei kha nah lak sak a si. A nih cun na biangah a lo thawi ih nang vethung cun na mizia thatnak le na biang khatlam na va tunnak in a thinlungah na thawi a si. A lo ral nak kha kha na tii ral ter a si. Na ralpa cu a cem riari. Nan ralawknak na hlon hlohnak in na ralpa na hlonhlo ve a si. Leilungpi hi do let leh sal dingih huham a nei nain do let leh sal lo ding ih huham a nei tu pa ih ke hramah a um a si. Cu mi cu huham a si, a cungnungbik huham a si. (E.Stanley Jones in a ti). Duhdawtnak cun neih le siah thilri parah ngainatnak a nei lo ih dil mi ai hmanih tamsawn in lungawizet in mi a va zem suak. Hih zothimnak thlun ding hin kan hrangih a harnak san cu thil tamtuk kan nei ih kan neih mi thil in in kaihbet ruangah a si. Duhdawtnak cun a mah le mah hi peknak in a phuanglang aw.

Duhdawtnak cun a pe ringring, mi a ngaidam ringring, rei a aw h ring ring.

Cule baanphar in a ding ringring.

A damsungah a pe.

Ziangah tile hi mi hi duhdawtnak in zalenzet ih buah theinak a nei mi a si- Pe ding le pe ding le pe ding in.

Dungthluntu pawl cun a thokpek ihsin an hna hi peknak hnatuan a si ding ti hi an theih a tul a si. Thusuhnak hi, “Ka hnatuannak in ziang ka nagh ding?” ti lam si lo in, “Ziang tin ka pe sin sin thei ding?” ti lam sawn a si. Ngahlam ih a tawp mi thil parah um ding ah buah lo in peklam ih a tawp mi thil par sawnah um ding in an buah san a tul. Tlaksamnak ih umzia diktak an va hmu ringring dingih anmah te hman farah fawn si in midang hnen ih va pek buah theinak pek an si ding. Pe ding ih buah san an silo caan te hi cu an peknak in mi pakhat hi zangzelnak in simaw, nundaan thalo neihnak lam in simaw a va siatsuah ding lawng a si. Rinhlelnak sungih an um a si hmanah dungthluntu pawl cun thatnak lampang ah thil vati sual ding sawn ansi. Thlun ding mi thupibik Khrih ih dungthluntu pawl cun miin an parah buah hai seh ti an duh vekin midang an va pekhaih a tul a si. A umzia cu an nuncan a tha ding, an tirhsiang ding, an thin sau ding, an mai hmakhau lawng an sial lo ding, mi thleidan an nei lo ding, mi an va ngai dam ding, mi hrangah a tangkai mi an si ding- ngan caw lo a si. A buah Jesuh cun kan nundaan hi mi piangthar lo pawl hnakin a cunncuang hrimhrim a tul a si tihi a thupit ter vivo a si (cang 32-35). Kan rualpi le sungkhat unau va duhdawt lawng a taw lo. Cu mi cu misual pawl khal in an buah ve mi a si. Thazet ih in zoh tu pawl hnen ih thatnak kan va lang ter hi a taw lo. Tualthat pawl le uire pawl khal in an buah thei ve. Pek leh sal ruahsan ih mi va cawih hi a taw lo. Tualsung paisa cawinak company khal in a buah ve mi a si. Leitlunah mual kan nei ding a si ahcun nilai daan lehlam ih a um mi vanlam nun tangter tu lamah kan feh a tul. Hi mi hi duh a nung lo mi, mi nunrawng le lungawi a thiam lo mi va duhdawt nak in, a phu lo mi pawl hnen ih thiltha va tuahnak in le ngahsal ruahsan lo ih mi va cawihnak inkan ti thei a si. Pathian in cuh dungthluntu sinak thar cu siangzetin laksawng a pe dingih Cungnungbik ih fate kan si ding. Hi mi hi ziangtin Cungnungbik ih fate ah kan cang ti sim dih nak a si lo. Kha ti ih can theinak cu Pathian lam ih siraw nak le Bawipa Jesuh Khrih zum nak lawng in a si. Asinan hi mi hi leilung pi hnen ih Pathian ih fate kan si zia kan lang ter daan a si. Innsang khat bangnak hi lungawi a thiam lo pawl le misualral pawl parih kan va thatnak in kan langter a si. Dungthluntu hleihnih pawl cun Bawipa an rian nak ah nilai ih tlaksamnak phunzakip an va tong ding- mina, mitcaw, hnaset, kum upa, kilkhawi theih lo mi aa, khawsia ih kaihrehn mi, mi lungleng, mi farah le umnak inn nei lo. Thinsau thei lo ding ih thlem an si caan, taksa daan ih an bang caan an sunglam nun ih an cauh caan le mi vannei lo pawl an va kaw duh caan tampi a um ding. Jesuh in vancungih an Pa vek in zangfahnak nei ding an si zia kha a theih ter hai a si.

“Mi thu va then hlah, cule nang khal thuthen na si lo ding.” Bible thudang pawl ngaihsak lemlo tu mitampi cun himi Bible cang te an thei ah mi ih sawiselnak simaw remthatsak nak simaw va colhter tu ding hriamhrei vek ah an hmang. Bibel thudang pawl an zingzoi a si le mi thu kan va then a tul caan a um vek in a tul to caan khal a um ve a si ti hi an zir suak ding (I Kor 14:29). Midang pawl hi zumtu diktak an si le si lo kha thu kan va then ding, cuti a silo ahcun hngawngkol bangaw lo

sungah lut lo dingih inkhamnakh kan va then ding (I Kor 6:14). Kan nunnakh ah a um mi sual kha thu kan then ding. (I Kor 11:31). Zohmawilo tukih a langmi sual kha tualsung kohhhran in thu a then a tul (I Kor 5:12). Tualsung kohhhran cu mipa pawl kha kohhhran hruaitu le kohhhran upa si dingah an tling le tling lo kha thu a then ding (I Tim 3:1-13). Sui thawn maw, Ngun thawn maw, lungmankhung thawn maw, a si lole thingthawn maw, hramro thawn maw, bukhung thawn maw inn an sak rero tihi a thei tu mi pakhat lawng a um (I Kor 3:12). Nundaan kam ih a thupituk lo mi le a tultuk lo mi thu pawlih kanmah thawi danglamawknakh a nei tu pawl hi thu kan va then lo ding (Rom 14:3-4, 14). A tawpnakh ah lenglam zoh in thu kan then lo ding (Jn 7:24) a si lole mi kan thleidang lo ding (Jame 2:1-4).

“Mi va mawhphurh hlah, cule mawhphurh na si ve lo ding.” A dungthluntu pawl in kumkhuaten mi anva mawhthluk ringring a si ah cun, cumi cun a sual zawngih Rundamtu hmuhnakh a suahter ding. Jesuh cu mi mawhphurh dingah si lo in mi va runsuak dingah a rasawn asi. A dungthluntu pawl hi mi ih sualnak lailang tu, mi va zohhhiah tu, mi sualnak a hawl tu an si lo ding. A dik, zumnak hrangah thungaithlak ih an zuam a tul, asinan cumi cun cawl lo rori ih thalo lam zawng h hnatuannakh kha a pawihmawh ter lo. Mi va mawhphurh ringring tu pawl cun anmah vek minung pawl kha a hip, cule khavak mipi pungkawm hi cu lo theih lo in an then thek aw teng teng ding a si.

“Mi va ngaidam aw, cule nangkhal ngaidam na si ding.” Hi mi hi nu le pa ih ngaidamnakh a siih thuthen tu ih ngaidamnakh ihsin then hrang ding a si. Misual pakhat in Rundamtu hi a rin tikah, thuthen tu ih ngaidamnakh a co, cumicu thuthen tu a si mi Pathian in a sual pawl hrangih a pek teng teng a tul mi cawhkuan ihsin a luatter a si. Asinan Khristian pakhat sual a buah tikah nu le pa ih ngaidamnakh a tul a si. Hi mi hi a sual a phuan tikah a co (I Jn 1:9). Hih ngaidamnakh cu thil um daan pari thumaw mi a si. Zumtu pakhat in a sual a siraw mi a unau pakhat kha a ngaidamduh lo a si ahcun, sungkua pawlkomawknakh buahtha saltu ngaidamnakh kha Pathian in a pe ve lo ding. Pathian ih fahniang tin hi siarcawk lo in ngaidam an si zo; leiba tangka pia malte hi a ngaidam ve a tul (Mtt 18:23-25). Dungthluntu pawl in tuante ih an zir ding mi pakhat cu Bawipa ai ihtam in an pe thei lo tihi a si. Mi tirhsiang sian duh taktak ahcun an tirhsianakh hrang ih a tul mi thil pawl tlasam lo ding in Pathian in a zoh hai ding a si. An va pek suah a si le Pathian in a pe lut ve ding. Pathian in a pekluhnakh sawh leek tumsawn a nei. Pathian hnatuan nak hi sumpai lam ih kilhimawknakh hrang ih hman tlang pi a sinakh thu thawn ziangtluk in a thlau tihi hmin sinhnik aw. Bible ih lamzin cun “Pathian hnatuannakh ihsin na ngah thei mi hmuah hmuah la aw” ti si lo in “ Pathian hnatuannakh sungah na ret thei mi hmuah hmuah ret aw” ti a si sawn. Thildang hmuahhmuah in an sun laiah, duhdawtnakh cun a neh a si. Aesop ih thuanthu ngan mi pakhat ah Ni le thlipi cun zo deuh in mipa pakhat kha kawrthuah phelh ko in a buah thei ding ti an zuam aw. Thlipi a hran deuh deuh le mipa cun a kawrthuah cu fek deuh deuh in a taksa parah a dir deuhdeuh. Ni in a em tikah a khurh a reh ih a kawrthuhah cu a hlip. A sa in a neh asi. Danglam zet mi awkhawk a umnak hmunnuam pakhat nahak pate cu a lek rero. ‘ko lo hua’ tiin a au ih ‘ko lo hua’ ti mi tong kha a ra awn kir sal. Ring deuh deuh ih a au tin ten cuih tongfang tla ring deuhdeuh in a ra awn kir sal ve. Thaw sam phah in a nu ih hnenah a va tlan ih kan venghnen ah in huatu nahak pa te a um tiah a va sim. Cu pa te cu a duhdawt ti in va sim dingah a nu cun fim zetin ruahnakh a rak pek. A dik law law. ‘ka lo duh’ ti ih a au tiah a au tinten ‘ka lo duh’ hi mi hmuahnakh awkhawk a thei . leilungpi hi duhdawtnakh mal takte hal in a thi cuahco a si. Jesuh in a dungthluntu pawlkha Pathian in an thinlung sungih a burhkhat mi duhdawtnakh thawn vafek suak dingin a kohai a si.

Danga nak

5. Thenthum nak 3 (Luke 6:39-49)

Khristian dungthluntu pawl ih an hnatuan cu nundaan ih hnatuan a si. Thlarau lam leh an nun ziaza lak ih an dingdelnakh hi sumdawnnakh ih an khawl khawm mi hlawnthil zate a si. An buah le an sim ringring mi pawl hnakh in anmah hi mi ziangvek an si ti hi a thupi sawn a si. Khristian nundaan mawi le tha sawmdawl vivo hi a thupi mi cu a si. Thungai te cun Thukamthar sungah thlarau hlo va kaih ciamco nak ding hrang ih forhfialnakh mal te lawng a um. Sikhalsehla nun thianghlim nei dingih forhfialnakh hi cu a za za in a um. Jesuh in “In thlun aw la minung kai tu ah ka lo buah ding” a ti tikah khrih bang mi nun dawmdawl soh hi a hlawnthling mi thlarau hlo kaih nak hrangih thil tul mi ah a ret a

si. Hi mi hin ziangtin hnatuan ti hi pakhat cu a rualpi khirstian pa ih nun daan cun a thinlung a ciah zet. Cuih khristian pa cu a tlai tlaung, a ngaisangaw lo, cun midik zet a si. Tongsia hmang riai lo in mi a pawlkom thei. Zankhat cu Dick cu na rualpa hnenah hitin a ti. Best, nang hi cu mi danglam zet na si. Ka neih lo mi thil na nei. Cu mi cu ziang a si ti ka thei lo nan neih ka duh ve a si. Cuih zanah Best hrangah cun Dick hi Bawipa hnenih hruai ding a awl zet a si. Phunsang tlawngta pakhat cu luantuk ih zu a in ruangah tuat um za zet a can tikah a rualpi pawl in an phatsan . A taktak ahcun a khaanpi pa in a dinhmun duh a umlo zia a thei ih a khaan raluah ve ding in a sawm. Zu in pa hi cu duh a um lo zet, asinan Samiria mithapa cun rawl a timlamsak ih a hnipuan bal mi pawl tla kha a zohthat sak. A tu le tu a luak mi a kholhfaisak a tul, a bualsak a tul, cule a ihnak ih a hruai a tul, Netabik ah cun zu in tu pai hnenah a thleng thlang. Nikhat cu thinheng zet in a au, “zoh hnik! Ziang hrangah so hi hi na buah rero? Ziang si na duh mi ? Khirstian pa cun nem ten “Ka duh mi cu na thlarau a si” tiah a sawn. Cu cun nih khal cun a thei thiam. Missionary-Ramhawlsuaktu a si mi David Livingstone hawl ding ih Africa ram ih a feh tu Sir Henry M.Stanley ih thuanthu pakhat a um. Stanley cun lehnhuah hitin a ngan: London ih biaknak nei lo misualbik pakhat vekin leh biaknak lam ngaihsak lo in Africa ah ka feh. Raldoawknak le, mipi tonkhawmawknak pawl le ram thuhla lam ih pungkhawmawknak pawl ih thuhla lam lawng a ngaihven tu kei vek thuthantu pakhat hrangah cun phur um za thil pawl hi cu ka hnatuannak hmun ihsin an hlat zet. Asinan thuruahnak caan rei zet ka hnenah a ra thleng. Hi leilung ihsin a hlat nak hmunah ka um. Amah te lawngih a um mi patar pakhat (livingstone) ka hmu ih ziangruangah hivek hmun ngelcel ah a cawl si pei? Ziang mi in a tar hnawh a si pei tiah kei mah le kei mah ka sut aw.

Ziangruangah tile kan tonawk hnu thla ziangmawzat rei ah. “Thil dang hmuahhmuah tansan in in thlun aw” ti mi tongkam a phur tu patar pa hi anhai phah in a thu ka ngai rero kha kei mah le mah ka hmu aw. Mal te te in a sakhuatnak, a nunnemnak, a zeamnak, a taimaknak le daiten a mai hna a tuan daan ka hmuh tikah a tum hran mi cu a va si lo nan ka nunnak in tidanglam ter a si. Lenglam khawvel cun Bible hnak in kanmah in sair sawn. Edgar Guest thawn thu hmunkhat in mipi cun, “ziangtik ni khalah sermon hi a theih ih theih hnak in a hmuh ih hmun sawn ka duh” tiah an ti a si. Cule “Mi ziangvek na si ti mi hin ringtuk in a tongih ziang na sim ti ka thei thei lo” tiah tong ding in a tu le tu lo theih lo ih fial an si. Thusimtu pa pakhat cu pulpit sungah a um laiah , a mipi pawl cun pulpit tlan san nawn hlah seh ti an duh. Pulpit lengih a um caan ahcun ziangtik khalah pulpit sungah lut hlah seh ti an duh. Thusimtu ropi a si nan a thusim mi le a nun a mil aw lo. Bulpak kan zaten Bible kan silo ceng a si ah cun minun siatsuah tu ca kan si.

Biazai ngantu pakhat in in theih ter sal mi cu:

Thuthangtha na ngan rero, ni khatah bungkhatah,

Na buah mi le na tong mi pawl hmang in,

Minung in na ngan mi an siar, a palh a simaw a dikah simaw,

Rel hnik, Na ngan mi vek in thuthangtha timi hi ziang a si?

Mi pakhat hi a duhbikmi thuthangtha hi ziang mi a si tiah an suh tikah, “kanui a sim mi thuthangtha” tiah a rak sawn. Hi tivek thotho in, John Wesley khal cun hitin a ti, Europe ram ih Bible thiam pawl hmuah hmuah hnen ihsin, hnak in a nui hnen ihsin khristian sinak thu tam sawn a zir. Pathian hnatuan hminthang zet pakhat cun sibawi a si mi unau pakhat a nei. Nikhat cu nunau nu pakhat Pathian hnatuan tui inn sangkaa ah a ra, asinan an unau pahnih lakah zo sawn hitawkah a um ti a thei fiang lo. Cupa cu sangkaa ih a ra thlen tikah nunau nu cun, “In ngaidam aw, nangmah hi thu a sim mi sibawi maw a taktak ih mi tuamhlawm mi sibawi so na si? tiah a rak sut. Cuih thusuhnak cun a ti lau ter ih a zirh mi thutak pawl kha tha deuh ih hmang suak ding in thu bawhcah nak a nei. A liamciammi kum reipi ah hi hla tawi famkimzet te hi ka Bible ih hmailam ah arak ngan:

Jesuh an hmuhdaan hi pakhat lawng a si ahcun, nangmah ih amah an hmuh mi tla a si men thei

Mac Donald, ziang so mi in an hmuh?

Kan nih hi mi tampi ih an neih ringring ding mi Rundamtu hmuhdaan um sun kan si ti hi a harhdam mi theihthersalnak a si. Luke 6:39-49 sungah kan Bawipa in a dungthluntu pawl ih nundaan thu le an nundaan hi ziang tluk in a thupi ti hi a rel a si. A hmaisabikah, mi kan va bawm thei nak cin

ramri a um a si ti a lang ter. Mitcaw in mitcaw lam a hruai thei lo. Kan nunah nun thuthup hrekkhat-neh lo mi nun kel soal hrekkhat-kan thlun lo mi thu pek hrekkhat pawl kan hei a si le midang hnen ah a hneh daan ding kan va zirh thei lo. Zirh kan tum a si le, “Si bawipa nangmah le nangmah kha tidam aw ta aw” tiah a rak ti men ding. Zirh tu cun dungthluntu pakhat kha a mah a thlen zonak cin tiang lawng a hruai thei, asinan a dungthluntu hi cu ni lan ih va feh ding in a ruah san thei lo. Dungthluntu sinak ih a tum mi cu zir tu in zirh tu vek a hung si ding kha a si. Jesuh in a sim duh mi fiangternak ah hnawm fate le thingtum saupi a hmang. Cohlantlak thuruahnak mal lai hnang in buhvuaknak hmun paltlang in a feh roero mi mi pakhat kha kan mitthlam ah kan suai hnik ding. Rinlo paralah thli hung hrang thut mi cun leidip hnawm pakhat kha khai tahrat in cu paih kehlem mit sungah hngget zetin a va tang ter. A hnuai a hnuai ih a hnuai tam deuh deuh le a bese deuh deuh. Rualpi pawl cun si a phunphun keng in an kil vial vial. Mi pakhat in na mitvun tlunlam kha a tanglam mitvun parah dir thla aw tiah a ti. Asinan zianghman a tha hnem lo. Cu hnuah ka mit ih sin a ra pawt suak mi thirhri kual thawn ka ra ih zangfah bawmna mal lai ka pe. Ziang si cang? Thisen in a sen ter mi mit thaw cun in hun zoh ih na mit sungih thirhri kual na lak suah a tul tiah na ruat lo maw si? tiah in ti. A si ngai, thilung lam simaw thlaraulam simaw harsatnak a tuar mi mi pakhat hi a mah thawih bangrep mi harsatnak ka neih ve a si ahcun ka va bawm thei lo, a bik tak in ka neih mi harsatnak hi tumsawn dinhmun ih a va lang a si ahcun. Midang bawm ka tum hlanah keimai nun nak ka tuahthat hmaisak sawn a tul. Mi pakhat hi thuthangtha a sizia thupit ter dingah Jesuh in thingkung tha le tha lo tahthimnak, mitha le misual tahthimnak, innsaktu mi fim le mi aa tahthimnak pawl kha a hmang a si. Thingkung tha pawl cun rahtha an rah. A harhdam lo mi thingkung cun a na mi, pangang a um mi rah a rah. Thingkung hi a rah in theih thei. Hlingbur pawl cun theipi rah an suah thei lo, hrambur pawl khal in sabit rah an suah lo. Minung khal cu ti vek a si. Mi tha pa cun mi tuahthatnak tongkam, hmemnak tongkam le thazang peknak tongkam pawl hi mi hnenah a v ape. A nunnak hi a va pehtlaih mi pawl lamah thlawsuahnak a si. Lehlam ve thungah mi tha lo pa cun ngai nuam lo zawng, mi va siatsuah zawng le umzia nei lo in a tong. Mi pakhat hi a sunglamah ziangvek mi a si ti mi hin a hnatuannak ih sinak dik tak a relcat a si. Biaktonawknak hi nunzia tahfung pakhat a si. Bawi Jesuh cun hmun rawn ih a thusim mi hi a hrampi bik a sizia le thlengawknak keng tu a sizia thei in a thusim mi tawpna lam a thlen tikah thei na cing ih lung lo ding in dungthluntu pawl lam ah thlemnak a um kha a hmu cia. “Bawipa Bawipa tiin a mah cu an ko ding nan a sim mi cu an tuah fawn lo ding. Curuangah a fim mi le a aa mi dungthluntu thu hi a hrilhfiah. Mifim pa cun a tongkam a thei ih a thlun. Cupai nunnak cu a hngget mi hrampi parih din mi a si. A nunnak ah ra ding mi thlisia pawl an rat tikah a ding hngget a si. A nunnak cu Bawipa in a zirh theh pek te mi khristian dungthluntu sinak daan hngget parah din in a um zo. Mi aa pa tu thu thei na cingih a lung duh lo tu pa kha a si. A mah fimnak le sia le tha a theihnak parah a hngat aw. Rundamtui a tuahtum mi thil hi kanmai ta vekin leitlunah hna a tuan suak lo ding tiah a ruat. Cutin a nunnak cu leilam fimnak aha thawn dualdo mi vutnel parah a din. Thilsia a rat tikah a din zo mi a nunnak cu thiar hlo sak a si. A thlarau cu rundam a si men ding nan a nunnak cu a sung a si. A rak hmanral mi kum pawl hrangah mi va hmuh ve ding zianghman a nei lo. Nunnak ralter men ding hi tihnung um za zet a si.

Pa ruk nak

6. A Him Mi Hmailam Nei Aw(Matthai 6:19-34)

Bawi Jesuh in a dungthluntu a si mi pawl hrangah himnak tuahsak tum mi a nei. A voikhat zohruaknak ah cun hi mi hin kan rak zir dah zomi himnak thu, khawruah thiamnak thu le a sia le a tha hril thiamnak thu pawl hmuahhmuah hi a kalhthluh ding a bang. Asinan thu lai muril takhi cu Bawipa in tuah a tum mi hi zaa ah zaa a him ih minung pawl ih tuah an tum mipawl ve thung cu sunralnak le himlonak pawl in a khat. A pakhatnakah Bawipa in leitlunih hlawnthil khawl hi a kham. Ruahsur ni hrangah khawl ding timi mizapi in cohlan mi khawruahnak kalhsan in a tong a si. Khuaiwah fim pawl cun khuaitizu an khawl ih mifim pawl cun paisa an khawl ti hi zirh ringring kan rak si. Kan kum neta lam ah sumpai lamih mi kan va hngah san lonak ding in kan timlam a tul ti mi ruahnak cohlang dingih zirh kan rak si. Sumpai tawkfang kan neih a si le kan hmailam caan hi tihlo zetin kan pahlang thei ding tiah kan ruat. Thil le ri lennak in himnak in pe tiah kan ruat. Mi pakhat in zumnak ih a nung

a si le thinlung lam natnak pakhat a nei ding ti hi a lungkimpi lo tla a si men ding. Cuti a si lo tiah Jesuh in a ti. Thinlung lam natnak pakhat si lo in pathum in pe thei tu ding sawn cu leithun ih hlawnthil pawl an si. Cu pawl cu sunrul. ..nget. .fifir pawl tla an si. Bible san laiah cun lennak hi sinfen le tangka pianzia in a rak si. Hnipuan pawl cu sunhrul pawl ih dotheinak hnuaiah an um. Sumpai hi a nget thei. Cun an pahnih in ruk nak tihphannak lakah an um ringring.

Himnak diktak neih theinak lamzin cu kumkhua hrangah a siatral thei mi lennak khawlkhawmnak ih kannun kan hman rero nakin silo in vancungih hlawnthil khawl khawmnak in a sisawn. A si, hi mi hi kan sumpai Pathian hnatuannak ih kan retnak in, baang lo le rinumte ih amai hna kan tuannak in le thilri hrang ai in minung pawl hrangah kan va nunnak in kan tuah thei a si. Hla deuh kan feh hlanah hi mi Bible bungcang hin a tu caan ih kan mamawh mi pawl phuhhruknak lamtu a sim lo ti hi kan thupit ter ding. A tu caan ih kan tulsam mi le kan innsang ih kan tul sam mi hrangah hnatuan kan teimak a tul. Asinan hih tulsam mi pawl hi kan ngah thluh hnuah a dang hmuahhmuah kha cu vanlam hlawnthil sungah sumlehnak kan tuah dingih hmailam hrangah Pathian kan rinsan ding a si. Cucu kan tuah a si le kan hlawnthil pawl hi sunhrul, nget a si lo le fifir pawl ruangah an hloral dah lo ding. Kan hlawnthil umnak hmunram in kan thinlung umnak ding hmunram hi a relfel sak a si ti hi el theih ti mi thudik a si lo. Tongdang in kan sim a si le kan thinlung duhnak, kan ngainat mi le kan tumtah mi pawl hi tangka retnak inn pakhat ah a silole vancungah an um. Hi tawkah kan thinlung cun kan nunsan mi thil a ai awh a si. kannun lai muril ih a um mi thil a kawhhmuh a si. Leilung ih lennak khawlkhawm hi kan tumtah a si ahcun cumicun kan sunglam in in ei ding a si. Hi mi thuah ti sual pang hlah aw! Leilam lennak hrangah le vanlam hlawnthil hrangah kan nung kawp thei lo. Jesuh in hih thu hi milai mit tahthimnak hmang in a zirh. Mit hi taksa ruangpi ih meifar a si. Tleu cun mit paltlang in taksa ruangpi sungah a lut ih mi pakhat kha lam a hruai a si. Mit hi pakhat a si ahcun, cumi cu harhdam tinak a si, mi pakhat cun a fehnak ding fiang zetin a hmu. Mit a thalo a si ahcun, cumi cu a na ti nak a si, hmailam zin hi a fiang lo. Thlarau lam ih simduhsan mi cu hi hi a si. Mit pakhat cun (a harhdam mi mit) vanlam hlawnthil hrang lawngah nung ding ih thubawhcahnak a ai awh. Vancung ram ih a lennak a khawl tu cun Pathian ih lam hruainak a thasam dah lo ding. Mit thalo cun leilung pahnih hrangih nun duhnak, hmunhnih ah hlawnthil khawl duhnak a ai awh. A thenthek aw mi thinlungput a nei tu cu thlaraulam thimnak a tong ding. Bawipai hnen ihsin lamkhihhmuhnak a tlasam ding. Thungai te in ,hi thu par ih tleunak a nei dah lo tu pa hnak in a ton mi thimnak hi a nasa sawn ding a si. Rundamtu in hlawnthil khawlnak thu a zirh mi hi rak thei zo na ih hnawl hnak in rak theih lo lawlaw hi a tha deuh. “Hnon mi tleunak cu el mi tleunak a si.” A nei lo tu pa hnen ihsin a neihsun te hman laksak a si ding (Mtt 25:29_b). Mi pakhat in bawi pahnih ih hna hi pakhat khat duh sawn lo in le a rinumnak thenthek lo in a tuan thei lo. Bawi pahnih ih an thinlung an kalhaw caan le hmun pawl hi lo theih lo in anra suak tengteng ding. Hrilnak pakhat tuah tengteng a tul. Sumpai hrang ih kan nun a si le Pathain hrangah kan nung thei lo. Leitlun ih hlawn thil le vanlam hlawnthil lakah pakhat sang sang kan hril a tul. Ka nunnak ih kan tulsam mi pawl hi ruah an si cinri ah kan Bawipa in hmailam tulnak hrangih kan thin a har lo nak ding san a san pa ruk in pe. A pakhat nak ah hmailam hrangih thin harnak cun thil thupi parah a dik lo mi thupit ternak a ret. Nunnak ih a pawimawh taktak mi thil vek a bang mi ei ding, in ding a si lo le sinfen hrangah kan nung ding a si lo. Ei ding, in ding le hnipuan hruk le lang ter ding ai in a tum sawn mi hna hrangah Pathian in hitawkah in ret a si. A pahnihnak hmailam caan ih a ra thleng thei mi harsatnak thu ih dondar le ngaihvennak cun kan Paih in kivennak thu kan rinhlelnak a sim fiang a si. Jesuh in hih thu thawn pehparaw in vate pawl hnen ihsin zirnak la dingah in forh. Ci an tuh lo ih an khawm fawn lo tiah a ti. Cu ti ih ti ruangah ci kan tuh lo ding ih kan khawm lo ding tinak a si lo. An hnih cun an tuh thei lo ih an khawm thei lo. Asinan kannih cun kan ti thei. Nitin a rawl ding hrangah kiangkap a hriat ih an hmailam hrangah an donhar lo. Suntam pawl cun donhar ruangah nat sia an ngah lo ih thin so harsatnak ruang khalah thinlung lam sibawi pawl hnen ah an tlan ve lo. Voikhat nikhat hrang an nung ih an hmailam cu anmah sersiam tuih kut sungah a um. Ziangvek vate ih bu khalah cuam pawl te buh inn pawl a kawpcih mi a um lo. Kumzabi tampi sung a fiang lo mi le theihlo mi hmailam caan hrangah khawl aw riai lo in vate umzat cun an nunnak ding hrangah a tawlrel aw a si. Pathian in thla nei ih a sersiam mi pawl hman a zoh-khen a si ahcun ziang tluk in so kan nih in zohkhen sinsin ding. Donhar in khamnak san a pathumnak cu dohar hi a thathnem lo ruangah a si. Nan mah lakah zo in so donhar

ruangah a sannak dongkhat tal peh bet thei um? tiah Jesuh in thu a sut hai. Tong dang in kan sim a si le donhar ruangah zo si zungpi hleiriat thang bet thei? A silo le Rundam tuih thusuhnak hi hitin thla siar a theih: Nanmah lakah zo in so donhar ruangah a nunnak caan dongkhat tal bet thei um? Hitawkah nunnak hi pengtampi a hla mi khual tlawnnak lamzin vek ih hmuh a si ih thusuhnak cu “Zo in so hmailam hrang donhar ruangah cuih lamzin ah zungpi 18 bet thei um? ti a si. Zuam tento khalle umzia a nei lo. A taktak ahcun, donharnak cun nunnak a sauter lam ai in nunnak a tawiter sawn a si. Hi hi kan ruah nawn lo ding a si le lawngah hmailam hrangih himnak ding timlam hi a cang thei taktak lo a si ti kan mang suak ding. Ziangtluk rei kan dam ding ti kan theih lo mi thil pakhat te ruangah a si.

Hmailamah U.S peisa in ziang a man ding ti kan thei lo. Ziangvek sumpai hman suahnak pawl kan tong lai ding ti kan thei lo. Ruahsur ni hrangah timlam ding cun theihlo thil tamtuk kan hrangah an um. Cule Jesuh cun sinfen hrang ih donharnak hin Pathian lam ih zumnak tlaksamnak a phawrhlang a si ti langter dingah pangpar pawl kha a khih hmuh. Pangpardum ih tha zet ih phun mi thosal ni lilipar pawl kha a ruah ciamco mi a si lo. Asinan Israel ram tlangpar hmun pawl ih a burbur in a kho mi hramlak pangpar pawl kha a ruah mi a si sawn. Bawipa in himi pangpar pawl hi thazet in tuamlhawm in a thuam hai a si. A maksak zetmi mawinak thawn a vurhai. Solomon hman in cuvek ih a mawi mi le duh a um mi thawn a mah le mah a cei aw lo. Cuti sihmansehla tu sun ih rawng thawn hmunram a khuhtlul tu hi pangpar pawl hi thaisun ah cun vah thlul an si dingih nisuhnak lam a lai fangah a um mi pawl ih sangphek rawhnak hrang ih a sa pe tu din hrangah meisa punkhawm mi sungah hlon an si ding. Atuah, Pathian in hramlak pangpar pawlhi mawinak thawn va cei dingah kha can can a feh a si ahcun ziangah so a minung pawl hrangah mawi tawk mi sin le fen hi a pek veo lo ding? John stott cun hitin a ti, taksa lam thilri pawl hin kan ruahnak hmuahhmuah in la thlul ih kan thazang in ei thlul ding leh khawruahharnak phurit in pe ding tiang khawp ih kan thinlung ih luahkhat ter hi cu kan khristian zumnak le kan sia le tha hril thiamnak thaw in a mil aw thei lo mi a si. Hi hi vanih kan Pa rinlo hna a si ih aat langsar zet mi tla a si. Ei ding, in ding le sinfen hrangah kan donhar nak ding san a panganak cu ziang a si ti le kha pawl kha Pathian theilo pawl ih an nun san a si ih Pahtian in anmah vek va si ding in siang lo. Khawvel mi pawl cun taksa ruangpumpi hi thupibik ah an ret. Taksa ruangpi ih tulsam mi hmuahhmuah tuahsak ding ah an nung. An sinak takah khawvel mi, leilam mi le titsa mi an si. Vanlam nun tel lo in titsa leh thisen tlunih a hung kai ding hi cu ruahsan theih an si lo. Sikhalsehla zumtu pawl cu an danglam a tul. Kumkhua a hmun mi thil lamah an nunnak ih a thabik mi an pek a tul. A san netabik cu donharnak hi thil pawimawh a si lo ti hi a si. “Ziangah ti le vanih a um mi nan Pa cun hi thil hmuah hmuah hi nan tul a si ti a thei.” A thei ti mi thutak men le hi in tuamhlawm thei ti le in tuamhlawm paih ti mi aamahkhan a si. Kan hmailam hi a mai ai ih kut tha sawn sungah a um thei lo. Bawi Jesuh cun a dungthluntu a si mi kan za te thawn thukamnak sung lut dingah a man a si. kan hmailam hrangah kan timlam a tul a si ahcun kan hna pawimawhbik a si mi a mai hnatuan nak ding hrangah caan kan nei lo ih lennak khawlkhawmnak ah kan buai tuk ding ti a thei. Kumkhawdaih ih man a nei mi pawl kha zoh ih nun lam ai in sumpai khawlkhawmnak lam sawn ah kan nunnak ih a thabik mi kan pe ding ti a thei. Hi thil ra cang ding mi ruangah kan hnenah hitin in sim. “Ka duhzawng kha thupibik ah ret uh. A tuih nangmai tulsam mi le na innsang ih tulsam mi pawl na peek theinak dingah taima aw. Khai tlun hmuahhmuah cu ka hnatuannak sungah ret aw. Cule kei in na hmailam hrang tuanvo lo laksak ding in thu ka lo kam. Pathian ih ram le a dingfelnak na hawl hmais a si ahcun na nunnak ih tulsam mi pawl hi na thlasam dah lo ding.” A tawizawng in kan sim a si le, hmailam hrang donhar cing ten leh ruahsur ni hrangah timlam rero ih kan nun kan hman ding hi kan Bawipa in in kham a si. Kan ti ding mi cu tuih sun ih Amai hrang nun hi a si ih hmailam cun a mah ten va donhar mai seh.

Tuih sun ih hna kan ngaihsak nak hi awl lo ih inret tu dingah a tawk a si. Mi pakhat in ruahsur ni hrang ih a nun a si le Pathian in cuih ni ngah teng teng dingin a tuah ding tiah mipakhat in a rak ti. Cameron Thompson an ti mi pa cun hitin a ti, “An kut parah zianghman a tangbet lo ding ti ih donhar tu pawl parah Pathian in a thlawsuah thabik pawl a vur.” A tu caan ih leitlun harnak hnak in ruahsur ni hi man a neih ter dueh tu pawl cu Pathian hnen ihsin ziang thlawsuah hman an ngah lo ding.

Hi pawl hi Bible sungih a lar lo bik mi bungcang pawl an si men ding: Mi tamzet in Amah cu an thlun, cule anlamah a her ih hitin a ti, “mi zokhal ka hnenah a ra ih a nu le pa, a nupi leh a fate pawl, a unau le a farnu pawl, a si, a mai nunnak rori khal a huat lo a si ahcun ka dungthluntu a si thei lo ding. Cun mi zokhal a mai thinglamtah phur ih ka dung i thlun lo tu cu ka dungthluntu a si thei lo. Ziang ah tile nanmah lakah zo in so in sangpi sak tumih theh theinak dingah paisa kim a neih le neih lo ta hmaisa lo le a man tuat ta hmaisa lo in a um dah. Cuti a si lo ahcun, a hram a thok hnuah sakttheh thei lo in a um dingih a hmu tu poh poh in “Hipa hin a san thok ve nan a theh thei si lo” an ti dingih an nautat ding. a silo le “Ziangvek siangphahrang in so midang siangphahrang thawi an doawk zik tikah amah do ding ih a ra mi mi thawng kul kha a minung thawmghra thawn a va ton thei ding le ding lo kha to hmaisa ta le ruattha ta lo in a um ding? Cuti lole siangphahrang dang pakhat kha hmun hlatpi ih a um laiah remnak va tuah dingah palai a thlah ding a si. Cuvek thocho in nanmah lak ih mi zokhal va si sehla, a neih mi hmuahhmuah a taanta lo tu cu ka dungthluntu a si thei lo. Cite cu a tha zet, asinan ci cun a alnak a hloh a si ahcun ziangtin alter sal theih a si ding? Leilung hrangah si maw, ekdawm hrangah si maw, a thahnem nawn lo ih minung pawl in an hlon men, Theihnak hna a nei tu cun thei seh.

Cang 25: Mi tamzet in amah an thlun, cule anlamah a her ih hitin a ti . . . Rundam a si zo mi le si lo mi mipi hnenah Bawipa in thu a sim. Jesuh cun rundam lo mi pawl hnen khalah felfai zetin thu a sim. Thingrah a thabik pawl kha kuang parta lamah a ret lo. Khrih ih thil a thliarhrang daan hi hmin sin aw. “A komkhawm hmaisa ih cu hnuah a thenhrang sal.” (G.Campbell Morgan in a ti) “Dungthluntu va si ter dingah a hmaphe pawl a thup dah lo. A hmaisa then cun thuthangtha lampang a sim; a tuih ta hi cun hnatuannak lam pang a sim. Thuthencatnak pawl silo in dungthluntu a duh a si; Chokalet vek ralkap pawl silo in G.I diktak pawl a duh; a tam silo in a tha a duh. Gideon ih ralkap hi thawngsawmthum le thawngnhnih ihsin zathum ih thum a rak si kha mang ringring aw.

Cang 26: “Mi zokhal ka hnenah a ra ih a nu le pa , a nupi le a fate pawl, a unau le a farnu pawl, a si amai nunnak rori khal a tuat lo a si ahcun ka dungthluntu a si thei lo ding.”
Hi mi bungcang ih kawp kai aw mi Matthai 10:17 in hitin a ti, “Zokhal sisehla, keimah hnak in a nu le a pa a duhdawt sawn tu cu ka hrangah a tling lo a si.” Keimah hnak in, ti mi tongkam hin Jesuh in khaikhinnak a hmang a si ti a lang ter. Curuangah kan nunah Jesuh hi a pakhatnak ih kan ret ti mi cun midang hmuahhmuah kan hua ti a sim duh a si. Khrih hi a rat hmaisa a tul tinak a si. A dang duhdawtnak pawl hmuahhmuah hi Khrih kan duhdawtnak thawih tehkhin cun huatnak tluk fang si ding an si. Pathian in “Jacob ka duhdawt ih Esau ka hua” tiah a ti (Rom 9:13). Kaihkhin nak ahcun, Jacob a duhdawt sawn nak cun a lehlamah Esau a hua ti a sim duh a si. A thuneihnak sangbik vekih Jacob a hrihlah ih kan hmuh bang in Esau hi a khazet mi le lehrulh duhnak huatnak thawn a va hua tinak a si lo. Jacob a duhdawt tlukin a duhdawt lo ti nak a si. C.T. Studd cun a fala hamcia mi in Jesuh ai in amah a duhdawt sawn ding ti a phang. Curuangah a nunnak ih nitin ten a saknawn ringring ding mi hla te a ngan sak:

Jesuh, ka lo duh

Ka hrangih Charlie duh a nun thei pittawp hnak hman in duh na nung sawn.

Hla ngantu Runkin cun Khristian nunaunu te kha nei ding ih a va dil tikah cu nu te cun hitin a rak sut, “ Jesuh na duhdawt hnak in keimah in duhdawt sawn maw? Jesuh hnak in khanu a duhsawn tikha a rak cohlan a tul ta riari. Cunu te cun, “a tha, cuti a si ahcun ka lo nei thei lo” tiah a ti. Runkin cun cu nu te nu natnak besiazet a ngah hnu khal ah a va zuam sal thocho. A rak san let daan cu a mah kel thocho a si. Cuhnu rei lo teah khanu te cu a thi. Jesuh hi a nunnak ah a pakhat nak a si hrih lai thocho. Cang 26 nakah, in Rundamtu in mipa pakhat ih nupi a tarlang. An nupi pawl in an parah thunei ding in siannak a pe tu mipa tha tampi an um. Mi pakhat in khawvel mi nupi a neih a si ahcun dungthluntu sinak nun tha nung ding hi a harzet ding. Amah hi khristian a si ahcun a nupi rori hman in a pahnihnak hmun a co ding ti a theih a tul. Charles Spurgeon ih thuhla ngan mi sungah, a nupi Mrs. Spurgeon in ngainuamza zet thuanthu pakhat in sim. Spurgeon hi a no laiah a thu ngai ding in a ra mi

mipi tlem ding mi inn tumpi hawl dingah hmunkhat ihsin hmunkhat a feh a tul theu. Tifinriat kap ih a um mi Exeter inn pi ih thu a sim lai ah hin kumkul fang te lawng a si. Cumi hmunah mi an khat ringring. Susan Thompsan an ti mi nunau no te nei ding in a ham. Zaankhat cu cu nu teih innah a um ih Exeter inn pi ah khawm ding in an pahnih in an fehtlang. Khatawk an va thlen tikah rangleng sungin zamrang ten a suak leuh li. Mipi cu siar cawk lo an si. Palik pawl cun thil umtuzia hi hmuhsuah tum in lamzim rongra kha a kel te ih feh ter an tum rero, asinan ti theih a si lo lawlaw. Cuih inn pi thleng ding in Spurgeon cun mipi a tul tlang vivo a tul. Thu a sim ding mi mibur tamzet cun a thlung an la tuk ih tuanvo a neihmi baklo cu thil dang hmuahhmuah a hngilh thluh. Mipi tul tlang in a feh ih biak khawmnak cu a hruai. Khawm baan hnuah hi innpi ah mi pakhat ratpi mi a nei ti kha a mang suak, asinan cuih nu cu a hloh san vuarvi. Mipi lak ih cu nu a hmuh ta le hmuh ta lo kha a ngaihtuah sal. A rak hmuh lo kha a thei suak. Cu nu te cu harnak a tong pang ding ti a phang ih khawm theih leveten hmanhmanwh zet in rangleng a lak ih Miss Thompson ih innah a va tlan. A va thlen zawngah cu nu te cun a mah hmuh a duh lo thu kha an rak sim. Hmur phun eu eu in tlunta that ah cun a rak um. Cu nu te cun mipi zate hnak in a mah kha a let in a thupi sawn tiah a ruat aw. Cupa cun cunu hmu ding cun a dil rero thotho ih a tawpnak ahcun cunu te tla a ra tum. A din hmun cu cunu hnen ah a sim fiang: “Tuah, nasazet in ka riahasia, sikhalsehla theithiam nak thasawn kan nei. Ka Bawipa sal ka si hmaisai. Amah a rahmaisai ringring. A pahnih nak hmu co thei tu kan si ahcun lungawi zet in kan nun thei ding ka zum, sikhalsehla ahrungah hihi a pahnih nak ah a si ringring. Amah hrangih ka tuanvo hi a pakhatnak a si.” A sunglawi mi a Pathian hnatuannak a cem tiah, Mrs. Spurgeon in a hngilh thei lo mi cuini ah zir tiah a ti. A palsa ih nunah a pakhatnak hmun luah tu mi pakhat khat a um ti a zir. A pahnih nak a nei, cucu a mawi ih a sang zet mi tahfung, so lo maw? Cucu Bible ih tahfung a si. Khrih in a pakhat nak hmun a dil. Hihi Moses in Levi hnen ih thlasuah a pek nak san a bang; Nangmah sawn an lo tlaihsan, an nu an pa, cun unau le an fate hnakin, Na thupek mi cu thlun ih, na thukam cu an hngetter a si (Daan 33:9). Israel mipi pawl un sui ih tuahmi cawzuk an biaktikah, Levi mi pawl cun an unau sungkhat that tiang in Pathian lam ah an tang (Suah 32:26-29). Taktak ahcun khrih pakhat nak ih a rettu pasal thawn um hi a tha bik. Caang 26 nakah hitin a cem ter, “Si, amah nunnak rori khal.” Ka hrangah cun hihi a harbik mi caang a si. Kan mah tlun ah Khrih kan ret a tul. Paul in cuvek cekci in a tuah. Curuangah hitin a sim thei, sikhalsehla ka hrangah ka nunnak hi ziang hman ah ka siar lo, Bawipa Jesuh in tuandingih i pek mi Pathian ih zangfahnak thuthangtha phuang ding tuanvo hi famkim zetih tuan thei ding lawng hi ka saduhthah mi a si (Dung 20-24). Kum sarikh harsatnak sungih zumtu pawl hrangah Thuphuan 12:11 ah hitin a um . . . “An nunnak an pesiang ih thih khal an ngam.” Johan 12:24-25 ah Jesuh in a sim fiang . . . sangvut ci fangkhat cu leilung sung tuh ih a thihta lo ahcun a mah kel in a taang ringring. A thihta hnu lawng ah ci tampi ah a cang. Cubangtukin zokhal amai nun nak a duhtu cun a nunnak cu a sung ding, asinan zokhal hi leilung ah amai nunnak a hua tu cun kumkhua hrang in a nunnak cu a nei ding. Hihi Hmanawr missionary T.G. Raglang in hitin a sim, Jesuh khrih hrangih nung dingih kawh miin lei sung ih tuh ih a thihta mi sangvut vek si a duh lo ahcun a nunnak, a neimi thil, a inn sungsang pawl a tan thei lo ding. Sikhalsehla rah tampi kan duh ahcun a thih mi sangvut vekah cang in a sunglawimi kan Bawipa dung kan thlun a tul, culawngah rah tampi kan rah thei ding. Cang 27: “Zokhal amah thinglamtah phur lo in ka dung in thlun tu cu ka dungthluntu a si thei lo.” Hi tawk ih thinglamtah ih tiduhsan hi pasal tha lo vekmen a ti duh nak a si lo. Sikhalsehla Jesuh hrangih ningzah, harsatnak, farahnak, huatnak, hmuhsuam nautatnak tuar dingih hril hrim hi a si hitawk thinglamtah ih tiduhsan mi cu. Mi pakhat in missionary a feh tu a rual pa hnenah hitin ralrin nak a pek, “feh hlah, na thi ding.” a nih in “kei cu ka thi za,” tiah a let. Cape Batteridge thuanthi hi U.S kumtin suah mi cabu tha ih tel ban a si. Zankhat cu thlisia hasatak in a hrang ih, tipi ih sin peng hra hrawng ih a tung mi lawng cu an raal vennak ihsin a hmu, va bawm dingah thu a pek hai, mi pakhat in a eel. “Ho tu pa, hi tawk in kan suak thei nan kan kir sal thei nawn lo.” “Mipa pawl” tiin leh nak a ra, thuanthi ih feh zo mi cu “kan ra kirsal a tul nawn lo.”

Kan Bawipa Jesuh in feh dingah in fial. Hi leitlun ih thuthangtha sim dingah thu in pek zo. A tirlung hi nuam zet ih um dingah thu in kam lo. Him zet in kan umnak ih kirsal ding ah thu in pe lo. Cuhnakin “feh uh” a ti. Ram duhdawt zet tu Itali mi Garibaldi, in Rome ih St. Peter ah ding in a kiangih a pumkhawm mi mipi hnenah hitin a sim; Nihlawh mun le rawl khal ka lo cawm. Tih nak,

raldo nak, tihal leh rilrawng nak ka lo pek, kaa lawng siloin thinlung tak ih ram a duhdawt tu lawng in ka dung in thlun seh. Saya Ernest Shackleton in Lodon thuthang ca ah hitin a than “minung in tihnung mi khual tlawngnak a tul. Hlawh man mal, a daizet mi caan saupi thimnak ih khat, tihphan nak ringring himdam ih tlunsal ding zum um lo. Hlawh tlin pang le sunlawihnak.” An zaten dam in an kirsal ih sunlawi nak le upat nak cu an co. Harsat nak hi mah le mah sangbik ih ret awk nak le duhhamnak pawl thih ter tu thil pakhat vek ih kan pom thei ah cun, mah thinglamtah phur kan si. Khrih thawn khen bet vek in harsatnak le tuarnak in kan dinhmun taktak ah in hruai. Hloral ih zoh tu pawl hrang ahcun thinglamtah hi vate thlapar ih phurrit bang in an hrang ah phurrit men a si. 7_a Bawipa dungthluntu sinak ih a harzia le pumpek a tul zia lam zim hrial in ka um hrang ah in ngaithiam aw, ziangvek khal ah man sisehla nangmah thawn fehtlang dingah thazang in pek aw. Na hmin in thla ka cam . Amen”

(Nitin cathianghlim thawn pawl kom nak). Khrih cu a farah, hma si a nei, midang hrangah a nung. Thawinak pek mi vekin a thi. Caang 28:32. “Nanmah lakah pakhatkhat in inn sangpi sak a tum a si ahcun hmaisabik ah thatein to ciamciam in a inn sak thehnak dingah tangka kim in nei le nei lo kha a tuat theh hmais a si lo maw? Cu tin a tuat theh hmais a lo ahcun a hnatuan dingmi cu a thok ngah hnuah theh lo in a taang ding ih a rak hmutu hmuahhmuah in an hnihsan ding. A hei thok ve nan a theh thei si lo; an ti ding “Ralkap thawngghra a nei mi siangphahrang pakhat in, siangphahrang dang pakhat ralkap thawngkul thawn a mah do dingih a ra mi kha, a do tum a si ahcun hmaisabik ah to ciamciam in cui siangphahrang dang do thei nak ding thazang a neih le neih lo a ruat hmai sa a tuul a si. Do thei nak thazang a nei lo a si ahcun cui siangphahrang dang hnenah, lam hlapi ih a um lai ah, remnak tuah dingah a palai pawl a thlah ding a si. Thatak ih a hram thok lawng hi a tawk lo, cu hnakin thatak ih theh hi a thu pi sawn. Tampi kawh an sinan malte lawng hrial an si. A man kan tuatta a tul. Thinlung hrek lawng Khristian a si mi hrangah mitkem awknak siar lo leithin ah ziang hman a um lo. Inn sak mu kuj theh lo in a um tikah a sak tu pa cu mi aa tiah an ko. Dungthluntu sinak hi inn sak tu pa vek men a si lo. Raal in pumpekawkw nun rori a si. Caang 33: “cuvek thotho in nannah tla nan neih mi hmuahhmuah nan tanta lo ahcun keimai dungthluntu nan si thei lo pei,” tiah Jesuh in a sim. Nan neih mi hmuahhmuah tanta tihi ziang si a san? Zohman fialawkw theih mi thil a si lo. Luke 14:33 hi kan nunnak ah ziang si a tisuhsan? tihi Bawipai hnenah sutin rawn seh. Culawngah a tak in a tuah thei ding. Moses hi ziang hmuahhmuah tantu zohthim tlak mi a si. Izipt ram ih hminthan nak (Heb 11:24). Izipt ram ih nuamnak (11:25). Izipt ram sungih sunsaw hmuahhmuah (11:26). Izipt ram siangphahrang hman tihlo(11:27). Izipt ram biaknak (11:28) pawl cu Moses in a tanta thluh. Ziang hmuahhmuah tanta ngam lawng a tawk lo, a takih tuah a tul. “Siangphahrang a si ahcun ziangkim a tuah thei” (Pilkington). Amah thlun cuau siloih ziang hmuahhmuah kan tan ahcun miaa tak kan si ding. “Ra uh, ka dung in thlun uh” a ti tikah, kan tul mi hmuahhmuah khal a tel. kawmunist pa in ziang hmuahhmuah a tan ahcun mak ah kan neih lo. Kawhhran in ziang hmuahhmuah a tan le ziangsi a cang ding? Leitlun ah thuthangtha a harh ding. Ziangtin a tak in a cang thei ding? Khristian pawl ih ðawmpi nakin. Rich Christians in an Age of Hunger, cabu sungah Ronald Sider in hitin a ti “pakhat le pakhat ðawmpi awk le duhdawt awk nak hmun ah hnagamnak le himnak cu mi pakhat ih neih mi parah a tum aw lo. Sikhalsehla pakhat le pakhat duhdawt zet le nuam zet ih umnak sawn ah a si a ti. Caang 34 “cicu a ðha zet, asinan a lanak a reh le alter sal theinak lamzim a um nawn lo. Kan cabuai ih um mi cite hi a thiang ih a alnak khal a theithei lo. Asinan Bible san ih cicu a thianlo thei a alnak a hlothei. Caang 35: “Leilung thaternak hrangah san a tlai lo ih ekdawm hrang hmanah a thahnem nawn lo. A lak ih hlonhlo mi a si men thlang. Hi thu hi hna a nei mi paoh in thei uh” tiah Jesuh in a ti. A thian lo mi cicu man nei lo mi a si. Ke ih pal men ding siar lo ziang hman ah that hmem nak a nei lo. Khristian dungthluntu si nak ih daan pawl a thlun duh lo tui nun cu thathnem nak nei lo ci le vek a si.

Pa Riat nak

8. Pathian Pa Neep Hlah Matthai 20.1-16

Hi mi tahthim nak hi a vawikhat nak a siar tu pawl in a diklo law law ti in an ruat ahcun ngaithiam deuh si. Mi tampi in Bible sungah a tazalo mi tampi a um tiah an mang a bang. Ziangah si

ti theifiangnak dingah a thuanthu zoh lehsal uhsi. Hmuan nei tupa in human sungih hnatuan tu ding hawl in zingpit in a feh. Nidang ih an ngah theu mi nikhat nguri tangka fangkhat pe ding in a lungkim pawl cu a hmuan ih hnatuan tuding ah a thlah. Ni khat ngun tangka fangkhat hi khailaiih an hlawh tlangpi a si. Zinglam nazi pa kua ah mi a hmu salih cu pawl hnen ah hna va tuan ve uh; nan nihlawh a tawk zawn in ka lo pe ding tiah a ti. Cu vek thiamthiam in zanlam nazi pathum ah mi a thlah lala, zanlam nazi pa nga hrang ah hnatuan lo ih um men pawl a hmuh tikah ziangahso ziang hman tuah lo in nan um men a ti. An nih in zeet ruangah a si lo, zohman in hnatuan in pek lo ruangah a si tiah an sawn. A hmuan sung tuan dingah a thlah an hlawh man pe ding ah a kam hai. Zanlam a hung tikah hmuan nei tupa in hmuan ukto pai hnenah hnatuan tu pawl hlawh man pe dingah thu pek. An nihlawh man cu a netabik ih a tuan tu pawl in a thok hmaisai bikih a tuan tu pawl tiang tiah a ti. Zinglam nazi paruk ih a tuan thok tu le zamlam nazi panga ih tuan tu na ngah mi a bangaw. Zinglam ih a tuan thok tu pawlin ziangtin an ti ding ti cu sim theih a si, a dik lo (a taza lo), kan nih sunvu nisa lakah hna kan tuan ih an nih nazi pa khat sung lawng an tuan kan ngah zat le a bang aw an ti. Ziang vek hna si an ti. Taktak ah cun hi hi a diklo a bang si maw? A sile ziangtin kan simfiang ding, pakhatnak ah himi tahthim nak thu hi bung hleikua ih peh a si. peh a si ti kan thei a tul. Cang khat nak ah hitin a thawk “vancung uknak cu hi bangtuk a si. . . .” mi hrangih “for” “ruangah” hi tong peh aw ter aw tu a si, bunghleikua le bung kul peh aw ter tu (kalbak) a si. Taktak ahcun bung hleikua cang netabik hrilhfiyah tu a si. Sikhalsehla a tu ih hmaisai bik a si mi pawl hi netabik an si leh ding. Hi caang le tahthimnak ih cemdian an bang aw. “curaungah netabik pawl cu hmaisabik ah an cang dingih hmaisabik pawl cu netabik ah an cang ding” (20:16). Bung hlei kua cang hleiruk nak ah milian pa in Jesuh hnenah kumkhua nunnak co dingah ziang so ka tuah tul tiah a sut. Jesuh thil pahnih in milian pa cu a hniksak. Pakhat nakah, milian pain Jesuh kha Bawi pakhat men si lo in Pathian a si ti athei nak dingah caan tha a peek. Pahnin nak ah, a soal thei ter nak ah Jesuh in daan a hman. Cuih hniksaknak cu tlangval pa in a sun ruangah tlangval pa cu riahsia in a kir. A neih mi hmuahhmuah tanta ih jesuh dungthlun a dih lo. Hi cu thinlungah ret in Peter in Jesuh hnen ah kan neih mi hmuahhmuah tanin na dung kan lo thlun ih ziangah kan ngah ve ding? tiah a sut. Jesuh in a hnen ah tuah le a ra lai dingmi caan ih thlasuah pek ding a kam. Sikhalsehla hitin a bet “sikhalsehla Peter zohaw, tuanman ih buai ringring tu, a man Pathian na neep a si le na neep man lawng na ngah dingih laksawng an zem tikah netabiknak na si men ding. Na hnatuan nak ah a man va neep hlah. Cumiciah si Jesuh in tahthim nak ih a sim duh mi cu. Hmaisabik ih hnatuan tu pawl cu an hlawh thu ah hmuan nei tu pa thawn a buai. An kamawk vek cekci in an ngah ih netabik nakah pek an si. A dang pawl cu hlawh man kamawk nak an nei lo, hmuan nei tu pa parah an thum aw. Zinglam ih tuan thok pawl in an phulo in an ngah tiah an mawh thluk. Hmuan nei tu pa in zangfahnak le diknak a danglam zia a zirh. Nikhat ngun tangka fangkhat ngah dingah an lungkim ih an lungkim vek cekci in an ngah cu cu a dik nak a si. Midang pawl cu phulo nan an ngah, cu cu zangfah nak a si. Rundannak le hnatuannak ah diknak (Justice) hnakin zangfahnak a tha sawn. Diknak lawng kan co ahcun kumkhua thihnak tuartu ding kan si. Mark Tusain ih sim vek in “phutruang ih vanram kai ding sisehla, na ui a kai dingih nang na tang ding.” Pathian hnatuan nak ah diknak lawng co sehla santhlailo riantu kan si ruangah kan ziang hmuahhmuah a ralthed ding. Pathian kan rinsan taktak ahcun kan dil mi hnak in le kan ruah mi hnak ih tam in pe ding. Dawr ih a paihruai mi fanu pakhat vek a si. Thawl tupi sungih a duh bik mi a hril hnuah a pai hnen ah “ka la thei lai maw tiah a sut, theih ee,” a ti, “vundaw aw la na kut in vun thuan aw a ti.” “Silo, pa pa, nangmah in thamsak aw” ziangah in thaum ter? Ka kut hnak in na kut a tum sawn ruangah. Cucu a si, Pathianih kut hi kan kut hnak in a tum sawn. Atha mi tuah dingah a mah rinsan aw, cule kan lungthlitum in peding. Zangfahnak kha hril aw. Hmuan neitupa ih sian zia hi cawn tlak a si. Netabik ih hnatuan ka fial mi pa khal hu nan ngahzat ngah ve ding cu ka duh mi a si. (14_b). An zangzel lo ti cu hmuan nei tupa in a thei. Hnatuan an duhnan tuang ding an hmulo. Cawm tul mi insungsang an nei ti khal a thei. Curuangah nazi paziat an tuan ti umlo in an hnatuan man a pek, sikhalsehla a neta pali pawl cun an tulsammi leinak dingah a hleifuan in a pek. Zingih a tuantu pawl hlawhsam nak thawn siloin duhhamnak le iksik nak thawn an tlung. An innsungsang cawmnak dingah midang in khawp an ngah maw ngah lo ti an ruat lo. An mai hranglawng lawng an ruat. Hlumtek lek thiam nauhak Ernes ihthu in mang ter. An veng nauhak pawl cu a neh theih cule a zal cu a miat mi in a khat. Vawikhat cu thusim tu pakhat a innah a leng, Ernest

ih thiamzia a thei tikah hitin a ti, “Hlumtek leh na thaim zet si lo maw? si saza pa, Ernest, himi hrangah thla na cam dah maw? aw, ka cam sazapa, ziang si a cam? Ka neh nak dingah kacang, midang in nehnak an co thei nak dingah teh na cam dah maw? ai, camdah lo sazapa. Ziang ah na cam dah lo? Ka neh duh ruangah, hlumtek zaten ka ngah duh ruangah. Ernest, Pathian thei midang hnenah na sim dah maw? aw ka sim sazapa, asinan an thei paih tuk lo a bang. Ka mawthluk thei lo, Ernest, vawihnih khat an neh thei nak ding thlacam sak zuam aw. Cucu khristian nun taktak a si”. F.E marsh in “minung tampi cu cui nauhak pa kan hneh sung hmuahhmuah cu a tha, sikhalsehla sung hnik uhsi. Khrih ruangah nungih hna kan tuan taktak ding si ahcun mah le mah hnonawk hi a thupibik ti kan thei a tul. Tahthimnak ah kirsal sehla, hmuan nei tupa in “ka tangka cu ka duh vekih hman theinak thu ka nei lo maw? a sawnak cu “thei ee.” A tangka a si ih a duh duh in a tauh thei. Hi thu hin Pathian hi cunungbik a sizia a sim. Amah duhvek in a ziang ti kim a tuahthei, a duh zawng cu a dik ringring. A mah that ruangah a zoh tu mit a tha lo. A zangfahnak hi an mah an rinsan duhlo lawng silo in midang ih co ding khal an dah lo. Caan a thleng aw duh lo. Rundamdnak thukhal, minung in a phu lo mi Pathian ih zangfahnak cotu siding a duh loih midang hnen ih langter ding khal a dih lo. A thatnak ihsin an dungtun san, hmanlo ih ngah hnak in umziaaneilo ih mah te hlawh an hril sawn. “sikhalsehla a tuih hmaisabik a si mi pawl in an mah hlawknak lawnglawng rak buai pi hai sehla, laksawng pek ah netabik nak an si men ding. khatlam ah, maihlawknak lawng tuat loih Pathian hna a tuan rero tu tuisan minung khal laksawng pek niah pakhat nak ansi thei. Jesuh khrih rat hnu kum 2,000 sungih a nungtu kan nih hrangah a tha bik laksawng cu ngah zo a si ti ruat cu a ol. Zinglam nazi paruk ih a tuan tu pawl an phunciar khal le an mawh lo tiih na ruat asile amah hlawk nak ding hman ruat loih a hnaturan tu pawl a rua sawn tu khavak Bawi hnen ih tuan nak cantha an neih ruangah lungawi ih um ding sawn an si. Minung tampi cu lungawi nak thinlung an nei lo. Tusun ah Pathian na neep maw? silole Peter vek na si maw? a hnuai ta hi ruat aw:

*Bawipa, na dung ka lo thlun ding, sikhalsehla hmaisai ah nupi ka thit ta ding.

*Pumcawmnak hnaturan in sian le ka nun na hnenah ka hoi ding.

*Bawipa, Ramthim ih in kuat hlan sung hmuah, ziang khal ka tuah ding.

*Bawipa, ka hna ih ka cawlhnu ah ka nun in hmang aw.

Hi pawl hmuahhmuah hi “sikhalsehla” “but” le “sile” “if ” pawl hrangih ret mi an si, Pathian neep rero pawl hrangah an si. Khavak pawl kha ralring uh. Na neep tento ahcun, na neep man na ngah men ding, Pathian in nahrang ah a thasawn mi thil a nei. F.B Meyer sim mi a dik a si. Ziang hman kan retsal lo ti kan zoh a tul. Kan nunnak ah ziang hman kan suop lo khal a tul kan thlarau, nunnak, taksa, hmuan nei tu pai hman dingah siang zet in kan peek a tul.¹⁰

Dakua nak

9. Na Sumpai Thawn Rualpi Havel Aw Luk 16:1-15

Hi thuantu hi vun zoh duak men ahcun a cang thei lo ding a bang. Ziangah tile mi bum daan mi zirh a bang. Hi thuanthu cathianghlim sungah a tel cu zumtu tampi thinlung a buai ter ti cu a fiang verver. Mi hrekkhat in zoh lo uh la a hlo ko ding tiih ruat tla an um men ding. Sikhalsehla ziang hman tih ding a um lo. Sullam nei zet mi thuanthu asi ti fiang takih thei cun, hrokhrawl nak le diklo nak in zirh duh mi a si lo ti cu a fiang. Sikhalsehla thil kilkhawitu pa ih thei cia nak le hmuh cia nak kha a tha zawng in cawng dingah in zirh mi a si. Sile a thu sungah lut hnik uh si. Milian pa hnen ah na thil kilkhawi tu pa in na tangka a fir ti a thleng. ziangtin a let kirsalding ti cu sim thei cia a si: A thatding, sikhalsehla milian pacun na suah hlanah ka thilri na kilkhawi nak cazin kimtein i pe aw tiah a dil. A bawipa in ziangzat ka sung ti cu thei a duh. Thilfir pacu dawid ding a si. Hmailam hrang pumcawm nak ding a hmu lo. Thil rit kaihah hmatuan dingah le a tar tuk si, mithil dil in vak ding le a ning a zak. Ziangsi a tuah ding? Hmakha te ah thu a ruat lohli, a thluak a tha nasa. Ka hmatuan a cem tikah an inn ih i umter siangtu rualpi tha ka heih a tuul ding tiah a thinlung in a raut. Curuangah a bawipa hnenah ih leiba nei tu hmuahhmuah a ko hkawm. “ziang zat na bak?” Tiah a pakhat nak pa a sut. A nih in a olip hriak pung zakhat tiah a let, a tha, ziangnatuah ding ti ka lo sim ding a ti. Pung sawmnga lawng pe aw tiah a sim. Cule a dang a pahnih nak hnenah nangteh ziang zat na bak? tiah a sut. A nih in sangvut dip thawngkhat , tiah a let. Ka lo thum ding dip zariat lawng pe aw asinan cazin sungah

kim ih pek in ka lo tuah ding, Thil kiltu pacun a duhduh in mi a rak bum rero Taktak ahcun hi vek tuah thei nak a nei lo. A bawipa tangka a si, a mah ta a si lo. Caang riat nak hi mangbangza taktak a si. A bawipa in hi mi hrokhrawl thilri kilkhawitu pa cu a porh deuh deuh. Hrokhrawl le depdet ngaithiam theih lawng siloin hrokhrawl dingah in fial a bang. Hi thubau simfiang tu ding tawhfung pahnih, Key # 1, Hi faknak cu hrokhrawl digah a si lo sikhalsehla fimzet ih khuahkhang thei nak ding hrang sawn a si. Fimkhur zet ih a bawipa a ti ruangah a bawipa in a porh nak a si. Fimzet ih a cangvai nak in a hleicein hmailam ah rualpi a nei ding ticu aa-mah-a-khan. Key 2#, Khristian pawl ih hmailam ruahsan nak cu leitlun a si lo sikhalsehla vanram ah a si sawn. Ziangah tile hi leilung tlunmi pawlhi an mai thutawlrelnak ah cun tleunak sungih a ummi minung pawl hnakin an fim sawn a si. Tahthimnak sungih mihrokhrawl pa vekin zumlo tu pawl in hi leitlun ih an hmailam rualpi hawl ah tan an la rero. Khristian pawl in vancungah rualpi nei ding maw nei lo ding ah a don a har lo. Tahthim nak a hman mi cu a ngai tu pawl hnen ah a takih hmang suak ding in Bawipa Jesuh in “cuti a si ruangah hitin ka lo sim: leilung tlun thilri thawn rualpi tuah uh. Ziangah tile leilung thilri a cem tikah kumkhua a hmun mi innnuam ah luh ter nan si ding.” (v.9). Tangka hi a mah te ahcun that khal a tha lo ih soal khal a si lo thiang lo tak le diklo takih ngah mi parah Jesuh in a thianglo tiih a kawh nak san a si. Cuih hnu reilo ah Jesuh a mah rori khal tangka 30 thawn zuar in a um. Tuisun ah tangka hi fihnungza vekin kan rel. Paul in, a ziangah tile paisa duh cu sualnak phunkip thoktu hram a si. (ITim6:10a). Sikhalsehla kan mah le kan mah cu tangka thawn rualpi kan tuah thei. Sile ziangtin kan tuah ding? thuthangtha karhzaiter nak ah hmang in Bible sungah phum in missionary pawl bawm nak in. Radio ih Pathain thu simtupawl hrangih sumbur nak in. A tawinak in, Pathian hnatuan nak ah hman in. Hi pawl hrang ih a khawl tu pawl cu kumkhua hrangih kan rualpi an si.

“...ziangah tile leilung thilri a cem tikah kumkhua a hmun mi innnuam ah luhter nan si ding.” Hi tawkah Bible le daan a bang awlo. Hrekkhat in “nan cem tikah” midang in “a cem tikah.” Sikhalsehla a dang lamnak kha a thupi mi a silo, dungthluntu pawl an thih tikah, an tangka khal a cem ve ding. An hrangah tangka cu man a nei nawn lo. A nun laihi a hman tengteng atul. A thih tikah a maita a si nawn lo, sekhalsehla a ro ah a cang. “.kumkhua a hmun mi innnuamah an lo cohlang thei nak dingah.” Hi tawh ih “an” ih a khihmuh duh mi cuhmai sumsaw Pathian hnatuan nak ih a hman tu pawl si a ti duhsan mi a si. Kumkhua a hmun mi innnuam cu ka pa ih inn ah innkhan tampi a um, Jesuh in Johan 14:2 ih a timi thawn an bang aw. A thiang lo mi tangka thawn rualpi kan tuah mi cu sunlawinak sangka pawl kan thlen tikah thurelkhawmtu (khawmiti) pawl hmuak tu vek si ding ah in bawm. Hi hi kan thei lo biazai ngan tu pa ih duhthusam kimter tu a si:

Thlun lam innkhan tumpi ah
Rundamnak co tu pawl zaten
Ka kiangah kim vialvial in,
Mi pakhat khat in nangmah si hitawh ih in sawn tu
In ti ding ka thei duh.

Himi hi ziang tin a cang thei ti thuthimnak pakhat ka lo pe ding, pumpekaw zet mi khristian pa khat pa cu a kum sawmriat kimnak ding caan a thlen tikah, a fanu le fapa pawl in a mangbang ko in puai le laksawng thawn an sunlawi duh. Sikhalsehla amah hrangah mannei taktak mi laksawng ziang a si ding ti cu a then cat thei lo. Cuih hnuah, ziang si kum sawmriat mi cun a tul? A net nak ah a hnen ah an feh ih na suah ni cam ah ziang lak sawng ha na duh tiah an sut. Mal te sung a ruat lawkih “tuhlan ih a rak umdahlo mi tong dangih leh mi Bible ka hmu duh” tiah a sawn hai. Cucu a innsungsang pawl ih ruah nak vek cu a si lo nasa. Sikhalsehla an lung a kim pizet thocho. Curuangah Bible suahnak hmunah (Bible Society) ah an feh ih an pai dil mi cu an va sim. “Cucu theicaak um zet mi si,” tiah a tawlreltupa in arak ti, “Africa tong in thuthangtha Johan hi a voikhat nak suah thei ding in kan timtuah rero lai,” A man an sut tikah an olawkatisawng asinan an bei a dong lo. An paisa neih mi cu lungawi zet in khawl khawmih Bible suahnak (society) ahcun an pai kum (80) suah cam ih pek dingah Bible cu an lei. An pa cu a lung a awi tuk. Hmailam hrangah kum zakhat nung ding in kan mah le kan mah ruat hnik uh si. Voikhat cu hi pumpeaw zetmi khristian pa (tar nawn lo) sullamzin zawh rero ih a feh laiah, Khrih ih a unau (vancungah mikhual ti a um nawn lo). An biakawh dan cu hitin a si. “Ziangtin hivan khuapi ah na thleng? aw, ka lo simding- milem biak nak ih khat Africa ram ah ka um. Sikhalsehla mi pakhat khat in kei le ka miphun in ruat tuk ruangah kan tong in thuthangtha

Johan in tuah sak. Kankhua ih thuthangtha a thlen ni ka hngilh thei lo. Mangbangza Rundamtu thu ka siar tiah, ka milem (zuktuh) pawl cu ka siatheh, ka soal ka sir, vanram kainak ding ah Jesuh pakhat lawng hi ruahsan nak umsun tiah ka cohlang.” . . A kum sawmriat (80) kim nak laksawng in rundamnak mi a coter tikah cupai lungawi nakcu zoha a sim thei ding. Hi mi ka ngan lai khal ah Wydiffé Bible let tu pawl hnen in ca ka hmu, cunah hitin a sim “ Ghana tong phunthum ih ngan mi thukamthar ngah nakdingah sawmriat kum kua (89) sumdawng pa hnen ih sin \$ 83,000 ka nei. A tupa bang in hipa khal ziang khawl mi thil tha tha ziang hman a nei lo, sikhalsehla Pathian in a hnenih a ap mi hi a rang thei bikin pek a duh. Leitlun ih Pathian thuthangtha sim a tul zia a thei. Inn a thlen tikah an rakhmuak danding ruat hnik, caang 10 nak ah, kan Bawipa in thil dangah rintlak kan si maw si lo paisa kan hmandan hi tahfung ah hmang in a sim. Paisa a thupi lo zia a sim. Hi hi tulai ruat dan thawn a kalh aw ver ver. Paisa kha thupi bik vekah an ret, paisa hi a thupibik ah ret lo in kan hnatuan mi parah rin kan um a si le thlarau le kumkhua ih a thupibik mi thu ah mirinum tiah ruah kan si ding. Sumpai malte hman ih rintlak lo pa cu tampi khalah rina tlak lo (v 11). Lennak taktak le paisa an dangawk nak tahthim in, Jesuh in thilri tampi le sumpai tampi neih hin mi a lianter ti hi a dik lo zia a simfiang. Lennak taktak cu Jesuh Khrih sungih kan neih mi thlasuah a si. leilungtlun ih Pathian innsungsang pawlkom: Pathain rian nak caantha: Bible a dik zia: “cule midang thilri par hmanah rinsantlak nan silo ahcun nanmai coding mi ngaingai cu zo in so a lo pek duh ding?” midang thilri hmanah a timi in kan sumpai neihmi pawl hi kan mah ta an silo zia in theiter. Pathian ta a si ih ka nihcu a kilkhawi tu men kan si. A sumpai fingshawih ih hman dingah in rinlo a sile ziangtin kan mah ta cu pek dingah inrin thei ding.

Tong dang in kan sim a sile, kan hnatuan nak in kan hmai lam ah ziangtin rualpi in pek thei ding? A thukzet mi thlaurau thutak hi ziangtin thu men in inpek thei ding? Thuthen ni ah laksawng cu ziangtin in pek thei ding. Thuthangtha sungah a voihnihnak, Jesuh in Pathian le sumpai cu na rian tlang thei lo ding tiah a ti. An kalhaw verver. Anetnak ih a sim mi asinan khristian pawl in tuah an tum thotho. Farasi pawlin an theih tikah sumpai duh pawl an si ruangah Jesuh kha an hnihsan. Theisawn ah an ruataw. An lennak hi Pathian ih duh mi ah an ruat tla a si men ding. Sumpai an ngaina, an ngah thei zat ih neih an duh. Lei dan ahcun an fim. Jesuh in sakhua mibum hmang pawl tiah a ti. Mipi hmai ah midingbik vekin a lang, sikhalsehla sunglam ahcun a thut in a thu. An ngaisan emem mi an lennak cu Pathian ih duhlo mi a si. Biaknak lam ih thil ti thei zet mi an sinan thlarau lam ah kutdawh khong an si. Thil kilkhawi tu mi hrokhrawl pa thawn an dinhmun a bang aw. –thilfate ih rintlak lo, midang thilri khal ih rintlak lo, lennak taktak cotlak an si lo.

Dahra nak

10. Zo Hman Th Phuan Suak Lo Mi Suak Timote 6:6-10, 17-17

I Timote 6:3-5 ah, Paul in Timote hnen ah Pathian hnatuan hi lennak lamzin tiih ruattu hrekkhat biaknak lamhruai tu pawl thukha ralrin nak a pek. Pumcawmnak hrangah Pathian mi si cun anzaalte cu sui in a khat ol nasa tiah an ruat. An tefa pawl cu kan hnen ah an umlai- radio le TV pawl in sumpai hawl ciamco pawl an si. Khristian pawl thinmiril kuai ding ah bumnak phunphun hmang an hruang. A tumzet mi an ram ti tumter bet dingah ruat nak thar an nei ringring. A nuam zet mi in ah an um, zaal (bag) hman khung, hnipuan thatha le man khungkhung hruk in le sam tung vio vio in mi an hup thei nak dingah an thuan aw. Hi pawl hmuahhmuah hi Zazareth ih zumpai neilo (Jesuh) hmin ih a si. Paul in Timote hnen ah biaknak ah hi sumdawn nak pawl hi um lo dingih ralrinnak a pek. A thupi bik cu mai covo ih lungkim theitu hi Pathian mi sinak langter tu a si. Mai covo teih lungkim tu pa cun sumpai thawn lei thei lo mi thil a nunnak ah a nei . Malcolm muggeridge tin a ti, kan nunnak ih ka lungawibik caan cu zianghman kasilo caan le ti tiangtihi ka um caan ah a ti. Innfate, cabuai, tohkham, fangcang, hi pawlin an mah tawk ciar ah lungawinak an nei. Hi leilung parah zianghman kan suah pi mi a um lo. Cun hi leilung ihsin zianghman kan keng thei lo ti khal a fiang. Naute suah pek cun kim zet in a kut a tum nan kai mi ziang hman a nei lo. A thih tikah, a kut cu a pharih ziang hman a um lo.

Alexander the great in a thih tikah kutzaphakih zianghman a um lo kha hmuh theih ding in afial. Leilung pumpi cu a doneh nan kut lawng in a thi. Dr. James Dobson in hi thu hi a inn sungsang

thawn an lek nak (game) in a zir. A thuanthu kan sim ter ding. Shirley le kei hi kum 1960 ah kan neiw ih sumpai kan nei lo ruangah sumpai lamah buainak kan nei lo. Cutin Pathian in thlasuah in pekih, leidan ih lungawi nak, Inn, Mawtawka, thil dang dang pawl duh nak malte kan nei. Sikhalsehla lungawinak taktak hi kan nei mi thilri par ah hmuh thei a si lo ti ka zir dueh deuh. Bawipa in thilri lennak pawl ziang hman an si lo zia hi leknak hman khalin in zirh. Tunaiteah kan innsungsang in (monopoly) dawr thil lei le zuar leknak kan lek, cucu kum hleinga sungih a voikhat leknak a si. Reilo teah, Phurnak malte ka nei, a hleice in ka neh zik lamah ziang hmuahhmuah ka lamah an ra, cun cumilehnak nei tu ah ka cang. Zapi lehnak hmuan (park)ka nei, cun hmuntin ah inn le khual thlen nak in (Hotel) ka nei. Ka innsungsang pawl cu an meraw rero, cun \$500 cu ka zaal le kan lehnak le tonak tangah ka ben ciamco. Rin lo pi ah lehnak cu a cem. Ka neh zo. Shirley nauhak pawl cu an it, an lehnak pawl hmuahhmuah cu kuang sungah ka ret. Zianghman a si lo mi ruahnak in ka sung in sun. A hmaisa ih ka rakphur nak pawl cu hmuh ding a um nawnlo. Ka neh mi hnakih tam zianghman nei mi ka nei lo. Kuang sungah a zaten ret a tul.

Bawipa in himi lehnak ih ralah zirh duh mi in nei. Nun ih lehnak hi theipitu ka si ti ka thei. Kan tlak buai, kan khawl, kan lei, kan nei, ka thianfai ter, sikhalsehla kan nunak a cem tikah hipawl hmuahhmuah hi kuang sung ih ret thluh an siding. Pakhat te hman kan ken thei ding mi a um lo. Thihnak horkuam sungih in tlen thei tu ding pakhat hman an um lo. Tuah cathianghlim in zinag in sim ti ka thei fiang, mi pakhat nunnak cu a thilri neihmi ah hin a um lo, (Lk 12:155). Ram hrekhat ahcun, um sungah fang ret in zawng thang an siah, a kut thlem ding in angan vit. A Kut a vun dawh ih fang cu a ven thuam tikah, a dirsuak sal thei nawn lo. Sikhalsehla a huam mi fang cu a thlah siang lo. A thlah siang lo cun awk in a um amah duhham tuk ruangah awk in a um. Paul in hmasa ah lungkim thei nak thu a sim. Tuah caang riat nak ah ei in le sinfen (hmipuan) pawl ih lungkim thei nak tiah a simfiang. Hitawk ih mirangtong in “covering” a ti mi hi kan hruk mi sinfen lawng a ti duh mi a silo sikhalsehla kan lu par ih luanglu. Curaungah kan nunnak hrampi a ti duhnak a si. Hi caang hi kan theizet nan ziang tluk a thupi ti kan theifiang taktak lo. Ei ding rawl leh hruk ding hnipuan nei ih lungkim thei zumtu hrekhat hrangah a tha hnem men ding. Khristian tamsawn thawn pehpar aw in, hi caang hi cuvek ciah in a thahnem lo men ding. caang kua nak ah Paul in lenduh tuk pawl thu a sim peh vivo. Hi mi ah mi hmuahhmuah an tel, milian le mi farah, duhham pawl hmuahhmuah, mi thil daw nak hin tampi ngah duh nak, duhham nak, iksik nak a suahter, Pathian ih neih dingih a duh sak lo mi neih tengteng duh nak thinlung a nei. Duhham pa cun malte tal a neih lo ahcun a lungawi thei lo. Hi hi nupa sual nak a si men ding. “na inn hnen pa nupi na daw lo pei” silole, I Timote 6 vek ih thilri pawl a si ding. Nu le pa si lole thilri khal vasisehla siam tu hnak in sersiam mi thil rian le biak a si ruangah hihi ni lem biak a si. Thil harsa pakhat cu cui sual cu kan lak ih khristian tipil in ti kan pilter. Hmuhcia nak, nun khawsak thiam nak, sumpai tuanvo, fimkhur tiah ko in upatnak thawn khristian kan pet zo. “Ziang zat si kha pa kha a man?” ti kan sut tikah kan tiduhsan cu “ziangzat si sumpai a khawl zo?” ti si. “leitlun ah thang so rero” ti cu thilri khawl rero ti nak a si. Mi duhham pawl hi caw hnoi suan tikih a phul mi silole a leng phaw tiah kan ko. Mi pakhat in Jesuh cu duhham nak in tangga sawnthum ah zuar a si tiah a ti. Kross parah Jesuh zuar a si hnuah, kohhran tiih ko aw ve pawl in kross rori kha an zuar thok. Van le lei si lo a karlak ih um (purgatory) in runsuak tengteng tiah thu kam in, mah duhnak in vanram zin cu zuar in a um. Kan nunsan hi duhham pawl cun an thei ban lo. Kan mah le kan mah nuamaw ter leh sumpai tuah ciamco nakih a tha sawn mi hnatuan dingah kan nung ti an thei lo. Thlarau lam hrangih sumpai hman hi a tha bik ti an thei lo. Bumawk nak lawnglawng a si. J.H.Jowett in hitin a sim, lennak cun than so lo caan khalah thang so vek in mi a ruat ter. A tam le a mal hi a sumsuak ih a miat mi hnak in a lut lam in a tuat.

A lut nak a tam le a suahnak a mal. Hi hi a kalhaw mi si. Kan duh lo mi midang va hnaihnaawk dingah a tul lomi kan tuah. Pathian ih leitlun pi hrangih thuthangtha karhzai ter nak dingih a tumtah mi hi sumpai khawl nak in a dawn kham. Hi vek mi cu kohhran hruai tu dingah a thling lo, hruai tu cu paisa duhtuk mi a si lo ding (I Tim 3:3). Sekhalsehla, kha hnak ih luarsawn Pathian uknak ah telh a si lo ding (I Kor 6:10). Hi bung caangah Pual in Timote hnenah len duh tuk nak in thlem nak ah mi a hruai tiah ralrin nak a pek. Mi duhham pa cun a duh mi kha daan lo takih ngah hi poi a ti lo. Thang a siah aw a si. Electric hri kai a bang, a thlah thei si lo, silole ti a hal ter sawn tu ti aal in rero a bang. Mi pakhat in a rualpa hnen ah hitin a ti, “ \$50,000 ka nei tikah ka lung a awi, tuah a thawng thawng

in ka nei nan ka rethei tuk,” tiah a ti. A rualpa cun “poi lo ee \$950,000 hlawn aw,” tiah a sawn. Sumpai tampi nei pa cun “ka hlawn thei lo” tiah a ti. Len a duh tu pawl cu sualforhnak sungah an tla ih att-thlak hna le tihnungza a si mi tisa duhnak thang sungah an awk. Hi hi a raap thlak zet mi ðong kam a si. Paul in duhham nak in kumkhua siatral nak mi a thlen tiah ralrinnak apek. Pathian ih a duhlo tak mi hi khristian pawl in lungkim takin kan ðong thei lai hi mangbang za a si! Paisa duh cu sualnak phunkip thok tu hram a si. Thuthim nakah , thu phan rel nak ih hram, J.H.Jowett in bawmthlak tak mi thu ah New York milian pa hnenah bawmnak a dil. Hmakhat teah in zoh vukvi ih mifarah ngaingai vekin a ðong “ka lo pe thei nawn lo,” cuihnu reilo ah a thi. Million 60 hnak ih tam a nei. Vancungmi in a thih ni ah mi aa pa, tuizaan ah na nunnak hi lak a si dingih, hipawl hi zawita ha an si ding?”¹³ an ti pei maw ka mang a bang. Sumpai duhnak in mi bumnak, fifirnak le mi that nak a thlen. Inn sungsang a thekdarh ih fale pawl nun a siatsuah. Thinphan nak le thinlung buai nak a thlen fawn. Milian pawl in fifir tih in an nung. Dawr pawl siatral ding le paisa man nei lo ding tih ah an thin a phang. Hnangam tak ih cawl thei lo, sinak lungkim theilo nak, iksik nak pawl an tuar. Voikhat hnih ah an mah le an mah mualpho nak le thawng in ah an retaw. An nuncan kha cathianghlim in a duhlo ruangah thleng awk hnak in zumnak ah an vakvai. An lennak cu thiamcoter dingah Bible cu an duhduh in an mer ih an ngansal. Culawng si lo, an mah le an mah khal harsat nak sungah an thunaw. Howard Hughes a thih tikah, \$2.3 billion man in hmun le ram a tan ta. Sikhalsehla thuthangca sungah hitin sim in a um. A mai tih nak le tontainak in a nun a luahkhat ih mi kimlo, lungawi thei lo nak in a nung. Veikhat ah a ruangrai cu caakzet in a nam ciamco, zangfah um mi mithla ih a cang tiang kum hleinga sung a dumlo nak le a hmuihmel kha ziang siar lo in a um. Rittheih mi thil a hmang ih, a hmuihmel cu tih a nung emem. Hughes kilkhawi tu dingah sibawi pa li an thleng aw rero nan a dinhmun a sia tuk. Video zoh hi a thinnuam ter tu bik a si. Zarhtin cazinu ih khawl mi thenhra thenkhat ei in a nung. Sikhalsehla an tuahsak mi parah a lung a awi thei lo, Rawl cu voihlei hnih tiang an sat sal rero.¹⁴ Hi thu kharnak ah , Paul in Timote hnenah leithlun mi pawl hnenah ralrin nak pekdingah a sim. A hmun lo mi lennak rinsan lo dingah a sim. A hmunlo mi lennak rinsan lo dingah le puarthau zet ih um lo dingah a sim. Cu hnak in kan nom nak dingah ziang hmuahhmuah in pe tu Pathain hnenah thumaw uh. Hi mi “kan nomnak dingah ziang hmuahhmuah in petu” a ti mi hi, len duhuh thilri khawl tu pawl in an mah le an mah thiamcoter nak ah an hmang theu. Sikhalsehla a hnuai ih caang in a simfiang a zaten. Mannei loih parsa ret nak inn (bank) ih kan ret cun ka cen theilo, sikhalsehla thiltha tuahnak miharsa va bom, innhnen pawl bom nak sawn ah hman ding a si. cutin kantuah a sile, hmailam ih a ralai dingmi nunnak taktak ih nomnak dingah rosunglawi kan khawl a si. A thu cem nakah Ronald Sider in a cabu RichChristian in an Age of Hunger (rilrawn kum ih a liam mi khristain pawl) sungah a aa mi milian pa hi duhham pa hrang ih tahthimnak thabik a si. A tul lo nan tampi neih duhnak thinlung a nei deuhdeuh. Hi thilri tampi khawl nak in tulsam mi pawl hmuahhmuah a tifamkim ter thei tiah Pathian ziang siarlo nak ah a hruai. Pathian lamih kan zoh ahcun, hi lungput hi aat thlak za taktak a si, mi aa taktak a si.

Aleikhat nak

11. Pathian hrangih a thabikmi larng

Bible pahtlang ih a feh mi sui pathri pakhat a um, cumi cu Pathian thutak khom nak sungih a ra lang sal ringring mi thutak pakhat a si.

Thutak cu hitin a si: Pathian in pakhat nak le a thabik a duh. Kan nunnak ah a pakhatnak hmun le peek ding ih kan neih mi a thabik a duh. Bible in a dikmi thuanthu thawn a thok. “A hmaisabik ah Pathian in-“ sikhalsehla hi tongfang hi kan nunnak ah a dik taktak a tul. Pathian pakhat nak a si a tul. Pakhat nak hmun tlak pa cun a dangah a lungkim thei lo ding. Pathian in lantaak puai a duh tikah, Israel pawl hnenah a him mi tuu keng dingah a zirh (Suah 12”5). A him lo mi ran nung, ke-awl, mitcaw tivek ziangtikhalah thawinak dingah pek an si lo ding (Daan 15:12; 17:1). Cucu huat um taktak mi si. Tuah cucu a fiang ding. Siar cawk lo tlangpawl parih tilva pawl leh, hram lak ih ramsa tinkim a ta a si (Psalm 50:10). Cu si le ziang ruangah a him mi inn zuat ramsa pawl lawng a hnen ih pek dingah daan a tuah? A mah hrangah siloin, milai that nak dingah a tuah mi a si. A milai pawl thutak hrampi zirh dingah thilri hnang in zir nak phunkhat vek in a tuah mi a si, ti duh mi cu,

cutin an nunnak ah a mawi mi hmun a mah an pek nak in lungawinak, nun diriam nak, thil ti famkim nak an hmu thei ding. Suahlannak 13:2, Pathain in a milai pawl an fapatir pawl leh innzuat ramsa pawl ih fa hmaisabik pawl cu a hranten a hrangah ret dingin thu a pek. “Fapatir pohpoh cu ka hrangah thianghlimter uh. Minung siseh, tilva khal siseh Israel mi lakih sulkeuh hmaisabik ih te le fa pahpoh cu ka ta an si (NIV). Hlanlai nunphung ahcun fatir cu a thabik leh a sangzet in an ngaisan mi ai a aw. Cutin Jacob in a fatir, Reuben hnenih a ti vekin “ka cah nak leh ka thazaang hrampi, ka hmaiingal nak thabik leh ka huham thabik” (Gen 49:3). Bawipa Jesuh cu “sersiam mi zate tlunah fatir” bangin simrel a si(Col 1:15), ti duh mi cu sersiam mi zate tlunah anih hi a thabik leh cutin sersiam mi zaten tlunah a sangbik mi upat nak dinhmun a nei . Fapatir pawl a mah ah thianhlim ter dingin a milai pawl hnen ih ati tikah, kan theih thei nak laimuril in tham nasa, zianghatile fapa upabik cun nu le pa thinlung ah duhdawt nak hmun hleice a nei. Ziangtin khal sisehla, himi cu amah zirh in an ti dingah, a taktak in katheih zo mi ka duhbik mi thilri, ziang thilri si hman ah, siangphahrang to kham ihsin cumicu thlek dingah in bawm, cule amah lawng ka biak.

(William Cowper)

Abraham in himi zirnak hi Moriah tlang parah a zir zo (Gen 22). Tuah a tefasin pawl in zirnak bangrep an zir tengteng ding a si. A sang tuah, Pathian in lothlo pawl loram ih thlairaah a hmaisabik cu Bawipa ih innah rak keng ding in a zirh (Suah 23:19). Lo rawl hin a thok tikah, lothlo tu pa cu loram ah fehsuak in lo rawl lak ih a hrin hmaisabik kut thankhat than tahrat in Bawipa hnenah thawinak vek in a hlan ding a si. Himi hmaisabik fanguang tom cun Pathian cu rawl khawm ding pe tu a si ti ih simfiang leh cumi ih a covu rak cohlang dingin ngen nak a si. Cu hnuah Pathian in thlairaah a mamawh nuhmei a ton tikah thil cangsuak mi ihsin zir dingmi kan hmu (zoh aw. I Siang 17:7-16). Nuhmei nu hnenah tidai voikhat inding le sang phekkhat a dil. Cu nu cun a neih mi hmuahhmuah hi kut thamkhat sangphut leh siti malte-rilawng in an thih hlanah amah leh a fapa hrang netabik rawl an tuah dingmi daih lawng a si tin ngai thiam a dil. Prophet cun, “thinbang ding a si l, a hmaisabikah ka hrangah sang malten tuah aw, cule a taang mi cu nangmah le na fapa hrangah siseh” a ti. Cuti a si ahcun mawilo zet in mah hranglawng ruatih dilnak a bang, siko lo maw? Prophet tu ngiathiam theihlo in a soal a mawh mi ziaza tha lo vekin a lang. “Hmaisabikah i pe aw” ti hi cu midang harsat nak ruahsak lo nundan thalo a si. Asinan kan theih tengteng ding mi cu Elizah kha Pathian palai a si. Pathian aiawh in a ding rero a si. Mihngal (asilole) mahhrang lawng ruatih a soal a mawh mi a si lo. A ti micu, “zoh hnik aw, hi tawh ah Pathian milai ka um. Keimah i pek hmaisabik tikah, Pathian hi hmaisabik hmun nape taktak a si, cutin natuah sungpoh cu, na nunnak ah tul sam mi na nei dah lo ding. Na sangphut beel a lawng dah lo dingih, na Olive siti umm a kaang dah lo ding.” Cutivek cekci cun a cangsuak taktak. Pathian in kan nunnak ah angen hmaisabik mikha Solomon in tongfang fiangzet in a hnget ter. “Naneih mi hmuahhmuah leh nakarhzei ter mi thlairaah hmaisabik pawl thawn Bawipa sunlawiter aw (Thuf 3:9). Tiduh micu kanpek tinten, Pathian hi a covu ngah hmaisabik ding a si ti kan theih a tul.

Thuthlungthar kan thleng tikah, Pathaian in hmuhmai sabik a nei tengteng ding si ti ih Jesuh in hnget zet ih a sim mi kan thei. “Pathian uk nak ram leh dingfel nak kha hawl hmai sa aw la, cule hi thil hmuahhmuah pekbelh na si ding (Mtt. 6:33). Himi hi a bangaw mi thutak Elizah in nuhmei nu a thlawm ve mi a si: an nunnak ah hmun a thabik Bawipa a petu pawl cu an nunnak ih an tulmi hrampi tuah an thin a bang lo ding. A sungan thu ah a dotdot in thupit nak a um mi kan theih mi Bawipa thlacam ka sumdawn nak ah kan tlun ih thu nei tu pawl thu then nak in ka tuah thei; milai hrang a si lo, Bawipa hrangah tuan vekin thinlung tak ih tum nak in hihi Bawipa kan rian a si ti fiangter theih nak in (col 3:22-25). Hnatuan ngen nak pawl hi Jesuh ngen nak tlun ih thupi sawn in ngennak in a hram a thok a si ahcun, an hnenah sim dingih kan tim lam awk ding mi cu, “Hi tiang lawng ra aw la, hi hlei na feh thei lo, na uarawh nak tilet pawl hinah an cawl pei” (Job 38:11). Tuankhawmnak ih kan tuah ding mi hnak in Rundamtu hrangah tamsawn tuan duh ding kan si. Cumi cu inn ah rinum ten innsungsang maicam finkhawi that nak in, Bible siar leh thlacam tlangnak kan hman laiah kan tuah thei. Se e, cumi cu fa le pawl hellram hrangah si lo in vanram hrangah leitlun hrangah silo in Bawipa hrangah kan sawmdawl nakin kan tuah thei.

Na fapa pawl a sunglawimi thuthangtha phur tu dingah pe aw;

Na lennak lamzinah an khulrang ter ding ah pe aw;
Ral a neh mi thlacam nak in an hrangah na nunnak burh aw;
Cule na hman mi zaten Jusuh in a lo sam sal ding.
(Mary A. Thomsan)

A thabik mi lawng Bawipai hrangah

Khristian nunau pakhat cu Jesuh hmaisabikah ret in a thei aw. Asinan a fanu Bible tlawng ihsin inn ah a ra tlungih; “kanu, Pathian in a hnatuan dingah in ko zo” ti in a theih ter tikah a nu cun hitin a let, “ a thi mi ka ruak parah Isabel.” A dang nunau pakhat leh cu coka lamah thatho zet in hna a tuan rero laiah thusimtu pakhat in milengkhan ah a fapa arak leng rero. Thusimtupa cun hi tleirawl pate ih a thiamthei nak kha Bawipai hnatuan nak hrangah mangbang za remcan nak a si thukau zet in a rak sim rero. Cu cun coka lamin a ringzet mi aw a ra thleng, “cutivek in ka fapa hnenah tong hlah, kha vek kha a hrangih ka tumtah mi a si lo.” Lungawi za hmnsin tlak mi cu, Spurgeon in a fapa hnenah hitin a ti. “Ka fapa Bawipa in a hnatuan dingin a lo kawh a sile, sullam neilo in siangpahrang hnenah na tong ding hmuh ka duh lo.” Cumi cu kan umnak hmun khawm awk nak ah rinum ten leh thatho zet ih tel pi nak in kan tuah thei. George Mallone in mi upakhat upa a si nak tuanvo ruangah zanlen lawng caan a nei lo ih ram uktu in (white House) ah zanriah ei a sawm nak kha a el tu thu a rel dah. Michael Farady in leitlun an daan leh thir-hiip (tan-laih) thilri pawl thawn pehpar aw in fiangzet in a sim thluh hnuah, mipi cun lungawi pi nak thu simnak nei ding in me an pek. Asinan Faraty cu cumi cohlang dingin cu tawk ah a rak um lo. A kohhran ah zarh hrek thlacam khawm nak ah a thupten a rak feh zo, cumi kohhran cu mipum kul (20) hnak ih tam an um ah lo. Kan thilri pawl kan kilkhawi nak khal ah Pathian hmaisabik ah kan ret thei. Himi hi tluangtlan nundaaan cawnnak in kan tuahih cutin a hleifuan zate in Bawipa hnatuan nak ah a feh thei ding. Cumi cu thlarau le taksa tul nak a nei mi pawl tawm ve nak in ka tuah. A tawi zawng in, cu mi cu Pathain hrang leh kumkhua hrang a miat ngah duh ruangah hman nak in kan tauh.

Asinan hmaisabik hmun Pathian kan pek thei nak tambik cu a hmenah kan nun hlan nak in a si, rundamnak hrang lawng ah si lo in a hnatuan nak hrang khal ah mah le mah pekawk nak in a si. Kan hrang ih in tuahsakmi ruah tikah, hi hnak ih a tling mi ziang hman a um lo. Tulai fimthiam nak cu khristian pawl hrangah cun an nunnak ih athabik hi sumpai hawl nak ih hman dingah, nunuam leh hahdam ten um dingah leh hnatuan ihsin an cawlh hnu kumpawl cu Bawipa hrang ah pek dingah a si. Cu thluh hnu cun mitampi cu hna an tlak nawn loih a taangmi lam malte lawng an nei. Thazang, duhdawt nak leh zuammak a that lai can kan san that tir lai kha a tha sawn mi kan fimthiam nak cu Khrih hnenah hlan ding a si. A mah pek hnak in tuansuah hi a tha sawn ti mi, Thomas Gill cun “a caklo mi kan cakhiarnak” tin a ti; Kan that lo nak, a se deuh nak, a mit rero mi meisa; kan thinlung ih vut cam pawl. Pathain cu a hmainsa bik le a tha bik a duh. A panih in co ding ah a tling. Thusut ding a um hrih micu, “cu pawl cu kan hnen in a co pei maw?”

Heihnih nak

12. 20/20 hmuh nak 55 Per 5: 9-21

Zo hman in angaingai in a famkim mi hmuh nak an nei lo, a sinan mi hrek cun a mit-kher bun tul khop in an hmuh nak an siat ter sinsin. Cu pawl cu kei mah vek an si ah cun, mitlam si bawi hnenah zohfel aw dingin acaan vek in felfai ten an feh. Tu hi zoh fel awk nak khan ah kan to. Sibawi a rung lut ih rinlopin meisa a run vang. “ Tuhi, Mr Mac Ronald, na mit kehlam sing aw la zuk par ih tlunlam bik cantluan kha siar hnik aw. Ziangmi zuk sibawipa?

“A singai , hi mi cu a rohzet mi harsat nak a si,” si ei daan ding kha than a tul ding.” Cu theh ah a dumpi pa khat a cang ter ciamco ih mit pahnih nei mi thil thawn ka hmai ah cun tha ten meng aw la zoh thlang hnik aw inti. Cuticun ka zoh ih hmanbilu pawl kha pei ta hrat in a leng a her ciamco ih thu i sut, “ Tu hi ziang na hmu? Ka ruat nak za tein Bible cang an si, thing kung pawl vak rero vek in mi lai pawl vak rero ka hmu,” a sul lam cu, “ tu cu atha deuh, asinan a fiang hrih lo.” Cu theh cu hmanbilu cu a ling let in a ret ih, thu i sut. “ Himi hi himi hnakin a tha sawn maw?” Rei lo teah zuk par ih ca tluan tam zet kha a fiang vivo. Cu hmanbilu thar thawn a lung a kim, 20/20 hmuh nak ka nei thlang ding. Zo hman in tlarau lam hmuhnak famkim an nei lo tihi cu thu dik khal a si. Lei tlun

ah soal a rat tikah, milai in thlarau lam hmuhnak a siatsuah ih cu le kan zate hmanbilu kan tul. IICor. 5:9-21 ah, thil pawl hi pathian hmuh dan vek ih hmu ve ding cun ziang tik can khal ih kan bun teng teng ding mi cuvek hmanbilu pasarih an um.

Hell a um tak tak nak thu (5:11)

A hmaisabik ahcun a um taktak mi Hell thu a si. Paul in ati, “Curuang ah, pathain tih nun nak tampi thei in mi dang tla ka sawm.” Tu ahcun hi tawk upat nak thawn tihnak ti mi ih a sul lam kan thei ngah mi cu a thianghlim mi pathian upat nak ti hi a si. A mah lungawi lo zawng tih nak cu Apostle Paul Pathian hna an tuan nak ah an fel nak vek in mi an va sawm nak dingah a hruai hai. A sinan hi bungcang hi danglam zet in hman ka duh. Cumi kei maih duhdan sullam cu upatdan ding theih nak le Hell ih tih nun nak cun paul kha ami lai pawl khrih rinsan in hrem nak ih sin rundam an si nak dingah mi sawm ding in hruai tu a si. Curuagnah kan thlarua nun ram ah a alh rero mi Hell meisa hmuh nak remthat tu hmanbilu kan neih a tul. Hi mi cun rundam a si lo mi kan unau pawl kha in theihter ringring ding, rualpi pawl, veng hnen pawl, zum lo tu hmuahhmuah cu a thleng cingding mi hi mi tihnungza lak ah an um. Hi mi cun kan ton mi pawl hnenah rundamnak thuthangtha kan sim nak ah thil hmanmawh a sizia theih nak thawn tha in tho ter zet ding. Hi mi cun kan ngah mi pawl hi thuthangtha karhzai ter nak ah hmang suak ding in in tur hnawh ding. Hell hi a um taktak mi a si. Jesush in vanram thu nak in Hell thu a rel tam sawn. Vanram a um taktak vek in Hell a um tak tak. Himi hi zumlo tu pawl kumkhua an um nak a si. Himi hmun cu theih nak thawn tuar nak hmun a si. Cumi ih a tih nun zia kan theih rualraul in , mi lai pawl Jesuh khrih zum nak in cuih hmun ih sin an luat nak ding ah sawm deuhdeuh ding kan si.

Khrih ih duhdawt nak (5: 14-15)

A pahnih nak hmanbilu cu khrih ih duhdawt nak a si – a mah kan duhdawt nak si lo in a mah ih in duhdawt nak a si. Kan mitkher ah himi hmanbilu kan nei a si ahcun, thisen thawn a khat mi cross kan hmu ding, cule cuih cross par ahcun Pathain Fapa kan soal ruangih a thih lai, kan pek ding mi soal man in pek sak lai kan hmu ding. A nihhi milai sisehla, a hnen ah kum khua in lungawi tlak kan si, a si nan a nih cu ropi tak le nun nak Pathian, sersiam tu leh thil um zate kilkhawi tu a si ti kan theih tikah ziang tluk a ropi sinsin. Cuvek duh dawt nak cu lo theih lo in in fuk a si. Cross par ih a hnaturan cu a duhdawt nak thawn pehtlaih nak an nei tiku ruahnak khal in a fiang zet. Kan hrang ah a thih a si ah cun cumi ih sul lam cu kan zaten daan bawhsiat nak leh soal ah kan thi ti nak a si. Tlarau lamah adam mi leh a nung mi kan si ahcun cu pawl hmuahhmuah a tuah lo ding. A sinan a tul mi a tamtuk. Soal ih kan nun nak, mah hrang lawng ih ruah nak, ziang hman thei lo mi nun nak ih kan nun vivo thei nak dingah kan hrang ah a thi lo. Cu hnak in a tu thok in a mah hrang ih kan nun thei nak dingah kan hrang ah a thi a si. “Duhdawt nak nak mangbangza, Pathian hnen ih a ra mi cun kan thla rau, kan nun nak, kan ziang kim in ngen” (Isaac Watts).

Tlarua ih man le kum khua (5: 16)

“Curuangah, atu ihsin thok in milai zoh in zohman kan ruat lo, Khrih cu milai asinak in kan theih zo hman ah, cun a mah kan thei nawn lo.” (v,16). Rundam in kan um tikah, milai hi dang lam zawng in kan zoh. Tu hlan ahcun, milai ih taksa lam dangdan, a si nak, a si lo le an len nak tiang thupi ah kan ret. A sinan tu ahcun thil pawl an dang lam thluh. Zangfahnak ruangah an nih pawl hrangah Khrih a thi ih a sunglawi mi tlarua bangin hmu hai dingah in zirh. An nih pawk cu hman hrih lo kumkhua in Pathian tuu fano biak tu pawk vek in kan hmu. Kan theih ngah mi cu. Lung sung ah a lut thei lo bik, olte ih simfiang theih lo minung hi leitlun ih sui, ngun, sungsuak thil mankhung leh pang par man khung hnakin man anei sawn. Ka luang ah Bawipa Jesuh in mi pakhat cio mannei ah in tuah zo- a mah nun nak in thisen man.

A hmin theihlo ca ngan thiantu in a ngan micu;

Tlarau bangtuk lawnglawng in milai pawl khatawk ah ka hmu,
Neh tu hi temtawn mi an si, siangpharang si ding hi sal ah kaih an si,
Umziane lo mangbang nak thawn an ruahsan mi pakhat thei in
Riahsia zet in an hmuh mi thil ah an lungkim
Cu hmun ah tuar theihlo ngaikuahkho nak in a nor ciam co.

O. himi pawl run dingah, an rundam nak hrangah siattheh in an nun nak hrang ah thi in, an zate hrang ah pek in a um si.

Kan mitkher ah himi tuathat tu hmanbilu kan neih ahcun, athupi mi pawl cu himi mipi pawl hi an si ti thei ngah mi a si. Kan nun nak hi thilri khawl ciamco in hman theih kan si nawn lo. Mipi hrangah kan nung ding – an kumkhua lungawi nak hrang ah.

Sersiam kan sinak in a tum tah (5: 17)

Cang 17 nak sungah, Paul in a ti, “ curuangah mi zokhal Khrih ah an um ah cun, a nih cu sersiam thar mi a si.” Sersiam thar mi kan si ahcun, sersiam thar nak ih a then khat, el theih lo thu sut nak a suak mi cu, ziang mi si sersiam nak ih a tum tah? Hi tawk ah sumpai hawl ding in kan um maw? Leitlun ah kan mah hrangah hminthatnak ngah ding ah maw? Thilri tampi nei in khawl ciamco ding ah maw? Thil thulpi lo daw ci amco ding ah maw? Kan tumtah mi pawl hi thlarau ah a cem ding maw? Siatral dingmi hmingsin mi thingkung parih bu sak nak in a sangsawn mi khaukhit nak kan nei lo maw si? Thu lehnak cu, nei pan teh, Pathian sunloih ding le leitlun ah Bawipa Jesuh aiawh tu ding kan si. Lei tlun ih cite le tleu nak vekin hi tawkah kan um asi. Thim nak lakih ta a mai mang bang za tleu nak ah in ko suaktu a mah ih thatbiknak simsawng tu dingah kawh kan si. A dang ziang kim hi thinlung vakvai ter tu an si. A dang ziangkim hi thuhla a kaih aw lo mi an si.

A fiangmi Khrih ih thu pek (5: 18)

Pathian in kan hnen ah rem awksal nak hnatuan in pek zo. Hi mi cu ziang tin mi hmuah hmuah pathain thawn an rem aw sal thei ding ti mi sim dingah in thlensuak zo ti nak a si. Pathian thawn pehtlahi awk nak kan neih theinak dingih lam zin um sun cu cross par ah Khrih hnatuan nak in in tuah sak zo.

Asinan thuthangtha an theih leh an cohlan a tul. Thuthangtha an theih thei nak lamzin umsun cu kan sim nak in a si. Feh dingah tuanvo kan nei. Ralkap lam asimi ah, thu pek pe tu bawi in duhnak a lang ter asi lo le sawm nak a pek bet tikah, a kut hnuai pawl thu pek vek in hi pawl hmuah hmuahah sullam simding in ruahsan an si. Siangphahrang David in Bethehem ta ti kur ih tidai in a duh tikah, amilai pawl in cu mi cu thupek vek in a hmu tikhur cu ral pawl umnak dung te ih um mi sikhalsehla (II Sam 23:15-17). Kan hotu in thupek tumpi in pe zo; “ leitlun hmunkakip ah feh uhla a sersiam mi tinkim hnenah thuthangtha phuang uh” Dilnak asilole ruah nak pek nak in a thuk sawn mi a si. Himi hi a tawi nak bik (direct) thu pek a si. Himi hi relkhawm ding ah leh ruakhawm dingah siloin thlun ding ah asi. Kan zaten rundamtu kan ton tikah a can thei nak hi kan hmu leh ding. Ani in sut ding, “ thupek tumpi ka lo pek mi in ziang na tuah?”

Thu lehnak neihnak ih tuanvo (5:20)

Khristian pawl in leitlun ih thuharsa ah a phi (thu leh nak) an nei tihi aurawk nak thu ih rel mi si lo. Sual hi milai harsat nak thlenter tu a hrampi a si.

Khrih in sual thawn pehparaw mi thilharsa cu hmual neizet a tuah suak thluh zo. Ziangdang hman a si lo, Calvary ih a hnatuan nak in milai pawl sual cawhkuan nak le sual thil ti thei nak ih sin luatnak a pe zo. Jesuh Khrih hi a phi a si. Tawmpi ve ding si lo in himi a phii kan neih ding hi thil thupi zet a si. Hihi cu cancer damter nak nei cing in thil zuarnak ih retthat vek a si ding. A silole a umtu pawl runtum vek a si.

Elisha san lai ah rawl tam zet cu mi rawl ret nak ah rinlopin a thleng tu rilrawng miphar pali an um. A hmaisai ahcun zohman ruah lo in an mah le an mah an cuh aw ciamco. Cuhnuaah an theih nak in a theih ter hai. An kiag nai te ih khuapi pawl hrangah thuthangtha kha an rak hreng sak rero a rak si. Sim dih mi cu kan zaten miphar kan si, midang rawl an hmuh nak ding hmun sim tu dingih thlah mi kan si. Kumkhua hmun ah zumlotu pawl in thu suh nak in neih ding kan tuar thei lo, “ziang ruangah in sim lo?” Khrih hrang palai kan si vekin kan veng hnen pawl ih an thisen man sual mawh nak kan tuar thei lo.

Khrih tohkham thuthen nak (5:10)

A netabik remthat tu manbilu in thuthen nak tohkham kan hmu. Bawipa Jesuh cu thuthen tu a si. Kan zaten tohkham hmai ah cun kan ding leh ding. Kan soal nak pawl ruangah hniksak kan si lo ding, cu pawl cu calvary cross ah thu then an si zo ih soal man pek kim thluh a si zo. Himi hniksak nak cu Bawipa hrang ih kan tuan mi pawl thu an rel nak zung leh lawmman peknak can a si. Himi cu misual pawl thu an rel nak zung vek siloin, thil umdan relfiang nak a si ding. Pathian sunlawih nak hrang, a mi pawl thlasuah co nak hrang, leh misual pawl rundam an si nak ding hrangih tuan mi pawl hmuahhmuah lawmman pek a si ding. Mah hlawk nak hrang asilole thinlung thiang lo in tuan mi hmuahhmuah cu a kangral thluh ding. Tuarfai man, thianghlim in nun man, a rinum ten mi hruai man, thlarau hlo kaih man, thlemnak do thei man, Khrih a lang sal nak duh man pawl hrangah hleice laksawng a um ding. Kan hmai ih a ra dingding mi Khrih tohkham thuthen nak thutak thawn nitin nungding kan si. Cumi cun harnak in thlen lo ding, kum khua hrang can kan siar thiam nak dingah tha in tho ter ding.

Hmunkhat ah ret aw

Kan thlarau mitmal nak remthat nak ah leh 20/20 hmuh nak in pe tu dingah hmanbilu pasarih pawl cu hihi an si: Hell a um taktak nak; Khrih ih duhdawt nak; kumkhua thlarau le a man; sersiam kan si nak ih a tumtah; khrih ih a fiang zet mi thu pek; thu lehnak (a Phii) neih nak ih tuanvo; leh Khrih tohkham thuthen nak pawl hi an si. Hi pawl hi bun awla, nunnak hi hmuh dan dik in na hmu thei hai ding. Cu pawl tel lo cun nunnak hi a fianglo mi a si ding.

SECTION: II

KRISTIAN ZIAZA

Eleithum nak

13. Jesuh bangtuk si ding tum aw

Kan ton mi thuharsa tam sawn ih a phii cu thianhlim nak a silole Khrih bang nak a si. Thuthim nak ah, kan thuharsa pakhat cu ziangtin Pathian duh nak kan thei thei ding ti a si. Himi thusuh nak aphii in pe tu Bible cang tam sawn cu kan ziaza thawn a pehpar aw(Pro 3:5-6; Ps. 25:9). Pathian thuthangtha phuansuah nak ziangtin mual a nei thei ding ti theih kan duh. Aphii cu thianghlim nak a si (Mtt 4:19). Hmual a nei mi thlacam nun neih kan duh a si ahcun, Bawipa in a ti, “ka sungah na um ih ka thu na sungah a um ahcun, nan duh mi nan dil dingih tuah sak nan si ding” (Jn 15:7). Bawipa hrang ah ral a do rero mi ralkap pawl bangin humhim nak le hmual neih nak kan tul. Ziangtin? Zumtu pawl ih kan ral thuam cu Eph.6:11-8 sungah kan hmu. Hihi kristian ziaza a si. Cuti a si ruangah hi pawl hi khristian kan nun dan ding pawl an si. Pathian in ziang tin kan tuah ding timi felfai zet in hnget khoh in in pe lo. Cu hnak in bulpak kan nun hi a thupit tersawn. A tang mi cu artlang in a tang ding. Thla kan cam ringring ding “Bawipa, Kanmah leh kan mah bang nak mal ter deuh deuh awla khrih bang deuhdeuh ding in in tuah aw.”Khrih kan bang deuhdeuh ding timi thu parah cun Christian zohman an to-aw lo ding. Cucu pek a si. Khrih bang ding hnak in saduhthah sangsawn, hmuitin sangsawn a um lo. A mipi pawl hnen ah Pathian ih tumtah nak pakhat cu a Fapa ih hmui thlam bangter dingah a si. Hi hnak ih thil dang kan daw ciampo tul mi a um lo. Jesuh bangin in tuah dingah a si. Thuthlungthar sungih zirh mi a si ih, cun sermon khal ah tu le tu kan theih mi a si.

Asinan thusuh nak a um hrih lai, ziangtin a taktak ih nunpi nak lam ah leh tuisun ni ih kan nun hrampi ah kan Bawipa Jesuh bang nak ih kan thang thei nak dingah ziangtin Pathian pathian thawn kan tuan thei ding? Himi cu thil pakhat ziang kan tuah ding ti leh ziangtin cuh thu cu kan tuah ding ti theih a si.

Pathian ih hmuithlam cu kan taksa ruang vek in hman thei a si lo nan kan thinlung leh khua ruah nak tharter nak ih mawi nak ah a si. Thianhlim nak, duhdawt nak , tangdor nak, lungnem nak,

that nak, leh ngaidam nak – Hi pawl in Pathian mizia an thuam a si (Daily notes of the scripture Union).

Paul in in sim mi cu amah kan hmuh nak in a mah bang nak ah thleng kan si (II Cor 3:18) Himi sullam cu amah nun kan zir leitlun ah minungin um vek in leh Pathian vorhlam ah kan hrangah tu in a nun khal in seseh, cuhnu ah tlunhek nak daan thawn a mah thlun dingah kan hawl, a feh vek in feh dingah, a mai zohthim nak in hruai mi si dingah. Thuthlungthar sungah Jesuh in kan thlun dingah zohthim ding in ret sak mi Bible cang fiang zet mi pahnih a um. Cu pawl cu Jn 13:15, “nan hnen ih ka tuah zo vek in nan tuan ve nak dingah nan hnenah zohthim ding ka lo pe zo”(an kee a kholh sak). I Peter 2:21 khal ah, “Himi hrangah kawh nan si, ziangah tile Jesuh khal kan hrang ah a tuar, zohthim ding in tanta, cutin a keneh nan thlun dingah.”

A mai famkim nak cu hitawkah kan tisuak thei dah lo ding a silo le Pathian ta lawng a si mi cuih ziaza pawl cu kan tawm thei dah lo ding ti lam in rel nak a um lo. Asinan cu cu danglam hlan ih dinhmun thawn diriam nak ding hrang ah soal lam ah hman ding a si lo. Hmuitin mi lam pan in zuam hrih ding kan si. Khrih a mah rori hi kan hrangah zohthim ding sangbik sikhalsehlak, a mi pawl in a amai thlam lang mi kan hmuh tikah ziangtin a mah kan cawng ding ti mi mannei zet mi zir nak kan zir ngah theu. A can can ah amai that hleice nak kan siar ngah theu nan kan hnu ihsin thawn hlo mi vekin an lang tihi a dik kolo maw? Asinan candang deuh in Khrih bang nak hrekkhat a langter tu zumtu kan hmuh tikah, thutak hi taksa in kan hmu. Himi hi a hla pi asilo ruah nak men a silo le tuahtheilo mi a si nawn lo. Dungthluntu si nak ih pumpuluk ih zir dingmi, thuthimnak ah, cathianghlim ih a fiang zet mi thu pek thlun duh nak thinlung thawn dungthluntu in taimak nak thawn a nun suah pi kan hmuh hlan lo cu a nung mi ah a cang dah lo ding.

Cuti a si ruangah cumi cun thusuh nak pawl laimuril ah in hruai. Jesuh cu ziang bang tuk a si ih ziangtin amah kanbang sinsin thei ding? Mi in keimah ah Khrih an hmuh thei nak dingah ziangtin cuvek cu ka nung thei ding? Ziangtin a ziaza, anundan, a tong dan ka cawng thei ding?

Anih cu Cabu ngaina mi a si Khrih ih thinlung cu cathianghlim thawn a khat Pathian tongkam hi amai thu neih nak sangbik vekin a sim sawng. Bible cang a sim sin mi pawl hi hmuitin mi nei in a si a tu ih ton rero mi tikcu can thawn a milaw mi tongkam pawl an si.

Anih cu thuruat zet mi a si Anih cu Ps 1 sungih mithlawsuah mi a ti mi kha a si, a lungawi nak cu Bawipa daan ah, cui daan cu a sun zan in a ruat.

Anih cu Biak tu a si Kan Bawipa ih a vawrtawp biaknak cu a pai duh nak thlun in calvary ah pumpek nak a theih nak a si.

Anih cu khawvel daan thawn a kopaw lo A dungthluntu pawl thawn pehpar aw in a sim zo si lo maw? “khawvel ta ka si lo vek in, khawvel ta an si lo”(Jn 17:16) khawvel ta a si lo lawlaw. Tisa hriamhrei thawn ral a do lo. Kan Bawipa cu Pilate hmai ah hniksak a si lai ah, “ ka uk nak ram cu hi khawvel ah a si lo” a ti. “Ka uk nak ram hi khawvel sisehla cu, ka sal pawl in an do ding. cutin Jew pawl hnen ah pek in ka um lo ding. asinan tuah cun ka uknak ram cu hinah a si lo” (Jn 18:36).

Thinlung lam ah famkim Bawipa Jesuh cu sualtuah loin a nun lawng si loin, soal hrimhrim thei lo in a nung, cule amah ah soal nak a um lo. A lenglam in thlem a sinan sunglam in a si dah lo. Soal thungrul nak ding a mah ah ziang hman a um lo.

Jesuh bang ding in tumtah Santlai lo mi lei hi ziangtinkim ah soal ding cun na duh lo ding, nangmah vek kan cang thei nak dingah nang mah vek a si dah lo mi.(Joseph Stennett)

A mah thuthu in zianghman a tuah thei lo a si lo le Pa Pathian tel lo in a mah ten a cangvai lo. A mah ten ziang hman a tuah thei lo ti in John 5 ah vei hnih a sim (v. 19,30). Hitin a ti tikah, ziangkim ti thei a si nak a el nak si lo in Pa thawn si nak pumhlum in an bangawk nak leh Pa leh a mai duhnak ah hlon famkim nak a hngetter a si.

J.B Watson in “sual nei lo Runtu” timi a cabu sungah Bawipa Jesuh hnen ah himi a mawizet mi upat nak a pek; sualsirnak tuarnak hi a thei dah lo. Mawhnak a thei dah lo, a tongkam phiatsaal a tul dah lo . . . a tongkam leh a tuah mi parah a siraw dah lo, tisual nak a phuang dan lo. Sualsir nak tong fang a tong suak dah lo. A lamzim le a cangvaih nak pawl ah zohman ih thu peknak a tuar dah lo, nitin hmanhmawh lo ten a cangvai, caan a hmuh mi tinkim ah a tuan ding mi famkim ten a tuan, cutin a nunnak ah theh lo mi a um dah lo, cu aiah daih nak thawn a hram thok mi ni kha thianhlim nak thawn can a hman pi a si.

Midang ngaisang tu in a rel mi cu, “Pathian a si nak vek in milai a si nak khal ah sawihsel ding a um lo; khawvel semsuaah a si hlanah Pa ih lungawi nak a si bang in nitin a nun khalah sual hrawihrih mi khawvel lak ah sual hnawihirh lo vek a si.

Lungawi nak Pathian Fapa ih lungawi nak cu a Pa ih duhnak tuah leh sunlawi nak ah fapa tampi hruai dingah a si. cumi lungawi nak thlir in, cross a tuar hramhram, ningzah nak khal ziangah a rel lo. Milai in a parih an nun mi thinhar nak leh hniksak nak in a lungawi nak an siatsuaah thei lo.

Daih nak Daihnak cu rundam tu ih nunnak a dang lam mi mizia langter tu a si. A ral pawl in a parah ziang an tlakter ti hi a thupi mi a si lo, a nih cu midai leh daih nak siatsuaah lo mi a si. a sersiam mi pawl ih thihnak leh hmuhsuam nak pawl in an hnin thei lo.

Tuarfai nak Jesuh cu dungthluntu pawl hnen ah a tuarfai zet, “zumnak nei lo leh misual ral phun” (Lk 9:41). A hlomi milai phun hnen ah a tuarfai zet,” zokhal an siat ral ding duh lo in sualsir nak ah an rat sawn ding ah (II Peter 3:9). Mi pakhatkhat cun a liam cia kum tam piah a sungta kha anzo men thei.

Mi zangfah nak Bawipa Jesuh mi a zangfah nak cu a mi ngainat nak ah kan hmu zangfah zawnruat nak then mipi pawl a kom. Mipi pawl thlawsuaah pek leh a tul mi pawl bom nak pek hi a lungawi nak tumpi a si. A ton mi pawl a ruahsak nak in an duh mi ah a tuah.

That nak kan Bawipa cu a ral pawl hman in mitha, thleidan nak nei lo in zangfah nak langter tu tiah an zum. Hmun zakip ah feh in thil tha a tuah vivo (Dung 10:38). A mah hrang si lo in midang hrang a ruat. Zangfah nak langter nak ah zohman in a mah an tluk thei lo ding. Midang lian ter nak ding ah amah le a mah farah ah a tuah aw.

Rinum nak Anih cu a thutiam pawl kilhim nak ah, a hnatuan nak ah, a mipi pawl a ngaih sak nak ah a rinum a si. Amah rinsan nak ah phan nak a um lo. A mah ah zohman an thanau dah lo.

Nunnem nak Himi thu kan tarlang tikah dungthluntu pawl in nauhak plawl kha Jesuh hnen ihsin dawihlo thluh an duh lai thu ah in hruai kir sal. Jesuh in a ti, “Nauhak pawl ka hnen ah ra hai seh, kham hlah uh, vancung uk nak cu cuvek pawl hrangah a si (Mtt 18:14).

Zawnruah nak Khrih cu miburpi parah zawnruah nak a nei ih a thluntu hleihnih rawlkhawm nak leiram ah a thlah hai (Mtt 9:36). Miburpi parah zawnruah nak a nei ih mi 5,000 rawl a cawm (Mtt 14:14). Miburpi parah zawnruah nak anei ih mi 4,000 rawl a cawm lala (Mtt 15:32). Mi zawn a ruah nak ruangah mitcaw pahnih khuahmu thei nak an co (Mtt 20:34), miphar pawl damter a si (Mk 1:41), khawsia dawihlo a si (Mk 5:19), Nuhmei zuuntuar a fapa nunnak kaihthawh sal a si (Lk 7:13). Tuukhal tha vekin mi a zawnruat nak kan hmu (Lk 15:4-7), Samaria mitha vekin (Lk 10:33), thu sim theihlo fapa ih pa vekin (Lk 15:20), Lazarus thlan ah leh (Jn11:35) Olive tlangpar ih Jerusalem parah a tahnak ah mi a zawnruah nak mithli kan hmu (Mtt23:37-39). Mizangfah thiam tu Runtu kan nei.

Ziangtin khavak zangfah nak kan tul! Ziangtin thla kan cam a tul:

i rundamtu in a zohvek in mipi kan zoh hnik pei,

kan mit hi mithli thawn a thim hlan tiang;

A vakvai rero mi tuu pawl zangfah thinpem nak thawn kan thlir hnik pei,

cule a mah kan duhdawt ruangah kan duhdawt hai ding (Anon).

Thinnem nak Ziangvek khal in Bawipa Jesuh aiawh nak diktak thate ih sim tu cun thinnem leh thinlung tangdor mi vek in an langter tengteng ding. “Thinnem nak” timi tongfang cun “kuaithluh” timi ruah nak a nei. Himi tongfang cu rang note savun hri in a hmur tawn mi thinsau zet in nuam tete a feh ih, a lu tlun leh tang lawng ah a cangvai, hmailam lawng dingten a zoh mi simfiangnak ih hman mi tongfang a si. Thinnem kan Bawipa in a kawm la dingah leh a mah vek si dingih zir dingah in ko. Himi in a ti duh mi cu phunzai lo ten a duh nak cohlannak a si. A si a mithli um danpawl kan parih a thlen tikah, “cuvek cun si ko seh-ziangah tile na mithmuh ah cuti cun thiltha in an lang” ti in kan ti thei ding. Jesuh cu a suahnak ran-inn thlam te ah a tangdor, hi leitlun sunlawi nak ih an hlan duh lo mi hmun ah a suak. A nunnak ah a tangdor, uarawk nak le hngal nak suul hnu a um lo, mah le mah ngaisanawk nak then khat te hman a um lo. A cunngungbik thim tlak a tangdor nak cu “A mah le mah a tangdor aw ih, thih naktiangin thu a ngai, thinglamtah thihnak tiang a tuar” (Phi 2:8) tikah a si.

Nang, Runtu, thinnem leh tangdor mi

Cule kei cu sunhrul vek ka si

Santlai lo leh soal ih khat leh thianghlim lo

A san nak ah ka lu ka khai ngam ding maw si? (H.F.Lyte).

Anih cu sal a si Jesuh cu Israel mi pawlih temtawn mi sal diktak an inn sangka ah ret tarat in “ka Bawipa kaduh; luat ka duh lo” ti in a ti tu a si: (Ex 21:5). A nun pumhlum cu a rualpi pawl hna tuan sak leh Pathian hnatuan sak rero a si. Mangbangza a si. Sersiam tu le sersiam mi hmuahhmuah kilkhawi tu in vancungmi siar cawklo ih ram a si nak hmun siangpahrang inn tanta in mitampi manpek ih tlen dingah leh an hnatuan sak dingah a ra. A mah le mah a tangdor nak pawl in fiangzet in a langter. A nihcu a mah pom rori in Pathian thawn bang aw mi a sin an, vanram ah Pathian thawn dinhmun lam ih an bangawh hi thil pakhat man a pek tul vekin a ruat lo. A tul lo. Vanram ih a sinak kha tan in salah a racang. Hitin a ti “hnatuan sak tu pakhat vekin nan lakah ka um” (Lk 22:25-27).

Khrih nun ah mah hrang cangvaih nak pakhat tehman a um lo. Midang pawl hrang hnatuan sak tu a si ringring. Dungthluntu pawl ih ke kholh ding in kuun rero leh sal pakhat ih hmai hnawh nak puan a taiah tem tarat in a hruh rero kan hmuh tikah kan hrangah thil khal a rung keng.

Na tangdor nak thinlung kan mangbang,

Nangmah vekin lungawi nak a um pei maw,

Bawipa, nahnen ih zir nak in, cawlhahdam nak leh nawmnak kan hmu

Pathian pian rori si na-in,

Vancung suilukhuh khumte mi thawn,

Sal pianzia ah na ruat aw

Lungsiatnak in na kiangkap in an lo kulh . (Joseph Stennett)

A simhrih micu, netabik zanah inn khaan tlunlam ih a sim bang in, “nanhnen ih ka buah zo bang in nan buah nak dingah, zohthimding kalo pe zo” (Jn 13:15). Himi hi a hnatuan dingin kan pahnam awk tikah hmnsin nak diktak a si.

Zawi thei nak Kan pektheilo mi leiba kan nei. Kanhnen ihsin diriam nak dil ai ah, Bawipa in leiba inpek famkim sak thluh. Ziangtluk mangbangza Runtu a si!

Ngaidam nak A tongkam pawl “ka pa, ngaidam hai aw, an buah mi an theih lo ruang a si,” timi hi santluan in a awn a si. A ngaidam nak thinlung simfiang nak ding thildang ziang a tul lai? Hinah hin Pathian milai ih rungcah kaa ih rel theih lo mi tuarnak tuar in a thei ih a mah that tu mithat pawl soal nak ngaidam dingah a pai hnen ah thla a cam.

Jesuh bang ding in tumtah aw Na ral pawl in an lo hua, ziangah an lo siar lo, tonggia thawn an lo kawh ciam men ding; na rualpi pawl mi rinum lo an si men ding. Ngaidam nak dingah thin bang in na um maw, na thinlung in a duhdawt thei (Edward Denny). Asinan ralrin pek nak tongkam hinah kan belh ding. A mah dodal tu pawl ngaidam nak hrang a dil sak ti mi thu in an nih pawl cu ngaidam

in an um cih a ti duh nak a si lo. Judah kha ngaidam a si lo. Sualsir nak leh zumnak in a hnen ih ratu pawl lanwg in cuih thlacam nak ih a hlawk nak an co. Ngaidam nak ding hrangah sualsir nak a tul. Jesuh in a dungthluntu pawl hnen ah a sim, na unau pa in a lo dokalh a si le, mawhthluk aw; a sir awk a si ahcun, ngaidam aw, ni khat ah wawi sarih a lo dokalh ih wawi sarih na hnenah ra tarat in ka soal ka sir aw a si a ti ahcun ngaithiam aw, tiah a ti (Lk 17:3-4). Hminsin ding mi cu ngaidam nak cu sualsir nak in a thlun.

Olten kan hngilh thei mi kan mah dokalh in tuah mi thilthalo then khat an um. Thupi ih suah dingah an thupi tawk lo. A sinan nasa tak mi sualnak leh mawhnak a um asi ahcun, sualsirnak a um lo nak hmun ahcun ngaidam dingah a thianghlim lo a si. Himi cu mi soal a sualnak thazang pek lawng a si. Sualsir nak a um nak hmun ahcun kan ngaidam nak kha bikhiah neih a lo. Tanzet in ngaidam kan si zo; tahthim theih a si mi thil malte ah ngaidam duh nak nei ding kan si. “ngaidam nak cu kee ih pal mi pangpar a paltu kee parah a pet sal mi rimhmu” a si ti hi ziang tluk in a dik.

Ralthat nak Jesuh netabik Jerusalem a tlawn nak leh cross parih a zuk ka duh zet. Luke in in sim micu “hmai lam ah a feh vivo” a ti (Lk 19:28). Kan tlen nak tuah suak dingah a hak zet mi lungto bang in a tuar. Ruah ding micu dungthluntu pawl an ke dunglam in dirh mi bangin an khulh a fung. Feh dingah an thuk thun.

Dingfel nak Bawipa Jesuh thinlung lam dan a famkim nak ih then a theih lo micu a dingfel nak hi a si. Anih cu thil fate khalah ralring zet in a dik ih a dingmi a si. Ziangvek khal ah a ding lo mi zum tlak lo mi, a fiang lo mi ahcun a lu a kuun dah lo. A thurel cat nak pawl le a cangvaih nak pawl khal an dingfel.

Mah zawn lawng ruah lo nak Kan Bawipa leh Rundam tu cu mah zawn lawng ruat lo mi a si. A hnatuan nak pumhlum cu mah le mah el-awk nak pa khat a si. A mai duhnak si lo in midang ih duh nak kha hmaisa ah a ret. A mah le mah hnak in midang a ngaisang sawn (Phii 2:3).

A hmun ringring mi Leitlun rundamtu a danglam dah lo mi a si. A cunngung mi a zirh nak leh a mai nun dan thawn famkimzet in an mil aw. A hrangmi thin tawi nak pawl cu a mizia a silo. A thin a heng (Mtt 23:3) asilole a riahsiat tikah hihi tikcu can in a zir ruangah a si- a ningnat ruangah a si dah lo.

Thinlung pakhat nei nak Jesuh cu a kom-aw mi leh ziang hmuahhmuah khal neh in tumtah nak pakhat a nei; cu mi cu mihlo hawl ding leh run dingah a si. A mah in a ti silo maw, Baptisma lak ding ka nei ih cu mi theh suak a si hlan cu ka thinlung a bang zet (Lk 12:50). A tatak ih a ti duh mi cu leitlun soal nak pawl hrangih a thih nak ding Golgotha ih thih nak Baptisma a si.

A si nak (phun) Jesuh cu sinak a nei kan ti tikah, mawizet in a cangvai kan ti duh nak si, kan ruahsan mi thawn cu a hlataw tuk. Milai pawl ih ruah nak pawl a thei thei ih, ziangkim thei a si nan, tullotuk in a hnai hnok hai lo. A hrangah cun zozo khal mihleice an si ih hmaizah nak thawn ti that ding a si.

Nunneem nak Nunnem nak hi aai thawn an nai aw zet. Bawipa Jesuh cu a nunnem. A hngal dah lo, mawi lo zet in a nung dah lo. A um nak ding hmun ah a um lo lai can a um lo. Daan le zin thlun nak theih nak famkim a nei. Ziangtik khal ah a tongkam leh a cangcai nak in a mah an hnaihok dah lo. A nih cu mi zawn a ruatthiam tu upat tlak famkim a si ringring. Hihi nunzia kan zir thei mi hmuahhmuah an si. Mi nunnem do ding hi cu mi tampi hrangah a harzet. Zangfah thaimmi cangvaih nak, a remcang mi tongkam, cun ai kan awh mi hrangah neh nak a si.

Paisa duh nak ihsin zalen nak Inn nei lo le mifarah, kan Bawipa cu fiangzet in a mah ah paisa a keng dah lo. Cumi rel nak a um lo law law. Thlarau lam zirnak a zirh nak ding hrangah tangka tul can

ah, hmaisabik a kaih ngah mi nga kaa ih sin pakhat lasaal dingin Peter a fial (Mtt17:27). A neih nak pawl ruangah zohman in an ikiik dahlo. A hruk mi kawr siarlo zianghman a tanta lo.

Thu thlun nak Cauk tuakhkhat sungah a thu ngan a si. A Pa Pathian ih duh nak buah hi a lungawi nak a si (zoh aw- Ps 40:8; Heb 10:7).

Thlarau lainat nak A hlo mi tuu pakhat ruangah tuu khal cun ti thukpi a tan, ramcar ah a hawl, cule a kolh mi hramlak tlangpar ah kai in a hlo mi tuu pakhat a hmuh hlan lo a hawl (Lk15:1-7).

Misual pawl ih rualpi Himi thutlang hi hmuhsuam nautat awk nak lam a ti duh mi a si, a sinan duhumza si (Lk 7:34). Bawipa Jesuh cu hmunniam ih um mi le hnon mi pawl thawn caan a hman.

Lungawi theinak: Rundam tu in zum lo nak khohkhah zet pawl a ton tikah Pathian in zum lo dingin a hnawl nak kha thei in a tong micu,” a si, kapa, hi bang tuk si ding in na duh mi a rak si” Mtt 1:26 tiah lungmuai ten a ti thei.

Tuar theinak dingin thinsau nak: Hebrew cakuat ngantu in Jesuh in misual pawlih huatnak ziang tlukin a tuar thei zia le a zawi thei zia in mangter sal Heb 12:3. Satan, Khawsia pawl le minung pawl ih a se theibik ih an thuathei mi ziang thil hman in kalvari lam pan ding a tumtah cia mi ihsin lam an pial ter thei lo.

Phurnak: Phurnak timi tongkam hi Jesuh ih nunah voikhat lawng hmuh a si ih cu mi cu Jerusalem biankinn ih sum thleng tu pawl biak inn tual ihsin a dawisuak thluhtik ah a si. Kha mi laiah khan Messiah thuthawn pehpar in “ na inn ka tlaihsan nak cu ka lungung ah meisa alh bang in a ling” Jn 2:17 tiah David ih rak phuancia mi kha dungthluntu pawl in an vun mangsal. Tongdang in kan sim a si le Jesuh kha Pathian lam thlir in a thinlung zaten a kaang ral ter thluh tinak a si. Hi vial lawng a si hrih lo pathian duh nak hmuahhmuah a thlun theh buah theh a duh nak pawl zoh ding a um lai. A nu le pa thawn tlung tlang lo ih Jerusalem ih a tan ruangah a nu le pai kaww tik khalah “ Ka pai inn ah tlung ding ka si ti nan thei lo maw” Lk 2: 49 tiah a sawn ti kan hmu thei.

Lungawi hna thiamnak: Baibal cang thinlung ih runglut vutvi cu Mtt 11:25 asi. Khorazin Bethsaida le Kapernaum khua pawl par ih a thleng ding mi siatserh le vanduai nak pawl tla a rak phuang cia zo. Hi khua pawl ah hin a thilmak buahmi tamsawn buah nak hmun a sinan a mah an zum duh cuang lo ruangah asi. Hi tiah an zum theihlo nak maksak a hmuh tik khal ah Pathian khawwkan mi cia par ah lungawi za a si ti thei in” mifim le mi thiam pawl hnen ihsin na ra thup ringring mi kha a buah zianghman a thiamlo mi hnen ih na lang ter ruangah ka lo lawma si” tiah Pathian hnenah lungawi thu a sim sawn. Hi thil hi kan hrangah cawn ding tlak a si. Kan parah thilse bik a thlen tik ah a thleng mi thil thalo par ah ding sawn sehla, kan lung tla thoter sal in Pathian hnen ah lungawi nak thusim in au sawn ding kan si.

Fanny Croby timi nauhak nu te cu sibawi ih tihpalh nak ruangah kumthum a si tik ah a mit a caw. Kum a rei deuh hnu ah a mit a cawt dankha kan sut tikah si bawipai hrangah cun tih soal pang a si ko dingnan Pathian lam ah cun tihsual or tihpalh ti mi a um thei lo. Ka nun sung hmuahhmuah khawwmu lo in thimlak ah um ding in ruat ti mi le a mah thangthat nak hla nitin sak rero dingah le midang tla sak ter ve ding inti ka zum rori. Phunkhat tlawngta nauhak pate cu tlawng bus par ih sin tlak ih Concrete ah a luu a khawngngah ih a luu a kuai ruangah hmunthum ah an thit sak. Cazir nak ih an colh sungah mipa nauhak dang thawn an pah aw lala ih a haa pahnih a siatsuah hlei ah a hmu a kuai bet lai. Cuih ni thotho sun colh laiah a bah lala ih a ban a kiak lala Cuih cin ri cun an tlawng sayaci insiatnak dang athlen sal hlan ah inn ah tlun pi ding in a timtuah ih an tlung. Nauhak pa ih inn pan in an feh lai ah nauhak pate ih thil pakhatkhat hum mi a nei ti tlawng sazaci cun a thei ih” na kut sungah ziang na hum?” tiah a suh tik ah nauhak pate cun “ Quarter pakhat” tiah a sawn (Quarter khat cu25 cents a siih Us le Canada ih hman mi paisa”. Sazaci cun” Khuitaww ihsin na ngah? “ a ti tikah “ tuisun ih kan leh nak bawrawn ah ka sar” tiah nisiamsi te le lungtho zet in a sim hnu ah “ Sazaci kan nun sungah quarter khat hi ka sar dah lo. Tuisun cu ka van neih ni a si” tiah a sim. Hi nauhak pa vek in tikcu le can in kan mah in zoh dan ah hngat aw lo in kan mah in tikcu le caan kan zoh dan ah hngat aw sawn ding kan si. Mitam pi in hmuankulh nak hawikiak dunglam iha um mi Ross par um nak hmunah to an um. Nitin kan tonmi tikcu le caan hin buainak le harsat nak an thlenpi ringring nan

Pathian kan zum nak in cuih thil tha lo pawl cuthiltha le Pathian thlasuah ah a cang ter thei. Pelep khi zohseh la a tir ah cun mawi nak le zoh ding a si lo nannikhat sungah piandanlam le mawizet ah a suak thei a si lo maw.

Curuangah cinken theinak, rawlei kaa thawt nak, hmuh theinak, theihtheinak, damnak, thinlung tha, leipar ih Jesuh ih neihve lo mi- ihphah nuam zetzet ti hlum khal ti dai khal suak thei takkholh nak paw,le , vur bizu pawl le mawtaw ka kan neih thei hi Pathian hnen ah lungawinak hna thiam uh si.

A mah cu mipa taktak a si: Tulai zuk suaitu tamtak in Bawi Jesuh zuk kha Gentel nunau zuk vek in zuk an suai thluh cio. A ngaingai ah cun minung hmuahhmuah ih zohthim tlak le famkim mi a si. Lei par ah sualnak lut lota bang sehla mi hmuahhmuah a mah kan bang theh ding nan.

A mah cu thlacam thei pa asi: Ruat hnik aw milai a si ruangah thla acam. Ziangkim ti thei Pathian a si ruangah midang pawl ih thlacam mi kha a let sal. Johan in baptistma a pek lai ah thla acam Lk 3:21. Dungthluntu a hril hlan ah zanvar thla a cam Lk 6:12. Mi tampi a tih dam hnu ah thla a cam Lk 5:16. Kapernuam khua ih khawsia pawl a dawitlan hnuah thla acam Mk 1:35. Lazeruh ih thlan kha a thlacam nak lang ter tu a si Jn 11: 41-42. Mi thawngnga rawl a cawm hnu ah thla a cam Mtt 14: 21,23. A mah pom duh ih dodal nak a ton tikah Pathian kutcak sungah lut in thla a cam Mtt 11:25-26. Puithiam sang dinhmun ah ding in a minung pawl sual nak ih sin huhim dingah le, tisa dan ih an nun lo nak dingah, hnaturan dan an thiam thei nak dingah le van ih hruai so an si thei nak ding pawl hrangah thla a cam sak Jn 17. Pita in a zum nak a hloh lo nak dingah thla acam Lk 22:32. Gethsemane hmuahhmuah a duhnak kha apa ih duh nak si dingah thla a cam Lk 22:41-44. Kross par ih a tong netabik pathum khal thlacam nak hlir a si Lk 23:34: Mtt 27:46: 23:46.

Hmuhmel zohlo in dingtak ih thuthen tu a si:

Bawi jesuh in nuhmei nu ih thil fa te a hlan mi kha Pathian biak nak le hlan nak tumtak in a hmu Lk 21:1-4. A nih cun nunau sual pakhat nu ih sualsir nak ih rahsuah mi duhdawt nak le mah le mah fel ti aw farasi pakhat ih zum lo nak tla a thleidang thiam Lk 7:36-48. Martha in phunzai phah in rawng a bawl sak nak le Mary ih daiziar ih a biak nak pawl ruangah a lung akhoih danglam cuang lo Lk 10: 41-42. A lenglam ih zih nak ah Farasi pawl cu fel zet an bang nan an sunglam zoh cun hrokhrawl nak le daan khal nei hleilo an si Mtt 23. a mah cu minung ngaidan a si minung a silo le thil pakhat a mawi a sile mi tha or thil tha a si tiih ruah then nak tlun ah a um. A nihcun “thil tleu mi hmuahhmuah hi sui an si lo” tiih hmu thiam tu a si. Taksa pian hmang si lo in sunglam sinak sawn ngaihsak tu a si. Eliab thu ah Semuel hnen ih Pathian tongkam ruat hnik seh la” misang zet le mipiang zet si hman sehla zohduh hlah. Amah cu ka hnon zo mi a si, ziangah tile milai zohdan in ka zoh lo, milai cun a lenglam thil lawng nan zoh, keicun an thinlung ka zoh a si” 1 Sam 16:7.

A mah cu caan hmangthiam mi a si:

Kan Bawipa cun a lak in caan a cem ter dah lo. Caan um hmuahhmuah hi man a nei ter theh. Curuangah a si lo maw “ sun can a silaiah i thlahtu ih hna ka tuan ding. Zo hman hna tuan thei lo can a thleng cingding” a ti kha. Nitin in tuah ding mi hna a um cia ringring. Ziang vek hnaihok nak a um hman ah Pa ih duhzawng tuah ding cu a hna a si.

Jesuh cu minau ta pawl hnen ah a phah niam aw:

A mah cu netabik le a mal bik le a niambik pawl ngaihsak tu a si. Sinak dinhmun bang aw lo thleidan awk nak hia hrangah thil um thei a silo. Mifarah pawl, a cak lo mi pawl, misual pawl le zohman ih zianghman ih an siar lo mi pawl duhdawt nak hleice nak a nei.

Jesuh in a tuar zo:

Amah a hua tu pawl le dodal tu pawl ih ral vek in huat nak a tuar zo Heb 12:3. Asinan ziang tik hman ah dungtolh a tum dah lo. Tuarnak ti mi cu thil thlen hlan ih beidong cia hi a si lo hlei ah a cem net tiang ih tuar thei nak sawn a si. Rundam tu ih sin kan ruah sal dingmi le kan cawn ve ding mi cu kan tongmi pohpoh ah Jesuh thawn ziang tin kan bang aw thei ding ti hi kan ngaisak ding mi a si.

A tong mi hmuh tlang theih in tluantlam:

A hmur ka in thuphan a per dah lo. Mi a bumdah lo ih thu dik lo a rel dah lo. Sim uar tuk nak kha lak nak ah a hmang dah lo. Fak le porh bum nakah a tlu dah lo.

Amah cu tlangzet ih thusim tu a si.

Voikhat cu nunau pakhat hnenah pasal panga na nei zo, tuih na neih lai mi khal na pasal ngaingai a si lo tiin a sim Jn 4: 18.Voikhat lelah farasi pakhat hnenah Na innah ka lut tikah kee kholh nak ding tidai i pe lo, hnam khal in hnam lo, ka lu khal hriak in culh lo Lk 7:44- 46 tiah a ti.

A tong cu zaangfah nak in akhat:

Nazaret khua sinakokih thu a sim tikah zaangfah nak ih khat in a sim ruangah mak an ti ngaingai Lk 4:22.Cumi ihsin thokin Bible sungih ngan mi vek in thu a sim theu kha khurruah har in mak an ti sinsin.

A pon a tam dah lo:

Kan Bawipa cun pontam (thutam) hi tawlrel sakmi ziang ih siar lo phunah a cang ding ti a thei.A tuah ro mi thei lo tla a bang thei.Pontamnak in palh nak le dik lo tak ih thuthen nak tuah tu ah a cang ter thei.

Curuangah pontam dingih thlemnak kan ton tikah Bawi Jesuh a pontam ve lo ti mang in thei suak sehla a tha.Pontam dingih khawruah mi pawl cu daw i hlo theh in (or) Dolh thluh men sehla pontam nak ai ah Pathian ih thil tuah mi cu a famkim a si Daam 18:30 ti sawn sehla a tha deuh.

A tongkam in mi a tuahtah

Viohnikkhat cu hmatonin thangtak in sim a hmang nan voihnikkhat ah thusuhnak a hmang theu.Thlarau hrangih theihtul mi pawl a zirh tikah leilung par ih thil um daan le nitin ih ton hmuhmi pawl hmang in thu a zirh theu.

Hrampi, thli le ruah thu a sim
Theikung thu le nukhua thathu thawn
Lei le van hmunkhat ah a cang ter
Lily par, cabit kung le sangvut kung,
Suntam le tlangak thu le
Leipar thil um dan pawl hmuah thawn
Fim hrih lai e.Mi lung sungah thulut in;
Colhnu phulh sang, tah theih hri le hni puan;
Arti nga le cawk aw far thu thawn.
Zohhnik law lei thil duhum taktak pawl khi
Van Pathian sersiam le kaihngget mi an si

Phu tu

A tongkam cu ngaisan tlak

Thil poimawh thu lawng a rel.Thiltul lo mi a rel lo,A nun sung ih thahnem mi le a ralai dingmi nunnak hrang thawn.Mi that lo nak a rel dah lo.A tongkam cu amah thawn mil aw mi hlir an si.A lung sungah Pathian thu a khat ih a tul tik caan milin a phorh suak theu.Thithimnakah nel rawn ram ah Satan in a tukforh tiakah Danpeksalnak sung in Bible cang pathum la suak ta hrat in satan nennak ah ahmang.

Satan tongkam a let salnak hmuahin a tha famkim theh:

Daiziar ih a umnak khal a tongmi a hnakih tha sawn in thi a sim theu Mtt 26:62-63;27:12; Mk 15:4-5;Lk 23:9.

Thutlang komnak:

Ka theihdah lo cangan tu pakhat in phurhrit I tanta.Amah bawi Jesuh hawltu pawl hnenih Jesuh ih thatnak hmuahhmuah kan sim ngah hi ziangtluk ih thin nuam za so a si.Dungthluntu pakhat cun a ninih cawn tlak pawl hmang in a Bawipa theih hiarnak nei dingin a phuang thei.Titasa cakuat sungah Paul in sal pawl a zirh mi cu an bawi pawl lungawi ter dinghy a si ih “an tuahmi kipah in ruuntu kan Pathian thu kan zirhmi parah thangthatnak a thlengter ding ti in ngan kan hmu.Mi pawl ih hnaih theipi tlak lawng silo in nun khal ih zohthim tlak le cawn tlak nun hmuh ding hi a thupi.Hi bible cangih Paul ih hman mi tongfang cu King JamesVersion ih hman mi “ cei, ceimawi uh” Titas 2:10.tin in a ngan.A tongkam um dan cu mawi nak ding ih lungman khung thawn an ceiawk vek hi a rel duh mi a si.Hihi zumtu pakhat cio ih kan ngah thei mi hamthat nak a si.

“Ziangtluk zaangfah nak le, maw Bawipa , na kee hnuai ih hleu mi ziang tluk mawi nak so a si,.Na duhdawt nak cem thei lo cuna nunnak nak ah le thih nak raphlak na tuar nak ah a lang.Na thinlung phurrit mi parah ninghanin riahsiatnak a thlai aw; cu ticing cun na lei ihsin tongtha lo le

phunzainak a suak lo.Na ral pawl cunan hua mei thei, ziang an siar lo me thei, an lo zokzet mei thei, na rual pi pawl ih rin um lo nak thawn; cuti cingih na ngaidam nak tla a cat cuanglo ih a hmun ringring, na thinlung cu mi duhdawt lawng a thiam.Maw Bawipa, na duhdawtnak thinlung vek in nei ter ve aw, Nangmah, Nangmah vek in, Maw Bawipa, kan par ih thiltha lo kan ton mi hrangah si lo in midang pawl ih soal nak hrangah sawn ah riahsia lungngai thei dingah.Na duhdawtnak vek in pe aw.Nangmah thawn rori nitin mitah, na unau pawl in, lungnem tangdor nak le zaangfahnak cu an hmuh theinak ding lungrual nak, Nangmah thawn Bawipa, Nangmah thawn maw, in nei ter aw”

(Edward Denny)

“ Mitthli luannak ram, rei lo ten a rong umnak leiram ruahsal nak, kha tik lai ih cuai ni nei lo na duhdawtnak thu, sualnak neilo tuarnak le cemni nei lo zaangfahnak, Na sulhnu zoh sal kan duh lai, kan duh ringring”

(Phuah tu...

Aw tithar salnak thawsuah,aw ngil neinak man relcawk lo dinhmun sangah le Bawi Krih ih famkim nak sungah in thang lian ter aw”

(A non)

“ Maw thinsau ih soalnak nei ve lo pa!Zaidam nak thinlung kan neih thei nak sing na kawm kan phurh ve thei nak ding ah le nangmai thu zirh theinak dingah in zirh awla colh hah damnak hmu dingin “

(C.A Bernstein)

Heili nak

14. Na duhdawtnak mi in thei seh

Duhdawt nak ti mi cu kan hlimhlopnak men ih suak mi asi ah cun kan duhnak taktak ih suak mi vek cun a poimawh lem lo.Kan sung hnaturan nak men si lo in tumtah cia vek ih cangvaihnak nei ding ihkan tum hrimhrim mi a si. “ Duhdawt nak ti mi cu ka duhnak ih sin a rat hang lain mi ka thubawhcat mi a si.Mi va duhdingin ka hril thei.a tu ihsian ka thok thei- mai in sangah”

(Phuah tu..)

Duhdawt nak cun pek nak in a mah le a mah a lang aw ter.” Pathian in leilung hi a duhdawt tuk ih a fapa neihsun a pe Jn 3:16. “ Pathian fapa, I duhdawt tu le ka hrangih a mah le mah pe aw tu” Gala 2:20. ‘Krih cun a kohhran a duhdawt ruangah a mah le mah kohhran hrangah a pe aw Efi 5:25. Lak hnak in pek hi man a neisawn ruangah, Bawipa cun thlawsuah co hlei ce thei nak a neih ringring nak san a si.Hi hi Krihfa pawl hmingsin nak a si.Pakhat le pakhat parah duhdawtnak nan nei a siah cun zo khal in keimai dungthluntu nan si kha an lo thei ding’ tiah Bawi Jesuh in a ti Jn 13:35.

Hi duhdawtnak cu duhdawt tlak lo mi khal siseh, duhdawt tlak khal siseh, hmeltha hnen vek in hmelsia hnen khalah a feh suak.tihzah lo nak hmuahhmuah khal zaidam nak in a thungrul theu.

Duhdawtnak lo cun kristian pakhat rawngbawlnak cu thilsawt lo, thil thahnem lo a si.Duhdawtnak cu hmuh nuam bik thlarau thilpek laksawng hnak in a tha sawn 1 Kor 13:1-3.Thlarau laksawng hnak in zaangfahnak a thupi deuh.Pakhat le pakhat buainak thuah duhdawtnak cun khatle khat in thu hla a thei hlan lo thu a botcat thei lo ding thufim 18:13.

Duhdawtnak cun midang soal a hawl lo. Mi pakhat in thlarau lam thil ih a tlu mi kha a mawthluk a sile, Harry Ironside cun Adelaibe Proctor ih ngan mi a tanglam ih thu hi a sirhsan theu:

Mi in an thluak thawn an tuan mi khan a then sah hlah

Na theih ban lo mi a thinlung thuthawn

Na mit faih lo pi thawn mi palh nak cu siangtin nah hmu ding,

Pathian tleunak diktak tang lawngah

Hmasi na hmuhsak theidingih

Na hrangah na cauhnak le na thawmnak tla a si mai thei”.

Duhdawtnak cun thu um dan zingzawi fel nak lawng hmang ih thu a then aw lo.Midang parih a si lo zawngih tong le rel khal a hrial.Duhdawtnak timi cu hnetkhoh thei a si.Sual cu a mawhsiat thei ih thu awi lo nak khal a hrem thei Thifim 13:24.Hi vek cu duhdawtnak sirhsan ti mi a si.Korin kuatkhat bung 13 hi duhdawtnak thu a si.Hi sungah Paul in Bawipa Jesuh nun ih a hmuh mi kan thlun ding mi pawl a tar lang.Hi bungcang ih tarlan duh mi cu duhdawtnak cun mai hrang hnak in mi hrangah khua ruah sak sawn ding thu a sim.

Duhdawtnak cu a thin a sau. Hngakhlap le thintawi a silo. A nun a nem ih midang parah “ ka lo ngaihsak a si” ti lang ter thei a tumtheu. Ik sik nak a nei lo. Midang a iksik dah lo. Duhdawtnak cun midang pawl ih an si nak sive ding le an neih mi neih ve duh nak a nei lo. A aung aw lo ih a puar thau ve lo. Mah le mah uangaw in a hngal lo. A ngah lo mi le a theih lo mi kha a theithiam ih ahnenih pek mi Pathian huham siarlo ti thei mi a nei lo ti a thei aw. Mawi lo zet in a nung ve lo ih a mai hma lawng a sial lo. A mai ti dan le a mai cahnak, a hminthan nak a len nak le a dinhmun pawl an rel tel mai thei. Duhdawtnak cun a mai hrang lawng a ruat lo. Duhdawt nak cun a bei a dong mai dah lo. Mi a ti buaidah lo, thil soal tla a ruat ve la. Job tha pet u pawl vek ih mi dinhmun cepther zetzoh in soal puh a tum ve lo.

Duhdawtnak thil tha lo parah a lung a awi lo ih midang pawl siklo tak an tuar ter nak parah a lung a awi ve lo, tuartlak a si ruangih a tuar hmanah lungawi naka nei ve lo. Duhdawt nak cu a nun a se lo. Thudik ah a lung a awi. Thudik in nehnak a co tik ah zo in a co ti zoh lo in a lung a awi ve mai.

Duhdawtnak cun ziangkim a tuar thei ih mi dangih a tuarnak le phurrit khal a phurh pi ve. Buainak ah siseh mi ih soal puhnak ah siseh, riahsiat ninghan ton tikah siseh a duhdawtnak cun tlansan a tum ve lo. Duhdawtnak cunziagnkim a ring. Thil pakhat a sinak fiang tak ih a theihngah hlan tiang a zum ve mai. Hi mi ruangah duhdawtnak cu bum olle mi aa ti nak a si lo. Ziang kim a beisei. Tuar lao rero mi harsatnak thawn a hngak rero. Dung a sip dah lo a thiltitheinak le a tangkai nak cu bansan mai lo in a buah zom vivo.

Duhdawtnak cu inhua tu le ral tu pawl hnenah a feh suak theu. In camse tu pawl tla thlawsuah a pek theu ih diriam tak ih inhmag tu pawl thla a cam sak theu. a biang an beng tiakah a biang khatlam a tun belh theu. Mi in an dil hnak ih tam in a pek theu hlei ah ngah sal ding tum lo in a neih mi mi a puk ter theu. Duhdawtnak minung ruahdan lan in in duhdawt lo tu pawl duhdawt ih thil buah tu pawl parih thiltha buah tu a si. Hi thil hi a cunngung bik Pathian fa a ra cannak ruangah si lo in cu vek ih buahthei dingin ziangtin a lang aw ter ding ti tumtah nak sawn in a si. Duhdawtnak cun ngil a nei ih Pathian ih hremtlak kan si nak ih sin in luat ter vek in. Lungawi lo ding le soal zawng ih nung parah nunnem zai damnak a nei. thithen sak ding mawhsiat dingah cun a khul a fungi h ngaidam dingah cun a zamrang zet. Lungawi thei lo zum tu dang pawl ihsin Jesuh ih hmel hmuh thei ding a beisei.

Kan Bawipa cu duhdawtnak a si ih duhdawtnak minung taksa ih rungpiang a si. Pathian duhdawtnak tarlang dingah kauh ter deuh mi le buahthat deuhmi khaikhawmnak kan neih a tul. Tu ih kan neihmi dictionary in a daih lo. adjective catong kam daihtawk tham kan nei lo-Simple, comparative superlativepawl kan nei mal tuk. Kantong kanfarah tuk lawmmam. Mai bulpak hman mi tongkam pawl le zahpitlak a sisi. Neih sun te hmang ta hrat ih “ A hrek hman sim a si hrih lo” kan ti a tul men ko. Hi thuhla in minung tong hmuahhmuah a ti nau thluh.

Asile kan thupi cem thei lo mi kan thok pei. A duhdawtnak cu kumkhua daih a si, cui duhdawtnak cu a hram thok nak a um lo mi cu a si. Duhdawtnak cu kum thawn a khop aw mi le cem thei dah lo a si. Kan thinlung cun cem ni nei lo le danglam dah lo duhdawtnak theithiam dingin a zuamrero. Duhdawtnak ih san zia le a thuk zia, a sau zia le kauh zia hi minung ih tah ban le kan hmu dah lo. Hla tamtak ah duhdawtnak hi sersiam mi lak ih tumbik a si thu tahthimnak an hmang nan an tongkam hman mi duhdawt kan ci mi cu fial tu um lo le tur ciamco tu um loduhdawt nak a si. In lainatnak san umdingih kan mah aha duhding tlak le thiltha a hmu lo nan kan si nak vek cekci in in duhdawt thotho. Hi ti vek in duhdawt hi a mah a si nak hrimhrim a si. Midang kan duhdawtnak pawl hi poisatlo nak ah a hram a bun. Midang kan duhdawtnak san cu ziang vek mi an si ti kan theih taktak lo ruangah a si. Kan pawl aw tam tiakah an thu kan thei deuhdeuh ih an that lo nak tla kan hmu vivo tikah duhdawt lo nak ding tla a soal riangri. Asinan Bawipa cun kan soalzia in thei icing khal in in duhdawt thotho. Ziang kim theitheh tu a si nak in a duhdawt nak a hlo ter cuang lo. asinan lei pawah minung 60,000,000,000 hnak ih tam kan um. Curuangah ruah ding um mi cu Pathian in mitin a duhdawt thei paei maw?

A hleice ih duhdawtnak teh hmun kip ah a um thei pei maw?

Mi tamlak ah in ngaihsak cawk pei maw? Ti in.

A si a nih cun ngaihsak thei lo mi duhdawt thei lo mi zohman a neih lo vek in a duhdawtnak khal um thei lo nak hmun a nei lo ruangah hmun kipih um thei mi a si. Pathian hrangah mi thupi lo pakhat hman an um lo. a lainatnak cu hilei parah a luang ih mi phun za kip hrangah a si. Hi ti vek

duhdawtnak cu ziang vek hman ih tahthim theih a si lo. Mi tam sawn in nui duhdawtnak an thei. a si lo le mai zawn lawng ruat lo tu an nupi ih duhdawtnak an thei. David khal in Jonathan ih duhdawtnak a thei. Jesuh khal in John ih duhdawtnak a thei. asinan Pathian duhdawtnak tahthim ding tlak duhdawtnak cu an hmu dah lo. Hla pakhat in Jesuh vek in zo hman in in ngaihsak dah lo a ti ih Jesuh ih in ngaihsak nak in mang ter sal theu.

Rom bung 8 sungah Bawi Krih duhdawtnak ih sin in then thei tu an um maw um lo ti a hawl suak thluh hnu ah zohman an um lo thu a ngan. thihnak siseh, nunnak siseh, vancung ih a um mi vanmi le uk tu le huham nei tu pawl siseh, thil um zo mi le um lai ding mi in siseh, leitlun um mi in siseh, lei tang um mi in siseh, sersiam mi thil zianghman Pathian duhdawtnak ihta in then thei tu ding an um lo. Thilmak pakhat cu ziangkim tithei Pathian in tui ni ih in duhdawtnak ai bak in duhdawtnak ding a um cuangnawn lo hi a si. Hi thil cu bikhiah cia mi khal a si lo, si ding ih ret cia mi khal a si lo.

Hi kan leidan tiluan vek in luan reronak ramah hin a Danglam dah lo mi thil pakhat, Pathian duhdawtnak cu hmuh thei in a um! Kanmah lam ih duhdawtnak 'O' vekin a cangvai mi hlimhlop nak in a si. Kan Bawipa thawn a si lo. Duhdawtnak thianghlim mai hranglawng ruahnak, thil dik lo cawhpolh le turtu tha lo pawl tel lo duhdawtnakthiang hlim a si.

Azaanfahnak a zalen vek in a duhdawtnak khal a za len ve. Hi thu ruangah kumkhua ih lungawi thei ding kan si, ziangah tile kannih cu kutdawh, zianghman nei lo mifarah kan si. Cuihhlei ah leitlun lennak hmuahhmuah nei hman nung la hi Pathian duhdawtnak man nei hi kan nei thei cuang fawn lo ding. Hi duhdawtnak cu thleidan nak tel lo pumhlim a si. Cuih duhdawtnak cun mitha le mitha lo pawl tlunah bangrep in ni a tlangter. thli ahnan awk nak tel lo in ruah a sur ter. Mangbangza thil pakhat cu hi duhdawtnak hi hlan awknak a si. Hi duhdawtnak in man a dil lo. Hi duhdawtnak cun Pathian fapa cu kalvari ah hruai in a duhdawtnak cu nasazet in a lang ter.

“Bawipa thihnak tiang tuar in maw in duhdawtnak cu,

Ningzak le mualpho ih thihnak cu,

Kan ral in neh sak thluh dingah, le

Micak pa ih cahnak khiakthek dingah(*H.L. Rossier*)

Thihnak hnak ih cak sawn duhdawtnak cu kross ah kan hmu. Cui duhdawtnak cu Pathian ih camsiatnak thawn tamtak khal ih thah thei lo mi a si. Cuih a danglam duhdawtnak cun fimthiamnak hmuahhmuah lan in thusimnak ih huham pawl tla poisa lo in a hniakalh thluh. Hi duhdawtnak a mawi in a zah um ih ziang thil thawn hman khaikhin theih a si lo. Lainatnak sangbik le maksak a si. Pathian duhdawtnak langter ding cun lei parah dictionary tha deuh thu khaikhawm mi kan hawl a tul. Hi ti vek khal hi a sawt cuang lo. Vancung ram kan thlen tik ah cun Pathian duhdawtnak minung ih rung piang zisuh kha fiangzet in kan hmu ding theihnak, hmuhnak tha deuh thawn Pathian duhdawtnak Jesuh ih a um mi kha kan nei fiang leh ding .

Tik cu le caan her rang ter deuh aw maw Bawipa!

Mi kan duhdawtnak velo ahcun Bawi Krih thawn kan bang thei dah lo ding. Kan cah nak hmuahhmuah, kan theihnak hmuahhmuah le kan thinlung hmuahhmuah ih Pathian duhdawtnak dingih fial kan sizo. Kan mah le kan mah kan duhdawtnak awk vek in kan veng hnen pawl duhdaw tu ding kan si. Pathian in in fial a si. Pasal pawl in nupi duhdawtnak dingin le nupi in pasal pawl duhdawtnak ding in fial. Zumtu le thlarau pawl le kan ral pawl tiangin kan duhdawtnak co tertu ding kan si.

Kanmah le kan mahmidang hrang ih kan pekawk tikah mi kan duhdawtnak thei. Kan sum le pai tla a tla sam taktak hnenih kan pek tikah mi kan duhdawtnak thei ti nak a si. Johan in duhdawtnak kan nei maw nei lo ti in hniksak nak cu I Jn 3:17 ah in sim. Milian pakhat in a tlasam zetmi a unau a hmu na in a thinlung sangka a khar san hlo men a si le Pathian ka duhdawtnak tiah ziangtin si a ti thei ding. I Jn 3: 16 khal ah duhdawtnak dik cu midang hrangih kan kan nun pek ngam hi a si thu in sim bet lai. Duhdawtnak tum deuh a um cuang Jn 5:13. Thinglamtah lamzin hi a si bik.

Nu ih duhdawtnak hi Pathian duhdawtnak ih paw suak mi a si. Turkey ramih kristian nu pakhat cu a bese zet mi a fapa hrangaha kaileng pe ding ina feh. A kaileng a pek a siah cun a mah khal thi dingin a ruataw cia. Doctor pawl in, “ Na fapa hrangah na kaileng pakhat na pe siang taktak maw?” tiah thu an sut tiah hi ti in a sawn “ ka kaileng a pahnih ih pek ka duh” tiah a si.

Duhdawtnak in soal tampi a khuh. Hi nunau nu ih tuah mi in soal a khuh ti duhnak a si lo nan duhdawtnak sawn in mi an sualnak le an tluksiatnak pawl a khuh ih a tuam tu kha a hlonsak thei sawn

ti duhdawtnak a si. Duhdawt nak cu Hngetkhoh ter a theih. A ttulnak ah rem theih a si Thufim 13:24. Mi lakah cawhtolh in apple pawl ron la in pekawk caan khal ah duhdawtnak cun a sia bik a hrlilh midang in a tha mi ei hai seh ti duhdawt san nak thawn.

Cu lo dang teh duhdawtnak mi ziangmi a um lai? Duhdawtnak cun Pakan kholhfai ringring.

*Duhdawtnak cun ekinn ah Tidaia cem le a thar a ret sal loli theu.

*Duhdawtnak cun hman tul lo mei pawl a hmit theu

*Duhdawtnak cun fial tul lo in hna a tuan theu.

*Duhdawtnak cun zialpar ih hnawm pawl a sarikh a hlon theu.

*Duhdawtnak cu mi ih mawtaw a san tikah dansi a thunsak theu

*Duhdawtnak cu mi ahngak ringring ter lo.

*Duhdawtnak cu cabuai ih rawl kha midang a pe hmaisai theu.

*Duhdawtnak cun midang capoh nak le thinheng nak a tuah lo.

*Duhdawtnak cunnautap kha a lak ih meeting nak ih midang hnaihok ter lo ding

*Duhdawtnak cun pekding a neihtak ding hna a tuan Efis 4:28

*Duhdawtnak cun hnaset pa ih theih ding duh in ringnawn in a tong.

*Duhdawtnak cun mi a ngaidam ih thincin a nei lo.

George Washington Carver cu a dum ruangah college ih luh an sianglo. Kum tampi rei hnuah a hnenah cui college tlang thu an sim tiakah poisa lo in a ngaimen.

Clara Barton timi nu hnenah kha nu ih mawi lo takih a lo tong san mi pawl na cing nawn lo maw si ? tiah an sut tiah “ Ka cing nawn lo lawng si lo in alsam zet in ka hngilh zo ti ka cing ringring” tiah a ti hai. Duhdawtnak cun mi sualnak kha diriam zawngin a zoh lo 1 Kor 13:6. Duhdawtnak cun mi upat a thiam ih a nu le pai thu a thlun hlei ah an tar tikah a ngaihsak ziang tik hmanah midang parah hmuah tha zet si ih mai nu le pa par ah that duh lo nak thang sungah a awk aw lo. Duhdawt nak cun khawruah thiamnak le mi tihzah nak a nei.

Duhdawtnak cun “ ka lungawi “ ti tongkam a hmang ringring ih a parih an tuahmi pawl parah lungawi nak a lang ter theu. Mi ih ziang an siar nawn lomi pawl hnenah laksawng a kuat theu. Kan leilung pi hin duhdawtnak fate nei dingih a mamawh zia hi na thei maw?

“Duhdawtnak titham lote in beisei thawn hmuntin ih mi an tap rero aw a thei

A dik lo mi dik tertu duhdawtnak cu

Hla mawi cangter tu duhdawtnak cu,

An hngak rero, aw, caanrei tak

Duhdawtnak mal tak te beisei in (*Phuah tu-*)

Eleing nak

15. Midang lainat nak nei aw

Bawi Krih le lainatnak cu an feh tlang; then theih an si lo. Vanduai thlak dinhmun ding pawl kiangah um in thapeknak le ruah san nak tongkam hlan ringringnak in Jesuh vek kan si thei ding. Jesuh in hi vek a tuah Heb 13:5-6. Jesuh cu unau hnak in a tha sawn mi rualpi a si Thufim 18:24.

Kan ruahsual theu mi cu minung hmuahhmuah bang rep ih tuah kan si timi a si kanmah thawn bangrep nak nei lo pawl cu kan zoh niam lala theu. dik tak ih rel cun minung hi bangrep theh mi kan si lo. Mi hrek khat cu fimnak nei cuang deuh ih tuah an si. Taksa pum zohkhal ah bangawkw lonak tampi a um. Pianpi thilpek don mi khal kan bang aw cio lo. Mi hrek khat cu ten au tukih piang tla kan um. Mi lainat thiamka si ah cun hi bangawkw lo nak pawl ruangah te nau le harsa pawl bawmtheinak ka ngaih tuah ding. Ka thinslung cu ziangih siar lomi pawl a um ringring ding. Lei mi pawl ih tah vek in ka tah lo ding ih mi thanhnem nak le man nei hli ah ka ret ding ih an hrangih Pathian fapa a thihnak thei in Pathian ih man nei ih a hmuh vek in ka hmu ve ding.

Evangelistpakhat mirang ram ih sin a tlun sal tikah mi pakhat in “ A merikan ram ih na thinslung khoih bik tu cu ziang a si tiih a sut tik ah a nih cun “ milian maktara paih fapa William Borden, mibang lopakhat par ah a ban in kuah tahrat ih ramthim ih hna a tuan tu ka hmuh mi in ka lung I khoih bik” tiah a ti.

Fred Elliot timi pa a zinglam thlacam tlansan in s sangka te ah a feh ih hnawmhlon tu theu pakhat kha hlim emem in a ko ih a biak theu. Anihhrangah cunthildang hnak in cutivek ih tuah cu Pathian hnatuan thianghlim ah a ruat.

Tial caan bible zirnak pakhat Jack Wyrzten timi pa cu zo hman ih zoh duh lo, kutke famkim lo pakhat thawn rawlei tlang in an um. Mibang lo pa cun a ka ah rawl a thun thei lo ruangah a rawl tla a hnuai ih cahnah parah an tla phengpheng.

J.N Darby cun a dinhmun sang thawn mil aw mi inn nuam tak ah riak duh lo in kohhran upa nuupa um nak inn fate ih um a hril ve. Mi lainat thiamtu pa cun kohhran up ate pawl a phone ih a dam lo mi le tuahmawh aw pawl a veh vai theu. Asi lo le zohman cakuattu nei dah lo pawl tla ca a kuat theu. Hnatuan nei lo pawl le thihnak ruangih riahsia ninghang pawl kha eiding rawl a ken sak theu. Cuihhlei ah kee ih feh thei ve lo, tohkham nei lengpar ih tleirawl hnen ih a feh khan an hmu ding. A nu cu cuih tleirawl tong dingah a khul a rang zet. Cuih tleirawl nu te cu a kuah theu. Mibang lo pawl, ziang ih siar lo mi pawl, khawhar pawl le riahsia mi pawl in amah cu an duh sak ziangah tile mi a ngaihsak ti an theih ruangah a si.

Paul Sadberg cun a bawipa kha san nei lo in a thlun lo. Nikhatni ah thingpi dawrah a lut ih Freddie ti mi pa kiang ah ato. Paul ti mi pa cun rin um tak in Fred hnenah cun Pathian thu a sim tikah a rei hlan ah Fred cu a piang thar ih Pathian uknak sungah a lut. Cuih Fred cu neta lam ah Kenser in a nat tikah Paul cun pelh lo ten a veh thei ringring. Caan neta ih mina zoh nak inn ih ret a si tikah Sazamah pawl ih ti ding hmuahhmuah kha a tuah sak thluh theu. Cuih zan ih Fred a thih tikah Paul cun Fred cu aban in a khai ih Bible cang pawl a sarsuak ciamco. Hi ti vek lainat a si ka ti.

Cun Michican nitlak nak lam ah kensar natnak tuamhlawm tir fang mino pakhat kum hleinga mi sizungah a um. Chemo- Therapy timi kensatr si than ih tuamhlawm awk nak cu tawk fang a that hnem pi zet nan, luak suak thei zet pawl a si ruangah buaithlak tak a si. Cuih Chemo- Therapy tuah mi kha ngaihlo tu a um ruangah a sam – a thlong ciamco. a nat nak dam fel ding ti le a fiang taktak thei lo ih tlun ah mual pho nak a tuar ding mi cu tlawngkai ding ih a feh sal tikah a luu kolh vek, kolh lo vek ih tlawng a kai dinghy a si.

Asinan a tlawngkai hmaisak bik ni iha hmuhsuak mi thil maksak cu a tlawngkai pi mitam sawn cu luukolh hril an si. An luu an kolh ter theh. Fimnak le khawruah thiamnak thawn hi tleirawl pawl cunan rual pi ih tuar nak tawmpi dingah a luu thawn mil aw dingin an luu an rak kolh theh nak a si. Cu vek lainat nak ka va mamawh ve!

Thlacam ka tul zia khal mak:

“Mipi par ah zohninflow, I run tu ih tuah mi vek cu

Mit thli thawn ka mit a rau hlan tiang,

Tu pangvai zaangfah nak mit thawn zohve ning

Bawipai duhdawtnak in duhdawt ve lo

(*Phuahtu.....*)

Aleiruk nak

16. Thlarau thawn khat aw Efisa 5:18

Mi tampi hrangah thlarau ih khat ti mi hi theihfiang thei lo mi le a thuk zet mi thil a si. Hi thu cu mi thinlung ah fiang zet ih theihthei nak le thlair hlan theinak a phur ter ve lo. Hi thu ah in zirh awk nak dik lo tampi a um ti khal kan hmu thei, kristian pawl ih buainak tam pi cu thlarau hnatuan thu hi a si. a hmaisak bik ah thlarau ih khat ti mi cu thlarau hnatuan dang pawl thawn thlirtlan ding a si. Khat nak ti mi cu a tanglam ihthlarau hnatuan pawl thawn an bang aw lo.

Cumi pawl tla cu:-

Kan sung ih a cen nak:

Cen nak ti mi tongkam ih tiduh mi cu Pathian sungih a pathum nak thlarau thianghlim zum tu pakhat cio sungah lut in a ceng taktak ti duh nak a si. Kan taksa ruangpi cu Pathian thlarau biakinn a si.

Thlarau Baptisma:

Thlarau baptisma timi cu mi pakhat in Jesuh a zum veten thlarau thianghlim in Krih sungah a ret. Cu tik ah cui zum tu cu Pathian kohhran member ah a cang.

Thlarau tacik:

Tacik ti mi cu nei tu le him nak a um zia hmingsin nak le lang ter nak a si. Zumtu cu Pathian ta a si zia le Pathian ih kilkhawi zia lang ter nak ah Pathian cun thlarau tacik akhen.

Aamahkhan nak:

Hi tongfang ih duhsan mi cu sum pai pek awk taktak nak le thu nemhnet nakl a si. Mi hrek cu nupi ding a ham nak zunghruk thawn an tah thim. Mi pakhat in thlarau thianghlim a ngah fel taktak a si ah cun , nikhatkhat ah Pathian ro a co leh tengteng ding ti nak a si.

Thlarau hriak thih nak:

Thukam hlun ih kan hmuh mi cu siangpahrang le puithiam pawl cu an tuanvo nemhnet nak ah hriakculh sak an si theu. Cuti vek in kan nih khal siangpahrang ih puithiam ah thlarau thianghlim thawn hriak culh mi kan si. Hriak thihnak sullam hmuhbet ding 1 Jn 2:27 ah a um. Thlarau thianghlim ih zirhnak ruangah a dik le dik lo thleidan theinak kan nei thei. Mi pakhat a piang thar le ve ten thlarau hnatuan nak hmuahhmuah in hmun a run la. An mahten an thleng zunzo men. Zum tu thar parih thlarau hnatuan thlengdingah tong aw khawm in ronawknak an nei ve lo. Thlarau hnatuanhmuahhmuah thlensuak ding in minung lam tha le tha par ah le tlen le tlen lo p[ar ah a hngat aw lo. ton ding le ngah ding hmuahhmuh cu voikhat ah pek cia theh a si.

Thlarau khah nak cu a danglam. a taktak ih kan zoh a si le thukam thar ah thlarau ih kah dan phunhnih kan hmu. Pakhatnak ah, a hlei ce ih fial mihna tuan ding, zum tu par ah sang bik ih pek mithlarau khah ter nak a um Lk 1:15b Kan siar a si le ti hnim tu Johan cu a nu ih pumsung a um lai ih sin thlarau in khat cia ti kan hmu thei. Hi ti dan hmangin John kha Pathian in Jesuh lamzin sial tu si dingah a rak tawlrel cia ti kan hmu thei. Hi hi dung thlun tu sungih hi tongfang a hman ringring theu nak ti dan a si thei. Hi ti vek hin Pentecost hi ih thlarau a thleng ding mi hrang ah rak timlam awk cia duh in dungthlun pawl kha thlarau in an khat cia ti nak a si Dungthlun 2:4. Pita khal ramuk tu le mipi pawl hnen ih mu soal, ngaidam tul a si zia a hmuh fiang nak thu sim dingah thlarau in a khat Dungthlun 4:8. Pita le Johan cu Pathian thu huaisen tak ih an phuan thei nak dingah thlarau in an khat Dungthlun 4:31. Soal cu Damaska khua ah Khrih thu phuan dingah thlarau in a khat Dungthlun 9:17,22. Cuih hnu ah Saul cu mit kher thiam Elimasmawh thluk ih kawc dingah thlarau in a khat Dungthlun 13:9. Amal bik kan sim le hi thlarau khah nak hrekhat cua tul can te lawng ih khat ter nak a si ih anmai minung boruak a tel lo.

Pahnihnak ah mi dung lam dinhmun zoh in thlarua ih khah ter nak a um ih cu mi cu efisa 5:18 ta a si. Nangmai thlacam nak le dil ruangah silo in thlun le tuah ding ithuprek mi a si. Hi thu hi thukhamthar san ih hman mi tong a si ih a sim duh mi cu “ Khat ringring uh” ti a si. a tu khal ih um rero le thleng aw rero mi a si ih minung lam ih tuah le hlawhtlin nak a si lo. Kan hlimhlok ruangih kan ton mi a si lo vek in, kan thianhlim ruangih ngah mi khal a si lo.

Paul in hi tin a ngan, “ Zuri hlah uhzu cu a lo siat suah tu lawng a si; cuhnak in thlarau in khat sawn uh” efisa 5:18. Ziangruangah hi mi bung cang a hmang kan ti le zuri le thlarau ih khah dan bangawc nak a um ruangah a si men thei:

Pakhatnak: an bang awk nak pawl-

Hi thil pahnih thu ah mi pakhat cu a lenglam ih sin a control veve mi a si. Zuri pa cu zu ih control mi a si vek in, zuri nak cu tha thawh nak le lungawi nak ti khal ih kawh can a um. Thlarau ih khah nak cu thlarau thianghlim ih control nak in a si. Hi thil pahnih thuah mipakhat ih fehdan le nundan zoh in ziang vek minung a si ti rel a thei mei. Zuri pa cu pai cuahco pah in a feh ih, thlarau ih khat pa cun sualnak le lei thil ih sin a suak ih thlarau dan in a nung. Hi thil pahnih thuah an tongkam zoh in ziang vek minung ti theihthei mi an si. Zuri pa ih tong cu a se zawng ih thu lak kawc le tong borhhlawh an hmang theu. thlarau ih khat pa cun Bawi Krih cawi sang ding in fimvar tak in a tong theu.

Pahnihnak- bangawc lo nak pahnih a um. Zuri nak cu a control aw thei lo. Thlarau ih khah nak cu cuvek a um ve lo. Zuri nak cun soal do theinak a nei mal tuk. Thlarau ih khah nak cun a soal neh thei nak cu khaisan sak a si. James Steward in zu thawn kan in kop ding mi cu soal nak a si ah cun thlarau ih khat thei lo dingih tuah mi soal nak tumtak a si. ti mi tongkam hi a mang ter theu.

Kan sim zo vek in thlarau ih khat ti mi cu thianghlim tak ih nun hi a si. Thlarua ih khat nak cu a bangawc lo mi hnipuan vek in bible thu cang tampi ah kan hmu thei.

Thlarau ih khat nak cu-

*Pathian ram sung mi pawl ih um dan a si Mtt 5:1-16.
 * Rah thei nun a si Jn 15:1-17
 *Duhdawt thei nun a si 1 Kor 13
 * Krhifa pawl ih ral thuam a si Efi 6:10-20
 *Krihfa pawl ih nunmawi a si 2 Pit 1:5-11.
 Thlarua ih khat nak dingih thil poimawh cu: -
 *Kasual a si tin a theih le ve ten phuang aw la hngilh aw 1 Jn 1:9:Thus 28:3
 *Pathian kilkhawinak sungah hlan aw ringring aw Rm 12:1-2
 *Pathian thu thawn ciah aw ringring aw Jn 17:17 Pathian nangmah ah a um lo ah cun thlarau thawn na khat thei lo ding Kolo 3:16,
 * Thlacam nak le Pathian biak nak ah caan tampi hmang aw Rm 8:26
 *Kristian pawlkom nak ah tel ringring aw la lei thil ih tih buai nak cu hrial aw Heb 10:25; 2 Tim 2:4
 *Pathian hrangah buai aw ter ringring aw thus 9:10
 *Pathian duhlo zawng a si mi taksa hiar har nak cu neh tum aw 1Kor 9:27
 *Sual tukforh nak ah soal tuah thei nawnlo mithi zo na si nak hmang in neh tum aw Rm 6:11.Tuar thei lo ding khop ih tukforh nak a um pang le Bawipa ko aw Thuf 18:10.Sual nak hrial thei dingah khoh tak in tang awMtt 18:8.Sual ih na tluk hnak cun tlansan sawn aw 2 Tim 2:22.
 *Do neh theinak dingih tlansan tu cu a thaisun khal ah do ding in a nung lai.
 * Thu tha ten ruat aw Thuf 23:7; Filip 4:8.
 *Mah le mah hngat aw lo inBawi Krih ah hngat aw aw Jn 16:14
 hna tuan nak ah feh thlang aw la thlarau in a lo uk ti thei in thlarau ih khat ding cu ziang abang pei?A tam sawn cu tidan hlun le um dan hlun pawl le tisa dan thotho a si mei thei.Tlangzim vek ih sang tak ih um caan tla a um mei thei.Asinan kan nun dan in thlakthleng rero tut la na thei suak vivo ding ih thil thleng kel lo tla a thleng tin a hmu suak vivo ding.Pathian in nangmah ah le nangmah hmang in hna a tuan rero tin a thei vivo ding.Na nunnak cu tisa dan ih thil um thei pawl lan tahrat in thlarau thil thaw a tleu zohzo dingih, midang nun na khoih tik khal ah Pahtian hrangah thil danglam tak a thleng ding.
 Thil ti thei nak huhamLk 24:49; Dungthlun 1:8 Huaisen nak Dungthlun 4:13,29,33. lungawi nak Dungthlun 13:52. Lomnak Lk 1:67-75; efi 5:19-20.Mi tang ih um thei nak Efi 5:21 na nei ding.
 A netabik ih ralrin ding mi-Thalrau thawn a khat tu cu a uang aw dah lo.Thlarau ih hnatuan cu Bawi Krih cawisan ding hi a si,Zum tu si lo in.Ka tuah thei ti in hngal nak ah kan hmang a si ah cun Pathian duh lo zawng ih porh awk nak ah a cang.

Alei Sarih nak

17. Amunniam lak aw

Uan awk nak cu pipu soal nak a si.Ziang tik ah a tho ti le vanram ah mawinak nei pa Lusifar in a mah sersiam tu Pahtian kha a lalnak lon sak a tum nak ih sin thok mi a si.Uanawk nak cu a duhawk tuk ruangah Pathian in a hnong 1 tim 3:6.Christopher Marlowe cun Van ih sin a hlon thlak nak cu a uanawk tuk ruangah le a puarthau tuk ruangah asi tiah a ti.A soal man cu a mah ten tuar men duh lo in Midang tuar ter ve duh nak nei in Adam le Eve kha bum ih soal nak a tuah ter.Hi ti vek ruangah minung ih ci thlah awk vivo nak ah uanawk nak a lut cih ih a rah suah mi riah siat tlak thil pakhat cu mi tin in longpi hman pil ter khop in uanawk nak taww fang kan neih phah thluh a si hi.

J.Oswald in “uanawk nak cu mah le mah Pathian ih tuah awk hi a si a ti.Cuih uanawk nak cun mai si nak hnak ih sang tuk ah a ruat aw.Cu cun Pathian lawng ih neih mi zahum nak le upat nak cu a mai hrangah a ham” tiah a ti.Bawi Jesuh ih zuk suai tu thiam taktak cu Jesuh cu mi zaidam zet le thinlung phah niam aw mi ti a zuk ah a lang thluh ter ko ding.Zaidam ti mi tongfang cu kehkuai theh ti nak a si.Hi tongfang cu rang no te pakhat, a par ah to thuamnaw an ret ih thinsau zet in har ticing

in fehrero, a luu sut hmo hmo, a mit le hmai lam lawng hmu thei ding ih tuah mi cun hart ticing ih dai ten a tuar nak tar lan nak ah hman a si.

Kan Bawipa mi zaidam cun a phurh sawng ding le a mah vek ih nung thei ding ah in sawm. Dokalh nak kan par ih a thlen tik khal ah phunzai lo in Pathian rem ruat mi pom thiam ding kan tul, ziang tin sihman seh nang ih hrangah cun a tha a bang kan ti thei ko ding. Jesuh cu caw inn ih a pian nak zoh khal in ngaih tlawm nak a nei cia ih a pian dan khal ah lei thil hlu pawl pakhat hman a tel ve lo. Ngaitlawm nak nun a nei, Uanawk nak le puarthau nak hmuh ding a um lo hlei ah , mi hnak in ka thei deuh ti ih ngai awk nak sete khal a nei lo.

A sang bik thim nak a phahniam awk nak cu “ tang dor nak thin lung a nei ih Pathian thu thlun ih, thinglamtah thih nak tiang a tuar’ nak ah kan hmu thei.

“ Nang,runtu Bawi, zaidam le ngaitlawm awk nak ruangah,

Tholung vek kei,

Cak lo le soal le borhhlawh in

Ka luu sang ah khai ngam ing” (*H.F.Lyte*)

“ amah le mah ngaitlawm aw in caw kuang ah,

Kalvari thig tiang in;

Sihman seh kei porhaw le duh lo cing in

Mingaitlawm,dungthlun tu sit um ve lo” (*Anon*)

Mah teih dinhmun theihthiam ding cu a thupi ngaingai. George Washington in Saal fehdan thawn pehpar aw in a kaihhruai ding zanah a rualpa in, “ Bawipa nangcu thil tithei bik pa nasi” tiah a sim tikah, George Washington in, “ a silo ka tuah ding mi cu ka tuah suak ruangah a si sawn” tiah a let.

Aw, kei cu Krih thawn ka bang thei lo

A hmaiah cun kei cu thiamnak zianghman ka nei lo

Krih ih taangdor nak, thinnem nak le duhungza a si nak pawl cu keimai hrang siding ah ka duh

Cutin asi lawngah Krih hrangah ka nung thei ding a si.

Taangdor ti mi thawn pehpar aw in “ mah le mah hi ka tling lo ka tlak lo ti ih um ding ti nak a si. Kan mai dinhmun, kan si nak kha hngilhta hrat in Pathian hrang pek awk nak kha a si sawn. Kei cu Pathian ruangah ka tling ih ka tlak a si ti, a tul dan ih zir in pe aw in nung ding kan si sawn.

(**William Kelt**)

Isaak Newton cu an mai sanlai ah mi pitling tak cu a si ih, kan mai san tiangah hin mi hip thei zet tu a si lai. Newton in, leitlun hrangah ziang ka tuah ding ti cu ka thei aw lo, asinan ka hmai ih a um mi mit ih hmuh a theih li mi thutak sungah, tivapi kiang ah vunnel thawn a lek rero tu nauhak pa te vek in ka um ti cu ka thei aw tiah a ti.

Oscar Wilde in New York ih siahkhawl nak inn pi sung ih a sim micu, “ thusuh ding mi ah ka fim nak lo cu a dang a um lo tiah a sim” mi le F.B Meyer ih D.L Moody nunnak ih a hmuh mi ziang a si tile “ Moody in a mai thu thei sal ding ah ziang tik hman ah a zuam dah lo. Pathian in nase tak ih a hman mi tlun ah khawruah har ding ziang hman a um lo. Oscar Wilde cun a mah le mah a phuang aw ih, Moody cun a thup aw a si. Thuthangtha sim tu pakhat in; minung inj kan Pathian ah kan thup aw thei ah cun Pathian in a tul dan ih zir in sunlawi nak mi a pe mei theu. Pakhat pa khal in hi tin a ti ve Nangmah le nangmah na thup aw thei hlan sung cu mi dang in a lo cawisan nak cu a tha tiah na ti ding a ti.

Mi tampi cu Khrih thei aw ter in kumkhuw hell ihsin an luat zo tiih sim le rel cu mah le mah uarh awk nak a si. Pathian ih hman thei nawn lo dingih mah le mah tuah aw rero thawn a bang aw. Zum tu pawl ih el awk nak an uarh tuk nak khal cu uar awk nak a si thotho. A hi vek pawl cu thlarau huham kham tu pawl an si. Pathian mi hman si ding in kan tling theidah lo tinak a si.

J.N. Darby in; Aw. Taksa dan ah, heihnak nei lo, Neih mi nei lo, rinsan ding neilo cu Khrih sunlawi nak hmu ding ah a nai sawn tiah a ti. A neih mi pawl tanta in Bbert Chapman ih a sim micu “

Ka uarhawk nak le ka hngal nak in nomnak ka hmu dah lo” a ti.Kan uarh awk nak le hngalawk nak sual . pawl kha kan theih a tul. William Law in hi tin a tive: Na sungih uarh awk nak cu tih a nung ih na hngalawk nak pawl thawn hlon thluh a tul’ tiah a ti. Hngal nak ti mi cu uarhawk nak lawng in a ra lo ih, a tul lo tuk mi hmun in kan tangdor aw ciamco khal hi hngal nak cu a rak si thotho.Germany Kaiser siangpahrang pa ih hnen um pa in, “ ka bawipai thil tuah mi thlun ah that hnem nak a um lo tin ka ti thei lo” tiah a ti ihNau hmingsak nak hmun ah a feh a sile nau te vek ih can a duh,mo puai nak ah a feh a sile mo pa si a duh, mithi hmun ah a feh a sile mithi ih can a duh tiah a ti.

Rabbi Simeone Ben Jochai in leitlun ah miding mi pahnih lawng a um tibang sehla keimah lawng kasi ding ti mi tongkam leF.B. Meyer ih a mai thuthawn pehpar aw in a sim mi cutah aw hnik aw.Kei cu mi menmen ka si.Laksawng thatha ka nei lo,Mi hmai ih ih thusim tu khal a si lo.Ka nunsungah Krih hrang ah thil tha ka tuah mi a um a sile Krih in ka nunnak hmang in a tuah mi a si ding ti ah a ti.Rabbi Simeone le K.B Meyer tei sim mi tong ih sin khui mi sawn kha a dik pei maw.

Khristian pawl ih kan kan duh ding mi cu;

Minauta le mi ih theih lo mi in si ter aw, Krih lawng ka duhdawt ih ka rinsan thei nak dingah(Charles Wesley).

Kan nunnak ah mi menmen vek te ih nun thiam ding a thupi na sa, hngal pi ding zianghman kan mah ah a um lo ti kha kan theih ding a pawimawh zet.Mi ropi si ding cun a te nau bik ihsin tan a tul. Thang so ih tlun kan thlen thei nak dingah cun a niam bik ih sin kan kai a tul theu.Darby in “ A sunglawi mi hna tuan ti mi cu kan tuan ih, kan tuan suak thei, kan tuansuah mi pawl kha mi pi hrang va si ter a si tiah a ti.

Pathian pek ti lo cun zohman in tuah thei mi zianghman co mi an nei thei lo ding (Jn 3:27).

Keimah tel lo cun zianghman tuah thei mi nan nei lo (Jn 15:5)

Tlaici a tuh tu le tidai a toih tu cu an thu pi lo. Thupi bik cu Pathian a si, ziangah tile thangter tu cu a mah a si (I Kor 3:7).

Na neih mi tinkim hiPathian pek mi a si theh lo maw? (I Kor 4:17).

Hei Riat nak

18. Bawipa I kekkuai Teraw

Bawipa in thin a nau mi pawl cu a hnaih ih, Beiseinak zianghman a nei lo tu pawl cu a run hai a si (Saam 34:18).

Maw Pathian ka lo pek mi thawi nak cu, a kuai mi thinlung a si, a kuai mi le sualsir mi thinglung cuna hngong lo ding (Saam 51: 17).

Pathian in mi pualthau a do ih lungnem mi a zaangfah a si (Heim 4:6).

Baibal cu thinlung nau nak lawng in a khat ti a si lo ih khristian nunnak ah kan zuam nak a fek a si le thater tu sawn a si.Kan zoh fel sal hnik pei.

- Jakob cun thlarau huham a sin hlan ah a taksa thazaang cu a kuai theh a si (Gen 32:22-32).
- Leilung ih tuah mi bel cu an kuai ih a sungih meisa a lang hnuah ral neh nak an hmu (Thuthentu 7:18-19).
- Sang hlom nga le nga pahnih a phelkuai hnuah mi thawng tampi rawl an khop (Mtt 14:19).
- Tiphur a bawh hnuah mizengpa cu damnak a ngah (Mk 2:1-12).
- Rimhmui mankhung thawl cu a kuai ih Jesuh luah a toih hnuah cuih innsung cu rimhmui thawn a khat (Mk 14:3,Jn 12:3-5).
- Rundam tu Bawipai taksa cu a kuai hnuah mi senpi rundam nak an hmu (I Kor 11:24).Jesuh ih taksa cu hling in, thir in le fei in akkuai ih rundam nak thisen cua luang ih misual thianter nak a si.Cumi vek in kan leilung taksa cu a kuai theh hnuah midang hrang ih thlarau tlak ter tu ding kan si(2 Kor 4:7).Pathian in thinlung kekkuai a nei tu pawl cu a mai sunlawi nak lang ter tu dingah a hmang a si.

Kekkuai Nun Hramthok nak

Lungthleng nak cu kekkuai nun ih pianzia a si. Kan suah le veten hmanthei mi kan si cih lo.Thlarau thianghlim in kan sualnak in theiter ih sirawk nak nun nei dingah in tuah.Cuih hnu lawngah Jesuh in a kaawn phur dingah in sawm (Mtt11:29). Kaawn timicu sumhnam nunnem hrang a si vek in, Jesuh ih kaawn cu lung a kekkuai mi pawl le lungnem pawl hrang ah a si.Asinan cuih Jesuh ih kaawn cu duhungza tak a si.

Kekkuai Nun Ziaza

Phuangawk nak, kekkuai nun ti micu Pathian hnen ih kan soal kan phuan awk nak kha a si.David ih a soal a phuanawk nak cu Saam 32 le 51 ah kan hmu thei.

1.Phuanawk nak ti mi cu Hmakhat ih kan tuahding mi a si.

Phuanawk nak ah thuhmi zianghman a neidah lo ding.Tu hlan ah Edinburgh University ih cazirh tu Stuart Blackie in a tlawngta pawl ca a siar terih, a tlawngta pakhat pa in a cauk kha a linglet in a kai, a saya pa in na vorhlam kut thawn na cauk kai aw la to aw tiah a rak kawc.Cu tikah tlawngta pa cu a kut vorhlam a suah tik ah kut bul a rak si kha a saya pa in a hmu, a saya pa cu a kiangah a vaunglohli ih ka soal a si in ngaidam aw, ka rak theidah lo ruangah a si tiah a ti.Cuih hnu rei lo teah biakinn pakhat ah thuthangtha sim tu pa in saya pa le tlawngta kutbulpa ih thu cu a sim tel tik ah tlawngta kutbul pa cun kha mi pakha keimah ka si tiah a rak ti ih kaya pa Blackie in kha mi rori ah Khrih hnen ah i hruai tiah a ti hai.

2. Phuanawk nak cu bulpak nun in a si

Kan phuan awk tikah, kan mah ti si lo in keimah ti ding a si.

3.Phuanawk tikah famkim te ih phuanawk a si ding.

New York ih mi uk tu pa in Japan tong zirphah in capoh a tuah. Leh hnu ah a simsal mi cu, “ ka soal rori a si, ka palh rori a si a ti ih,Midang tong cawn cu ka riahsia ngaingai a si” tiah a ti.

4. Cumi cu felfai mi a si a tul.

Kan tuah mi soal pawl kha felfai teih phuan ding a si.

5.Cuih phuanawk nak cu um dan vek ih zoh ding a si lo.Sim duh micu, “ In ngaithiam a sile ka lo ngaithiam ve ding.Cu lo le, “ Ka soal pang a sile” ti vek tongkam hman ding a silo.

6.Ca poh vek hman ding a si lo.

Hrekhat cu mai soal nak cu “ ka soal” an ti duhdah lo ih capoh vek in a rel theu. Kaca poh mi a si tiah an ti theu. Hi mi cu a tha lo tuk mi a si.

7.Phuanawk nak cu lehnhnu ah sualsal nawnlo ding ti mi tumtah nak thawn a si ding.Pakhat pa in a tuah soal nak cu ca thawn a ngan ih, “ Ziangah tile ka leiba in dil ruangah zaan ka it that thei lo, tuah Dawla 150 kalo pek ding.Ka it that thei hrihlo a sile a tang lai mi paisa cu ka lo pek leh ding tiah a ngan”.Pu tar Joe cu a thih hlan teah Jim par ah thatlo nak a tuah mi cu a helhkam tuk ih ruangah Jim cu a kofial ih, na par ih ka tuahsual mi pawl na hnen ah phuang lo in thih ding cu ka duh lo” tiah a ti ih soal ngaihthiama dil.Jim khal in a ngaithiam ih lamtluang ten an then aw.Jim a tlun hnuah Jeo ih sim mi cu, “ Cing ringring aw, kadam sal a si le” tiah a ti.

8.Puhmawh nak hawl ding a si lo

Sual phuan ti mi cu mi ih fial ruangah, Setan pa in i fial ruangah ti ih mawh phurh ding a silo.Dr IronSide in a sim mi cu, “ ka no lai, nupi ka nei pek ah ruahnak pakhat ka neih mi cu, Pathian thuthangtha sim tu pa in leilung taksa nopnak thawn a thin ahnem aw tiah ka ruat. Nikhat ni ah SanFrancisco ah thu ka sim ih zinglam nazi pakua ih sin zaan lam nazi panga tiang voi nga thusim nak ka nei.

Cu hnu ah ka nupi thawn in ah kan tlung ih lamzin ah ka nupi cu ka hnam tikah ka nupi in a rem lo tiah in ti, cun hi thamtham cu ziangah ti in tong sang nawn in ka kawc, ka nipi in ziang ruangah na thin a heng, khawmnak ihsin kan suak pek te a si lo maw? Pulpit par ah cun mi thianghlim vek na bang ih na kaa in thu thatha na tong nantuah cun mi khawc nak tongkam a suak lala.Mi sen pi in a lo thei bang sehla ziang tin an ruat ding tiah in ti. Kei in, ´aw ka soal a si, ka lo kawc duh ruangah a silo na thei vek in thuthangtha ka sim rero ih ka bang tuk ruangah a si’ tiah ka sawn.Ka nupi in, “ a si nangmah na bang vek in na thu sim mi hmuahhmuah ka ngai nak ah nangmah

vek ciah in ka bang ve sohkaw tiah in ti. Cutik ah, aw ka thei mi cu ka soal nak parah mi mawhpurhing a si lo ti ka thei aw.

9. Soal phuangaw k nak ah mah hum awk ding a si.

President Clinton in a soal nak cu a phuanaw k tikah, ‘ A si ka soal rori a si, tiah a tih hnu ih a tong bet mi cu tu ih sin thok in mah le mah hum awk ding a si tiah a ti.

10. Soal hmuhsak tu kha doding a si lo

Mrs. Clinton in a pasal a hum nak ah, A si himi cu a dik lo mi a si, a sinan soal hawl nak cu a thup teih mi soal puh nak ih hmuh that nak a si tiah a ti. George whitfield ih infeh pi dankha a tha bik dingah ka ruat. A hna tuan nak thawn peh aw in na tling lo ti ih mawhthluk nak ca tampi a ngah theu. A sinan a nih cu felfai le raltha zet in “Hi ti vek in ka tlin lo nak pawl in sim ruangah ka lung a awi, ka tlin lozia ka theih nak cu nan mai in sim nak thawng ina si’. Krih duhdawt nak thawn George Whitfield tiah ca a let theu.

Phuanaw k nak in kekkuai nun ah a hruai.

Puithiam sang Ananias in dungthluntu pawl that lo nak an tuah tikah, Paul in hi tin a ti hai “Thil rang hnih mi phar vek a si mi pa” tiah cuih puithiam sang cu a kawh tikah mi dang pawl in Pathianna hmuhsuam a si tiah an ti. Paul cun, “ Isrel mi U le nau pawl, Pathian sang a si ti ka thei lo; ca thianghlim sungah na miphun a uk tu na relse lo pei”, ti in a um a si tiah a sawn (Dung 23:3-5).

Khawmpi a net nak zan ah Dr. Donald Grey Darnhouse ih a sim mi cu, “ khawm net nak zapi hla an sak theh leve ten hi tin a ti, mi duhham pawl cun kee kar khat ngah duh ah mi rual lak ah an nam aw ciamco ding. Asinan duhham lo pawl cu neta bik thlacam tiang an um hrih ding tiah a sim dah.

England kawhhran in Canon Bill Batler cu Rwanda ramah pastor thu zirh nak hmun ah a thlah tikah Bill in liberal thurin pawl cu a zirh thok ih, el awk nak le buai nak lawng a suah pi. Cutikah cuih tlawngsung ih mipiang thar hrekhat inzing thlacam khawm caan 4:00 am tinten a mai hrangah thlacam nak an nei ti a thei. Nikhat cu tlawngta hruai tu pa hnen ah, “ an lungkim lo nak cu ziang a si tiah a sut ih cupa cun nangmah sawn lehlam bom na tul a si hi tiah a sim.

Bill in a theih ngah mi cu ka zirh mi a dik lo ti a fiang, cule a biahop pa hnenah a feh ih hi hna hi ka tuan thei nawn lo ding tiah a sim. Cu tikah bishop pa cu a mah le a mah a beng aw ih Aw Bill tuah bishop na cang thei nawn lo ding a ti. Bill in Pathian ka thangthat tiah a sawn ve ih Pastor dang zirh tu pawl hnen ah a feh ih ngaihthiam a dil. England kawhhran tuanvo nei tu pawl in ziangtin thu an rel cat pei. Bill cu a neih ngah mi thuthangtha kha a phuang vivo, Cu ti ih a hnaturan nak pawl kha a rawngbawl pi pawl in an thei ih a mah an ton tikah Halelujah tiah an ti. Cule Bill cu zinglam nazi 4:00 AM thlacam cu an sawm ve tuanvo nei tu pawl in cuih thu an theih tik ah an mang abang tuk. Cu l;ai fang ah Dr. Alexander Whyte in khawsung ah thuthangtha simnak a nei ti an thei. Cuih hnu ah Bill in a zungah a tong ih a tlawngta pawl thu a ron tikah, an bishop pa ih sim mi cu hitin a si, “Zungungah keimah lawng ka um dah a si, ka thinlung cu Pathian hmai ah ka cekaw k fel ta a tul tiah a ti .

Sual kan phuan lo tik ah ziang a cang theu

1. Pathain thawn pawl kom awknak a ziam. Pathian kan pa asi konan, Setan in Pathian thawn kan peh tlaihaw k nak in fir sak.

2. A dang zum tu pawl thawn pawl kom awk nak a hlo thei.

3. Kan rundam nun lungawinak a hlo thei.

4. Huham a hlo thei.

5. Rundam cu kan si ko nan, leilung tlun ah Pathian hna tuan nak kan tel thei nawn lo ih kan tong mi in hmual a nei theinawn lo.

6. Bawi Jesuh hmin sal ding hman kan ning zak.

7. Kan rundam nak par ah rin hrelh nak kan nei.

8. Kan thlacam duh nak a hlo thei

9. Kan tuah soal mi pawl ruangah mei urh kan si ding.

10. Kan tuah zuam nak pawl hmuahhmuah cu siat suah in a um ringring.

11. Tihnak le san tawi nak in thlen

12. Tohkham raang Khrih thuthen nak ah laksawng kan can ding.

13. Sual ih hrem mi kan si ringring.

Steve Farror in “Finishing Strong”cauk sungah a sim mi cu, “ vur cu cikcin thawn a khiih vek in kan nih khal a liam cia mi can ih kan sual nak in in tem thei ih hlawhtling thei lo ding in in tuah siat theu a si.Kan ralpa in kan thluak sungah kan sualdah mi, nu le pa sual nak siseh, mi bum nak in siseh, a dangdang sual nak thawn in hreng theu.Kan ral pain bum in tum ding.Setan in na rumdamnak cu a lo long thei lo.Asinan nun lungawinak cu a fir thei.A hnatuan cu hlan ih na sualnak pawl a lo cing ter tu ringring a si” .Sual ih tawn hren mi thawn pehpar in Robert Heffler ih ngan mi ah, “ Nauhak te cu a pu le pi lo ah leng ding in a feh. Cu pa te cun hramlak ah lek phah in thingkung pakhat kuahlii thawn a kap ih a ngah dah lo.A thin a heng ih a tlung.A pi ih lo thlam a thlen hlan ah, a pi ih ram pai cu a kap thatih a sa cu a pi ih kawc ding a tih ruangah a hlon hlo. Cuih a thah lai cu a naunu Sally in a hmu. Zanriah an ei ih pakan kholh cu a si tikah a nau nu sally in a upa cu a kholh fial, a u in a el zik tikah tu sun ih rampai na thah kha hngilh hlah tiin a ti tikah a upa cun a el ngam nawn lo.Cu ticun a naunu ih tuan ding hmuahhmuah cu a upa in a tuan sak ih el a tum tinten rampai thu kha hngilh hlah “ tiah a ti theu.A tuar thei nawnlo hnu ah a pi hnen ah a feh ih rampai thah pang mi cu a phuan awk tik ah a pi in “ ka fa, ka theiko na that lai kha ka lo hmu ko, sangka kiang te ah ka ding ringring a si. Ka lo duhdawt tuk ruangah ka lo ngaithiam mi a si” tiah a ti.Cupa te vek in ziangtik tiang sual ih saal ah na um hrih ding.

Kan sual tinten Bawipa in in thei.Asinan sual kan phuan hlan tiang in hngak rero a si. Sual cu thup lo ten phurh cio uh si.

Kawhhran upa pa in ka hnen ah ca a ngan mi cu, mizan ah thlacam khawm nak ah, nu nau pakhat cun a dang nunau nu a um lo, a tel lo nu ih thu cu remcang lo tak in a sim rero.Kei in a mah a um tik ah a hnen ah sim ding in ka forh ih duhdawt nak tel lo in ka kawc pang. Cu nu cu a tap ih a tlung hlo.Midang pawl in mizapi hmai ah cu ti vek in tong sang deuh ih kawc ding a si lo tiah in ti- a ningzak sokhaw .Cutik ah cu nu cu a dawisal ih “ in ngaithiam aw” ti in ngaithiam ka dil ih khawm nak ah ka hruai sal.Misen pi hmai ah ka sual nak ka phuan hlan lo cu thla khal ka cam thei lo.Cu mi cu ka ton dah kel lo mi a si.Ka sual ka phuan hnu nazi hrek a rei hnu ah cu nu le kei kan kar ah hmuhthiam nak kan nei sal ih kan rem aw sal a si.

F.F Meyer in nipi ni khawmhlan tem init hleinga hrawngah ziangtin so a thinheng nak a hlo ter ti cu hi ti in in sim “ ka kut tangpawl zuungkhan ah an lut ih thlacam nak kan nei ding” ti ih thla an cam hlan tiang a thin a heng rero.Thinheng phah in Pahtian thu a sim thei lo ti cu a theihruangah zuungsung ih hnatuan tu pawl hnen ih ngaihthiam a dil hnu aha thinlung thimnak cu a vang sal a si tiah in sim dah.

Pek kir sal nak

Thukhamthar ah mai sual nak ruang ih a pekkir saltu pa cu Zakiah a si (Lk 19:8). Bawipai hmin in tuahthat ding mi thil cu a si.Curuangah Bawipai sunloih nak a co.W.P. Nocholson cu Ireland ram saklam ih ral tha zet ih thuthangtha sim tu pa a si. Veikhat thu a sim tikah mi thawngtampi an piangthar.An pianthar hlan ih an neih mi thil le ri pawl cu an zuar ih an pek ciamco.Neta ah cun company pi ah a cang ih, thil le ri pawl pek nawn lo ding tiang in an kham aw dah.Cu tivek in pek ciam co ding tinak a si lo nan, khristian pawl sual kan phuan le ve ten Bawipai hnen ah kan ap ding mi a si.

Ngaihthiam awknak

Kekkuai nun ti mi ah cun kanpar ah midang pawl ih sual an tuah mi khal ngaithiam ding in telh cih a si.Corrie Ten Boom ih in sim mi cu veihnih nak leilung pumpi ral doawk nak a theh hnuah, Germany ramsung kawhhran khawm nak ah ngaithiam awk nak thu a simtikah ral pi lak ih a naunu a that tu ral siava zet pa cu a vun hmu. Khawm an theh tik ah cuih ralkap pa cu a hnen ah a feh ih, “ tuah khristian ka cang zo, Pathian in ka sual nak i ngaithiam zo a si, nangteh in ngai thiam thei pei maw” tiah a ti.A mah cun Corrie in a liamcia can cu a mang tikah kakut kaihdng a paih lo.Asinan Pathian duhdawt nak a ruah tik ah a thei leh sal ih, “ A si ka lo ngaithiam” tiah a simsal ih, “ ka thinlung zaten tiah a bet sal.

Ngaihthiam awk nak ih sullam pawl:

1.Hmaisai bik na soal tikah, mah lemah thinlung sung ih sin ngaithiam awk ding a si Efi 4:32 in midang khal na thinlung thawn na ngaithiam ding a si tiah in sim.

2.Cu pa cu a soal a sir a sile, tongkam thawn ngaihthiam ding a siih mang ringring ding a si lo Lk 17:4.

3. A hnen ah ka lo ngaithiam ti kha rak sim aw.Ka lo ngaithiam ti mi tongkam cu a thlumbik mi a si.Pathian in ngaithiam thei lo lungput cu a duh lo.J.N. Darby le Goerge Muller te pahnih lak ah buai nak cu kum reipi tiang a um dah.Netabik ah Darby in Muller ih tlawngah a feh ihtong ding in a dil.Muller cu a ra ih Darby hnenah cun “ minit pahra lawng can ka nei, si lo pipi in na cang theu ti ka thei. Kan rem awk sal hlan ah dilawk dingmi tam pi a um ti thei aw” tiah a sim tikah Darby cun, a tho ih a tlungta.Cu cu leilung tlun ah Darby le Muller netabik an ton awknak caan cu a si.Kawhhran hmaisai sanlai ah khristian pa pakhat cu a zumnak ruangah thahding ih na hruai lai ah a dang khristian pa pakhat cun a va dawi ih a hmai ah a bok ih na par ih ka soal nak cu i ngaithiam aw tiah a dil.Cu pa cu khristian thuanthu ah cun kan hmu lo, “ Ka neih mihmuahhmuah mi pek theh in ka ruangpi hi meisa ih urh dingah pehman ningla duhdawt nak ka neih lo ah cun ka hrangah zianghman a thahnem lo” 1 Kor 13:3.

Lehrul lo ih tuar that dan

Jesuh in mi a leh rul dah lo ti kha na hmin sin maw? 1 Pit2:23. Kan hrangah cun thelh mi kan neicio ko dingih mi khal in kan par ah an thelh thei ve ding.Cu tik ah lehrul kan duh cio.Asinan tuar tento ding a si 1 Pit 2: 19-20.

That lonak cu thatnak thawn lehrulnak

Zumtu pawlcun thatloh nak hi nemnak thawn lehrul dingih kawh mi kan si Rm 12:17,20,21.India ram ah mi pakhat cun Bombai fehnak lamzin parah a Vuipi cu thircik kawh in a thawi ih zamrang zet in a dawi.Lamkiang ihsin mawtaw aw ringzet vek in an kan tik ah vuipi cu a tihtuk ah a bawipa cu a hlon ih a tlan hlo.Leilung tlun ah kan par ih a tlami, midang ih an tuathat loh nak cu lehrul lo ih pial thiam tu kan si ding a tul.

Midang cu mahhnak ih khaisan sawn ding

Kekkuai nun ih hmuhnak dang pakhat cu mah le mah hnak ih midang upat thiam nak kha a rak si Fili2:3. kan mah hnak ih an fel sawn ruangah silo inmi iksik tu le mi nahsua tu si lo ding ti nak a si sawn.Abraham le Lot tei nunnak kan zoh tik ah Abraham in Lot cu a ruat ih, Lot ih duh lo mi ram kha a lak a si.Abraham in ramtha cu a duh ve koSeem 13:1-13 nan Lot cu a duh a hril ter.Mipakhat in H.A Ironside cu thu a el tik ah Ironside in a tha vancung kan thlen tikah pakhatkhat cu a soal tu kan si ti cu a fiang leh ko ding tiah a sawn. Cuih a soal tu sawn cu keimah khal ka si thei ih nangmah khal na si thei tiah a sawn. A hmaiah midang sawn kha a ret.

Thungai nunnei ding

Kekkuai nun a nei tu pa cu Pathian ih duhnak thu ngai in a thlun tu a si Saam 32:9).Jonah ih nunnak ah khal kan hmu thei.Jesuh Jerusalem a luhlai ih a to mi Laak hmuhsak nak thawn khal in kan hmu thei Lk 19:29-35.Bel tuah tupaih kut sung ih ciarbek vek nun kha kan nei ding a poi mawh.

Za pi hmuhdan thlir thiam a tul

Kannah cu leilung a peh aw mi thil pawl uar tu si lo din in umdan kan thiam a tul.W.P NiChoson in salvation Army kawhhran ah Pathian rian tu dingih pum a pek awk lai ah thusim tupa in thu a cah mi cu Mizapi ih duh nak khathlir thiam aw tiah a ti.

Harnak hmunah daiten um thiam ding

Kekkuai nun a nei tu pa in a nunnak ah har nak phunkim cu a tong ve ko ding.Hna tuan nak ah tuahsual nak, mai ruahnak vek ih a cang thei lo mi pawl, thinnau nak pawl hmuahhmuah cu Pathian ih hruainak khal a si thei.Simduh mi har nak, buainak, a ton can ah thinsau te ih tuar dan thiam ding cu a pawimawh ngaingai a si.Thlasuah kan don nak ding khal a si thei Rm 8:28 hi zoh tha aw.Cuih har nak le buainak pawl cu ziangtin kan neh thei ding tile:

Harnak le buai nak in thinhen nak a sua ter tik ah cu pawl cu na nunnak hrangah man a nei mi a si thei ti kha theih ding le hmuthiam ding in zuam aw.Kan hmuh mi le ton mi pawl cu kan nunnak ah famkim ter tu pawl khal a si thei.Cuih harnak le buai nak cu a thalo le a si lo zawng in kan lehrul pang a sile sunnak sawn khal a suak thei.

A pahnih nak ah hnatuan tamtuk ruangih buainak kan ton tikah ziang tin kan buah ding, ruahnak thatak mei a um mi cu hi tin a si: “ Buainak le harnak ka ton tinten ka thin a heng theu, ziangah tile ka duh lo zawng a silo ruangah a si. Asinan Pathian in ka thinlung sungih thu a sim cu kafeh nak lam tluanah harnak le buai nak a thlah theu ti ka thei. Pathian in Filip cu Ateupia tlang bawipa hnen ah a kuat. Barnabas cu saul hnenah Pathian in athlah. Curuangah kan hnen ah mi pakhat a ra a sile “ Pathian in a lo thlah a si, ziang mi Pathian duh nak a umpei ti kan hawl ding” tiah ka ti theu a si. Cutik ah Pathian hnen ah thla ka cam tikah Pathian ih thlah mi a si le silo dai ten a kir sal theu. Curuangah kan har nak le buainak cu Bawipa thawn phisin uh lacu pawl cu nahrangah a thabik mi cantha ah a cang thei a si.

Hnenum vek ih nundan Luk 17:7-10

Royhession in “ The Kalvary Road” ti mi cauk sung ih a ngan mi cu hnenum tu in sal lungput nei in midang ih tuan dingmi tuanvo cu sopar te ih tuan ding a si tiah a sim. Cu tivek in a tuan nak ah mithmaitha ngahduh nak thinlung thawn silo in le fial ruang ih tuan ti mi nun thawn khal si lo in tuanvo thei mi thinlung faiteih tuansuak ding a si. Cutikah uarawk nak ding a um lo ih Pathian hnatuan nak ah ka tlinglo a si tilung put thawn tangdor te le nemte in ka tuan vo cu pakhat hman tlingte in ka tuan suak thei lo tiih lungput nei ding kan si.

Kekkuai nun a silo mi pawl cu

Kekkuai nun a nei pa cu mi aa, huham nei lo pa, mi lak ih hmual a nei lo pa tican cu a silo. Kekkuai nun a nei tu pawl cu hmual an nei, huham an nei. Nem nak ti mi cu atnak a silo. Nunnem nun a nei tu pa cu Pathian duh nak thei tu a si ih Pathian ih hruainak sunglam ih a rami lungnem nak cu a si. Kekkuai nun a nei pa cu ziang tik hman ah a thinheng dah lo ding tinak a si lo. Jesuh khal biakinn cu sumdawn nak ih hman a hmuh tikah a thinheng veko. Kan nihkhal Pathian thunung ahcun kiosa vek kan si dingih mai duh nak ah cun tuu fate vek kan si ding.

Kekkuai nun ih keekar nak pawl

Thusuh mi cu, “ ziangtin kekkuainun kan nei thei ding” ?ti cu a si. A phi ah cun keekar dan pali in a um:

1. Bawipa i kekkuai ter aw ti in thlacam aw.
2. A hlan ih na soal, na palhnak pawl le na taksa duhdan ih na tongmi, na tuahmi pawl cu linglet ko rak hawl aw
3. Cule, hmaisai bik Pathian hnen ah phuang aw la, soal na buah mi, minung pawl hnen ah ngaihthiam rak dil aw.
4. Midang pawl hnen ah na tangdor nun cu hmuh aw. Rin um lo pasal le nupi khal khat l;e khat ngaihthiam awk ding a tul

Kawhhran upa pakhat in a nupi taanin midang nunau a thih ih a piang thar hnuah ngaihthiam dil nak cangan mi cu” kum kulhluanhnih a rei hnu ah ka nundan cu ka sir aw ih Pathian hnenah ka kir sal cuti vek ih ningzah soal a nei mi pawl hrangah Pathian hnen ah ngaihthiam a dil asi. Aduhdawt nak le a lainat nak thawng in Pathian le Fapa Jesuh Khrih thawn remthat nak cu in pek sal a si. Buah Kumrei pi a ton dah lo mi hnangam nak cu ka hmusal a si. A hmin ka thangthat. David ih Saamhla 32 le 51 cu ka hrangah a thuk zet mi lungawi nak i pe a si. A mawhnak ngaihthiamsak a si mi le, a soal nak thlak sak a si mi cu mi nunnuam an si. Bawipa in soal a puh lo mi le a lungsung ih mibum nak a nei lo tu cu mi nunnuam a si.” Cule na hnen ah ka soal nak cu ka phuang; ka thilti soal mi pakhat hman ka pheh lo. Ka soal nak cu na hnen ah phuang dingin ka rak botcat; cule nang in ka soal nak pawl cu i ngai thiam theh a si” cule Saam 51 ah, “ runnak ih sin a ra mi thinnom nak cu ipe sal zo” Pathian ih duhdawt nak pawl cu ka hmufiang zo, nangmah hnen ah le Krih ah ka u le ka nau pawl hnenah ka soal le ka palh nak pawl cu ngaihthiam ka lo dil a si. Ka riah a sia ngaingai ih ka soal nak pawl cu hlon theh ka duh nan hlon thei mi a si fawn lo. Ka thluak sungah ka sualnak pawl cu kum reipi tiang a cam ringring ding ti ka zum. Nanih cun ka hrangah thla nan cam ti ka mangsal a si. Ziangah tile nanmai thlacam nak le Jesuh Krih thlarau hnenih sin a ra mi bomnak thawng in miluat ka si ding ti ka thei Fili 1:19. Buah kawhhran khawm nak ah ka pan thlangih zarhtin bible zir nak ah khal ka tel ve thlang.

Kekkuai nun a nei tu milian pa in a hnatuan tu pawl hnenah ca a kuat mi cu; “ leilung tlun kahna tuan nak ah len nak hmudingah ka thazaang le ka can hmuahmuah ka hman. Baibal ca siar

caan hman ka ngahdah lo. Ka mawhna le ka soal nak cu thlanmual vek a si. Then hra thenkhat cu ka pek ve men ko. Boss vek in ka ruat aw ih duhung lo zet inn tek pa ah ka rak cang theu. Biak inn khal nauhak vek in pelh lo ten ka feh. Midang pawl in in lawm ciamco ka hmuhtik ah mi bum pa ka si ti ka thei aw. Curuangah hi ca kangan nak san a si ih, kei hi ningzah thlak khristian ka si ti thei cio ding ah mi thawngza hnen ah hi ca hi ka ngan a si.

FulltimeKhristian hnatuan pawl ih kekkuainun hmandan ding

Afika ram ah Pathian hna tuantupa Bob Young cu a dang hnatuan tu rualpi dang thawn buainak an nei ih US ramah an te le nau pawl tlawngkai ding pheh in an kir. Lehnu kum a rei tik ah cuih Afrika ram ah fehduh sal vek in Bawipa in lam a hruai sal. Cutik ah an feh hlan ih a nupi ih sim mi cu cuih ram ih um tu Pathian hnatuan tu dang pawl thawn an rem awk lo nak thawn pehpar aw in ngaihthiam dil nak ca cu an kuat. Cu tik ah missionary dang pawl in “ Hi vek minung thawn hmunkhat ih Pathian hna tuan tlang ding cu kan hiar mi a si” tiah ca an let sal. Afrika ram an thlen hnuah hlan ih an tuan mi hnak in tumsawn hna cu an tuan suak thei a si. Oswald Sanders ih a sim mi cu, “ tu zan ah Pathian thu i sim zo, hi tawk ih um mi, mitam sawn cun kei mah in thei ko ding, ka nundan phuansuah ka tum. Kei cu mirual hnen ih ka um tik ah nuam tak le zalen tak in ka nung theu nan ka inn sang ka thlen tikah cun a danglam zet in ka nung theu a si. Mihnen ah cun vanmi vek in ka nung theu nan innsang ah cun kiosa vek in ka nung theu. Ka nupi le ka fa le pawl hrang ah cansia ka pek theu a si. Pathian hnen ah midang hnen ih nuam tak le zalen tak ih ka nun vek in ka innsang ahkhal nungthiam ve ding in ngaihthiam dil phah in thla ka cam a si.

Chiekuu nak

19. Chianghlim nurnei aw

Not; hi calu thawn pehaw in nu le pa soal nak thu kan rel ding.

Nu le pa pawlawk nak lam ih a cak tu pawl hrang ngan mi a si.

Khristian hnatuan nak ah nu le pa pawlawk nak soal cun in ti buai terna sa. Dr. Howard Hendricks in fulltime ih Pathian hna a tuan tu mi 246 hnen ah cazin a tuah tikah a liamcia mi kumhnih sungih nu le pa pawlawk nak soal tuahdah tu pawl an rak si. Thla 24 sungah nu le pa soalnak tuah ruangih Pathian hnatuan nak ihsin daw tuar tu 250 an um tiah a ti. Dr Pual Beek ih ruahnak ah cun Pathian hna tuan tu 65 ah hin minung pahra cu nu le pa soal nak ah an bah tiah a ti. Cu pawl cun an nuncan ziaza an hlo ter , thinnau nak an tong ih, Libaral thurin ah an pil theu, paisa tlun lawngah lungput an nei theh. Vancungram kan thlen hlansung cu zo khal kan bah thei a si.

Nu le pa pawl awk duh nak cu Pathian ih lak sawng a si ih cizai, pung ding le thianghlim teih nuam cen dingahpathian ih in pek mi a si. Cucu thitaw hnu lawng ih hman ding a si. Paul in I Kor 6:12-20 sungih in zirh mi cu, “ taksaruangpi” ti mi tongkam cu a not in veiriat tiang in hmuh sak:-

-v12 ah Pathian ih in pek mi laksawng pawl cu mah taksa siatsuah nak dingah in pek mi a si lo ih culawng silo mi siatsuah nak ih hman ding khal a silo.

-v13 ah Mi hrek in, rawl cu pumpi hrangah a si ih pumpi curawl hrangah a sin an ti, a dik zet. Sikhalsehla an pahnih in pathian in a cem ter ding taksa cu nunau le mipa taksa hiar soal nak ah hman ding a silo, Bawipai hnatuan nak hrangah a si sawn, Bawipa in taksa cu a cawm ding.

-v14 Pathian in Bawipa cu thihnak ih sin a thoter zo ih kannih khal a cahnak huham thawn in tho ter ve ding.

-v15 Nan taksa ruangpi hi Krih ih ruangpi sung tel a si hi nan thei lo maw? Krih ruangpi ih sungtel pakhat cu la tahlat inhlawhhlung nu ih sungtel ah kan tuah ding maw si? Tuahhlah!

-v16 & 17 ah A silo le mi pakhat in hlawhhlung nu hnen ih a taksa a kom tikah cu nu thawn taksa khat ah an cang tin a thei lo maw? Cathianghlim in, Pahnih in taksa khat ah an cang ding, tiah fiangten a sim. Asinan Bawipa thawn a peh aw mi cu thlarua lam in Bawipa thawn pumkhat an si.

-v18 Nu le pa soal nak kha hrial uh.Sual nak dangdang cun mi lai soalnak in milai taksa hi a siatsuah tuk lo sikhalsehla nu le pa soal nak a tuah tu cun a mai taksa par hrimhrim ah soalnak a tuah a si.

-v19 Nan taksa ruangpi cu Pathian in a lo pek mi le nan sungih a nungmi thlarau thianghlim in biak inn a si hi nan thei lo maw? Nan nih cu nan mai ta nan silo, Pathian ta nansi.

-20 Man pek ih lei mi nan si.Curuangah nan taksa cu Pathian sunlawinak ah hman uh.

Ca thianghlim sungah ziang tin in hmuhsak tile Semternak 38 : 1-11 ah kan zoh a sile, Onan ih thu kan hmu ding.Onan in cuti vek in a tuah ruangah Pathian lungkim lo nak a hmu a si.Onan in a upa athih tikah daan a um vek in a u ih nupi cu a lak leh ih fate a neih ding a si ih, cuih fate cu a upa ih te fa an si ding.Onan ih a neih dingmi fate cu amai tefa an si lo ti a theih ruangah cu nu thawn an it tikah a mai ti cu leilungah a thlak ter.Cu ruangah Onan cu Bawipa in a nunnak a lak.A soalnak cu nu le pa ih pawlawk nak ruangah silo inmah zawn lawng ruatawk nak ruangah a sisawn.Khatlam ah mah le mah te ih nuam awter hi mino pawl hrangah harhdam nak tla a si thei.A dang cathianghlim sungahDirect ih in hmuhsak mi cu a um lemlo nan a tangih baibal catlang kan zoh a sile ruah ding a phunphun in pek mi cu “taksa hiarnak khanan thlun lo nak dingah a thithe mi nantaksa pum cu soal nak in uk nawn hlah seh .Nan ruang pumpar ih ziangkhal cu thiltha lo soal tuah nak ah nan hman lo pei.Cu hnak in nan ziangzawngza in, thihnak ihsin nunnak ih thawhter mi bang in, Pathian hnenah pe aw sawn uh la nannunnak z ate thawn thiltha tuah nak ah hman sawn uh.Sual nak cu a lo uk tubawi si nawnhlah seh .Ziangah ti le dan tang ah nannung nawn lo.Pathian zaangfah lainat nak tangah nan nung zo a siRm 6:12-14.

Hi catlang ih a hmuhdud mi cu kan ruangpi taksa cu Bawipa duh zawng lo ah hman lo ina thianghlim mi thil vek in hman ding a si.Kan Bawipa Jesuh Krih kha raldo nak tuam vek in hruk uhla tisa sualdud nak le hiar nak pawl cu bang thlang uh Rm 13:14.Kan nun sung cutaksa soal ih hiarnak zawng ih nung men ding silo in Jesuh Krih hrang ih nung kan sisawn.

Nan taksa ruangpi cu pathian ih a lo pek mi le nansung ih a nung mi thlarau thianghlim ih biakinn a si hi nan thei lo maw?Nan nih cu nanmai tanan silo, Pathian tanan si.Man pek ih lei mi nan si.Curuangah nan taksa cu Pathian sunlawi nak ah hman uh 1Kor 6:19-20.Thlarau thianghlim cu zumtu pawl ih taksa ruangpum sungah a um ih that lo nak kan tuah tin ten kan kiangah a um ringring ti cu thei ringring aw.

Nupi in a mai taksa ruangpi cu a uk lo, a pasal in a uk, cuvek thotho in pasal in a mai taksa ruangpi hi a uk lo, a nupi in a uk a si 1 Kor 7:4. Hi cathianghlim kan zoh le nupi khal in siseh, pasal khal in siseh pakhat ih hiar nak cu elawk ding a si lo. Asinan, khatlam ah mai taksa duh zawng vek ih hman ding ah a mai ruangpum taksa parah thu neih nak a nei lo a si.Ka duhdawt mi u le nau hi thukam nak hmuahhmuah hi kan mai hrang ih kam mi an si, curuangah taksa pumpi siseh, thlarau siseh a bal ter tu pohpoh cu hlon in thianghlim ten um uh si; Pathian upat tihzah nak thawn nung uh si 2Kor 7:1.Mah te ih taksa hiar nak nuamsak mi cu mah ih taksa soal, mawhlawng silo ruahnak khal a bal ter ruangah kan theihthiam a tul.Mipa pawl, nan nupi taksa thawn thianghlim le zohmawi in um uh 1 Thess 4:4. Nupi ti cu taksa tiah a dang version ah an let ih minung, mah ih taksa cu a sim duh mi a si.Curuangah kan taksa cu thiang te in le zoh mawi te in hmanthiam ding a tul a si.

Nawh lai taksa hiar nak cu tlansan uh la thinlung thiang inBawipai bomnak a dil tu pawl thawn hmunkhat ah dingnak, zumnak, duhdawtnak le daihnak ngah dingah napi in zuam aw 2Tim 2:22.

Ka duhdawt mi ka rual le tla hi leilung tlun ah mikhual le ral tlan mi bang tuk nan si ih nan hnenah zaangfah ka lo dil a si.Thlarau thawn a ral aw ringring mi taksa hiar nak in lo neh hram hlah seh 2 Pit 2:11.

Hi taksa hiar nak pawl cu mi no pawl thawn pehzom aw theu mi a si bangtuk in baibal in khal tlansan dingah in sim a si.Cu pawl cu kan nunnak ah thianghlim lo nak i pet u a si vek in kan ruah nak ih sin a thok bang tuk in Mtt 5:27-28 sungih ta vek in hrial thiam ding kan tul.Jesuh in ruahnak soal le tuahnak soal cu a bang aw tiah in sim.sualnak cu ruahnak ihsin a thok. Kan ruah nak a rei vivo tikah a ngaingai in kan tuah soal thei theu.Kan mah le mah hi thianghlim nak lam ih ruat dingah daan nei tu kan si a tul.Thunet nak ah, Ka u le ka nau pawl nan thinlung cu a thami le porh tlak a si mi in khat ter uh; a dik mi, upat tlak a simi, a thianghlim mi, duhnungza a si mi le hminthatnak a nei mi

pawl cu nan thinlung ah um ter uh Fili 4:8.Kan sim zo vek in baibal ih in sim mi nu le pa ih pi awk nak cu thitawk hnu lawng ih hman ding a si.

Mi pakhat ih a sim mi cu mah le mah te ih taksa hiar nak hmen ter tu, mah le mah rin um nak, mah le mah fel awk nak a hlo ter ti ah a ti.Cuih dan cu zawngsang thei mi a si ih khristian mi pawl ih thlarau nunnak lam tiang a hlen thei a si. A sim bet mi cu kawhhran hruaitu pawl in taksa hiar nak thu ah tha ten ralrin pek nak an neitheu lo.Cutik ah khristian mino pawl hrangah cuih taksa hiar nak ral cu doding ah a tum theu nan cuih taksa hiar nak ah cun an tang ta theu.Cu ti a si le mino pawl hrangah lamzin a um nawn lo maw tile, a um ko.Kan taksa thawn cu kan lan thei lo nan, in lan pi thei tu thlarau thianghlim a um.Cuih taksa hiar nak sungah kan ruah mi in siseh kan tuah mi in siseh kan pil pang a sile phuangaw tahlat inPathian ih ngaithiam nak a um ti cu kan theih a tul 1 Jn 1:9, Thufim 28:13.Pathian ca thianghlim kan zoh in kan ruat rero a sile cuih sung ih sin in luat ter ding a si.Kan thinlung sungih hiarnak pawl a reh theinak ding lamzin cu:

- Bawipai hnenah na taksa ruangpi cu a nungmi raithawinak vek in nitin pek aw Rm 12:1-2.
- Pathian tongkam nitin siar aw Saam 119: 11.
- Banglo in thlacam aw, thlacam nak ah telhchih ding pawl cu;
 - Sual nak ihsin i luat ter aw,
 - Taksa hiarnak thlun ruangih Jesuh hmin siat ter tu a isi ter hlah aw
 - Sual sungah pil cih hnak in vancung runinn nuam ah i lak sawn aw.
 - Tukforh nak ih i luat ter ringring aw
 - Tuah ding hiarnak ka neih lai can khal ah humhim aw

-Taksa ruang pum parah tuanvo pe sawn aw.Sim duh mi cu hna tam pi tuan aw.Naman tuk le a tha lo ihih thah tuk khal a tha lo.Tukforh nak a lut thei bik mi can cu man tuk ih kan um can ah a si theu.David siangpahrang khal cu hnatuan a tam lai ah soal a tuah lo ih, a colh can ah a soal a si 2 Sem 11:1-27.Paul in 1 Korin 9:27 ah ziang tin taksa duhnak neh thei ti in a ti kan ti a si le, zuamnak hmun ah tel cio uh, midang ka sawm hnuah keimah riangri hnon mi ka si pang ding ti phang ah ka taksa cu ka hrem ih fel ten ka kilkhawi tiah a sim.A dang tongthawn cun Paul in amai ruangpum taksa duh zawng in a nunglo ih Pathian hnatuan nak sawn ah a taksa cu a hmang aw a si.

- Na ruah mi cu ralringaw. Tv, Macgazine cauk le datpung (zuk) thalo pawl ihsin na hmuh mi cu ralring aw.Taksa hiar nak lam ah lo pan ter tu pawl si hlah seh.

- Krih thawn nung aw 2 Kor 3:18.

- Tukforh nak na ton lai fangah Bawipai hmin ko aw Thif 18:10.

SECTION: III KRISTIAN NON

Khristian pawl Jesuh kalvari kross par ih a tuar nak thupi za le a tuar nak pawl kha an nunnak ah lang ter ding in ap awk nak petu sidingah kawh tuar tu an si.Cuih ap awk nak cu ziang ruangah ti ih thusuh nak a um thei lo.Asinan leh thei lo mi thusuh nak pahnih a um, cu mi pawl cu ziang tik tiang kan nunnak kan hlanaw ding? ti mi le ziang ti vek in nitin kan nunnak ah kan ap aw ding ti pawl an si.Kan mah taksa, thinlung le thlarau ti in a um ih cu mi pawl hmuahhmuah kha Pathian hnen ah ap ding ti nak a si.Hla kan sak theu mi khal Pathian duhdawt nak mangbangza ti a si ihkan thinlung kan nunnak le kan ziang kim a dil a si.Kahrang ih a tuah that mi hmuahhmuah cu ziang tin ka leh rul thei pei? Asinan Runtu Bawipai hnenah nun pumhlum ih apaw tu an mal tuk.Paul hman in ka famkim zo ka ti nak a si lo (filii 3:12 ah a ti.Kan sualnak, palhna le mawhnak pawl kan ruat tik ah Bawipai hnen ah ziang tluk in pe aw hman nungla kan tling thei lo ti cu kan theifiang tuk, asinan pe ding kan si.Kan tumtah mi vek in kan pekawk khal le kan tling thei cuang lo colh men ding a si hrimhrim lo ih tling lo cing te ih kan pek awk nak kha Pathian in a duh sinsin a si.Jesuh hnen ah ka zeizongza ka pek tiah hla kan sak thei lo hman ah thinlung te cun kan sak thei ko.Curuangah baibal ih in hmuhsak mi

vek in ruatthat nak thawnpek awk ding a si.Nun apaw ti mi cu Bawipai duh zawng vek in tuah ding, nungding ah pek nak cu a si.Krih ih duh nak cu kan mai duhnak hnak in kan duhsak ding ti nak a si.Na din hmun le midang ih din hmun kha zoh thim hlah Pathian cu kan mai dinhmun tawk te ciar ih kan pekawk nakkha a duh ih mi vek ih pek ve a silo, mi tuah mi vek ih tuah ve a silo. Mi ih tuah mi vek in kan tlin ve lo a si le kan tha a nau ding, Pathian khal in kan tlin lo mi kha in phut ve lo a si ti kha kan hngilh lo pei.

Kul nak

20 Nun zaton hlanawk nak

1. Nun apawk ding in Pathian in in phut.

“ Kumkhaw nunnak ngah zo pawl lakah leitaksa duh nak a thlun rero tu hi kan tam sawn.Pathian cu van kan kai nak, hell ih sin kan luat nak a si rualrual in kan nunnak kai hngget tu si dingah cun kan siang lo theu. **R.A Laidlaw**

2. Pathian fapa kan hrangih a thih nak san cu kan theih fiang zet a tul.Thih nak a tuar ruangah a hrangah hlawk nak a um maw/Cu mi kan thei fiangah cun a hrangih pekawk ding cu a harsanawn lo ding.” Jesuh Krih cu Pathian a siih ka hrangah a thi a si ah cun a hrangah ka nunnak cu raithawinak vek in ap cih ding lo dang a um lo tiah C.T Atudd) in a ti.Krih ih kross cu na nunnak hrangah le na nunsung ih a thupi bik a si ti ih na ap hlan sung cu nun man sullam neina si ding (St John)

3.Nun ap nak lawng in Pathian ih hruai nak cu kan theitheih ding a si Rm 12:2.

4.Nun ap nak cu zaangfah in dil mi a si.

5.Kan nunnak cu kan mah in kan nei lo.Jesuh Krih in kross par ah in lei zo.Kan nunnak cu a duh zawng vek in kan hmang lo a si le fihfir kan si.Jesuh cu ka hrangah a thi ti cu ka thei ko nan, ka nunnak hi kan ta a sinawn lo ti cu ka ruat dah lo.Rundam nak ti mi hi man pek ih lei ti nak a si. Jesuh ih in tuah sak mi thu pawl ka theih fiang hnu ahcuna hrangih pek awk sal ding cu a har mi zianghman a um nawn lo (C.T Studd).Khua pakhat in kawhhran pakhat ah mikhual an nei ih kawhhran sung tuan tu pa in cuih mi khaul pa cu Organ tum dingah a dil nan an siang lo.Netaah,an tum ter sal, cuih mikhual pa cuna tum tikah kawhhran sungih khawm tu mi sen pi pawl hnen ah iivival a thleng ciamco tik ah kawhhran upa pa cun nahmin zo si tin a sut tikah Mendelssohn ka si tiah a sawn.Organ tum ding ah ka rak lo siang lo pang tiah ningzak phah in a ti sal.

6.Jesuh cu Bawi a si.Bawi a si ah cun thil hmuahhmuah cu a mai ta an si theh.Ziangah tile a nungmi le a thi pawl ih Bawi si dingah Jesuh cu a thi ih a thosal zo Rm 14:4.

7.Kan theih mi thatnak hnak in a tha sawn cu Pathian a si ihkan palh nak hmuahhmuah thei theh tu khal a si.

8.Thawiawk nak nun neih cu leitlun sual nak hmun tampi le hmuntin kim ih sin in run suak a si.Computer zungih hruai tu pa Steve Jods cun Pepsi-Cola company ih president pa John Scully cu a biak ziang tikah na company pi hmang inthilthar cu na tuah ding tiah a sut ih John cun a reinawn lo ding tiah a sawn.

9.Nun pumhlum thawiawk nak nun kan neih tik ah Jesuh in thu in tan ta.Voikhat ah mipa pakhat in Jesuh ih mit cu a zoh ih, cule ve ten Jesuh cu zo a si ti cu Thir hawp nak (Tanlaih) vek in Jesuh in a hawp ih cupa cun a thei aw curco.Ziang tluk in kan pekawk khal le kan tling lo ding, kan saduh thah vek in kan ti thei dah lo ding a sinan Jesuh in in hnong hrimhrim lo ih na tling tikhal in ti lo.

Hoddon Rodison in Biblical Preaching ti mi a cabu ah Leonard Woolf in nun dan thawn pehpar aw in a ngan mi cu a hna tuan mi pawl ah zianghman hlawhtlin nak a um lo, ziang hman hlawk nak a umlo tiah a ti.Tuni ih kan nun dan le tu hlan kum 5-7 hrawng ih dinhmun thawn tahthim hnik seh la pingpong lek rero le cabuai par ih ca a ngan rero tu kan bang tiah ka ruat.curuangah nazi 150000 in 200000sung hmuah sullam nei lo mi hna ka tuan rero a si ti cu ka thei fiang aw a si.

Kross cu cu ti vek fang ih a thei tu pawl hrangah cun man a nei lo tuk nan ziang tinkim hrang ih that nak a pet u cu kross a si thotho.Curuangah kan nunnak cu Krih ah pumhlum ih pek mei ding a si.

Nun Thawiawk nak nun hmuhsak nak pawl

Krih Isa 6; Heb 10:7 Kan Bawipa cun a pa Pathian ih fial nak tlun ah lungphur nak a nei ih cu mi cun Pathian lung a kim ter.

-Abraham Seem 22:1-19. Abraham cu Pathian thu thlun dingahsupawk nei lo tupa a si ih a fapa Isak hman a pe mai.

-Mei urh thawinak (Puithiam 1:13) Meiurh thawinak ti mi cu nunpum hlum le neihsiah za ten urh thluh ding a si.

-Hebrew dan in hnen um Suaflan 21:2-6 Daanpek 15:11-18.Jews saalpa in luat nak a ngah tikah a bawipai hnenah a kumkhua ih saal si dingah a hril.

-Ruth Ruth1:16-17.Gentel mi a sinan thithei lo tongkam thawn pekawk nun a nei, “ Nangmah lo tan ta ding cun i fial nawn hlah aw, na hnen ah ka feh ve hram pei.Na feh nak kip ah ka feh ve ding ih na um nak kip ah ka um ve ding, na miphun cu ka miphun a si ve dingih, na Pathian cu ka Pathian a si ve ding.Na thih nak ah ka thi ve dingihcu tawk ah phum ka si ve ding.Nang le kei hi thih nak siar lo zianghman in in then hlah seh. Thudang ruangah then ding in a lung akim pang a siah cun Bawipai thinhen nak cu ka par ah thleng hram seh tiah a ti Ruth 1:16-17.

Esther 4:16.Esther in a miphun Isrel pawlharsat nak an ton laiah a nun liamngam khop ina peaw.cuih hnuah daan a si lo nan siangpahrang hnenah ka feh ding thih a tul a si le ka thi ko pei tiah a ti Esther 4:16.

Shadrak, Meshak le Abednego Deniel 3:17-18.Pathianan upat nak ah meisa sung ih hlom hman a tuar.An sim mi cu Maw siangpahrang bawipa kan tuah mi cu kan pheh lo ding...in hum lo a va si hman ahna pathian cu kan be lo ding ihsui milem na tuah mi hmai khal ah kan kun lo ding tiah an ti Deniel 3:16-18.

ThomasCranmer; Thomas Cranmer cu bishop a si ih Krih cu rundam tu ah a pom hnu ah , an kai ih meisa sungah thah an tum lai ah a tong mi cu “ sual nak a tuah theu tu ka kut cu a sa bik mi meisa sungah hlom uh tiah a ti.

John Nelson Darby; Pathianram hrangah nun pekawk nak thasam nei lo tiang ih a nung ngam tu a si ih, hla apuah mi cu, “ Jesuh, ka kross cu ka phur ih thil hmuahhmuah cu tan ta in na dung ka thlun a si” tiah a phuah.

C.H Spurgeon:Thusim tu hmuah lak ih a thiambik an tih theu mi Spurgeon in “Kan nunnak cu in rundam tu hnenah kan hlanawk ni ih sin ka taksa, ka thinlung, ka thlarau a hnen ah hlan a si. Ka neih hmuahhmuah le ka neih dingmi hmuahhmuah tla pek a si cih.Ka neih mi, ka cah nak, ka thilri, kamit, ka hna, ka kut, ka kee le ka ruah nak pawl hmuahhmuah ka lo pe” a si tiah a ngan.

William Borden; Hipa hi milian fapa a sinan apek nak cu a mak sak tak a si.Jesuh hnen lo hmundang ah ka duh nak thlun in ka nung nawn lo ding ka thinlung tohkham par ah nangmah ka lo ret.I thianghlim ter awla thlengawk nak i pe aw, na duhnak vek in i hmang hram aw.Na thianghlim huham cahnak cu ka nunah i khat ter aw, lungawi nak thawn.

Betty Stam; Betty in a baibal ih hmaisa bik cahnah ah a ngan mi cu, Bawipa, ka tumtah mi pawl le ka ruah mi pawl cu na hnenah ka lo ap ih nangmai tumtah mi ruat mi si hram seh .ka duhnak cu kan nunnak ah kim hram seh tiah ka nunnak ka lo hlan.Kan ton dingmi rualpi pawl khal nangmai duhzawng mi si hai seh. Ka duhdawt mi pawl cu ka nunnak ih a pahnih nak ah sihram seh. Ka nun sungah nangmah ih duh nak lawng tuah ih tuan dingah i si ter aw.Ka hrangah ka nunsan cu Krih hrangah a si tiah a ti.

-George Muller; Arthur T. Pierson in George Muller hnenah, ka nunnak ah Pathian ih mangbangza le tumbik hnatuan nak ih thuthup cu ziang a si? Tiah thu an sut tikah, Muller in a kiangkap cu a zoh ih a luu cu a khuk le khuk karlak tiang a kun hnuah, Muller cu a thizo, mino ka si vek in tumtah mi dangdang cu ka nei ve nan cuih Muller a thih tikah cu pawl hmuahhmuah cu a hlo theh zo.Ka sim mi cu, a thu in a thok ihBawipa Jesuh na duh vek in sihram seh tiah ka pawk ni ihsin thok in Pathian in ka nunnak ahna a tuan thok tiah a ti hai.

General Booth; Salvation Army Founder in, ka tlangval kum 17 laiah, William Booth ih neih mi hmuahhmuah vek in nei ve ding ah Pathian in i pe ding tiah nun ap nak ka neicia zo a si tiah a ti.

-Bishop Taylor Smith; Taylor Smith cu zingtin ten a ih nak par ah khuk a boil ih thla acam theu mi cu Bawipa Jesuh, hi ihkhun cu na biaktheng si ter aw la ka taksa cu thawinak i si ter aw tiah a ti.

Nunhlan thei lo dingih dawnkham tu

1. Pathian duhnak tih nunnei- ziangmi i dil pang ding tiah;

Minung pawl ih thinlungsungah kan tih theu mi cu Pathian hrang hnatuan nak cu a si theu .

Asinan Pathian in a minung pawl hrangah a duh mi a phunphun in a nei theu a si. Cu mi cu a tha a si. A famkim mi a siih a minung pawl hrangah a thabik lawng a cang ding ih duhdawt nak a nei tu Pathian a si. Graham Scroggie hnenah nunau nu te in thu a simmi cu, Krih cu ka Bawipa siter dingaha tih, ka hnen ah thil a dil ding ka phang a si tiah ati. Dr. Scroggie in fim khur te in a sim mi cu Joppa khua ah Pita ih thuanthu te thawn a sim fiang sal. Bawipa Jesuh in Pita cu thoih ei dingah a fial. Pita inveithum tiang a silo ka paih lo Bawipa tiah a sawn. Scroggie in cu nunau nu hnenah, nangkhal ka duh lo tiah na ti thei a silo le Ka Bawipa ti in khal na let thei a si. Ka baibal le bawlpn cu na hnen ah ka ret ding ih ka duh lo ti mi le ka Bawipa ti mi pakhat sangsang kha hril aw tiah a ti. Ti cun nu nau nu cu a mit thli a tlak in a si lo ka ti thei lo A mah cu Bawi a si tiah tap phah in a sim.

Pathian in paih lo cing in i dirdah lo, mah lungput te ih ap ding a duh. Kan hnenah a tumtah mi duhding le tuah ding ah hna a tuan Fili 2:13.

2. Pathian in lakding thihtih nunnak Baibal sungah kan hmuhdah lo mi thu a si. Pathian cu kan neihcia mi ladingah a ra lo ih pebelh dingah a ra sawn a si. A duhnak cu a tha ih kan hrangah a famkim. Cuih tihnak cu Pathian hmuifu tih thawn a bang aw.

3. Pathian ih hnonnak tih nunnei- Pathian in innsang neih hi a duh lo pam ti kan ti vek ih tih ding a si. Innsang nei thit awk nak thu cu Pathian ih duh zawng tak a si. Innsang nei ih fanau tampi kan neih cu Pathian in a duh sawn. Mawtaw ti vek thil le ri tampi nei ih uar aw tak ih kan um ding hnak in a duh sawn. In sungsang zaten neih mi thil le ri pawl thawn A mah Pathian ah kan pek aw thei a si le Ka pek awk nak kha a na se deuhdeuh in Pathian hmin a sunglawi sinsin a si.

4. Luat nak a um lo pang ding tih nunnei- Pathian duh zawng thlun ding cun, ka duh nak pawl i hnaihok pang ding tiah kan ruat theu. Cuih ruah nak cu lei thawn a pehtlaih aw mi pawl ih ruah nak a si ih Krih dodal tu ruah nak a si.

5. Ziang a cang ding theih lo ih tih nunnei- Abraham in a um nak khua cu tan in Pathian ih duh nak a thlun tikah a theih mi cu mah te lawng tleu nak sungah feh hnak in Pathian thawn thimnak sung ih feh kha a tha deuh ti cu a thei fing.

6. Humhinnak nun a hlo ding tih tih nunnei- in bawm tu an um lo pang ding, tha ten kan nung thei lo pang ding ti ah kan tih aw theu. Pathian lawng hin, him ten in finkhawi thei ti kan theifiang ah cun, Pathian cu hmaisai bik ah kan ret thei dingih kan nunnak ah sam bau mi a um dah lo ding.

7. Harsat nak tong ding tih nunnei- Hnangam nak cu Pathian lawng in a pe thei. Mi lai in a mah le mah a rinsan aw theu nan, a mah le mah hna ngam nak a pe aw thei lo. Kan Pathian lawng in a si sawn.

8. Sambau mi ka nei tih tih nunnei- An sim theu mi cu, Pathian hman tlak ding in keimah sinak ka nei lo, tiah an ti theu, 1 Kor 1:26-28 hi thaten rak siar tha aw, Cuih miaa, mi tawntai, minauta pawl cu Pathian in cah nak thazaang a pe ih a mah Pathian cawisang tu dingah a si.

9. Din hmun hlo ding tih nunnei- Pathian hnatuan nak ah kan mah le mah thupi zet in kan um. Tumsuk nak kailawn cu a si tangih thu kha vunruat hnuk aw: Hlawhtling nak kung par ah kaililawn thawn kan kai ih a tlun bik thlen tikah kaililawn cu a siat ih lei ah a tlu. Cutikah a dang atha mi

kaililawn a tul lo ding maw? Kai lilawn pahnihnak cu Pathian in kaililawn a si dingiha thasawn a khoh sawn mi a si ding.

Nun hlawhawk nak nun ih ziaza

*Um menmen nak nun ih sin Pathian ah luhawk nak

*Leitaksa hlo hman seh thlarau nun duh sawn nak

*Kutlawng ih van kai hnak cun lei tlun ih hna tuan nak

Tlamtling lo mi nunhlanawk nak

Thukhamthar sungah a famkim lo mi le a tlamtling lo mi nunhlanawk phun thum in hmuhsak.

1. Ananias le Safira Dungthlun 5:1-11. Hi nupa te in an ngah mi za ten pe vek in an bum ih a hrek cu an mai hrangah an ret.

2. Pita in voithum tiang Bawipa a el nak Mtt 16:22, Jn 13:6,8; Dungthlun 10:13-14. Pita in sihlah she Bawipa tiah a sim. Nang khal cu si hlah seh ti in le Bawipa ti in na ti thei nan Bawipa ihram hlah seh tiah na ti thei lo ding.
3. Luk 9:57-62 ah mi pathum cun Krih dungthlun duh nan an mah kha hmaisai ah a ret sawn.

A tlamtling mi nunhlan awk nak

Harsa zet mi thil a si. Hmaisai lam ah cun kan phur zet theu nan neta ah cun harsat nak a um thei.

“a thin lung abang sinsin ih taimak suah in thla a cam, a thlan tla cu thisen rawi in leilungah a luang”.

“Na ziangkim thawn Pathian cu pek aw. A hrek a si lo, zaten pek thluh aw. Na nunnak za ten na Pathian cu rian aw, thil ol mi a um lo ti kha thei fiang aw, ngam lo nak khal na nei cuang lo ding”.

“Rundam tu Bawipa ih keeneh thlun dingah mino pawl hnenah thil ti thei nak le talent pawl cu a um”. tih can, phan can a um ko ding nan tuan suak thei ding in Pathian Ina lo bawm tengteng ding. David Livingstone in “pek belhding ka nein awn lo hi cu riahsiat za a si” tiah a ti.

Harold wildish in a baibal ca hnah hmaisai bik ah a ngan mi cu, “Na sual phurrit hmuahhmuah cu Krih ih a theh zo mi hnaturan nak par ah na thumaw vek in na nunnak ih na phurrit hmuahhmuah kha thlarau thianghlim ih hna tuan rero mi par ah thum awk aw, zingkhath hnu zingkhath thlarau thianghlim ih hruai nak ah hlan aw aw la lung daih nak na ngah ding. Pathian in a duh dan vek in a rem tha ding ih tuah ding mi pawl a lo zirh vivo ding a si. Thlarau thianghlimlawng cu kan nunnak Bawi uktu si ding ah kan hlan aw pei. Kan mah teih tawlrel awk nak kha bang in a hnenah ka pan pei.

Henry Bosch in Na hmailam thu cu nangmah te ih tah rero hnak in Pathian ih hruai nak cu hawl sawn awla, ziangah tile amai duhsak nak cu fimnak le duhdawt nak thawn a khat ih Pathian ih duh nak cu nah mu ding tiah a sim. Nun nak zaten hlanawk nak cu harsa tuk mi a si lo. Nikhat hnu nikhatthang vivo in kan thin phan lai can khal ah Pathian in in fehpi thei ding a si. Hmakhat te ah tihthei lo tiang in in fial lo ti cu thei cio ding. A tongkam thawn naih in um ding a si. Krih hnen ih nunhlan aw tu cun a tongkam baibal kha thupi bik ah a ret ding ih nitin siar nak le zingzawi nak a nei ding a si. Pathian tongkam cu kan lungsung ah a um dingih kan tefa le innsungsang kan zirh ding. kan to nak, kan feh nak ah kan nunpi dingih kan coka tian in khah ter ding a si. Daan pek 6:6-9. Tongdang in baibal cu kan nunnak hmuahhmuah ah khat ter ding a si.

Kan neih mi TV le a dang pawl cu ret ta hrat in Baibal ca siar tu thlacam nak ah tan la tu kan si a tul. Kan caan cu thlacam nak ah hman tam ding a tul. Tapidaw ti mi cu thlacam nun neih hi a si. Nunhlan nak ah hin pawlkom nak khal a tel ih pawlkom ti mi cu kan duhdawt zet mi thawn can hmang tlang ti nak a si. Jesuh kan duhdawt a sile a mah thawn pawlkom ding ah kan phur deuhdeuh ding. Thlacam nak ah can ziang zat tiang kan hmang ding. Ti cu sim theih a si lo ih kan mai hnaturan mi ah a hiar thei nawn lo. Asinan a kel te ih thlacam nun cu a nei ring ring a tul. Cutik ah kan nunnak cu a danglam dingih kan um dan khal a thleng aw theh ding,. Pathian ih duhnak sungah a um hiar ding ih lei ti sa si nak ah hiar nak a neinawn lo ding. Cu rualrual in kan mah ah uar awk nak cu um pang hlah seh Voikhatkhat cu a sangbik mi tlangpar ah kan thleng ding nan cutik ah khal Pathian ih duh nak kha hawl bet ding kan si.

Nun hlanawk nak ih Kawhthatnak

Nitlak nak lam ram ih siangpahrang can nak ding puai thu thawn pehpar in John Stott ih a sim mi cu, “cuih puaia thok hlan ahsiangpahrang lukhum an khum hlan te ah cuih siangpahrang a sit u ding thawn pehpar aw in thu nei tu in mipi pawl hnenah cun Kan ram ih rinsan tlak zet mi siangpahrang cu ka lo ap a si. Tihzah upat nak nan pek duh cio maw? Tiah voili tiang a au ih misenpi in lungkim nak an pek hnu ah siangpahrang lukhum cu an khum ter ih siangpahrang ah a cang.

Cu vek in mi hmuahhmuah hnenah, Maw tihzah tlak le rinsan tlak misen pi pawl thawn rinsan tlak zet mi upat tlak zet mi Jesuh cu nan hnen ah ka lo ap a si, Tihzah le upat nak nan pek duh cio maw? Kan el pang a sile in tan ta ding a si ih, lal thusuak cu el thei mi khal a si lo.

North Carolina ram Ben Lippen khua ih conferencetuahnak ah nunau nu pakhat cu Pthian hnaturan dingah kawhthatnak a ngah dan thu tetti a khan. asim mithu ah cahnak lawng pakhat ka kai ih, hi cahnak sungah Pathian duhzawng ka nunnak hrangah a um. cahnah tlun te ah lehmai a thu in a sim mi

cu, Pathian duh nak cu ka sim thluh thei lo nan, ka tlin lo nak pawl cu a mah in in belh sak ding a si. A thin lung duh nak hi cu amak sak tuk a si ih a dik mi hlan awk nak khal a si.

Kul hluankhat nak

21. Felfai ten na theithe

Jesuh dung thlun tu si dingah mi kan hruai duh a si le a bulpak ah rundam nak thu hi a thei fiang taktak maw, ziang tin rundamnak cu a ngah ti kha fiangten a sim fiang thei ding a tul. Pathian in a minung pawl cu rundamnak an ngah nak par ah lungawi ringring thei a duh, kan lung a awi thei lo a si ah cun, Midang hnenah kan sim sawng thei lo a siah cun ruah awk ter sal ding a si. Paul in a mah le mah rundam ka si ti a thei fiang 1Tim 1:12. Efisa ih zum tu pawl khal in an thei aw Efisa 2:8. Johan le Pita pawl khal in an thei 1Jn 3:2; 1 Pit 1:3-5.

Kannah khal cu vek thiamthiam in kan theithe a si. Hi pawl cu rundamnak ih sin a thok ih thuthim nak ah Jn 5:24 kan siar a sile “ Pathian ih tongkam hnuah tlah a si mi Jesuh cu na zum a sile rundam na si ding thuthen nak ah na tel velo ding ih thihnak ihsin nunnak ah na um a si.

“ Zo in a sim? Jesuh in a sim” 5:19

:In bum theipei maw? Bawm thei

“thuphan a per pei maw? Per hlah

“ Kan bum thei pei maw? Bum thei hlah

“A mai sim mi a si le, A dik pei maw? A si a dik Jesuh in a sim. “ Ka tongkam a thei tu pawl in “ A sullam cu hna lawng ih thei tu silo in lehsal nak, cohlan nak khal a tel cih a si. Thei le zum tican a si ih ruangah; Jesuh cu na thei mi Bawihmuah lak ihsin a thabik a si tina zum maw? A si ka zum a si a tiah cun:

-Jesuh in ziangmi so a sim bet? A sim mi cu in thlah tu pa cu na zum ding in ti.

-Zo in so Jesuh cu a thlah? Pathian in a thlah.

-Ziang ruangah a thlah? Ka soal man pek sak dingah.

-Cu cu na zum maw? Ka zum.

-Bawipa in ziangtin asim sal? Kum khaw nunnak na ngah ti in,

-Kumkhaw nunnak na ngah maw? Hi tawk ah mihrek in < ka thei lo tiah an sim thei.

-Ziangah so ka thei lo an ti? Ziangah tile danglam nak ka nei lo ruangah.

-Vun siarsal aw kumkhaw nunnak na ngah le danglam nak na thei ding a ti maw? Ti hlah.

-Ziang tin a sim? Kumkhaw nunnak na ngah ding a ti.

-Kumkhaw nunnak na ngah maw? A si ka ngah.

-Ziang tin na theithe? Jesuh in baibal sungah a sim vek in a tlun ih hmuh mi cu thuthim nak a si iha fiang zawng in Pathian theih nak, zumnak le ngah nak cu kan rundamnak par ah Pathian ih in duh sak mi a hrampi pawl cu a si ih, Ama tongkam par ah athum aw. Rundamnak fiang ti mi cu thluak ruah nak ih sin ra mi a si lo. Mormon kawhhran sungtel pawl ih an sim mi cu a dik a si ti ka thei, ziangah tile ka sung lam ih a ling ih ling ka thei. a sin nan cuih theinak thluak ih ih theinak cu rin um tlak a si lo. Kan thluak ih ruah nak cu a thleng aw vivo thei ih thiltha lo tuahpa khal in a nei ve thei a si. Kross par ih fihfir pa cu thu an sut:

-Rundam na si zo maw? Si zo,

-Rundam na si nak kha ziang tin na thei. Aih a na tuk lawng ka thei.

-Rundam na si ti teh na thei maw? Thei ee

-Ziang tin na thei thei? Jesuh in tuniah Paradis ah kan um tlang ding a ti mi ka thei ruangah, Cu pa in Jesuh ih tongkam a theih ruangah rundam ka si ti a fiang. Tuih can ih kan nih khal a ngancia mi Pathian tongkam a si mi bible thawn kan theithe a si. Mi pakhat in ca a ngan mi cu Pathian in ka lung awi atha tuk tiah ka thei. Ka tuar ruangah ti ih sim ding a duh lonan ka lung a awi Bawipa, Na tongkam ruangah ti sawn a duh a si. Mi pakhat in Martinluthar thu a suh mi cu, Kan soal nak cu ngaihthiam a si zo ti in kan tti thei ding maw? A ti tik ah a silo fiang ten ka theih mi cu vancungah Pathian in a lo thei theh a ti. Dr. Ironside in ka lungawi ti ka theih ruangih rundam ka co ti nak ka thei lo asinan rundam ka si ruangah lungawi nak ka nei tiah a sim. Dr. I.C Scofield in Reference Bible fai ten a ngan mi felnak cu zumtu pawl ih thinlung phur nak thawn a peh aw lo ih pathian thinlung

sungih a um mi a si sawn tiah a ti. Jesuh kan zum tik ah Pathian in mifel tiah in ret mi a si. Bible in in sim ruangih kan theih mi a si sawn ih kan thinlung ih phurnak ruangah a si lo. George Cutting ih a ngan mi cauk Safety, Certainly, and Enjoyment sungah in rundam tu cu Khrih thisen a si ih A tongkam (Bible) thawn in theih fiang ter tiah a sim. Isaac cun Esau ban ah a ruat nan, bum a tuar Jakob ban a rak si sawn. Kan sim zo vek in rundamnak kan co ti kan theih awk thei nak cu a hmaisai bik ah Pathian tongkam Bible thawn a si. Kristian thang so vivo tik ah a danglam pawl khal in in theiht ter vivo ih a nunnak ah athiang ih rem that nak a hmu vivo a si.

*Bawipa Pathian duh nak thlun ding in a mah ah hiar nak a um 1 Jn 2:3-6

* Thu dik a tuah ih a nun pi 1 Jn 2:9

*Thutak, thatnak le thianghlim nak cu a har Kala 5:22-24

*Kristian unau pawl kha a duhdawt 1Jn 3:11,14

*Thlacam duhna nun a nei Kala 4:6

8Pathian tongkam duhna nun a nei 1 Pita 2:2

*Sual huat nak nun anei Saam 97:10

*Mai zumnak kha midang hnen ih sim hiarnak nun anei Dungthlun 4: 20

*Sualforh hnicksak nak cu thianghlim nak nun anei 1Kor 10:13

*Thinsau nak thawn harsat nak a tuar thei Heb 10:36; 12:5-11

*Thiltha tuah hiar nak nun a nei Titis 2:14; James 2:14-26.

Mi pakhat cu rundam nak a co zo tiah kan theithiam thei pei maw? Rundamnak cu tuannak in sibang sehla a tuan nak zoh in theih a theih dingih cuih rundam nak cu mai tlinnak vek ah a cang ding. A sinan rundamnak cu man lo ih pek mi lak sawng a si ih cuih langsawng cu zumnak ih cohlan ding a si hlei ah milai ih tuan le zuam nak in a si thei lo. Tuan nak ih rundamnak ngah tum tu pawl cu Pathian kha thuphan per tu ah a can ter 1 Jn 5:10. Pathian in a sim mi cu, “ zokhal pafa a nei tu cu nunnak a nei” 1 Jn 5:12a. Hi catlang a zum lo tu cu Pathian ih thutak a thei fiang lo tinak a si. Mi pakhat in cuih catlang thawn pehpar aw in thu a sut thei mi cu, “ asinan, ka zum mi a dik zawng in a si ziang tin ka thei thiam ding?” a phi cu a ol te a si. Kumkhaw rundam nak ah Jesuh krih lawng na ring a siah cun na zumnak kha a dik a si ih Pathian in rundamnak co tuah a lo ret a si. Buainak pakhat a um sal mi cu, “ Cuih a dik mi zumnak cu ziang tik ni, thla le a caan cu a thei lo” ti hi a si. a si thei mi thu cu a si. Mi hrek in Jesuh Krih an zum ni le thla cu fiang ten an rel thei. Mi hrek cun an thei thiam lo. A thupi Jesuh Krih cu kalvari ah na soal ruangah a thi ih na rundam tu Bawi a si tiah na theih ding mi a si. Pathian in Krih cu na thinlung zaten na co hlan dan cu a thei ko. Asinan na thei hrih lo a si le a tuah thei ding in ziang ruangah a tuah lo? Hiar nak thinlung a nei tu pawl cun, “ Rundam a si zo ah cun hi ti vek ruahnak thinlung ka nei pai maw? Hi ti vek in a tong pei maw? Hi tin vek in kja tuah pei maw? Tiah an mah le mah an sut aw theu. rundam kan si zo hnu khal ah kan nunhlun cu a um lai tho. Rundamnak co ruangih nunhlun hmuahhmuah a hlotheh cuang lo. Kan sungah sualih cimcu a tang tho. Asinan, kan sungah thlarau thianghlim cu a um in kan sungih a um mi soal nan cu theihthiam nak in pe a si. Soal cu kan tuah thei ve ko nan cuih soal cu neh theinak huham kan nei a si. Satan cun kan lung sungah kan rundam nak cu rin um lo nakrinhrelh nak thinlung in pe theu. Cuih caan ah a tha bik mi si cu Pathian tongkam a si. Jesuh in sualforh nak ton lai ih a hman vek in. Netabik thusuhnak cu, “ Jesuh Khrih cu ka zum ko, a sinan thlarauthianghlim ih tetti ka nei thei”. Thlarau thianghlim ih tetti cu kan neih a tul maw ti cu a si. A si, na tul, a sinan thlarau thinghlim ih teti ti cu ziang mi a si ? A danglam zet mi theih dan thianghlim ih theih ti mi cu thinlung phurnak men a si lo. Pathian tongkam thawn tetti in pek sawn theu asi. 1 Jn 5:13 kha kan zoh hnik pei. Pathian ih fapa a zumtu hmuahhmuah in kumkhaw nunnak kan nei ti nan theihnak dingah hi cakuat hi nan hnenah ka ngan a ti. Cafang pakhat hnu pakhat kan zoh le; hi cakuat ti mi cu dungthlun tu Johan in a cakuat mi pawl cu a simduhih ka ngan mi pawl a tinan a ngan tu ngaingai cu “ Pathian” a si ih a thawkhum mi cu a si. Fapa a zum tu in ti mi kan siar tikah kanmah le kan mah kan sut awk mi cu, “ Pathia fapa cu kan zum maw? Ti a si dingih, a phi cu , A si, kumkhaw nunnak hrangah Krih ih tuancia mi parah fek ten ka zum” ti a si. “ Kumkhaw nunnak kan nei tin an theih nak dingah” ti mi taksa phur nak thawn a peh aw lo. Kumkhaw nunnak kan co ti kan theihawk nak dingah cun Krih na zum veten Pathian tongkam tlun ah thlarau thianghlim ih tetti cu nahmu ding a si. Tong dang thawn cun a siat thei lo mi Pathian tongkam thawn, thlarau thianghlim in tetti a lo pe a si.

Kul hluanhnih nak
22. *Kumkhaw rundamnak*

Nadungthlun tu pa, rundamnak thu a sim tu pa cunrundamnak a co ngaingai a si ah cun a rundam nak kha kumkhaw daih a si ti cu a theih fiang awk a tul a si. Cu ti ih thei thiam dingah bible ih hmuhsak cu phuan ding a si. Johan 10:27-29 Cu thuthimnak ah kan zoh ta pei;

“Ka tuu pawl cun ka aw an ngai; Keimah in ka theihai ih an nih in in thlun. An hnenah kumkhaw nunnak ka pek ih ziangtik hman ah an thinawn lo ding. Zo hman in in long thei fawn lo ding. Ka hnen ih I petu ka pa cu ziang zawngza hnak in a tum ih a mai kilkhawi nak sungih sin zo hman in an long thei lo ding”. Jesuh in a sim mi cu a mai tuu pawl zo khal an thinawn lo ding a ti. Cuti a si lo le Jesuh in thuphan a sim ding maw? A dang bible catlang tampi ah khal rundamnak cu kumkhaw daih a si ti in hmuh mi a um.

“Ziangah tile Pathian in leilung hi a duhdawt zet ruangah a fapa neihsut a pek ih a mah a zum tu hmuahhmuah cu thi lo in kumkhaw nunnak an nei ding” Jn 3:16.

“Jesuh in, hi tidai a in tu cu an ti a hal sal ding. Sikhal sehla keimah in ka pek ding mi tidai a in tu cu an ti a hal sal nawn lo ding. Keimai pek mi tidai cu a sungah cerhti ah a cang dingih cu mi cun nunnak tidai le kumkhaw nunnak a pe ding” Jn 4:13-14 tiah a ti.

“Fapa a zum tu cun kumkhaw nunnak a nei; fapa ih thu a el tu cun nunnak a nei loih Pathian ih hremnak a par ah a um ding” Jn 3:36.

“Thungai ka lo sim: zokhal ka tongmi a theih I thlah tu a zum ah cun kumkhaw nunnak a nei. Thuthen nak a tong lo ding; cutin thihnak ih sin nunnak ah alut zo” Jn 5:24.

“Thudik ka lo sim, a zumtu cun kumkhaw nunnak a nei” Jn 6:47.

“Cuih kumkhaw nunnak ti mi cu Pathian taktak a si mi theih le A tlah mi Jesuh Krih theih hi a si” Jn 17:3.

“Ka thi nawnlo ding ti theihthiam nak a dang daan pawl khal a um. Rundam kan si le ve ten thlarau thianghlim ih hmingsin nak cu kan co” Efi 1:13. Thlarau thianghlim cu hmingsin nak in khen tu a si ih Pathian ih ta si ti lang ter nak hmingsin nak cu a si. Kan rundam ni ih sin thok in in hmingsin tu a si ih van cung thleng tiang ih humhim nak in petu a si” Efi 4:30. Thlarau thianghlim cuaamahkhan in petu a si Efi 1:14. Thlarau thianghlim cu Pathian ih kam cia mi kan ngah tengteng ding ti lang ter nak ahle luat nak tlamtling in in pe ding ti kan theih fiang nak ah aamahkhan nak in petu a si. Sim duh mi cu, thlarau thianghlim ka nei ti a fiang a si le nikhat ni ah cun luat nak tlamt;ling cu kan taksa rori in kan hmu leh ding.

Rundamnak kumkhaw daih a si ti mi hmuhsak nak pakhat khal cu, kan nih cu “Krih sungih” um mi kan si ti cu a si. Pathian in Krih mawhthluk nak ding pakhat hman a hmu thei lo vek in zum tu pawl khal “Krih sungah kan um ruangah, Krih ih ruangpum kan si vek in 1Kor 12:13, Pathian in in mawhphurh thei lo. Hitawk ah ruah ding a um mi cu, “Kristian pawl sualkan tuah a sile ziang a cang? ti kha a si. A rundamnak a hloh ding maw? Cuih ruahnak thawn pehpar aw in:

“Rundam kan si le ve ten kan soal nak hmuahhmuah, a liam cia mi sualnak, tuah rero lai mi sualnak le tuah lai dingmi soal nak pawl cu ngaih thiam kan si. Rundam kan si le ve ten Pathian thawn pehtlaihna thar kan nei ih Pathian fa ah kan cang. Cuih pehtlaihna cu a cat dah lo ding. Leilung ih fa si nak a cawl ih a cat thei lo vek in, sualnak kan tuah tikah Pathian thawn pehtlaih nak cat si lo in Pathian thawn kan pawl awk nak a cat thei a si. Pehtlaih nak ti mi cu a cat thei lo, cerhti thawn a bang ih, pawlawk nak cu thimhri tevek a si. Inn sangkhal ah kan soal mawh nak kan phuan aw hlan lo cu remaw sal nak a um lo. Tha ten hmingsin ding in ka duh sak. Jesuh Krih cu kan pom ih kan zum tiak ah ka soal ruangih kumkhaw hrem nak ih sin in ngaithiam luat nak kan co. Cuih ngaihdam nak cu kumkhaw daih a si ih kan soal nak, zumtu si zo hnu ih soal nak hmuahhmuah cu kan phuang ih kan hlon tik ah ngaih thiamnak kan co 1 Jn 1:9. Hi mi cu khristian pawl ih nun ah neih ding mi a si. Johan 13:10 ah Jesuh in in zirh mi cu, pumpuluk in tikholh nak cu veikhat lawng a tul nana dang thianfai ter tul mi cu “kee lawng a si” a ti. Sualnak le mawh nak kar lak ah a dang lam mi a um. Sual nei cio kan si ko 1 Jn 1:8, 10; 2:2 asinan kan tuah lo. Sual nei lo cu kan si lo nan soal tuah lo kan si. Misual pawl ih nunnak ah soal in a uk 1 Jn 3:4-9. Hi catlang ah Johan ih ngan mi cu, “sualnak a tuah ringring tu cu

Krih a hmudah lo mi le a theidah lo mi an si...Zoh khal soal nak a buah ringring tu cu Setan ih ta an si, a sinan Krih sungih a um poh cusual nak a buah lo” ti ah a ti.

Zumtu taktak le zum tu tuanaw pawl lak ah a dang aw nak a um.Mi pakhat in kristian ka si tiah a ti thei, asinan apiangthar lo.Cu pawl cu Jesuh in thlaici thalak ih hrampi thawn tah thim nak in pek Mtt 13:24-30, ih cuih rawlkung cu zum tu taktak mi piangthar a sim duh ih hrampi cu kawhhran sungih mi piangthar lo pawl a thim duh mi a si.Tlukril tu le mipiang thar lo pawl cu an bang aw lo.Mi tluril tu cu Pahtian fa a sinan Bawipa thawn pawlawk nak a nei lo tu a siih, mi piangthar lo ti cu Jesuh an zum ko nan kristian zum nak taktak rel tu fang an si.Pita cu tlukse tu pa a siih Judah mi piangthar lo pa a si.Mi piangthar lo pawl ih um dan thuthawn pehpar in Heb 6:4-8: 10:26-31; 1 Jn 2:18-28 le 5:16 ah hmunli ah kan hmu thei. Tuahtat sal nak le hrinsal nak karlak ah a bang aw lo mi a um.Tuahtatnak le rem thatsal nak bible catlang in hmuh mi cu Mtt 12: 43-45 ah le2 Pit 2:18-22 ah kan hmu ding.Rundamnak ih hrampi le a rah kha theithiam ding a tul ngaingai.Zum nak cu a hrampi a siih Krih kan zum nak thawn rundam kan si.Tuahtat nak cu a rah a si.

Mitam pi in a si ah cun, “ ti mi tongkam par ah hnaihok nak tampi an hmu theu:

“ Ziangah tile Krih ih tuar nak a tuar vet u kan si ah cun a sunlawi nak khal kan tawm aw ve ding a si” Rm 8:17b.

“Ka u le ka nau tla, nan hnen ih ka rak phuang mi thuthangtha kha a buah lo thei ter sal ka duh Cuih thuthangtha cu nan pomcia mi le nan zumnak hngetzet ih a din nak hmun a si. Nan hnen ih ka phuancia mi thuthangtha a siih hngetzet in nan pom a siah cun runmi nan si.Nan pom hnget lo a si ah cun zum tu nan si hi a lak a si ding” 1 Kor 15:1-2.

A tlun ih “ a si ah cun “ ti mi tongkam cu zum tu taktak pawl ih um tu dan a hmuh duh nak a si ih ziang tin rundamnak an co ti a hmuhsak duh mi a si lo.A si le James in kan nih cu tuan nak in felnak kan ngah a ti maw? A si a ti ko James 2:24.asinan, zumnak hnak in tuannak a thupi sawn a ti lo ih zumnak cu tuannak ih sin hmuhsuak ding a ti.James ih a sim duh mi cu zumnak in rundam kan si ih cuih rundamnak kan co mi kha a rah kan rah ter ding ti nak a si.Zumnak cu mit ih hmuh theih mi a si lo.Cuih zumnak cu mit ih hmuh thei dingah tuan nak in a lang ter a si.Abraham ih tuansuah nak cu a fapa pek nak in a rah a rah ter, Rahabih tuansuah nak cu Isrelthlingthla tu pawl thaten zoh nak in a rah a rah ter ve.annih pawl ih zumnak a dik zia cu an buah nak thawn an lang ter.Curuangah catlang ih sim duh mi ah rundam nak hrang le tuan suah nak hrangih a sim duh mi cu thlei dan thiam ding kan tul a si. 1 Kor 9:27 ah Paul in tuan nak hrangah a sim duh mi cu, “ zuamnak hmun ah tel cio uh tiah midang kan sawm rero hnu ah keimah riangri hnon mi ka si pang ding, ti phang in ka taksa cu ka hremih fel ten ka kilkhawi ti ah a ti.Hi tawkah Paul in a rundam nak hlo ding aphan ruangah a si lo ih Bawipai hna tuan nak ah a tlak lo in hnon mi a si ding kha a phang sawn a si.Mi san tlai lo bik canding a duh lo.Rundamnak le rah tha rah ding lak ih a danglam dan hmu thiam ding kan si.Johan 15:1-8 ah a sim tik ah a fate pa 8 nak kha thaten kan siar ah cun, a hram pi thawn a peh zom aw lo mi kristian cu Pathian in a tan theh ih meisa sungah an hlon.Hi tawk ah a hrampi thawn a peh aw lo mi kristian pawl a sim duh mi a si.Curuangah dungthlun tu ih nun le rundam nak a bangaw lo nak pawl kha kan theithiam ding a pawl mawh.Dungthluntu pa in Pathian hnaturan nak ah San tlai lo (a tlak lo mi) a um thei Lk 9:62 nan Jesuh ih rundam nak cu a zoh ve men thei.A tanglam ih bible catlang pawl cu rundamnak thu sisawn lo in dungthlun tu ih nundan lamhmuh nak pawl an si Lk 9:23;14:26; Jn 12:25.

Kalati 6:8 ah Paul in “ a taksa duhnak hmuan ah a tuh tu cun cuih a tuh nak ih sin thih nak a khawm ding; thlarau thlaici a tuh ah cun cuih thlarau hnen ih sin kumkhaw nunnak a khawm ding” tiah a ngan.Hi catlangah kristian pawl in a rundamnak a hlo thei tin a ti maw? A si lo, hi tawk ah “ kumkhaw nunnak” ti mi cu “ a tlamting mi nun” ti a sim duh mi a si sawn ih hmailam nunnak lamtluan ah lungawi nun thawn a khat leh ding ti a si.Van cungah mi tinkim in lungawi nak kan ngahcio ding nan, Mi hrek cun a cuang deuh in lungawi nak na ngah ding.Sumpai lam ah rinum tak ih kilthiam tu cu cuih lungawi nak a cuangdeuh in an co ding a si.

Rundamnak kumkhaw daih thawn pehpar aw in kawhhran sungih zumtu pawl cun an rundamnak cu kumkhaw daih a si ih a hlo sal thei lo ti ih theih ding cu a thupi ngaingai.A dang catlang tampi khal a um lain n cuih catlang pawl ih sim duh mi ca luu cu theithiam ding a tul I ngaingai asi.Cuih catlang ah rundamnak thu a sim duh maw, A silo le a dang thu a sim duh maw ti ih

tha ten zoh thiam ding a si. A net nak ah kan thurin cu milai ih ton mi “ mi pakhat in a sim mi” ti vek par ah zumnak hngat ding a si lo. Pathian tongkam lawng hi kan thuneih nak a si ding ih, “ Krih sungah kumkhaw sungah” ti mi cauk ngan a si vek in thukzet ih, hngetzet ih dingsuak tu kan si ding a thupi.

Kul hlucanthum nak
23. Tihnim nak rak lak aw

Midang hnen ah dungthlun tu ka si ter nak ah tihnim nak ih a sullam theih ter ih mah rori khal tihnim cia a si zo tu siding a tul a si. A tanglam ih pakhat hnu pakhat thusuh nak thawn hruai aw ding a si.

-Tihnimnak ti cu ziang vek a si?

Kristian tihnim nak ti mi cu, rundam pek a si mi pa cun mah le mah Jesuh Krih ih dungthluntu ka si ti ih zapi hnen ih phuan suah nak a si. A hlan ih nunhlun pawl cu mangtha peknak, hmuhsak nak ah a nih cu Krih thih nak ah a thi ve ih, Krih thawhsal nak ah nunthar ih nungdingah thawh ter sal a si ti laang ter nak cu a si. Ti hnimmak cun, Jesuh cu ka Bawipa a si ti ih thukam nak a si. Nun hlun cu a phumzo ih Krih thu ngai nak nunthar ah nun hlan aw mi a si ti hmuhsak nak a si.

-Zo nih tihnimnak a lak ding?

Krih cu pom ih zum nak a nei tu, piangthar hmuahhmuah in tihnimnak a lak ding. Cuih tihnimnak cu rundam mi na si ti ih aamakhnan nak a silo ih nun thar nei tu, nunthar thawn nungcih ti a hmuh sak tu a si. Tihnimnak ti mi cu Krih cu ka rinsan ih ka zum ngaingai ti hmuhsak nak a si.

-Ziangtik ah a lak ding?

Thuhhamthar sungah, kawhhran in hmakhat te ah tihnim nak an lak theu. Mi pakhat in Jesuh Krih a zum ih sirawk nak nun a neih le ve ten tihnimnak an lak theu a si. Hgnakaw rero le swm awk rero a thei lo.

-Zo nih tihnimnak a pe ding?

Matte 28:19 ah Jesuh in dungthluntu pawl hnen ih a cah mi ah kristian zumnak ah fekzet ih a um tu in tihnimnak pe dingah a zirh. Mi laidan ah pathian hnatuan tu Ordained mi kherkher le Rev tengteng in hman ding tiah bible khui tawk hmun hman ah a um lo.

Ziangti zawng in lak ding?

Kawhhran hmaisa pawl in tihnimnak cu tisung ah pil thluh in an hmang theu ih, tidai sungah pilko in hnim ih an pawt sal theu. A rei viov tik ah hrekkhat kawhhran cun a theh khal in an theh ih a toih ih toih tu khal an um. Jesuh cun ti hnim nak a lak tik ah tidai sungah pilko in a hnim Jn 2:23. Filip in Etiopia bawi tihnim nak a pek tikah an pahnih in tidai sungah an an tlum Dungthlun 8:38-39. Tidai sungah pilcih ih hnim dan lawng hi tihnim nak ih hman dan sullam bik a si ih, kan nun hlun kan hlun ih nunthar thawn kan thosal ti hmuhsak nak a si Rm 6:4. Pil cih ih hnim nak lawng in Krih phum ih a um nak a sawh fuh a si Rm 6:5.

Naute teh tihnim nak lak a tul maw?

Cathianghlim sungah naute tihnim pek ding ah hmuhsak tu catlang a um lo. Kawhhran in naute tihnim nak kan pek le cuih naute cu Krih ih member ah a cang ih Pathian uknak sungah a lut cih tiah an zirh awk nak a um. Hi bible lenglam thuzirh nak cu siatsuah nak petu zirh nak a si.

Tihnim nak cu lak lo thei lo a si maw?

Rundam nak ah tihnim nak hi hnim lo thei lo asi lo. thukamthar sungah voi 150 lenglo rundamnak ah Jesuh Krih le a hnatuan nak parah rin um tu in man lo in (tuan nak tel lo) rundam an si ti fiangh ten in sim. Rundamnak ah tihnim nak cu tel lo theih lo .a si ahcun, Jesuh in ziangah so mi pakhat tal hman tihnim nak a pek lo Jn 4:1-2. Silo le Paul in mi mal te lawng tihnim nak a pek ruangah lungawi nak a nei 1 Kor 1: 14-16. Krih in kan rundamnak hrangah hna tuan a theh famkim a si ah cun Jn 19:30, ziangah so cuih famkim mi tuah nak tlunah tihnim nak ih tuan nak dang bet kan tum. Thinglamtah par ih misual pa in ziangtin so tihnim nak a lak lo nan Bawipa thawn vancungah an tongaw thei Lk 23:43. Kornelias le innsang in thlarau thianghlim cencilh nak an co ih rundam an si. Hnu lawngah tihnim nak an lak Dungthlun 10:44.

Asian tihnimnak cu thuthlun nak hrangih a tul mi cu a si. Gospel Mahte sungah Jesuh ih thu cah mi a si ih Dungthluntu san ah an tuah mi a si ih Rom cakuat mi thil pahnih a um ih a pakhat cu (Bawipa zanriah) a si ih ruangah a thupi thil a si ve. Mi pakhat in tihnimnak lak lo in vancung a thlen thei ko nan kumkhua in tihnim lo pa a si ding. Vancung ah kan tuah suak thei lo mi Krih ih thinlung tongter nak leilung par ih kan tuahsuak thei nak thil pakhat a si.

-Tihnimnak hi rundam nak hrangah a thupi a si ti ih in zirh theu mi catlang pawl teh ziang pawl an si. Jn 3:5 ah Jesuh in thungai thu ka lo sim: Zokhal tidai le thlarau thawn hrinsal asilo ah cun Pathian uknak sungah an lut thei loding. Hi catlang ah tihnim nak a sim mi a silo. Baibal sungah Tidai cu Pathian tongkam le thlarau thianghlim a hmuh sak mi a si ih tihnim nak a si lo. Judah mi pawl in Zetel mi pawl cu Judah biaknak ah an luh tik ih tihnim nak tuah mi an nei theu. Asinan Jesuh in Nikodemus hnenah cuh biaknak sunglut tihnim nak a sim mi a si lo. Ziangah ti le Nikodemus cu Judah biaknak sung lut tu a silo. a mah cu Judah mi a si ih cu lawng silo Judah mi hotu khal a si. Jesuh in kristian kawhhran ih hman mi tihnimnak a sim duh a si lo ih kawhhran cu Pentecost ni lawng ah a thok mi a si.

-Efisa 5:26 ah, “ Hiti ih a tuahnak cu kawhhran hi ti sungih a kholhfainak thawng in a thianhlim ter hnuah a thu in Pathian hnen ih a ap dingah a si” Hi tawk khal ah tihnimnak sim mi a um lo. Kholhfai ter nak tidai cu Pathian tongkam a hmuhsak duh mi a siih tihnimnak a si lo.

-Titas 3:5 ah, “ Kanmah in thiltha kan tuah ruangah si lo in amai zaangfahnak ruangah in runsuak a si. Thlarau thianghlim ih in kholh nak thawngin hrinthar nak le nunnak thar kan ngah”. Hi mi khal tihnim nak a si lo. Kholhnaq thawng in hrinthar nak ti mi cu, hrinthar nak in thianghlimnak a suah ter ti nak a si.

Mak 16:16 ah, “ Zo khal siseh a zum ih tihnimnak a ngah ah cun rundam a si ding. Asinana zum lo tu cu hlon a si ding”. Hi tawk ah tihnimnakcu rundamnak dingah ti ih sim mi a si lo in mi senpi hmai ih phuan awk nak sawn a si. Catlang net nak lam ah Zumnak thu a rel ih zumnak thawng in rundam nak hrang ih a tul mi a si.

-Dungthlungtu 2:38 ah, “ Pita in an hnenah, nanzaten nansualnak tlansan fingfing uh la Jesuh Krih hmin in tihnimnak lak uh; cuti cun nan sualnak ngaidam nan si dingih Pathian laksawng thlarau thianghlim nan ngah dingZ”. Hi tongkam cu Isrel mi pawl hnen ih a sim mi tongkam a si Dungthlun 2:22, hi mipun pawl cu Jesuh Krih that tu an si Dungthlun 2:28. Tihnimnak an lak nak ihsin an mah le mah, mipun sungih sin a tlansan ding cu a si. Hi mithalo parih a thleng ding mi hremnak ihsin luat ding zuam uh Dungthlun 2:40. Cu lawngah an mah parah Jesuh in thlarau thianghlim cu a thlah ding. Hithu thawn pehpar aw in dungthlungtu 22:16 ah a sim fiangsals. Tihnimnak lak nak ihsin Paul cu Krih thinglamtah parih an that nak mawh le hremnak sungih sin a luat ter a si. Judah mi pawl lawng an sualnak ihsin luat nak an hmuhthei nak dingah tihnim nak an tul. Dungthluntu 2:38 ah kan hmuh thei sal mi cu, “ tihnim nak lak uh, ziangah tile nan sual nan sir ih sual tlansan tu nan si ruangah ngaithiam nan siti khal a si.” Mithat hmang tu” timi tongkam kan zoh tikah mithat hmang tu asi kan ti. Dungthluntu 2:28 sung khalah atongkam kan zoh le hrangah ti si lo in ruangah ti kan hmu ding.

-1 Pita 3:21 ah,” cumi cu a tu ih nanmah a lo runtu tihnimnak hia khiih hmuh tu a si. Hi tihnimnak cu nan taksa pumthawn Pathian thnenah thukamnak nan tuah a si. Noah le a innsang pawl ih luat nak cu rundamnak hmuhsak nak a si. Noah ih tangphawlawng cu Krih a si, tilik cu Pathian ih thinhen nak a si. Cuih tangphalawng cu Pathian thinhen nak tilik sungih sin luatnak a petu a si. tangphawlawng cu tidai sungah a pil ih cuih lawng sung ih a um lawng in rundamnak an hmu ding. Tidai sungih a pil tu hmuahmuah cutilik nak an tongding. Cuvek thiamthiam in, Krih lawnghi Pathian thinhen nak sungih sin in luat ter tu a si. Krih cu Pathian thinhen nak tilik sung ah a pil zo hnuah, a thih nak cu tidai sungah hnim nak vek in a si. Tihnim nak lak ding ka neih cumi tuah theh a si hlan cu ka thinlung a bang zet Lk 12:50; Saam 42:7; Mtt 20:22. Krih sungih a um mi cun a zum mi cu rundam an si ding. Tilik sungih pil tu pawl cun an thitheh ding a si. Curuangah hi mi catlang cu tihnimnak lak ruangih rundam kan si lo ih Krih ih kalvari ih a thih nak in rundam kan si sawn.

Atlun ih catlang pawl thawn pehpar aw in rundam nak cu tihnimnak thawng ina si ti ih zunnak thawng in rundamkan si ti cu a fiang. Surgeon ih a cangan mi cu a dik ngaingai, “ Nang cu kumkhua nunnak ah tihnim nak in a si a ti thei nan Krih ih member na si thei lo ding a ti. Hitawk ah Allantic tipi thuahtum sungah mi pakhat cu tin a hnim thei nan rundam na si thei cuang lo. A hrampi cu

tihninnak a silo. Krih sawn a si. Krih cu na zum ah cun a member na si ding. Rundamnak hi Pathian ih in pek mi Krih cu na zum a si ah cun lei pianhlan ihhrilcia mi na si ding ti cu a fiang ih a zum tu pawl hrangah Krih ih thu in kam mi cu na ta si.

Kul hluantli nak

24. Bawipa zanriah Lk22:7-20,1 Kor11:23-34

Jesuh Krih an kaih zan ah a thuzirh mi cu “Bawipa zanriah” tiah kan theih mi, a minung pawl hnen ah an hrangih a thih san mi cu mang ringring dingah a sim mi a si. Sabit ti le sang ei in nak cu Pathian fapa ih a taksa le a thisen kha rundam nak hrangah misual pawl hrangah a hlan a si ti kha mang ringring ding ti nak a si. Hi khuat cu ka thisen ih nemhngget mi Pathian ih thukamthar a si. Nan in tinten keimah thei ringring nak hrangah tuah ringring” 1 Kor 11:25. Kan nunsung ih Krih duhnak kan tuah thei mi thil pakhat cu a si. Hi tivek in zum tu mi pawl khat le khat kom aw nak kan neih tikah Matte 18:20 sungih a um vek in kan lai fang ah Krih cu a um ih kan hrangah cun a thazet mi a thu pi zet mi cantha a si. Zum nak in Krih hmai cu kan tong thei. “Our Great Adventuer in Faith” ti mi cauk sungah Vernon Schlieff in hmuhsak mi cu, “Zarhpi zing, zingkhath ah Kristian pawl cu Bawipa theihmang sal dingah an khawm aw tikah ka pi nu tukvirh ih sin a li cu a lengah hma khat te a bih tikah a inn tang ih faangben cu mei in a kang cu a hmu. Cutik ah kapu hnen ah cun, “John, kan faangben mei in a kang” tiah a thup ten a sim. Ka pu cu a luu mal te a cang ih kapi hnenah a sim sal mi cu, “daiten um aw, Bawipa hmai kaah kan um a si a ti.

Bawipa theih ringring nak ih kan tuah mi cu biaknak lungawi thu sim nak le thangthat nak thawn a lom cih ih cu tawk hmunah kan nunnak ih a thupi bik cangvaih nak tla an si. Thinlung tak ih a biak tu pawl hnen ah Pathian lung akim Jn 4:23, miphar pahra sungah a hnen ah kirsal ih lungawi thu simsal pa hnenah Bawipa diriannak kan hmu Lk 17:12-19. Bible sungah Bawipa zanriah thawn pehpar in voiziat hmang ding ti a um lo ih; “tu le tu” in a ti: Dungthluntu san ah zarhpini tinten an hmang Dungthlu 20:7. Bawipa Jesuh ziangtluk in kan duhdawt ti mi cu cuh Bawipa zanriah hman nak in kan lang ter thei a si. Hman tam tuk ruangah tih ding a um lo. Bawipa zanriah hman nak ih pelh lo in tel cu zum tui nundan a si. Cu ti ih kan hman tikah mai sual nak pawl kha phuan tahrat in tansan ding a si 1 Kor 11:27-32. Sabit ti le saang kan hman tikah kan sualnak hrangih bBawipai tuarnak cu theih ringring a si dingih sual sung ah kan nunhlun pawl kha tlansan ding a si. Kan thinlung Bawipai hnen ah kan bun deuhdeuh a sile a thlarauthianghlim in kan nun a thleng ter deudeuh ding 2 Kor 3:18 vek in Bawipa thawn kan nai deuhdeuh ding a si.

Kul hluannga nak

25. tuah lamhruainak thuthawm

Thlarau lam umdan zia ah Pathian ih lamhruai nak theih ding cu a thupi ngaingai. Theih ding mi ah;

-“Ka bawipa Abraham ih unau inn ah Pathian a thleng ter a si” Semtir 24:27.

-“Mi tangdor pawl cu lamzin dikah a hruai ih, a mai duhnak tla a zirh hai a si” Saam 25:9.

-“Bawipa cu na thinlung zaten rinsan aw. Nangmai ruahnak le theihnakh kha rinsan aw hlah. Natuah mi kip ah Pathian cu thei ringring aw la, a mah in lamzin dik a lo hmuh ding a si” Thuf 3:5-6.

-“Cuti a si ruangah ka u le ka nau tla, Pathian ih zaangfah nak thawng in Pathian hnen ih na ruang pumpi cu a nung ih ap mi raithawinak bang tuk in pek uh tiah ka lo dil. A hnaturan nak ah pum a pe aw mi le a lungawi ter tu si dingah a lo sawm a si. Cumi cu Pathian hnen ih nan pek ding mi biak nak taktak a si. Hi leilung tlun minung ih nundan cu thlun nawn hlah uh; cu hnak in na sunglam ihsin Pathian in nan thinlung lo thleng ter sawn seh. Cu tin Pathian ih duhnak cunan thei ding ih Pathian hmai ah ziangso a tha, ziang so a lungawi mi ti le ziang so a famkim tin an thei ding” Rm 12: 1-2.

A tlun ih bible catlang pawl cu a danglam ciar in a sim. Pathian in Krih kan theih thiam nak dingih in hmuhsak mi asi ih Krih thawn pehtlaih nak in a duh nak le a thuthup kan hmu thei. Pathian in mi pakhat hrang ciar in a tumtah mi aum. Kan nih cu remthat kan si thei lo nan kan tuah thei mi cu

cuih Pathian tumtah mi cu ziang a si tiih hawl ih tuah ding cu a si. A tanglam pawl hi kan thei dingah a pawimawh;

1. Pathian duhnak thei ding in hiarnak thinlung nei aw. Thlarau zaangzel tu le, a thuthuk theiduh lo tu pawl in an thei ban thei lo ding.

2. Nangmah ten na feh thei lo ti kha thei awk aw. "Maw Bawipa, milai in mai nunnak uk thei tu an um lo, mai nunnak lamzin parah thu nei tu zohman an um lo, ti ka thei" Jere 10:23. Thufim 3:5 sungah kan hmuh zo vek in kan mah ten theih nak in kalsuan ding kan si lo.

3. Ziangtik hman ah Bawipa cu rinsan aw. A mah in lamzin in hmuh dingih in hruaicih ding tiah thu in kam ruangah a duh nak vek in zum aw. "Bawipa a tihzah ih, a siah hlauh tongkam a ngai tu pawl nan feh nak lamzin cu thimnak in khat hman sehla Bawipa cu rinsan uh la nan Pathian cu hngauh san uh" Isa 50:10. Na ruah mi hnak in thasawn Pathian in a nei ih na hmuhban lo mi khal hmu tu a si.

4. Thup lo ten na nunnak kha a hnen ah pe aw Rm 12:1-2. Simduh mi cu mah ih duhnak tel in Pathian hnen ah ap cih ding a si. Mi pakhat in a sim vek in thuhnak um lo, dungsip nak um lo, sir awk nak um lo" hi cu Bawipai hnen ih sin ngah thei pawl an si.

5. Na nunnak ih um mi na sual nak kha phuang thluh aw 1 Jn 1:9. Mithiang na si thei nak dingah a si ih Pathian in a duh nak lamzin a lo hmuh thei ding.

6. Pathian ih duhnak theithiam dingah cat bang lo in thla cam aw. "Maw Bawipa tuahter a duh mi cu a zirh awla a ding mi lamzin ah I hruai aw. Ziangah ti le ka ral a tam ngaingai a si" Saam 27:11. A thupi ah Pathian lamdik ka hmuh theinak ding mi pahnih pathum ih kee in tetti a um ding ah Bawipai hnen ah ka dil Mtt 18:16. Tetti pahnihthum a um a si le cuih thu cu ka thlun ding, ka palh lo ding.

7. Pathian ih duhnak lam zin dik hmu thei dingah Pathian tongkam siar nak caan tampi lak aw. "Na thu cu ka kee hrangah meinn a si ih, ka lamzin hrangah tleu nak a si" Saam 119:105.

8. A si thei ding mi theihar nak na tong le a tha deuh mi cu hril aw. Kei khal cuti vek ka ton can ah ka cahhna par ah ka hmnsin ih Pathian ih hmuh mi lamzin thuk deuh cu ka hril theu.

9. Thlarau lamah na rinsan mi pawl ih thuron nak cu lak aw. Nangmai duh dan cu an nih hnen ah sim hlah aw.

10. Na duh zawng ih a suak thei mi sualforh hnaihnok nak cu dawnkham aw. "Midang siatsuah dingih mi phiar tu pawl nan miphiar nak in nangmah a lo siatsuah ding ! Bawipa a mah in cutin a cangter dingih awloksong nak na tuar ding Isa 50:11.

11. Hngaktheinak thinlung nei aw. Hi mi cu a har zet mi a si. Pathian ih lam hmuh nak cu fiangten na theih hlan tiang hngak hrih aw. Na thin a sau lo a si le Jesuh khal kumsawnthum tiang Nazaret khua ah a can a liam ter ti cu mang aw. "Cui inn kil lungpi par ah cun, A hnget mi zum nak cu a thin a sau fawn a si: tiin ka ngan" Isa 28:16b. Voi khat hnih ah Pathian cu thin rang tu a si theu nan a mah par ah na rin ngai ngai a si le thin sau na tul a si. C.I. Scofield in, zum nak cu Pathian in a thian sau ih a hngak rero tu a fa le pawl theih thiam tiang aw kam in a sim ding mi tlun ah hngakhlap nak a si" a ti. Kan mah lam cun kan fianghlan lodai ten thin sau in hngak ding kan si.

Pathian ih lam hruai nak na thei ding ah thla na cam nan lam hruai nak na hmu thei lo tik ahna um nak zawn ten Pathian ih hruai nak hmu ding hngakaw. Thim nak caan a liam ding ih tleu nak can a thleng ding. Suahlan nak 40:36 sung ih mei ro a kian tik lawng lawng ah an thawn theu ti cu mang ring ring aw. Pathian lam hruainak na hngak lai ah Pathian hrangah hnatuan aw. Na ton mi hnatuan hmuahhmuah cu na tha zaang neih mi hmuahhmuah thawn tuah aw" Thusim 9:10.

Pathian in ziangtin lam in hruai timi thusuh nak kan zoh hrih ding.

1. Pathian in a minung pawl cu a tongkam bible in a hruai Pathian ih duhnak a hrampi cu a cathianghlim sungah kan hmu thei. a Toangkam thawn el aw mi in ziangtik hmanah lam in hruaidah lo ding. Bible catlang sung ah a hleice in, adanglam cio in lam in hruai theu. Bible na siar in Pathian in a cafang vek ciah in a lo biak thei. Midang hrang ah cun a fiang mi a si lo thei men nan nahrang ah cun Bawipa duhnak a lo hmuh tu ca fang a si thei.

2. Mi dang hnen ih forh nak ihsin khal Pathian in lam in hruai thei theu. Ruahnak pek mi khan a ngai ih zirnak na thei a si le, Nikhatkhat ah cun mi fim na si ding" Thus 9:20. Cuih forhnak le ruahnak cu thlarau puitling tu pawl hnen ih ra mi a si ding. Asinan Zum lo tu pawl ih ruahnak le forh

nak cu lung hlah aw.Cuih tongkam pawl cu a ti siatsuah tu an si thei.Mi pakhat hnenah Pathian ih kawhnak thawn pehpar aw in thu pakhat ka sim ding.Pathian in C.T. Studd cu Kreget Champian ih sina hna tuan ding in a kawh tik ah a rualpi pawl in an zawmtai.” Mi aa na si, Kreget lek nak tan in missionary feh ding cu miaa na si.Pathian hrangah na kreget champion nak cu na hlon ding maw? Kreget thu theidah nak hmun ah cun ziangah so na feh tum? “ tiah an sim.Pathian thu a lo sim ngaingai a si ah cun cuti vek in mawhtluk nak khal na tong ve men thei.

3.Pathian in vei tampi cu kan kiangkap ih mangbangza thil pawl thawn in biak theu a si-

4.Cu le thiangthlarau ih tetti thawn tla in biak fawn.Nangmah ih na ruah nak, na thinlung sungih na ngaih zawng mi thil thawn tla a duh nak theithei ding in a lo remruat fawn.Kan ruah nak le duh nak thawn tla in biak thei a si ruangah in hruai dan kha kan thinlung sungah phurrit vek in a cang thei ruangah kan ral ring zet a tul.”Ziangah tile a mai tumtah mi duhding ah le nan tuah suak ding ah Pathian cunan sungah hna a tuan a si”(Filipi2:13).Pakhat pa in ziang a sim tile “thinlung sungah thlangam nak thu ro a lut tik ah ka caang vai ding ti cu aat thlak a si”a ti.

5.Pathian in kham nak thawn khal lam in hmuh.”Misia ramri ah thleng ih Bithinia ram sung luh an tum,asinan Jesuh ih thlaurau in a on lo.Curuangah Misia ram cu an lan ih Troas khua ah an feh”(Att16:7-8).

Hi mi thawn pehpar awin ziang in hmuh duh?Hi mi cu dawn kham nak lam in hmuh mi a si ih sangka khar hnatuan nak a si.Dungtluntu ih ruah nak ah cun zalen nak um lo tuk ti in a ruat thei,a tumtah mi kha mi in a thup te in a dawn kham ti in a ruat.Thlarau lam ah zalen nak um lo mi lam hruai nak tiah a thei.”Pathian vancungmi in a hmai ah ding in a kham”.Hi mi catlang te hi ruah ding a tul ngaingai.Can khatkhat ah Pathian in el nak khuan in pe theu.

6.Netabik ah Pathian in khrih ih santeh nak thawn khal lam in hmuh. Bawi Jesuh in ziang tin a tuah pei?”Pathian in khrih ih nun can thawn a rem lo mi cangvaih nak thawn ziang tik hmanah lam in hruai dah lo”tiah J.O Sanders in a ti.Mihrek khat pawl in Gideon vek in Pathian lamhruai nak hmu thei ding in an zuam theu.Ti duh mi cu Pathian hnen ah kan ton ding mi tong lo le ton lo ding mi tong ding ah kan dil theu.(Thuthen tu6:37-40)Kan duh mi cu mit ih hmuh rori vek kha kan ngai theu. Asinan,mi pakhat in Pathian duh mi le a duh nak tuah ding a saduhthah a sile tahsan um a tul lo.A mah in kan san tlaih lo nak par ah in rem that thei ih kan mah hrang ah thil a tuah theu.Putar pa in mi no pa te hnenah ziang a sim ti le”biak thleng par ih ti dai va purh uh “a ti.A ruah nak cu Elijah san lai vek in van cung in mei pi tlak ding ti hi a si.Asinan ziang hman a cang lo.Elijah in van cung in mei pi a tlak hlan ah a tuah ding mi hmuahhmuah kha a tuah thluh ih a tang lai mi thil pawl cu Jehovah ih hna tuan a si.Cutivek ih Pathian lamhruai nak kan hmuh thei nak cu Pathian ih tongkam tlun ah tuah that ding mi tuah cia a tul ti nak a si.

A tu ih lam hruai nak thawn peh par in-

Vei khatkhat ah cu mi lam hruai nak cu a fiang zet mi tla a si thei ih a fiang lo zet tla a si thei fawn.Pathian in hmuhfiang lo te in tla karkhat hnu karkhat lam in hruai theu.Asinan kan zum fiang mi cu zo khal Pathian ih lam hruai nak parah siat bal lo ding a si.Pathian ih duh mi cu a tha ih a fam kim mi le a dik mi a si.

Kul hluamruk nak

26. Na bible kha thoithiam Aw

“Cathianghlim hmuahhmuah hi Pathian ih fial nak in ngan mi a si ih thu dik zirh nak ah le zirh sual nak el nak ah le a sual mi rem sal nak ah le ding te ih nitin nunnak ih zirh awk nak ah a tha.Cu ti ih Pathian hna a tuan tu cu mi tlamtling si ding ih thil tha phun za kip tuah ding thuam fam kim nei mi a si ding”(2Tim3:16-17)

Mangbangza cabu,ninghanza cauk,kan ruah tik ah Pathian ih tong kam,Bible thianghlim hi a si.Lei lungtlun ih kan neih mi thil man khung bik hi Bible thianghlim hi a si ti mi hi kan nih pawl ih phuan suah ding mi a si.Tu can ah Bible thu hi ka lawng ih rel tu kan tam.Kohhran sung ah tla le ka lawng in sim thiam tu tam pi an um.Bible ih thu neih nak cu sim an duh tuk nan Pathian ih thawkkhum mi a tongkam tin an sim duh lem lo.kan nih cu fiang te ih phuangsuaq tu ding kan si.

Pathian tongkam Bible hi van cung tiang kan neih cih ding mi lei tlun ah can mal te sung a um tu ding pawl kan si.

“Maw Bawipa, na thu cu kumkhua in a hmun ding; van cung ih a hnget zo mi thu a si” (Saam 19:89).

“Lei le van cu an cem ral ding na in ka tong kam cu a cem dah lo ding” (Matt 24:35).

“Annih cu na hnen ah thudik in thianter hai aw; na tongkam cu thu dik a si” (Johan 17:17).

Vei khatkhat ah kan zak nak kan theih nak a tam tuk pei maw tiah kan ruat theu. Asinan Saam ca ngan tu in 119 sungah voi 176 tiang rori Pathian tongkam cu a ngan. Kan nih teh ziang tin so kan ruat ding? Saam Saya pa cun a mah hrang ah Pathian tong kam hi sullam neih dan zia hi a tule tu in a phuang suak.

Cathiangtlim cu Pathian thlarau ih thawkkhum mi a si ti hi kan za ten pom cio uh si.” Cathianghlim um mi hmuah cu Pathian ih fial mi, a thlarau ih kawh khawm mi” a si. Bible ngan tu pawl cu Pathian thlarau ih lam hruai dan vek in an ngan. Pathian ca thianghlim cu ziangtin so a thawkkhum dan ti mi cu ruat rero a tul lem lo. Kan ruat ih theih ding mi cu Pathian tong kam hi thu neih nak lawng a si lo ih Pathian ih thawkkhum mi ti a si. Theih betding mi cu cathianghlim hi zate huap cih (general inspiration) ih thawh khum mi sawn a si lo ih a sung um cafang tin hi (verbal inspiration) ih thawh khum mi hi a si sawn. Dungtluntu Paul in 1 Korin bung 2 ah hi mi thawn peh par aw in thil pathum in in hmuh sak. A pakhat nak ah” Thlarau in a phuang” (v.10), Panih nak ah” Thlarau ih thawhkhum nak” (v.13a), pathum nak ah “Thlarau ih zirh mi, theih fiang nak” (v.13b) ti in in sim. Hi mi ca tlang 1 Korin 2:13 hi kan zoh a si le ka hrang ah sim mi a si lo ti ah kan ret.” Paul” le a dang dungtlun tu pawl hnen ah Pathian thlarau ih thawhkhum nak thu a sim duh mi a si sawn.” Curuangah thlarau a nei mi pawl hnen ih thlarau lam thu dik kan sim fiang tik ah mi lai fimnak tongkam hmang in kan sim lo. Thlarau ih zirh mi tong hmang in kan zirh a si” (1 Korin 2:13). Cathiangtlim sung um mi cafang hmuahhmuah hi Pathian thlarau ih thawhkhum mi le fial mi ih nganmin le tong a si tin kan thei thei. Pathian in Isaiah hnen ah “Isaiah, hi hi ka tong kam a si ih, nang mah ten ruat cop in ngan aw” a ti lo, asinan Pathian thlarau ih a khum fial mi vek cek ci in a ngan a si.

Cu le Pual in “thlarau a nei mi pawl hnen ih thlarau lam thu dik kan sim fiang tik ah” (v.13a) Thlarau ih theih fiang nak lam khal a sim fawn. Ka pom mi cu a thlarau thu dik theihtheinak ah cun Thlarau thianghlim ih lamhmuh nak a tul ih a tongkam hmang in in theih fiang ter theu ti ah a ti. Curuang ah ca thianghlim Bible hi “Pathian thlarau ih thawhkhum mi a si “tikha zum cio uh si. Jesuh khrih in Semtirnak ih sin thu phuan tiang a sung ih um mi hmuahhmuah,” ca fang pa khat te hman” a cem dah lo ding a ti. Paul khal in Galati sung ah “Tefa pawl le tefa” kar lak ih dang lam nak kha in hmuh sak. Cuvek in Pathian in Abraham le a te fa pawl hnenah thukam nak a tuah. Cathianghlim in,” te fapawl” ti mi tong fang a hmang lo.” Tefa” ti lawng a hmang ih a sim duh mi cu minung pakhat a si ih khrih a sawh duh mi a si (Galati 3:16). Judah khal in “Pathian in a minung pawl hnenah kumkhua daih in a pek mi” (v.3) ti ah a ti ve. Curuangah cathiang hlim Bible hi Pathian ih thawh khum mi lawng si lo in mi lai hrang Pathian ih neta bik phuan suah mi a si, a dang ziang hman a um nawn lo.

Dungtluntu Peter in Pathian cathianghlim lo bak thildang zianghman tul nawn lo a si ti in sim fawn.” A sunloih nak le a thatnak cove dingah in ko tu khrih kan theih nak thawng in Pathian tihzahten kan nun thei nak dingah kan tul mi hmuahhmuah cu Pathian cah nak huham in in pek zo” (2 Peter 1:3). Curuangah Pathian tongkam lo bak a dang ziang hman a um lo. Pathian tongkam cu, Mormon cauk thawn siseh, lei lung fim thiam nak le harh dam zir nak thawn siseh, R.C thu zirh nak thawn siseh, san ti luan thawn khal siseh, Believer Bible Commentary thawn khal siseh, rawi ding a si lo ih, a mah ten a famkim cia mi a si. Timote kuat nih nak 3:17 ah “cu ti ih Pathian hna a tuan tu cu mi tlam tling a si ding ih thiltha phunzakip tuah ding ah thuam famkim nei mi a si ding”. Hi tawh ih” thuam famkim” ti mi cafang ih a sullam cu “sam mi nei lo” ti a si ih, Pathian tongkam zir, siar ih ruat rero tu pawl cu “sam mi nei lo” pawl an si.

Cu le Pathian tongkam sual thei dah lo ti khal kan pom a tul a si. Jesuh in Johan 8:31-32 sung ah ka thu, ka tongkam zirh mi nan tlun ah cun keimai dungtlun tu ngai ngai nan si ding “Pathian tongkam cu lei lung tlun fim nak in a sul lam leh tum tu pawl cuziang tik hman ah thu hman an hmu

dah lo ding. Ziangah tile Bible cangan tu cu Pathian a mah a si ruangah a asi. Tusan zirh soal tu pawl in Bible sung ah “thu

sual”tampi a um ti in an sim theu. Veikhat cu U.S ah Seminar zirhtu saya pa in ziang a sim tile “Bible sung ah thu soal, palh mi tam tak kan hmu thei”Ti in thu a sim. Ziang a sim ti le Jesuh in thlaici hmuahhmuah lak ah antam ci hi a fa te bik ti ah a ti, asinan kan theih cio vek in antam mu hi ci mu lak ah a fa te bik a si lo”ti ah a sim. Asinan Jesuh ih zirh duh mi sawn cu “a fa te bik”ti mi si lo in an tam mu ih um dan zia lam sawn a zirh duh mi ti duh mi ti kan thei thei a si. Curuangah Bible, Pathian tongkam hi a dik lo mi a um hrim hrim lo ti kha zum cio uh si.

Veikhat lai ah B.T Carrollih khum mi ka hmu ih, a mah in “ka nau hak lai ih sin Bible sung um ca tlang rem awk lo, el awk nak thawng khat lai ka hmin sin ih, kan nupa hnu ah khal thawng khat lai ka hmu thotho, cu mi zaten sungah paruk, pasarih hrawng cu ka phi suak thei mi a um, asinan tha ten in ka vun ruat sal tik ah a tang mi 944hi Bible sung um thu thawng khat le khat a rem cang leh sawn tin ka hmu suak. Cu le a tang lai mi paruk sawn cu theih thei lo mi a si sawn ih, hmu thiam le thei fiang leh ding tin ka zum”ti ah a sim. A dik rori mi a si, Pathian tong cu mi lai thluak ih theih thei mi a si lo. Curuang ah Pathian tongkam cu a soal dah lo ti cu ka zum a tul mi a si.

Cule Pathian tongkam siar ringring ding zuam cio uh si. Cathianghlim siar cu a thu pi bik mi a si ih a siar le ruat tu pawl par ah Pathian in thlawsuah a pek ringring a si.”Hi ca bu a siar tu le Profet ih phuan mi thu a thei tu, le hi ca bu sung ih a um mi a thlun tu pawl cu mi lung awi an si”. (Thuphuan 1:3). Bible ca thiangtlim hi siar men lawng si lo in zir in ruat ding a si. Ka nau hak, mi no a si lai ah ziangtin a ruat ti le, ziangah Bible siar rero a tul a mah Pathian in a tul tin a hmuh sak si pei maw, a tul le cu Pathian in in hmuh ding ih a zir rero pei, van cung cu ka tlawng a si pei, Pathian cu ka saya, Bible cu ka ca uk, cu le kum khua thuhla a zir lai ding”tin ka ruat. Curuang ah sum pai hawl nak fim thiam nak kha ka zir rero ih sum pai hawl in ka can ka liam. Ka kum 30 hrawng tik ah ka thinlung sungih ka ruah mi cu bible hi kumkhua thu hla a si ih ni khat ni ah kan pu pa te Abraham, Isaac le Jacop te thawng hmun khat ah kan um tlang ding ti thu ka fiang sal.”Fiang ten ka lo sim-ni suah nak le ni tlak nak ih sin mi tam pi an ra ding ih van cung ram rawlei nak puai ah Abraham, Isaac, Jacop thawng an to tlang ding”(Matt 8:11). Mac Donald in ziangtin in sim tile “hna tampi ka tuan thei tin ka ruah lai ah, thil fa te te lawng ka tuan thei, bible ca tlang pakhat hnu pakhat a sullam ka let tik ah ni khat ah catlang panga tlun ka let thei lo, Pathian ih sim duh mi ziang a si ti kha a har lawm man, bible thiam pawl ih let cia mi ka zoh tik ah le a tha bik mi ka thei fiang thei lo”tin a sim dah a si. A si rori, bible cu kum khua a hman mi a si ih theih ding a har tuk. kum khua vancungram sungah kan zaten kan nuam aw ding tin na ti thei, asinan mi hrek khat cun mi dang pawl hnak in an lung awi sawn ding. Jesuh khrih hnen ih um mi lung daih nak khal cu kan co cio ding, a sinan mi hrek khat cun an co hleiceding, ziangah tile leilung tlun ih an um lai ah Pathian tong kam sung ih a sim mi te cu an thei fiang ruang ah cuh lung awi nak kha a hlei ce in an tep ding ti nak a si.

Mihrek khat pawl in bible zir le siar ding hnak in baseball leh nak, T.V zantin zoh nak ah thinlung pek sawn an tum. Asi ko taksa mit ih zoh mi pawl hi thinlung a nuam ter thei ve ko, asinan thlarau mit in kan zoh a si le bible sair cu cu mi hnak in a let in mi thin lung a nuam ter sawn, ziangah tile bible sung ih thu pawl cu kumkhaw thu hla a si ih zum nak mitkherh thawng zoh le cem ni nei lo rundam nak thu a si ti kan hmu suak ding a si. ka sim duh mi cu Pathian tong kam thawng naih aw zet ih um ding le, kan nun nak ah cu mi thawng khat cih ding a si. Ni khat ah catlang mal te na siar a si le, zuam vivo aw la na thang so vivo dingih Study guide ca bu te te khal na hmang thei vivo ding

Moody Kohhran ih Erwin Lutzer in ziang tin ca a ngan ti le, ”kan nih cu Laikiin vek ih san thar ti luan sungah kan pil thluh, lei lung ih zawng ah an thleng thluh”ti ah a sim. Mino thang thar pawl in homosexual ti mi (mi pa le pa, nu nau le nu nau) pawl awk nak an tuah tik ah evangelical ca ngan tu pawl in an lung a kim pi ih bible in hi mi thu hi a kaan kuat lo ti ah an sim. Nu nau cang vaih nak (Feminist) pawl in mipa, nu nau thlei dan um lo tin an au tik ah evangelical saya thu sim tu pawl in NT thu kham thar sung ih ngan mi kha an lak sal ih nu nau thu thawng pah par in paul in a porh a si an ti. Cutik ah Pathian

tongkam a tlundah lo tu pawl cun tha zaang an ngah ciamco ih thu tak Pathian tong kam pawl a hlo thluh.

Newark, New Jersey ih um Bishop John Spong ih a cangan mi sungah, "Jesuh thawh sal nak, vancung a kai nak thu te le thu kam hlun OT sung um bible catlang pawl hi an maih san le an mai hmuh dan in an ngan ruang ah, hi mi homosexual (pa le pa, nu nau le nu nau) pawl awk nak thu ah hin an mah san lai vek in let le phuan ding a si lo, cu ruang ah kha mi kha sual ah a si thei lo" ti ah in sim. Bible sung um ca tlang le zirh nak pawl cu san khat hnu san khat a thleng aw ding mi a si lo." Maw Bawipa, na thu cu kumkhua in a hmun ding; vancung ih a hnget zo mi thu a si" (Saam 119:89).

Pathian tongkam hi kan mai thu ten tan ding a si lo. Kan mah ih pu pa ro ruang ih khal palh ding a si lo. Jesuh lei tlun a len lai ah hitivek thu pawl khal a sim ve a si. Vei khat lai ah Judah putar pa, rawl ei ding khal nei lofarah zet in a fapa, mi lian zet pa hna tuan tum zet nei tu pa hnen ah a feh ih, ziangtin a sim tile "ka fapa, kei hi ka tar tuk thlang, zianghman ka nei lo ruang ah ka lo ben a si" ti ah a ti. Nu le pa zoh ding le cawm ding cu Judah dan a si. Cule a fa pa in tuan vo lak ding kha eel ta hrat in a pa cu a daw suak ih cu le ziangtin a sim tile "kei cu nangmah in Pathian hnatan ding ih ap cia mi ka si ruangah ka neih mi thil le sum le saw hmuahhmuah cu Pathian ka pek zo" ti ah a ti. Afapa in a neih mi sum le pai zaten biakinn ah a pek theh zo ti nak a si lo, hi mi hi mi nung lam ih hmuh dan le thu um dan a si. Cu le Jesuh in "nan neih mi hmuahhmuah nan tan ta lo ah cun ka dung thlun tu na si thei lo ding" Lk 14: 33 ti ah a ti. Voikhat ah Spurgeon hnen ah mino pakhat in Jesuh Khrih ka co titu pa a ra ih "Saya pa kei hi lei lungtlun ah ka nun a tul a si lo maw?" tiah a sut. Cule Spurgeon in "si e, Pathian thu kan thlun a tul a si lo maw? Minung kan thu um dan thawn a kaih aw lo hman ah Pathian thu kan thlun a tul a si" tiah a sawn. Cuvek in, "Baibal ih sin kan thei, asianan keimah lam ih thu le dan thawn a kaih lemlo' ti vek na thei dah maw? Cu tik ah Pathian thusim mi kha kan siat ter theu. Pathian in a mai tongkam tlun ah lungput tumzet a nei tu pawl a hawl hai, a tongkam parah ruah nak kau a nei tu cu a duh tuk." Pathian in a fial, I sawm a si ka thlun ding" ti ih lungput le a tongkam a duhdawt tu pawl a hawl ringring a si.

Viokhat lai ih Emmaus tlangval pai thu sim ka duh sal. Cu pa cun a mah le mah Emmaus ih mi thiam zet tiah a ko aw theu. Rundamnak a co hlan ah cun a mah le mah hi a ning zak aw tuk mi pa, mi hmai ah khal tongngam dah lo tu pa asinan Fayetteville, NC ah rundamnak a co hnu ah Pathian huham a co tu pa a si. Ziangtin a sim ti le, "Pathian ih fial mi, a tongkam ih duh sak mi a si le zo hman ka tih nawn lo ding" tiah a sim. Cumi pa thawn cun France ramah inn khathnu innkhat Pathian thuthangtha sim in, an mai tong in ral tha zet in a tuan. Tuah cun Germany ram ah thu thangtha tlang au in a um re ro. Cu le India tong khal a zir ih, Poland le Russia tong khal tawk fang lai a tong thei. Ziang ah so cu tluk lawmlam in thil a ti thei?, a mah IQ a sang ruang ah khal a si lo, a hram pi bik cu "Pathian ih I fial mi vek in ka tuah ding" ti mi zum fiang nak a neih ruangah a si. Jesuh in "a tlaap le nget ih siat suah thei nak le ruk ru pawl in an bawh ih an ruk thei nak hi lei tlun ah hin nan sum saw khawl hlah uh. A tlaap le ruk ru pawl ih ruk thei lo nak vancung ah nan sum saw cu khawl sawn uh" (Matt 6:19-20). A si ruah pi sur lai ah ti dai don a tul. Cu le kan mah ih theih thei nak sung in khal Pathian zangfah nak khal kan hmu thei, cu mi theih thei nak ih sin Pathian thu tak khal in hmuh fawn. Jesuh in hi lei tlun ah nan hlawn thil khawl hlah uh in tih san nak cu ziang a cang ding ti a thei fiang ruang ah asi. George Verwer le a rual pa Dale Rhoton te panih thu kan zoh hnuk pei. Dale in George hnen ah a theih fiang lo mi bibal catlang hi, "ziang sullam a si pei George?" tin a sut. Cule George in, bible in tuah uh in ti a si le tuah mai ding ti ah a sawn. Pathian in hi ti vek thinlung put nei tu pawl a khai sanga si. Belgium ram ah Ray Lentzsch thawn thla kan cam lai ka mang sal, cu pa in "Bawi pa mi nung ruah nak hi zianghman lo thihi vek a si" tin a ti dah. Pathian tongkam hi a mai phuan mi a si ruangah leitlun duh nak men in let ding a si lo.

Veikhat Chicago ah mi thi phum dingah in rak ko ih, a U nu in ziang a sim ti le, "tu ah ka nau nu pakhat in Judah pa a thit ih a nau pa in R.C nu a thit, cu le kan inn sungsang cu Lutherans kansi, curuangah ziang ti in thu nan sim ding ti ka thei thiam lo" tiah a ti dah. Asi ah cun" mi dang ka ko, pei maw "ti ah a sut ih," si lo ee nang in thu sim ding ti ka ring ko "in ti. Cu tik ah "a tha, na Unau dang pawl ih pom zawng mi do dal ding na tih a si le mi dang ko a tha sawn pei cu" ti ah a sim. Cu tin thuthangtha cu ka sim ih tan mi le do mi ka nei lo. Cu tawkah "canthen dan (Dispensation)" thu el awk

nak khal a um. Kei cu “ Canthen dan”pom tu ka si ti ka sim ta hrih pei. Kei cu “can then dan”thu thei lo cun bible thu thei ding a har zet. Mi tam pi khal in can then dan thu ruangah an do awk theu. Can then dan hi phun hnihin OT can le NT can tin kan hmu thei. Asinan mi hrek khat in can then dan hi a luar deuh ih pom tu tla an um, cu ti vek in pom dan luar tuk mi na si tla le bible sung ih Pathian thu tak pawl a luah thluh ding. Cutin si ding in ka loduh sak hrim hrim lo asi . baibal sung ih a thlum mi khuaiti zu pa thian tongkam cu ka lo dir sak pei , can then dan cu rak pom ringring aw , asinan a luar tuk mi va si panglah.” Cu le” friendship” ti mi “pawl awk dan” thu el nak khal a um . E .J. Carnell in a ca uk pakhat sungah cangan mi ka siar ngah . Cu mi cu fundamental Christian pawl do dal nak hmaisai lam asi . A cauk “ The case for Orthodoxy “ sungah, Adam cu a mai pum sa zawng tumpi tak sa vek in a ngah mi a si ruangah Genesis sung um thu pawl cu thu ngai ngai le fim thiam nak (Scientific) thawn a kaih aw lo a si a ti . A sungih um thu pawl hi cu a dik, thutak cathianghlim a si ruang ah a sual thei lo ti mi kha an do na sa a si. Hi thu thawn pehparaw in John Whitcomb, India ih Grace baible tlawng sayakyi in George Elden Ladd hnen ah tha pek phah in thu a sim. cule Ladd in ziang tin a sawn ti le ,”a si kei mah vek in a mah thu cu na thei ding ka lo zum lo, a mah (Carnell) cu rin um zet mi pa le, Pathian mi a si” a ti men. Kei mah le kei mah ka ruat ih “ziang tin so hi tin a sim thei” ka ti tik ah a mah Carnell cu cathianghlim hi Pathian thaw khum mi a si ti mi a el tum rero tu pa a si ti ka thei. Liberal le san thar pom dan (modernists) pawl hi mi thupi zet zet an si vek in hminthan ding anduh zet. Asinan thil hmuahhmuah an hawl thluh thei cuang lo. Ziang ka ruat mi a um sal tile veikhat ah “thil tuah nak dawr “ah cangan mi ka hmuh mi cu “thil har sa zet mi le thleng ding hmuahhmuah a ngah” ti mi ca ka hmu. Kan inn sung sang le kohhran sung um mi pawl thu hman lo le lam peng ah kan um zo tiah cathianghlim kha kan ngaih ven deuh pei. Kan mai inn sung sang in Pathian duh lo zawng in kan nung tik ah a poi lo, baible sungah hi tin a um tiah kan duh zawng in kan merh theu. Cu le bet hrih sehla Science le baible thu ruat dan, thu el awk nak khal a um. Vei khat ah mino te pakhat ka hnen ah thu I sut mi cu “Science ti mi fim nak le baible an el aw dah lo, an kaih aw ti ah ka thei, asinan a kaih aw thei lo mi, thil pakhat ka tong ih ka thei fiang thei lo” ti ah a ti.

Cule, a si ngaingai ,”Pathian cu a tha tuk” ti mi el awk nak tla a um vivo. Evangelical zirh tu pawl in ziang tin anti tile, “ Pathian that nak ruangah hell ram ah in tlak lo ding ti in an phuang. Bibal zirh dan an el, bible ah, “ an mah hrem nak meisa khu cu cat lo tlun ah a kai ringring” (Rev 14:11) cule, “ anmah ei tu ding tholung cu an thi dah lo ih anmah a kaang tu meisa khal a hmit dah lo” (Mk 9:44). “ Pathian in milai hrangah hell a tuah lo, fapa cu, hell ihsin misual pawl run ding ah a tum” tiin anti.. Pathian cu misual pawl run dingah a ra ih van runinn nuam ah in hruai ding mi fapa zum tu cu hell ah an feh lo ding ti mi khal an palh theu. Pathian tongkam cu zir ding men a si lo, theih men ding si lo in nun ih neih ding a si.

Ziangtin so minohi, ziazathiang a neih thei ding? Ka thinlung sungah na daan cu ka ret zo, Na parih kasual lonak dingah (Saam 119:9,9,11). Kan thinlung sungah Pathian Tongkam a cam tik lawng ah ka nunnak ih a tul bang in in lamin hmuh. Kan thinlung sungah Pathian thu a um lo ah cun Thlaran thianghlim hna a tuanthei lo. Curuangah Pathian tongkam cu zohlo in hman ngah dingah ka duh sak, asinan minung in, hnatuan ka tam tuk tiah kan ti theu, Pathian duh mi tuah nak ih thupi deuh hna tuan a um lo.

Pathian tongkam cu cawvek in rawl vek ih kan dolh ding ih a tul tik ah an ei kir sal ding a si. Kei cun ka it nak hmaiah hitin ca ka tar” thatnak a tuah tu tuu fano cu huham, lennak, fimnak, cahnak le sunlawi nak le thangthat nak ngah tlak a si” Rev 5:12 ti in ka ngan. Hi mi catlang hi ka ruah theutik ah ka ngaih a har. Jesuh in huham cahnak hmuah hmuah a ngah, lennak a ti bet lai. Hi mi catlang in ka thinlung in sun. Ka ziang tinkim hi a keetang ah a um a si. Himi thuhla hi ziangtin so ka thei thei ding tile, baible thaten kan hrih thei ruangah sisawn lo in Pathian ih tongkam cu a ei in ka ei ruangah a si sawn. Curuangah bible thei tu lawng si lo in nun nak ih nun pi tu si hram u si.

Pathian thu cu thlun uhsi. Pathian thu a duh ih a thluntu ka rual, Germany ram ih um Larry Smith ih thu khal ka sim zo. Thinlung tangdor ih Pathian thu thlun cu thlarau fim nak a si ti mi kha vunruat tlang uh si. Bible na thei duh deuhdeuh maw? Na theih mi kha thlun tum awla Pathian in a thuthup a lo sim vivo ding. A san nak ah na kai a si le harsat nak na hmu deuhdeuh ding ih veikhatkhat ah a tang ah na tum duh thei men. asinan Pathian thu cu tento in thlun uh si. a nei tu cu pekbet a si dingih a nei lo tucu a neihsun kha laksak a si ding” Mk 4:25.

Thinlung a nem ih sirawk nak thinlung a nei mi le ka thu a thlun ih I tihzah tu pawl hnen ah cun ka lung a awi a si” Isa 66:2.Cule Jesuh in, “ ka thuzirh mi nan thlun ahcun keimai dung thlun tu ngaignai nan si ding, thutak cu nan thei ding ih cuih thutak cun a lo luat ter ding” Jn 8: 31-32 tiah a ti. Pathian thu cu au in phuang cio uh si.” Curuangah thuthangtha phuang aw, tikcu a rem khal ah siseh, rem lo khalah siseh phuang tengteng aw; an lungfiang ding in sim awla kawka a tul ah cun kawka awla forh a tul ah cun forh aw; cule thinsau in zirh aw” II Tim 4:2.Paul in” harhdam nak le len nak le fim thiam nak thu pawl kha phuang aw a ti lo.”Pathian thuthangtha cu phuang aw tiah a ti sawn” Cumi cu huham cah nak a si.Kan thinlung sungih a um mi thuthangtha kha sim cio uh si.

Thu um mi zaten Pathian tongkam thawn kan teh a tul.Mino pa te ih cakuat mi ka ngah, cu mi cu thusuh nak a si.A mah cu Berean mi a si ih,” nang, hi ti ih na tlawng thei mi cu ziang mi bible catlang thu neih nak a si” tiah in sut.Ka lungawi tuk, Pathian ka thangthat, a nih in bible thuneih nak a nei duh a si ti kha ka fiang. A mah vek ka si a tul lo maw.Cule ka let sal, “ bible in ziang tin a sim? Ti mi cu run zoh sinsin aw” ka rak ti.Bawipai zirh mi cu ngaisawn uh. Pol thu cu ngai hlah uh.An lo sim mi khan nan hrangah thathnem nak zianghman a nei lo ding” Isa 8:20. Minung tampi cu ci ti vek thusuh nak kan nei deuh ding.Bible in ziang tin in sim? Ti ih thu um mi zaten Pathian tongkam thawn khaikhin awk a tul.Bible cu Pathian tongkam a si lo tibang sehla dung ah kankir khal a tul men ding.Asinan bible cu Pathian duh nak ih kan nun thei nak dingah siseh, kan nunnak hrangah siseh a tul mi pohpoh in sim tu Pathian tongkam dik a si.Bible hi Pathian toangkam lo sisehla Khrih cu a tho ngaingai lo dingih thuthangtha khal a dik lo ding nan bible cu Pathian tongkam dik a si.

Britist Monareh cauk sungah, “ bible cu mi hnen ah kan pe; hi mi cauk ka lo pek mi cu leilung tlun ih mantha bik a siih a sungah fimthiam nak, thu neih nak a um ih, a nungmi Pahtian ih thusuak a si” tiah a ngan.

Kulhuansarih nak

27. Sunpi dingin ziraw

Zumtu kan zaten bible zir tu kan si a tul.Khristian tampi in bible zir hi Pastor le Pathian hnatuan tu hrangah ti in an ruat theu.Hi mi hi ruahnak soal tumpi a rak si.Pathian tongkam cu afa le hmuahhmuah hrang asi.A pahnih nak an soal nak cu bible zirding cun bible tlawng feh a tul ti ih ruah soal nak kha a si.Charles Haddan Spurgeon, G. Campbell Morgan le Hanrry Ironside te pawl khal bible tlawng an kai dah lo. An nih cun Pathian thu ruat in siar in, thlcam in caan tampi an hmang.thlarau lam pitling si nak ding ih hmainsa bik keekar cu Pathian tongkam thei ih a duhnak fiang in thangso ding a si.Thinlung phur tak ih hman theinak can le hmun hril thiam hi a tha bik.Christian tampi cun zingpit hi can tha bik tiah an hmang theu.Cuti ih na hril mi ruangah na dan ah a cang dingih harsa na ti nawnlo ding. Na hngilh can ah na dan in a lo tur dingih na peh vivo thei ding a si.Thinlung phur nak khal hi a thupi nasa ih bible sung ih Pathian thutak hmuh thei nak khal a si.Cuticun Pathian ih a lo biak nak kha na thei dingih bible zoh le siar cu phur rit ah na ti nawnlo dingih lungawi nak ah a cang ding..

Bible thu phuan le midang hnen ih zirh hi thlasuah a si ih bible ca siar ding zoh ding ih in forhfial tu khal a si.Pathian thu in theih ter tu a dang khal cu zumlo tu hnen ih thuthangtha sim hi a si.Thusuh nak harsa zet ka tonmi hin bible cazoh duh nak in pek.Veikhathnih cu khristian zumnak lam khal ah in thangso ter theu.Bible ca zir ti hi thil olte a si lemlo, thuthuk, thuthup, thutha, thei ding hi a har na sa.

Thlcam nak thawn thok awla, thlarau thianghlim cun na siar mi vek ih a lo biak dingah dil aw.Pathian tongkam sungih sin mangbangza thil hmu thei dingin dil aw Saam 119:18.Thu a zir mi vek in rak ap aw.Cuhnuaah ziang mi bible so ka zoh ding ti mi khava hril aw la lam a lo hmuh dingih Khristian nundan thawn pehpar aw in khuitawka ah na dinhmun ti mi kha a lo simfiang ding.

Caankhat, hmakhat te ah catlang tampi zoh le siar ding va tum hlah aw.Catlang tampi siar ciamco ih thinlung sungah cam lohnak in mal te siar ih cin ringring kha atha sawn.Bible catlang kha a fiang hlanlo rak siar kir rero aw.Cule a sung ih thu um mi cawang te kha na fiang hlan lo rak siar aw, na theihthei lo mi tongkam kha rak hmainsin aw midang in “ziangtinso bible ka zoh ding” ti in in sut tikah thusuh nak ? thawn “ rakzoh aw tiah ka sawn theu.

Cuvek in keikhal bible study ka tuahtikah keimah ten ka suh awk theu mi cu “ hi mi hi ziang ti can a si pei? Ti hi a si theu. Walter A. Herichsen in a cauk Disciple are make- Not born sungah Ka theih lo mi thu a um a si le ziang sullam a si pei? Ti mi kha a zaten ngan in hmnsin thluh aw. Keikhal hmaisai bik bible ka zingzawi tikah ka thei zo ti mi catlang sungah hman ngaingai ka thei lo tam pi a um. bible tamdeuh ka zoh tik ah ka theih lo mi a tam deuhdeuh, thuthuk ka ruat deuhdeuh ih thufiang lo ka tong sinsin ti kha ka thei fiang aw deuhdeuh” tiah a sim. Cuvek in na thei mi pawl a um a si le rak hmnsin in rak ngan aw. Fiangten na thei ih na sim thiam hlan lo siar aw la na tumtah mi naban hlanlo rak siar hrih aw. Russell L. Ackoff ti mi sazapa ih ngan mi cu “ miphun dang zet mi tlawngta pakhat ka neidah, tuah cun hminthangzet zirh tu saza ah a cang zo, cupa in a sang zet mi cet thuhla ca a ngan. A ngan mi thu cu in simfiang aw tiah ka fial. A catlang tuah mi cu fiangfai ten insim fel dingah na zum maw? A nih in calung pi um nak ah a feh ih cuih parah cun tinchia (Kaanan) cafang thawn a ngan ih in sim, cutik ah tinchia saza ka si lo ,insim fiang hlah aw a ti tik ah a nih cun kaanan cafang thawn lo cun ka sim thiam lo a si tiah a sim dah.

Cu ti vek na siar mi le na zoh mi kha a theihfiang lo mi a um ding ruangah bible dictionary, word study cauk le a dangdang bible hrilhfiah nak cabu sungah na theihfiang lo mi thu pawl kha zoh aw. Cuti ih na tuah nak par ah na theihthei lo mi pawl kha na theifiang ding. Kan theihhngilh mi pawl khal fiang a theih ih cutin na theihfiang mi kha mi hnen ah simsawng dingah tumtah aw la. Thlarau thlasuah na co ding.

Kul hluarriat nak

28. Thlacam ringring aw

Milai in thlacam dinglo bak tih thei mi kan nei lo. A ngaingai in milai cu ziangtik hman ah tih thei nak kan nei lo. Asinan Khrih hmin in thla kan cam tik ah thil tih thei nak kan nei, Jesuh khal in a hmin in Pai hnen ah dil ding in fial. Mi pakhat ih thlacam nak cu huham cahnak a nei. Mirang siangbawipa in “ thla ka cam le thil tam pi a cang, thla ka cam lo a si le ziang hman a cangdah lo tiah a sim dah. Thlacam nak thawn cun ziangkim a cang thei.

Khristian pawl in hi mi hi thei thei sehla leilung tlun ih thil tih theinak cu an nei dingih mi phunzakip in ton ding mi hmuahhmuah tlun ah thu an nei thei ding a si. A tanglam ih thu kha vun ruat hnik aw.

Thlacam nak in tipi thuanthum a then thei, a luang mi tidai khal a tawm thei, a khoh zet mi lungpi hman a kuai thei, meisa kaang mi khal a hmit ter thei, kiosa kaa a hup thei ih rulsia le thih si khal a neh thei, a hlo mi thlarau pawl khal kumkhua nunnak sungah a hruai thei, khuavang ih thacah nak khal a neh thei, vancungmi pawl hman thu a pe thei a si. Cule thlacam nak in minung ih thinhen nak le ralkap pawl ih thazang pawl khal a neh thei a si. Thlacam nak in tipi lai ih a pil tu khal a run suak thei ih vancung raangleng par ah a toh thei. Thlacam nak in tihthei lo mi ziang mi a um?”

A thabik mi thlacam nak cu sunglam in sopar tak le thinlung tak ih a suak mi kha a si. Kan nunnak ah thiltha kan ton lai ah thlacam a tul lemlo ah kan ruat theu nan harsat nak kan tong ih tuahding kan theilo can ah cun vancung sangkaa hnin in Pahtian tohkham par tiang a hnin ter thei tucu thlacam nak si. Asinan thinlung tel lo ih thlacam nak cu luu a nei lo mi thal, haa a nei lo naam, thla a nei lo mi vate vek a si ih a sun thei lo, a pem theilo, a zaam thei lo pawl thawn an bangaw ih vancung saangka a hnin theilo. Thomas Brooks in “ ka thlacam mi hi ziang tluk in a tam, a sau, a mawi, a tha, a thlum tuk mi a si khal le Pathian ih in theih pi lo mi thlacam nak hnak in thinlung tak in santlai lo te ih kan cam mi hi a tha sawn a si tiah a sim.

Bishop Hall in “ thutak in vun ruat ve aw pathian ah thlacam nak tel lo inveikhat hnih hman hna tuan dah lo tiah a ti. Cule Spurgeon khal in thlacam nak cun Pathian lainat nak ih lam hruai tu a si “ tiah a sim. A cangeia mi thuhla kan zohsal a si le leilung tlun ah Pathian lainat nak kan hmuh theinak cu a mithiang pawl ih mihrang thasuah in thlacam nak ruangah a siti cu kan hmu ding. Thlacam nak cu Pathian thlasuah hmuhnak ding lamzin a si.

R.A. Matthew in a tetti kha mi ca sungah Pathian in a mi pawl ih thlacam naktlun lawng ah cangvai ding in a tumtah ih thlacam nak tel lo in hna a tuan dah lo. Thlacam nak lawng in a tumtah nak pawl a famkim thei a si. Pathian in a milai pawl ih duh nak tel lo le a mi pawl ih dil nak tel lo in

leilung par ah zianghman hna a tuan dah lo. Khatlam ah Pathian in vancung ih na duh nak a kim bang in lei khal ah kim veseh ti ih a duh nak ahawl tu hnen ah cun a thuduh mi cu a kim ter hai a si.

Dr. Moberly khal in minung ih thlacam nak hngak in Pathian in hna tuan ding ah a tum tiah a ti. Thildang tel thlacam nak lawng in Pathian ih hnaturan nak cu kan hmu thei. James cakuat sungah, Na duhmi thil pawl cu Pathian hnen ah nan dil lo ruangah nan ngah lo 4:2. Miding thlacam nak cu hmual a nei a si 5:16 tiah fiang ten kan hmu thei. Hi mi catlang ih kan hmuh vek in Pathian in kan dil mi le kan thlacam nak par ah hna a tuan ringring a si ti kan theithei. Pathian ih fimnak, duhdawt nak le thiltih thei nak kan nei a si ah cun kan dil mi hmuahhmuah cu in ngai sak theu a si. Veikhatkhat ah kan dil mi in cosan sak vek inveikhat hnih cu Bawipa in “rak hngak hrih aw” ti khal in ti theu ih, Vikhathnih ah cun “ a thalo , na hrangah a si lo” ti vek in khal in sawn theu a si. A sitak,” a net nak ah ziang a cang ding ti a thei thluh tu in kan hrang a har sa ding mi, a thahnem lo ding mi thil pawl a thleng ding mi cu a duh lo a si.

Mi pakhat in “ rundam mi duhdawt nak cu ziang vek a si? An hrangah thla kan cam ih rundam nak an ngah cuang lo” tiah a ruat thei. Ka zum mi cu rundamnak a ngah tu hnen ah rundamnak cahnah te si maw, kaa in a sim ah si maw, radio le TV sung ih an phuan mi thuthangtha si maw, Pathian in an ruah nak thinlung sungah si maw, pakhatkhat in Pathian in thu a sim theu. Asinan Pathian in cu pawl ih duhna el in hna a tuan dah lo, Jesuh Khrih pom ding a duh lo tu an thinlung thu el in Pathian in hna a tuan dah lo, vancungram luh ding aduh lo mi hnen ah anaa in a fial theu lo a si ti kan zum. Veikhatkhat ah cuvek in Pathian in kan dil mi vek in hna a tuan ko.

R.A. Matthew ih ca a ngan mi ka lak ta ding; “ Thlacam nak hi Pathian ih hnaturan nak hrekhat a si. Leitlun ih thlarau thulam cangvaih nak dawn kham thluh ti cu a si lo. Asinan thlacam nak cu thlarau hnaturan hrekhat ih tuan nak le huham a si. Thlarau thu thawn pehper in misson thuanthu le kohhran thuanthu pawl khal cu thlacam nun pek ih a cang mi lawnglawng an si. An hnaturan a lang mi cu,” An neih mi ziangzat a si ti si lo in ziang tluk in thla an cam” ti hi a si.

Thuthangtha simcan, bible zirh can, biakkhawm can, tarlang nak nei, mi thar pawl letkhan, le a hlan ih hna tuan dan, can le thil kaihawk dan zirhawk pawl hi an ngaingai ko nan Pathian hnen ih sin thathnem nak kan hmuh thei nak cu thlacam nak lawng hi a si.

Thlacam nak hi phurrit si lo in lungawinak thawn kan nun a tul. Paul in, “ nanza te hrang thla ka cam tin ten lungawi nak thawn thla ka cam” Phi 1:4 ah a sim “ Cam lo a theih lo” ti vek in lungput thawn thlacam khal a si cuang lo. Donald English in; “ Thlacam nak cabu thawn cun ziang tluk si an danglam dan; thlacam hi tuanvo vek, sikan vek, a dan vek ih tuah mi vek thawn cun a sullam ngaingai cu a dang aw tuk tiah a sim. Paul in “ in ngaithiam uh law, can reipi thla ka cam a si tiah a ti. Lungawi sopar te ih reipi thlacam hi a soal maw? Ka theih mi cu mi hrekhat thlacam can hi tikcu tek an nei ih dan vek in an cam ih sikan vek in an tuah theu, thlarau thupek vek ih sopar ten thla vun cam ding cu khuan ka pe thei lo maw? Thlacam nak in mi pakhat parah ruahnak sau le kau khal a pe thei.

“Jacob in vancung ih kai lawn a hmu bang in thlacam meiro thim a thawn ter thei tu Vancung ih thluahsuah hmuifu lak nak ding mi Zumnak le duhdawtnak thawn dil aw. Christian, kan ralthuam a vang then nak. Kan dodal mi, ral thawngza a dawu suak thei thlacam nak. Cule, santhlailo bik Christian pa ih khuk a bil cun.

Satan a hmuh ih, a tih a khur. (Wm. Cowper) Mi pakhat in a sim mi cu, “Ka hna tuan thei mi hmuahhmuah a tha suak nak cu ziangtin ka siar tile, mi paziat hrang thla ka cam thei, cule, mi pa ziat in kei mai hrang ah thlaancam ti in ka tah theu asi ati. Efisa 2:18, ah “Kan thlacam mi cu Fapa thawng in Pai hnenah a thleng” tiah ati. Thuphuan 8:1-7 kan zoh asi le, “Pathian minung pawlih thlacamnak thawn pek cih dingah le bawi tohkham hmai ih a ding mi sui biaktheng parih pe dingah cuih van-cung mi hnenah cun rimhmuhi tampi an pek. --- rim hmuhi urhnak meikhu cu Pathian minung pawlih thlacam nak thawn an kaitlang.” Pathian hmai ah kan thla cam mi cu a thiang lo mi hmuah thianghlim ter ih a famkim asi ti kan thei.

Thlacam nak cu tuan nak hnak in a thupi sawn. Pathian in tuanvo tuan suak nak in hi thlacam nak hi a thupi sawn in a ret. Mipa khat in, “Vancung mo puai cu nu pi dil puai asi, hna tuan “saal” hrang puai asi lo” tiah ca a ngan. Asunlawi bik mi kan thlacam nak in Pathian kan sunloih terasi. Voi khat kutdawh dil pa in Alexander the Great hnen ah thil a dil mi cu “a mah hrang ah lo ram, a fanu

hrang ah mopuai hrang ih thil ri le, a fapa hrangah phursang kai, theinak ding bom nak pathum leh nasahak ih tap in a dil tika, Alexander in a dil mi aw cu ka ning lawm lam ra pek men uh tiah akvttang pawl cu a fial. Cu vek in kan ni khal thil tha le thil tum bilk mi kandil a tul.”“Nang cu Siangpahrang pai hnen ah afeh lai, Zangfah dil nak tum pi tawn, voitam tuk dil na tul lo ding, Ziang ah tilen, a mai Duh dawt nak le a cah nak cu a tum. Ruang ah.” (John Newton). Voi khat khat ah kan thlacam mi cu a fek lo khal asithe; “Khrih leitung a len lai ah nang khal na tel ve siseh la, A mah na tong ih a zangfah nak cu na hmu, Na hrang ah ziang so na dil pei? Nang cu mitcaw mi, Khua hmu lo ti bang seh la, Nauhak ruah vek in na dil mi cu, “Zumfek te in ka lo dil, nitin lam in hruai tu pekaw ding ah hngawng hri a nei mi Ui co te cu ipek aw Cu vek in, zumfel naknei lo kan thlacam Kan ning zah nak thawn kan phuan Kan dil mi cu hngawng te thawn ui co te ve Kan mit in on ter hram aw. (M. Calley)” Vancurg ram kan thlentik ah cun a sunlawi deuh mi thla cam kan duh sin sin ding.

Kul hluankua nak

29. Jesuh Thawn Nitin Hahman Ding Mi Paan.

“Quite time”(QT) ti in khal an thei tam mi caan hi a sullam cu, zumtu in Bawipa thawn thlacam nak le Baibal siar nak thawn pawlkawm aw mi ni tin in kan neih ding mi caan tawi te hi a si.. Pathian in rual tha bia aw bang in le kan tul mi vek in a Tongkam in in cawm theu a si. Hi mi caan cu zingpit te, ni khat sung ih a dai bik le a sung lawi bik mi, Bawipai hrang ah pek ding mi caan te cu asi. A sinan, thu poi caan kan neih ruang ah tuah lo ih um men ding asi loThu poi mawh a um ruang ah tuah nawn lo ding ti mi dawnkham nak a um lo. “Kha mi can lo cun a dang can cu a tha lo ti mi a um cuang lo. A mai rem can bik mi can kha a mah hrangah a tha bik. A sinan, A tanglam ih hmu mi cu a thathnem pi ding.”

Kan tuah kel mi dan ah a cang ding hi a tha bik, kha mi na tuah kel mi can te kha na dan ah a cang ding ih, a caan le hmunkiahmi kha a hrangah a tha bik. Kha mi caan te cun zianghman ruat lo tein thlung faite in a kha sung rak lut aw la, cahnah te le bawl pen te thawn Baibal siarding va tum aw. Thlacam nak thawn na thawk ding ih, a thuthangtha in Pathian in a lo biak ding ah dil aw, a sung ih thu a lo sim mi pawl, a lo rem suah mi pawl, lam a lo hruai mi pawl” kha hmin sin aw. Baibal catlang khankhat maw kha hnih maw ti in rak tek aw. Baibal khankhat zate hma khat ten siar hnak in, cangfate pa nga hrawng siar hnuah “ziangso ka nun nak ah thu in sim mi a um tin ruat aw kha mi hnuah siar bet kha a tha sawn. Zumtu tampi in Baibal siar tikah catlang tam pi in an siar nan ziang hman thei lo in an tan men an tam. Catlang paih khat hrawng na siar hnuah a tang lam thu sut nak vek in nang mah ten thu sut aw aw.”

- Hi mi catlang sungah Jesuh Khrih thu a tel maw?
- Ka thlun ding mi thu pek mi a um maw?
- Ka soal nak thawn pehpar in phuan mi a um maw?
- Ka hrang ah Pathian thu khaam (promise) a um maw?
- Hi catlang sung ah ka thei fiang lo mi thu a um maw ? Cule ziang tin so kei mai hrang ah a phi ka tuah?
- Pathian sunlawih ding le thangthat ding ah ziang tin so ka tuah ding mi a um maw?
- Thlacam nak in ka hmang ding mi teh a tel maw?
- Baihat in thlung sungah hmnsin ding a um maw?
- Lungawi thu sim thei nak ah ka tharau hrang hmuifu teh a um maw?

Baibal catlang ih a ti duh mi hmuah kha na note book te sung ah ngan aw la, tha ten na ruat hnu ah a dang Baibal ca hrih fiah nak cabu kha zoh hrih hla aw, ziang ah tile pathian ih a lo biak duh mi thawn lam a peng thei asi.

Quiet time (QT) lak ding dan lamzin dangdang khal a um. Cu mi lak ih sin, “Daily Light on the Daily Path.” Ti mi cauk kha hman a tha. Cumi cauk ngan tu Bagste family in hi tin a sim, “hi ka suah mi cabu hi kumkhat sung zing ah catlang pawl hrih mi asi ih calu a thupit mi le thutlang pi pawl thawn pek cia asi. Cu le Pathian tongkam sung in Christian nitin kan tul bik mi hmuah hmuah kha tha

zang lak nak ding ah a hril ih hril in ngan mi asi. Christian thawng tam pi hrang ah bangrep mi catlang asi nan mah le tul mi vek thinhnem nak le bawm nak kan ngah cioding a si. ” Tiah a sim.

A dang a tha bik cauk cu CH. Spurgeon ih ngan mi, “Morning and Evening Reading” hi asi. Baibal catlang tin ih a pek mi thu hrilh cu duh nung a um ih a thupi zet. Kan theih dah kel lo mi thuthuk khal in phuann sak. A dang ca uk tete Baibal siar dan calenders tete khal tampi a um. Kha mi pawl khal zumtu thar hrangah mi a bom thei ih zumtu fel cia pawl hrang khal ah a tha tho tho. Kum khat sung baibal siar dan thu te pawl in sim.

Na Quite time a net hlan ah thlacam ding hngilh hlah aw. Bawipai hnenah lungawi thu, sim awla na thlun thei nak ding thazang va dil aw. Cule mi dang hnen ah simsal ding zuam aw. Cu ti cun na thin lung sung ah a cam ding ih midang hrang Khal ah thluasuah na si ding (Malakhi 3:16). Stephen Olford in a sim micu, “Pathian thawn biak aw nak can hi kan thlarau nun nak hrang ah siseh, kan taksa nun nak than so nak ah le duhdawt nak kan nei thei nak ding ih hram pi asi” tiah ati. Vun ruat ve hnik!

Sawmthum nak

30. Pathian Biaktu (Thanghattu) va si aw

Kannah cu Pathian thangthat ding ih sersiam mi kan si ih leilung tlun ih kan nunnak sankhal asi. Pathian in thutak le thlarau ih a mah upat le a biak tu cu a hawl hai. Tiduh micu dan vek ih, silo le fial ruang ih thangthat, biak ding si sawn lo in thlarau thinlung le Thlarau thianghlim ih hruai nak vek ih biak ding asi. Cule thutak in ati, sullam cu thinlung tak le mai thinlung thu suak te in biak ding asi. Biak nak ti mi cu Pathian hnatuan tu pawl kannun lenglam ih hmuh thei nak thawn Pathian thangthat hi asi ih Pathian asi dan le a tuah mi thawn a tlak asi ti phuan nak asi. Cumi sungah lungawi thusim nak le amah duhdawt nak thu pawl khal a tel cih ih Pathian hnen ah duhdawtnak hla sak cute pawlkhal a tel. A hman mi biaknak ah kanmah lam cu a tel lo ih a mah Pathian duh sak dan lam sawn asi. Baibal sung ah Pathian biak nak hmaisai bik kan hmuh thei mi cu (Seemtirnak 22:5) sung ih Abraham in a fapa Isaak cu Mei-ur thawinak in asi. Baibal thar sungih biakding dan a thupi bik in hmuh mi cu, kan ruang pumpi cu a nung ih apmi raithawinak le thianghlim ih cosang tlak mi a si ding in Bawipai hnen ah pek ding hi asi. Hi tawkah “ruang pumpi” timi hi thlarau, thinlung le taksa can ai ah a ding ih milai kan zate neihmi asi. Thu thangtha sim hi Pathian biak nak asi lo, a ngai tuih thinlung sungah biak nak thu lut mi asi thei ih a thuthangtha a phur tu asi. Cule tettikhan khal hi biaknak asi lo ih in thanger tu asi thei ko. Biaknak timi cu Pathian hnen ah direct ih thu kan sim mi asi. Biaknak cu Baibal sungah PaLe Fapa hnen ah kan pan mi asi nan, tiin hmuh mi a um nan, Thlarau thianghlim hnen ah timi cu a um lo. Baibal ruah ding um mi cu Pathian hi bia le thangthat a duh mi hi mah hrang lawng ruah’ (Selfish) tuk asi thei. Asinan ngaingai cun Pathian a mah hrangah si sawn lo in kanmah thatnak ding sawn asi. Pathian kan biak le thangthat vek in kan tlun ah a cang. (2 Kor. 3:18 “Kannah tla cu kan zaten kan hmai puan ih tuam mi kaan si nawn lo ruangah Bawipai sunlawinak hi thlalang bang in a langter tu kan si. Cui sunlawinak cu Thlarau asi mi Bawipa hnen ih sin a rat ruangah kan run nak hi sunglawi sinsin in le amah bang sin sin in in thleng vivo asi.”

Ziangtin so thinlungtak in kan Biak thei ding?

Saam cangan tuin thangthat biak nak hrangah hi vek in lam in hmuh sak, a ca lu cu Pathian ih dan pawl le Bawipa ih a thu pekmi sungih a kimcia mi fingshawih dan thu asi. Pathian fapa pekmi laksawng ih a tumtah nak, Abraham ih a fapa meieur thawinak in in hmuh sak mi, kan thin lung in thangthat nak in cawisan ding, cu asi. Fapa leilung ah a hrin nak, in Runtu paih a nun nak le a hnatuan nak hmuahhmuah cu a cem thei lo cawisan biak nak asi. A famkim mi a din hmun cu tan in, thisen raithawi nak, a thawhsal nak, vancung ah a kai nak le Pathian vorhlan ah to in a hnatuan nak hmuahhmuah kan saam saya pa le a dangdang Baibal cangan tuih an simduh mi biak nak, thangthat nak thuluu pawl ansi. Annih cun Pathian hnen ah lungput tum pi an nei ih mangbangza Pathian hnatuan cu an mai lungthli tum asi. Pathian ih a that dan zia, a tum dan zia, a duhdawt nak cu an vun ruat tik ah an lungsungah cun a forh tu ha a cang. Amah cu ziangtin kim kai tu le a fingshawih tu tuih an theih mi cu an mangbang ter tu nunnak a nei mi hmuahhmuah in Bawipa hnenah thangthatnak hla

sak uh a ti – Minung zate, a tum fate, a tar a no, Siangpahrang le bawi, asi, Vancungmi zate, le vanih vaa le lei le van lak ih um thil phunkim in thangthat nak hla sak ding a tul. Lu lawng silo a ring thei mi, saki, tawtawrawt le own thei phunkim khal a tel fial hai – A duhsak mi cu van ih ni pi, thla pa le arsi pawl khal cu mi thangthat nak choir sak nak sung ah tel ding a sawm, cun lei le van, thingpi le mual le tlang le tiva hmuahhmuah , meisa, vuur le thli hmuahhmuah, khal a tel fial hai- A duhsak mi cu Pathian Bawipa hi thangthat, upat, sunlawi, khaisan nak hmuahhmuah co tlak hrim hrim asi ti a sim.

A sinan saam canganpawl in Baibal khal Pathian biak nak ah a telh hrih lo. Annih in Pathian Fapa leilung ah tum in caw in ah a suak ding ih mi fim pawl in an Pathian an hmu ding ti khal an thei hrih lo – Cu le lei le van a buah tha sal tu, kumkhua Pathian tongkam a simi Fapa Jesuh te hi nau ta bik ah a cang ding, lei le van pi uk tu cu caw rawl kuang sung ah an thlim ding ti khal an thei hrih lo
10 : 48

Cule saam cangan pawl in lei le van pi buah tu pa cu Nazareth khua ah inn sak tu pa lettama a cang ding ih A kut in lei lung thil mangbang za le thil thar pawl a buah ding khal an thei lo. An ruat mi ah Pathian cu lu ret nak hman nei lo in vei khat hnih ah van arsi tang ah a it that men ding ti hi an mang thei dah lo ding. Pathian cu lei lung ah a ra ding ih mina pawl a dam ter ding, mitcaw pawl khua an hmu ter ding, ke bai pawldam ter ding, khaw vang pawl a dawid ding, a thi pawl thawh sal nak a pek ding maw? Silo le, a zangfah lainat nak parah an nautat ih, zawmtai nak an pek ding hlei ah an dawid bet pei maw? Ziang tin kim thu neitu Pa cu mi nung rori in a zuar ding ih, kaih a tuar ding ih hrem nak phun za a tuar ding. Thu nei tu pawl in a soal nak an hmu lo nan harsat nak tuar ding in Calvary tlang ih thah ding thu pawl kan theih vek in saam cangan tu pawl in an thei ve lo.

Cuti cun thukhamhlun ih Thufim saya pawl khal in lei le van uk tu pa hi milai pian ih a ra ding ih thinglamtah par ah an khai din ih soal hmuahhmuah a phur ding (Hebru 1:1-3) ih ning zah nak phun za kip thawn misenpi ih hmuh thei ding in an that ih thihnak a tuar ding ti pawl khal an ruat ban thei lo. Thei bang seh la cun; Charles Wesley ih phuah mi hla, Mangbangza duhdawt nak ! Ziangtin a cang thei,

O Nangmah, ka Pathian, kei mai hrangah thih nak na tuar, Asilo le , Isaac Watts ih Sakmi: “Keimah le mah ka porh awk lo nak ding ah, aw ka Bawipa,”

Ka Pathian Khrih ih thih nak thawng in i runhram aw” tivek hla rem mawi an sak ding. Asinan, an mah can lai ah cun a mu mal, a thlam le lawng an hmu thei ih Pathian in fiangtein theih thei nak an pek lo. An hmu thei bang hai seh la, Bawipa Pathian hnen ah a nasazet mi thangthat nak, biak nak le lungawinak hla rem mawi pawl cu a tu kan sak mi hnak ih thasawn le mawi sawn in an sak ding lo sawm?

Pathian in kan hrangah in buah sak mi le in rundamnak ding in a buah mi raithawi nak pawl hi kan pom fiang tikah a Mah thangthat kan si thei dingih Bawipa thangthat dingin in dawnkham tu pakhat hman a um thei lo ding. Kan aw neih mi khal hi a mah ih thu ngannak bawlpen vek ah a cang ding ih kan nun nak khal hi a bang thei lo Amah thangthat nak ah a cang ding. Charles Wesley ih a sim bet mi cu, “Kan thinlung pawl cu lungawithu sim nak thawn a kekkuai ding ih, kan mit ah mitthir thawn a khat ding” ati. cuvek in Pathian zaangfah duhdawt nak hi van pom thei fiang asi len mangbang nak, duhdawt nak le thangthat ak thawn kan pil ding asi. Saam cangan tu pawl vek in athim mi sungih sin mangbangza a vang mi sungah in hruai tui ih thangthatnak hla sak dingah nunnak a neimi hmuah hmuah kan ko khawn duh ding asi.

Thumkhat nak

31. Khrih ih Inn sungsang Pu Duhdawt aw

“Kei cu Pathian ih minung pawl lakah mi nautabik hnakin nauta sin ka si. A sinan sim cawk lo tiangin a tum mi krih ih lennak thuthangtha cu Zential mi hnenah thlenpi ding ah le, Pathian ih tumtah mi a thuthup cu ziangvek in a lang zo ti kha mi hmuah hmuah ih hmu thei ding in an mit vangter dingah Pathian tuanvo I pek. Ziangzongza Siamtu Pathian in kan dunglam san hmuahhmuah ih a thuthup cu a thup. Ziangah cutin a thup tile a Kawhhran thawngin vancung ih vanmi uk tu le thuneitu pawlin Pathian ih fimnak kha a phunphun in tuisan ah hin an theih famkim theinak dingah

asi. Cumicu Kumkhua tumtah nak a neih mi vek in Pathian in a tuah ih kan Bawipa Krih Jesuh sung in a tuah suak asi”(Efesa 3:8-11)Pawlkom nak ti mi hi Pathiah ih a thu ah le a a duh mi thupi bik mi asi. Hi thu thawn pehpar in mal te ka simding. Pawl kom nak hi ziang ah so a thu pi kan ti le leilung tlun ih pawl awk nak sungah hin Pathian ih thukam mi a um ring ring. Jesuh in, “hi lung pi par ah ka kawhhran ka din dingih thihnak hman in a neh thei dah lo ding ti in a sim. Hi mi cu pawl kom awk menmen mi asi lo. Hi pawl komnak hi thukhamthar sungih in pek mi lak ah a thu pi na sa si. Ka ruah mi cu thiamcomak thawn pehper in thukamthar sungih kan duh zet mi a thu tlang pi hi asi ka ti. Paul in Efisa kawhhran hnen ah, ” A mah a zumtu pawl hnenah hnatuan thei nak huham cu ziangtlukin so a tum titla hmu theidingin. --- Krih thihnak ih sin a thawhter hnuah vancung khua ih a vorhlam kapih a to tertu Pathian ih cahnak huham--- Krih cu uktu asi ih vang cungih uktu dangdang siseh, thu neih tu dangdang, bawi dangdang, --- lak ah krih cu uktu bawi asi. Cule thil hmuah hmuah cu a ketang ah a ret ih a korhhran tlun ah uktu khal asi ih a taksa cu Korhhran asi fawn ih thil ziangkim ih ziang kim asi” (Efesh 1:19-23)

Krih ih pum asi mi korhhan in krih cu a kim ter ih, Krih cu ziang hmuah hmuah kimter tu timi cu ziang tin asi? Ka kut sung ah cauk fate 3 in 5” te kha a kai ih a hrek khat lai ka kauih a khat lam cu Jesuh khrih tiah ka hmin sin, cule a tang lam cu a pumpi Korhhran tiah ka ret ih a za tein ka kop sal. Cu vek in Korhhran cu krih kim tertu asi.

Jesuh Krih in kawhhran tel lo in a mah tein ziangzawngza a kim ter bang seh la a ruang pum si mi a korhhan cu a thil phur sak tu leng vek ah a cang man ding. Hi thu pawl ka ruah tikah khan hi a thupi na a ti ka thei ih pawlkom nak hi a tul na sa ti ka thinlung sungah ka ret a tul. Cule ruah men silo in ka uar a tul. Hi thu thawn pehpar in mi hrek khat in thutak kan neih lo ding hi a phang ih thu dik lo lam ah kan peng ding ka tih na sa. Kahhan hi vancungmi ih si dan zia vek in a tah thiam asi. Efesa 3:10 kan siar tikah. “Ziangah cutin a thup tile a kawhhran thawng in ih vanmi uktu le thuneitu pawl in Pathian ih fimnak kha a phun phun in tui sanah hin an theih famkim theinak dingah asi,” ti in kan hmu. Vancungmi le vangcung ih um mi thil pawl lan in lei tlun hi vun cuan sehla Pathian in a Kawhhran hman in thil mak sak a tuah hi an hmu ding, Judah mi le zential mi kha hmun khat ah an um ter, zumtu Judah le zential an bang awk zo , mi dum le mi ngo a zatein a kom ih mithar ah a tuah thluh asi.

England ram Keswick conference ah Jonathan lamb in sim mi cu, “Lei lung tlun um mi phun zakip le Pathian karlak ih rualrem nak, lawng silo pakhat le khat karlak ih rual rem nak tuah ding ah Krih cu a thi ruangah khristian kan timi cu mi lai rem aw lo mi kha khat le khat cang theitawk in rualrem nak tuah mi ka si. Krih in lo thlotu pawl le lo nei lo tu pawl hnen ah theih thiam awk nak. Judah le mi dum pawl lak ah hmuh nak bang rep, hna tuan tu le an ho tu lak ah hmun khat ten rawl an ei thei nak, ti pawl in pek asi. Leilungtlun ah phunsang le nau ta,mi phun le hnam, mi fim le mi aa, mi lian le farah tiin in then nan in Krih thawn cunpukhat ” a ti.

Hi thu cu Haifa ram a tlawng tik a dik ngaingai ka thei. Haifa ram ih um kawhhran khat ah cun zumtu mi Judah le Arab zumtu pawl hi hmunkhat ah Bawipa Zanriat an hmangtlang tikah ka ruah mi cu hi vek hi leilung tlun ah a mawi bik, a sung lawi bik asi ka ti. Pathian tongkam sunlawi dan zia khal a lang hleice asi. Vancung mi khal in Pathian ih fimnak cu an mang a bang rori ding asi. Paulkhal in , “Kei cu Pathian in Kawh hnan hnatuan tuah i tuah zo. Hi hnatuan i pek mi cu nanmah that hmemnak hrang ah asi. Cumicu Pathian thuthangtha famkim zetih phuan kha asi” (Kolose 1:25). Pathian tongkam cu a kim peimaw? Si ee, a kim roriding. Kolose cakuat hi a neta bik thukhamthar asi lo, kan zumnak ih a thu pi bik pawl asi ih thlarau lam thil hmu mi thuril te hi Timote kuatkhat sung ah kan zum mi thudik phuan suah nak dingah kawhhran hi Pathian ih a hril mi um sun pakhat te asi tiah kan hmu. “Pathian innsang cu kum khua in a nungmi Pathian ih kawhhran asi ih cui kawhhran cu thudik le a dinhget mi thuan asi (I Timole 3:15)”. Baibal nganlai san ah cun “thuan” ti mi cu thuthang sim nak. Phuan nak ti nak asi ih kawhhran cu thudik thuthan nak asi. Pathian in a innsang cu a dudawt ih kumlchua in an thuthup le cu cumi sungah a ret, cu mi cu a can kim tik ah vancung ih kawhmile thu um mi hmuah hmuah thawn komawk nak thar in a tuah ih leilungtlun ah mo nu hawl ding ah Fapa cu a thlah zo asi – Lei lung tlun ih um mi thil pawl lak ah Bawi Jesuh ih a duhbik mi cu a kawhhran asi. kawhhran thu ih a lenglam thu thawn pehpar in malte can lak in kan zoh asi ah cun kan pawlkom nak kawhhran tlun ah kan thinlung cu a thleng ding ih Amai pumsa member ah cun

kan duh dawt nak a lang ding. Curuangah leitlun ih a duhdawt bik mi kawhhran cu kan phur sinsin a tul asi.

Pathian in a innsang cu a duhdawt Krih in a kawhhran cu a duhdawt ih dungthlun tu Pawl in khal kawhhran cu a duh dawt, Efesa 3:8-9, Sungah hiti in a sim. “Kei cu Pathian ih minung pawl lakah mi nautabik hnakin nauta sin ka si. Asinan sim cawklo ih a tum mi krih ih lennak thuthangtha cu Zential mi hnenah thlenpi dingah le, Pathian ih tumtah mi a thuthup cu ziangvek in a lang zo ti kha mi hmuahhmuah ih hmu thei ding in an mit vaangter dingah Pathian in tuanvo i pek.”

Tuah, zumtu thar pawl hnenah cun theih har zet mi tongkam cu ka sim fiang ta ding. Hi mi Baibal catlang sung ih Paul ih a sim duh mi cu ziang asi? Hmai sa ah, Paul ih, “Sim cawklo tiangin a tum mi Krih ih lennak thuthangtha cu Zential mi hnenah thlenpi ding ah asi a sullam cu rundamnak thuthangtha a si lo sawm? Cutin cawl men lo in a sim betmi cu, “Pathian ih tumtah mi a thuthup cu mi hmuahhmuah ih hmu thei ding ah” ati bet Cu mi thuthup cu Amai kawhhran cu asi. Cule pa khat nak in pakhat a duh deuh ti in ka sim thei lo. Cu mi thil pawl cu a bangrep in a fingkawi. Vei khat hnih ih ka ruah theu mi cu, kan nih cun kawhhran cu thuthangtha hnak in a uar sawn deuh. Paul cu cunti asi lo. Thuthangtha cu a duhdawt ih mi nung pawl rundamnak co ding khal a duhsak ih, rundamnak co cia mi pawl khal kawhhran ah a khawm duh le Pathian thu ah thangso ih khristian pawl karh zai vivo ding a bei sei asi. Cu mi cu sang bik mi tumtah nak asi lo maw?Nang teh kawhhran ah maw thuthangtha ah so na buai deuh bik rak ruat ve hnik aw.

Cu mi mangbang za thil hrang ah cun Pathian a thangthat a sinan, cu ti ih cawl men lo in, cu mi thu pahnih pawl ih a nei mi cu kan lungput si ve seh.Pathian in a kawhhran cu a duhdawt, Krihin a kawhhran cu a duhdawt ih Paul khal in a duhdawt ve, cu le kei khal in ka kawhhran cu ka duh dawt tiah aw dor pi thawn a au thei ve pei maw? Kei ka kawhhran ruangah thuthang tha sim ih phuang mi ka thei ih Pathian thlarau hnatuan nak cu ka co, cule Pathian thu i zirh tu khal cu kia kawhhran thotho asi. A lenglam ah a lian lo, a nuam lo khal asi men thei. Asi nan khristian pawl khat le khat lungtho tak in baibal thu kan ruah nak thlarau thazang pek awin kan nuam tlang asi. Ka nau hak lai ih baibal zirh nak kha atutiang ka thazaang ka lak mi ah a cang.Ka kawhhran cu ka duhdawt tuk ih ka uar tuk. Pathian bible ih a um mi kawhhran thu thuk cu ka lo sim duh hrih. Kawhhran sung ah thleidan nak a um ti ah ka sim pei,cu mi cun na lam a khar ding. A tha, cu vek te te khal a um tul asi, bible sungah va zoh aw la cuti vek te khal na hmu ding. Ziang ah tile Pathian mi hrek khat an nun ah an nung pi lo ih hrekhat in an nunpi.

Pumkhat Kan si

Hmasabik ih ka duhbik mi cu pumkhat ti mi asi. Efisa 4:4-5 cu ka duh ngaingai, “Pathian in a lo kawh tikah a lo kawh san mi ruahsannak cu pakhat asi vek in pum pakhat a um ih thlarau khal pakhat aum. Bawipa khat a um, zumnak pakhat tihnimnak pakhat a um.” Hi mi cu kawhhran in van kai tumpawl hrang ah cun an huat bik mi asi. Kawhhran min lang ter in a dang thu thuk nak in mahih kawhhran lawng uar tu pawl cu ka huat bik ve. Kan kawhhran cu “Brethren kawhhran” si anti. Brethren ti mi cu Krih zum tu hmuahhmuah cu krih ah unau za kan si. Roman Catholic ka si anti “Catholic” ti mi cu Krih zum tu Christian zate cu a sim duh mi asi. Cule, “Christian Brethren” kawhhran kan si an ti, cu mi khal cu Pathian a zumtu pawl cu khristian u nau za kan si ih krih ah pumkhat kan si curuangah thlei dan awk a um lo. H.A Lranside hnen ah thu a suh mi cu, “nang cu ziang kawhhran ah na um?” tiah a va sut tikah, a sawn mi cu, Saam 119:63 sung ih Baibal catlang in a sawn men. “Na daan a thlun tu le A lo riantu hmuah hmuah ih Rual pi ka si.” A duh nung tuk lo maw? Cu mi cu kan kawhhran asi ding lo maw. Cu le mi pakhat in thu a sut leh mi cu, “Nang teh ziangmi kawhhran na si? Ti bang sehla, na sim ding mi cu, Paul ih sim vek in na sim ve atul. Pathian tongkam sungih a um mi Pawl ih kawhhran cu a hmun ding ih a thlarau mit a ong ding. “Bawi Jesuh Krih a zum tu hmuahhmuah kom in leilung tlun ah Pum khat kan si” ti mai ding kan si. A sinan, mi hrek khat in kua pa khat sungah alo thun duh asi ih nang in le na duhfawn lo ti kah, hi ti in rak sim men aw; An nihin, “Nang cu ziang mi vek asi? A loti le, Nang in, ””Asi, kei cu Christian pa khat ka si” ti men aw. Annihin, asi ngai, kan zatein Christian kan si thluh ko Cun, nang na din hmun the? Li in a lo sut bet.

Nang in, “Kei cu Bawi Jesuh ih dungthlun tu ka si” Annih in, “Jesuh dungthlun tu ti cu kan lo thei ko, ziang mi kawhhran ah na um, ti in a lo sut bet Nang in, “ka kawhhran cu A mah pumpi hi asi

na rak ti. Annih in cun kawhhran pakhat khat hmin na sim hlan lo cu an lung an kim thei dah lo ding. A sung pek men hlah aw!”

Krih cu kan khawm nak ih lu bik, center asi “Ziangah tile Krih cu kawhhran tlunih thu a neih vek in pasal khalin a nupi tlunah thu a nei ve. (Efesa 5:23). Krih cu kawhhran ih lu bik asi. Pope khal si seh, archbishop khal si seh, President khal si seh, zo khal in kawhhran tlun ah thu a nei thei lo. Krih lawng in thu a neih thei – Krihcu kawhhran ih lu lawng si lo in a mi nung pawl ih pawlawk nak hmun center cu asi. Hi cu mangbang za thu tak khal asi. Khat le khat kan komawk tikah minung le nung kan ton awk men asi lo, kawhhran ruah nak men ih tong aw khal si lo, Krih ah kan tongaw mi asi. Krih hi kan ton khawm nak ih thu lai le sullam khal asi, ziang ah tile kha hmun ah Jesuh Krih a um ti kan zum. Zumnak thawn kan khawm nak ah Amah ih asim, Ka hmin inmi pahnih seseh, pathum siseh, nan pumkhawm tikah nan hnenah ka um ve asi”a ti . Nang cun ka hmu ual lo na ti thei. A si, mit thawn cun nahmu thei lo dingnan zumnak mit thawn kan hnen ah a um ti fiang tein kan theih thei. Zum tu kan zaten Krih pumpi ih member cio kan si (I Kor. 12:12-13). “Krih cu taksa ruangpi bangtuk asi. Taksa ruang cu pakhat asi nan taksa thek tampi a um. Cubangtuk in kannih khal in Judah mile Zential mi sihman nungla zum tu kan zaten cui ruangpi pakhat sungah cun” thlarau pakhat ih hnim mi kan si ih kan zaten cui thlarau pakhat cu nei dingah thupek kan si zo”. Hi tawk ah ziang ati tile, “Krih cu taksa ruangpi vek a si ih taksa ruang cu pakhat asinan taksa then dangdang a um” a ti. Hi tawk ah Krih cu a sim dah lem lo mi cafang thawn a thim, a ruangpi asi mi kawhhran ih thu ah a tar lang thei. Thil maksak asi lo maw? Voi khatkhat ah cun hi catlang cu kan hmang zet nan a sullam kan ruah dah lemlo. Pathian thlarau in Krih le kawhhran an kom awk dan cu asim duh ih, cu cu Amah ruangpi asi ih, zumtu pawl cu taksa then kan si. Krih ah cun a thi sen ih lei mi zumtu pawl cu k a duhdawt. Ka u, ka nau tla an si tluh ih a mah cu ka hrang ah ka tul lo timi zum tu mi a um lo. Pakhat te tal hman a um lo. Ka kawhhran sung um member te hrang long thla ka cam ding asi lo ih zumtu zate hrangthlacam ding kan si , ziang ah tile kan zate in Amah ruang pi ih tak sa tek cio kan si. Mi dang zumtu pawl Pathian an thangthat nak ah ka lung a awi tul Paul in Filipi 1:18 ah atih vek in.

A sinan, zumtu dang pawl ih an tuan mi vek in ka tuan thei ti nak asi lo, cu mi cu kan ralring ding mi asi. An zaten ka duhdawt thei, an nun nak in ka zir thei, an nunnak thawn Jesuh duh ding zia ka theih thei nan an tuah mi hmuahhmuah cu a tuah thei dah lo ding ti cu kan theih a tul. Luther vek in Pathian thu cu a sim thei ding, Mi hrek khat in thlarau hlo tampi kawhhran ah an hruai thei vek in kei khal ka hruai ve ciam co ding ti nak asi lo. Moody ih sim micu ka mang sal, “Arr fate pawl cu arr pi nu vek in ka zuat thei lo ding” ati. A sim mi cu a dik asi.

Zumtu pawl ih Puithiam mi phun si nak

Krih zumtu kan zate in puithiam kan si. Kan nih cu puithiam thianghlim, Siang pahrang ih puithiam kan si. “Bawi pai hnenah ra uh: amah cu minung in santlai lo ti in hnong hman hai sehla Pathian in a sunglawi ti ih a hril mi a nung mi lungto asi. Nanmah khal ra aw la a nung mi lungto bangtukin thlarau biakinn sak nak hrangah Pathian ih hman mi lungto si uh. Cutawkah puithiam thianghlim hnaturan nan tuan dingih cohlan tlak mi thlarau raithawinak kha Jesuh Krih thawngin Pathian hnenah nan pe ding” (I Piter 2:4-5). “Sikhalsehla nannih cu hril cia miphun, Siangpahrang ih puithiam, miphun thianghlim, Pathian ih miphun, bulce nan si. Khua thim sung ih sin khuarua harza tleunak sungih a lo kotu Pathian in mangbangza thil atuah mi pawl tlangau pi dingih hril mi nan si” (I Piter 2:9).

Zumtu zate, nu le pa ti um lo puithiam kan si thluh Cule Pathian hna tuan nak ah siseh, thangthat nak ah siseh, kan co ding nak ah siseh, raithawi nak ah siseh zalen te in tuan thei nak khuan kan nei. A sinan, mi runpi hrang ih puithiam hnaturan nak ah hin a tek a nei theu. Mi runpi khawmnak ah theih lo tong hi a tek nak aum (I kor 14). Mi pakhat in theih lo tong in a sim asi le fiangter tua um ding a tul. An sim mi cu mi dang hrang ah that hnem nak le hlawk nak sihram seh. Cule khawmnak ah hin nu nau cu daiten um ding asi. Thil ziangkimcu a mah ih mawitawk tein a tuah tul Cu cu zumtu ih puithiam hnaturan nak tawn khal a peh zom asi. “Pathian biaknak hmun kipah mipa in thlacam haiseh ti ka duh” (I Tim . 2:8). “Nunau cu, zirhtu si ding cun ka duh lo, mi pa tlun khalah thu nei hlah haiseh. Daiten um haiseh” (I Tim 2:12). Himi par ah mangbang ciam co ding asi lo. Pathian a Thlarau in khawmnak ah thlarau laksawng hman ding a um asi len a dang puithiam hna tuan nak thawn pepnar in a tek a um lo ding ma.

Kawhharn upa, hnatuan nak le Pathian mi pawl

Kawhharn pakhat cu kawhhran saya pawl, kawhhran upa pawl le Pathian minung pawl kom aw mi asi. “Krih Jesuh ih sal asi mi Paul le Timote in, Krih Jesuh thawn a pehzom awk mi Filipi khua ih Pathian minung a um mi hnenah le nan kawhhran sungih saya le upa pawl hnenah ca kan lo kuat” (Filipi 1:1). Hi cu Filipi khua ih krahhhran sung tel mi pawl ansi. Daung thlun tu 2:42, in asim vekin annih cu dungthlun tu pawl hnenah ih sin thu an zir tlang, tirawl ei tlang nak le thlacam tlangnak thawn pawlkomnak an nei ringring. Hi catlang cu tha te in vun ruah asi le kawhhran khat in um tlang mi saya le kawhhran upa le Pathian minung an si ti kan thei ding. Kawhhran sungih um dan cu thleidan nak um lo, bulpak hnatuan ti a um lo asi. Hi cu Pathian mi nung pawl ih kan tuan tlang nak in asi. Tuan nak ding laksawng cu kan mai hnenah ah pek miasi ih, “laksawng a pek nak cu Pathian minung pawl in Kristian hnatuan an tuan thei ih Krih ih pum an thanso ternak ding ah asi” (Efesa 4:12). Kan kawhhran sung ih hman ringring ding mi dungcang a si. Biakinn ih khawm ding in ka rat laiah Pathian thlarau ih thu i sut mi cu, “ziang ah so hi kawhhran ih um zum tu pawl cu Amah hna tuan cio kan si. Kum za aluan zo ih sin kan hman rero dan, e.g. thla cam cu saya pawl, kawhhran upa pawl ih tuan vo asi, ti ih kanhman dan, paul khal cu thukhamthar ih an hman dan asi lo. Asinan, kawhhran sung um zum tu zate cu bang aw kan si ruangah kan zaten kawhhran upa, sayakan si thluh asi ti cu Baibal in in sim, zirh mi asi lo. Cu le pastor tlun ah thuneih nak a nei tu, kawhhran tlun ah thu neih tu bik a um ti cu Baibal sung ah kan hmu. thukam thar sungih kan hmuh mi cu kawhhran sungah a fingkhawi tu Pathian hna tuan pakhat a um ti cu kan hmu ding. Hi tawk ah, mi dangdang pawl ih an pom mithu catlang cu ka lo sim ding. Barnes in “” The noted Bible commentator ca uk sungah.

“Kawhhran saya le upa pawl tlun ah thu a nei tu a um ti kan hmu dah lo. Paul in kawhhran tlun ah biaknak lam siangbawi upa aum ti in tibang seh la, cu mi pawl ih thu a simi cu khui ah a um? Cule an mai tlinnak pawl teh ziang ah a sim lo? Timothy khal cu siangbawi upa asi, asinan kawhhran sung ih hnatuan nak cu a man duhduh in thawn thei dah maw? Kha mi thu neih tu pawl in an neih ding mi tlin nak pawl in hmu sak mi teh a um maw? Timothy rori hi kha mi hna tuan thei tu a si ah cun Paul in hmingsin nak teh a tuah pei maw? Zate in kan zoh le a um hrim hrim lo ” .51

Mi hrek in, asi Paul khal Pathian hnatuan tu asi ve. An ti ding. Vun ruat ta aw, Paul hi a hna tuan lai ah hmun khat ah a rei bik a um mi cu Efisa khua ah kum hnih a um ih, kha tawk khua ih hna a tuan kan kom thluh a si le kumthum a rei. Asinan, veikhat um nak ih a rei bik cu kum hnih asi ih aum san cu mi senpi rundam nak ngah ding a si, mi senpi zum nak ah an than so nak ding asi. Laksawng a ngah mi vek in a mah ten a cawm aw. Cu le Timothy teh ziang asi?. Pathian hnatuan tu asi ve maw? Timotly cu Efisa khua ah Paster hmai sabik tuan tu asi ati. Tuah can cu mi khua ih hnatuan nak cu a luutlun ah a thleng. Timothy cu kawhhran sungah hnatuan tu asi lo. Amah cu Paul hrang ah thu poi um mi thin phan sak tu sukso vak rero tu asi, kawhhran sungah thu nei ih um rero tu asi lo. Curuangah thukhamthar sung ih in zirh dan kawhhran hna tuan nak pakhat te lawng ih thu neih ih tuanciam co si lo in kawhhran upa le saya pawlkhawm ih hnatuan dan asi ti kan theithei.

Alexander Maclaren ih ca ngan mi cu, “Ka khua ruah har zet nan a theih mi cu tu laiah an tuah rero mi le dan ah kan ret ih kawhhran mi senpi sungah kan zirh rero mi thleidan nak thu pawl cu a siat ral zo asi. Ziangah so mi pakhat in catuan thu asim rero, mi za pi pawl cu, hrekkhat ah thu zirh thei nak fimnak tiang an nei, thu ngai tu lawng ah an ret? Thu neih nak suah in ramuk nak ah siseh, kawhhran thu khal ah siseh, mi dang pawl ih an duh lo mi khal in an uk cu ka huat bik asi.

Philadelphia ram, Tenth Presbyterian kawhhran paster pa, Donald Gray Bgarn house ih sim micu, “Hmai sa bik kum zakhat (1st cen.) cem zik ah kawhhran pawlkom nak ah party pakhat a um ih cu mi cun mi senpi tlunah uk nak thu an ngah, cucu peter khal in ralrin nak a pek cia. Thuphuan 2 sung khalah Efisa kawhhran hnenih asim mi thu kan hmu thei ding. Cu party cu Nicolaitans tiin an ko ih misenpi tlun ah thu neih nak an nei. Cucu pathian duh lo zawng hna tuan nak a si ih. Krih ih ruangpum tlun ah thu neih nak suah ciam co pawl cu Pathian duh zawng lo asi”55.

Evan LeightonFord khal in, “Christian Persuader” ti mi cauk sungah. “thukhamthar ih hmuh dan thaten kan zoh asi ahcun kan kawhhran ih cangvaih dan pawl hi a tleng ding asi.” Cu le Rich ard Halverson ih thusimpehpar aw in a sim bet mi cu,” Nan kawhhran ah Pathian hnatuan tu paziat nan nei? Tiah a sut tikah hlan dan thlun pawl cun, pakhat lo le, pahnih lo le pa nga, an kawhhran tum le fate par ah, a thum aw tiah an sawn. A ngaingai ah cun an kawhhran tum le fate parah minung za hnih lo le, thawng hnih ti ih sawn ding asi. Sim duh mi cu member zate hi Pathian hnatuan tu kan si cio. 56

Hlan lai India ram ih Methodist Pathian hna tuan tu, E. Stanley Jones in asim, “Antioch khua ih kawhhran cu kawhhran member men meen, laymen, pawl ih din suah mi asi ih an mah in an finkhaw, an mah ruangah thuthang tha a karh zai. Tu lai kan san ih kawhhran kan that rem sal ding ih a thu pi bik mi cu hi mi theih ding a tul. Tu hnu thlarau thangpawk nak tumpi a suah mak ding cu member pawl thawn a seng aw ding. Tuah kan siat ral nak hmuahhmuah cu kawhhran mi senpi hnenah kan ap a tul kan nih, Pathian hnatuan tu pawl, missionary pawl le evangelist pawl in thlarauhlo kan kai thei lo, a kai tu cu mi mal te an si, Kan zumnak cu mi senpi hnenah lcan phuan le ka ap lo ruangah kan thangso ding le thlarau lam pui tling ding cu a peh awk. A sinan “rauh kan paster pa kan bawm ding ti ih sim nak men cun tha zaang kan ngah lo ding. An mai sung lamih sin in sawn mi, ziang ah so kan um men, kan paster asi kha, tha kan suah ding”ti ih kan tih a tul” 57.

Kawhhran sungah member pawl cu dai ziar in an um cun kawhhran paster cu a mah lawng cangvai rero tul dingih member pawl cu a kiang ih zoh men tu an cang ding. Cu ti cun hnatuan pah lo nak a suak leh ding, than so nak um lo, a hlu paisa pek nak a mal ding ih mi dang cawm cop ring tu an si tluh ding. “Nu pi nu le pa cang pa pawl, karkhat sungah cun mi hmai ih lam hruai tu le, directors pawl khal an sinan Zarhpi ni a kim le teemtawn mi vek” in dai zirziar in an to tikah an lung a kim cawk thei lo ding. Asinan hna tuan pek asi ah cun, na thusim mi a tha tuk mi tongkam na thei ding mi a tha tuk” tiih tongkam na thei ding? 58.

Ti seh la, mi zapi (member) pawl cu puai zoh tu ah ret ta seh la, cu le upa pawl cu bawhlung lek nak ah lek seh la, cu le cui paster pa in kawlung ah bawh lung cu a sit ih a kawl ta, cu tikah mipi in tha kan pek ciam co ding. Cu le kan leh nak cu kan tleng ta ding, zoh nak hmun ih um tu mizapi (member) pawl lehak a lek nak sungah lut in cu le paster le pawl sung ih Pathian hnatuan tu pawl cu Leknak kiang ah um ter seh la, “Coach” um nak ah retseh la, cu mi leh nak ah cun paster cu a bang lem lo ding. Cule, pastor le kawhhran upa pawl in kawhhran sungah cuti vek ih member pawl hna, tuanvo cu a hmuh sak ih, lam hmuh nak a pek tul, an tuan pah nak ding thin thoter a tul, cule thlarau lam ah tul sam mi cangvai dan anhmua a tul. Nautat zawmtai lo in porh ih tha pek ding si ding asi. Bawh lung sih nak ih coach pa cu a sit tu hnak in a thu pi deuh. Cu vek in hnatuan ding tuan vo pah ngah hnak in a tuan tu mi nung pa hra ngah kha atha sawn. 59

Kawhhran member menmen le Pathian hnatuan tu lak ih danglam nak kan ruah tik ah, baibal sungah cun in hmu sak lo nan siang bawi uk dan lam ih thu um zia a that lo nak kan hmu ding. Bryan Green in, “Kan hmai ih Christian hna tuan nak le thuthangtha tlang au nak cu Christian tak ih Pathian rawng bawl tuih kut ah um lo in, kawhhran sungih Pathian minung member tei kut sungah a um” ti ah asim 60. Cu le, Harnak in khal a au pi mi cu, “Roman Empire sung ih sin thlan ih Christian kawhhran ih nehnak tum bik an ngah, ziangtin an ngahtile, zirh tu saya le thuthang tha sim tu saya, dungthluntu pawl ruangah si lo in mi senpi, kawhhran member pawl ih hmuntin ram tinah an fehin rundamnak thu an sim ruang ah asi sawn”⁶¹ tiah asim. “New Paths in Muslim Evangelism ca uk sungah ca ngan tu pa” Phil Pars hall ih in sim mi cu,” Christian sungih sungtuan tu Pathian hnatuan nak ti mi tongkam cu pumcawm nak in an hman mi Pathian hnatuan tu ih hnatuan nak kha a sawh duh asi. Asinan, thukamthar sungih Pathian hna tuannak ti mi cu danglam te ih tuanvo ti si sawn lo in zumtu mi za teih tuan vo kha a sim duh sawn. I Korin 12:4-30 ah Pawl ih asim mi cu Thlarau in mi pakhat ciar ah laksawng a phunphun a pek ti ah in sim ih cuih lcan neih mi cu A mah pum sa ruangpi hrang ah asi ti ah in khum sak. Thukham thar sungih kan hmuh mi cu kawhhran pakhat ah hin hruai tu pakhat lawng a um tiah in hmu sak si lo in kawhhran sung um upa tam pi thawn hruai nak asi ti kan hmu. Dungthluntu 20:17-38 lcha kan zoh asi le Pawl le Efisa khua ih kawhhran upa pawl pakhat le khat an pom awk nak thu kan hmu ding, Pawl le kawhhran upa pa, hruai tu pa ti asi lo.⁶²

David Gooding ih a ngan mi cu, “Kawhhran pakhat ah ziang tiklai khalah meeting nei seh , tuah lo ding hrim hrim mi thil cu mah pakhat ih thu lawng ih thu rel cat loding, pa khat lawng in thu sim ciam co lo ding, pakhat te lawng in thlarau lam hna a tuan ciam co loding. Hi cu Krih ih ruangpi a thang so naka dawn kham tu asi ih thukhamthar ih in zirh nak dan thawn khal a kaih aw lo mi asi 63.”

Cu le, netabik ah, J.A. Stewart ih sim mi cu ka sim bet duh. Amah ih in theih fian micu, “Kawhhran sung um member pakhat ciar in thlarau hlo mi pawl cu an mahte ih an ton mi vek ti in thuthang tha an sim ih kawnhhran sungah thlarau rundamnak co thar pawl cu an hruai ih an thlarau lam zumpfel nak dingah zirh nak an nei. Cuticun an nih khal an thlarau lam pi tling tik ah an feh ih an phuang sal”. Cule hmun dangah asim mi cu, “Siangbawi upa lawng hnaturan dan kan pom asi sung hmuah cu ziangtik hman ah leilung pi cu thuthangtha in a khat thei dah lo ding ti ah asim” 64.

Evangelical Christian tam pi cun siangbawi upa pakhat lawng ih hnaturan nak dan sung ih sin a suak tik ah kawhhran sung ngaingai ih um cu ti ih hruai awk nak lamah an pan vivo. Netabik ahcun hlan ih dan sung thotho ah an pil sal”. 65 Cui siangbawi upa pakhat lawng ih hnaturan dan cu ziangtluk in so a tih nung? Cucu Bawi Jesuh Krih hnak in mi pakhat cu a thu pi sawn ah a cang ih mi senpi pawl ih thlarau laksawng khal cu a pal sak. Cucu tih nungza asi. Pakhat pa lawng in thu asim ih zo hman thu dik cu mah pakhat le lawng in theitheih ti um thei lo. Pathian ih thlarau hnaturan dan cu mi phunphun hnen ah a thuthup le thudik cu a danglam ciar in in zirh teu. Cu ruang ah mi pi in mi pakhat parah kan saya kyi pa asi ti in an zoh asi le lam peng a ol zet mi asi.

Siangbawi upa pakhat lawng hnaturan dan a pom tu pawl cun Pathian thlarau ih laksawng kha an thawn sak ih an mah par ah cun Pathian hna tuan dingah an tling asi ti ih mipi pawl ih hmuh thei ding in an tuah. Cu pawl ih hnaturan dan cu lakha (N2) ngah nak ding lawng an zoh ih Pathian siatcam ding mi an si.

Kan Biak Khawm nak ih Muril

Thukhamthar kawhhran ih thu dik tum pi a dang pakhat cu biak khawm nak ih muril te cu asi. Mitampi cu kawhhran pakhat ah kumtam pi an khawm tlangih cule a dang kawhhran ah an vak ih an thawn tik ah an sim mi cu “Bawipa zanriah eiding ka cak ee” an ti Pathian biakinn ih khawm ding na paih lo, A mah thangthat ding na zuam lo asi ah cun vanram kai ding na paih lo thawn a bang aw ding, ziang ah tile Pathian biak le thangthat cu vancung ram ih cangvaih lai ding muril te cu asi. Zumtu hmuahmuah thlarau lak sawng kan nei cio ih cu mi laksawng cu ruangpum asi mi kawhhran that hnem nak ding ah asi ih mai that hnem nak ding ah asi lo. Cuti vek in, thuthang tha sim nak ding le, mi khual zoh thiam nak ding, ti vek laksanaung tla cu atek ummi cu asi lo.

Thlun ding dan le Huham Komawk nak

Hi tawk ih ka hmuitin duh mi cu; thukhamthar sungih thu um dan pawl cu huham cahnak a tul, thlarau duh zawng lo ih feh ciam co hnak ih soal deuh cu ziang hman a um nawn lo. Nitin ten Thlarau nun ih pathian thinlung a tong tu pawl cu Pathian in a duh ih Jesuh Krih sungah lungruai in pawl khawm nak nei ding cu Pathian duh zawng asi. Kan doctrine a hman men in a deih lo ih thlarau lam thu dik ah kan feh tul. Kan kawhhran hi thu dik lam pan ih kan feh thei nak ding ah cun khawmawk nak khal a um tul. Mi ih nun sim nak tongkam na thei duh lo asi ah cun na tlak siat ding asi, AnakenJanz in a thih hlante ah a fapa le hnenahHi tin ca a ngan, Mi fa rah pawl ih au aw thang hmun kip le mi dang pawl ih nautat nak, tlan san nak a tuar tu hmuah hmuah hnen ah a ben aw. Kross um nak tinkim ah Krih a um” ti ah thu a cah dah asi. Tu hlan ah , Alfred Mace in I sim mi cu, Bill, Pathian ngai zawng thu na hmu asi ah cun na minung pawl cu va kawc men maw ti ah in ti. Asi, nan nun nak ah Pathian duh nakthawn kaih lo mi a um a sile kan kawc mei ding a si.

An duh nak cu thlun hlah aw, rem nak cu a tuah aw, , Pathian duhnak ah cun mi Pakhat ih awn ring cu a va thlum ve” in ti. Kawhhran ah cun Peaw ringring aw la a thu cu thinlung tho ten ngaiaw kawhhran hrangah zangzel hlah aw,biaknak lam ih pehlepek khal in va um hlah aw. Krih in hitin, “nang cu ka tuar nak vek in na tuar ruangah vancung ram cu nata asi. Ti ih a lo tih thei nak dingah a si.

“Pathian innsang ah a santlai lo bik, a fate bik hman leilung tlun ih uk tu siangpahrang hnak in Pathian hrangah a thu pi sawm” ti cu vacing ringriag aw. Pathian in leilung Siangpahrang pawl cu kho

sung ih a um mi hnawm te thawn a tah thim, a mi nung Pawl cu an thu pi tuk ih a kawhhran cu A mai ruangpi le Krih ih fala kan si. Kawhhran fingkhawi tu pawl khal cu Ram pi uk tu bawipawl hnak in an sunglawi sawn. Baibal sungah A mah a rinsan tu pawl cu leitlun President pawl hnak in an sunglawi deuh. Hi mi thuthup cu cing ringring awla nun pi ringring aw.

Thumhrnh nak

32. Umdan Thiamnak Sun Heiaw

Ruah nak tha hmuhsak nak Na hni puan cu thiang fai ten sin aw. Mi dang hmai ah zoh thimtlak in umaw. Oswald chamber in hi tin a ti” Thiangfai lo, baltuk cu thlarau thianghlim zomtai asi”. Tuan ding na neih mi cu va tuan lohli aw. Tlai nak cu uarh ding asi lo. Tlai ring ring cu mi dang zomtai nak asi. Na tlaisual Pang khal a sile, theih ter nak tuah aw. Thlacam, khawm nak ih a tlai ringring tu pawl hnen ah cu mrs.

Weth erell Johnson in a Kawk theu mi cu, “A sunglawi mi thlarau thianghlim cu zomtai hlah uh” a ti.

Na rima sia ih na kaa a thu lo nak dingah raling aw. Rimhmu te hmang aw la, na haa khal hnawtfai ring ring aw. Mi hnen ih na tlanlen tik ah, phunciar tu va si hlah. Thu ngai thu va sim awla thathnem dan na thei ding. Midang thutheih ol tu va si awla a luan tuk ih hnih suah sai hmang tu va si hlah, midang ih an tha nau nak cu va phorh hlah. Mi hnam dang pawlih tuah mi kha thei ol le a cang thei tawk in cawng ding tum aw.

Hmun dangah thusim ding in an lo sawm asile na hnipuan kha zoh mawi ten hruk aw. Mi pa le pa theih aw ter nak nan neih tik ah nan cibai aw theu, asinan nu nau thawn theih awh nak nan tuah tik ah cuih nu nau nu in a kut a lo saan lo hlan cu hngak aw, hma khat te ah a kut cu va kai loh li hlah aw. Theih aw hrih lo mi lak ah nang mah le mah cu theih aw ter nak va tuah tum aw. Mi dang khat le khat an biak aw lai ah a lak ah cun va hnai hnok hlah aw. Mi dang ca an siar a sile hna an tuan lai ah va biak hlah aw. Midang khan sung ah thla cam in baibal siar ti na theih ah cun a khan sungah va lut tum hlah aw. Mi dang mawtaw na hmang sile datsi kha rak thun sak sal aw. Saal thilung put cu va nei awla mi dang bawm tul mi na hmu le lawm ding duh nak lungput thawn si lo in na ti thei tawk te in rak bawm aw. Rawl ei ding in na ko a sile a mah ta khal peisa rak pek sak aw. Tuan ding tuan vo aum le mi dang khal va sawm aw. Company ah hna na tuan asile na tlun hlan ah. atang lai mi pawl kha cibai ta aw, ziang hman si lo te. In rak pawl hlah aw. Midang hnen ih sin laksawng na ngah a si le ca in si maw, phone thawn si maw lungawi thu sim aw cu cu Paul in Filipi kawhhran hnenih a cah mi khal asi.

Midang inn ih mikhual Nundan

Pathian ram ah fulltime hnaturan ding in na tumtah asi le Pathian mi pawl ih inn sangah mikhual na cang thlang ding, cutikah ziang ti vek in na um ding ti theih hi a tul nasa .Mitkem za mi khual cu nangmah tla in na duh ve loding. Khual na tlawn tikah na inn nu le Pa tei hnen ah na khual thlen ding caan le tikcu kha raksim cia aw. Cule ziang mi thawn na ra ding (e.g)(mawtaw, Ke, bycle)ti khal rak sim cia aw. An rin lo pi in mi dang hruaibet hlah aw. Na nupi in a lo thlun a sile theih ter nak rak tuah cia aw. Vei khat a rin lo pi in mr. Buch man le mrs. Hibben cu an tong aw ih an cibai aw, cule Buchman in,” Pathian in thu i sim, hi mi mi pathum te khal zanriah ei nak ah rak telh ve uh in ti” tiah asim. Cu le Mrs Hibben in, “Ah! Ka zum lamlam lo” tiah a sawn. Cu le Mr. Buchman in, “Ziang ah so?” tiah a suh tikah, hi nui sim mi cu, “Kan Pathian cu mi dik mifel asi, sullam nei lo a tuah dah lo” ati. Mikhual inn ih na thlen hnuah an inn sungsang ih hman mi caan vek in hman thei ding in rak zuam aw. Inn sungsang thil pawl cu rak siat ter hlah aw. Takkholh nak khan sung ah rei pi rak um hlah, rawl ei caan kha theithiam aw. Na hman mi pakan khu kheng pawl cu rak khawlh sal aw. Na duh duh in phone cu rak biak hlah, phone na ko a sile paisa pek aw. Zing pit tein rak tho tum aw la na iih nak puan cu rak bil aw. Hna tuan bom ding rak tum aw, Na inn tek teih ca, tile, le biizu tivek on ding rak tum hlah. Na tlun zik ah inn tek te cu rak cibai awla lungawi thu raksim aw. Cule na parih a lo zoh nak kha cing ring ring awla lehnhu ah na tong sal asi le tha te in rak biak aw.

Rawlei nak ah

Inn tek pawl ih fial hlan lo cu rawl ei nak cabuai kiang ah va to hlah aw. Rawlei nak cabuai ah na to tikah inn tek pawl ei hlan lo cu rak ei tum hlah. Hmeh kha na hmai lawng ah ret hlah aw. Rawlei tik ah thu sut nak le tongtam nak ding va buah hlah. cabuai cu na king thawn va nen hlah. Thiang faiten ei tum aw. Na duh zawng lawng hril in ei hlah.”Na hmai ka ih an ret mi cu ei ko aw, ka lung a nuam lo tiah sut hlah”. (I Korin 10:27). Rawlthaw le mehthaw cu va lei ter hlah aw. Daihnak a duh nu pa in ah cun an lo pek mi poh kha in uhla eiuh. (LK. 10:5-7). Efesa 4:29 sung ah, Christian tongkam thawn pehper in in sim mi cu, “Nan biakawkw tikah tongka hrang hmang hlahuh, nan tong a theitu pawl in that hmemnak an ngah theinak ding in tongtha le tongmawi hmang uh” ati. Hi tawk ah “tongka hrang” ti cu a bal mi tongkam duh, ngaihawng lo mi tongka asi. Kan tongka a thei tu hrangah thazang a ngah ding mi tongkam kan hman a tul.

Kan tongkam hi thlarau lam level tlun ah kan palhsual lo nak ding kan ngaih buah a tul. Nau hak le upa hnen khal ah tong thiam kan tul. Na daith tlang mi tam tuk hlah seh. Mi in hnih suah sai pa ti in a lo theih pang hlah seh. Thusim tu tam pi in mino lak ah an tlanlen tikah hnih suah sai sim ding an aur tuk theu..

Na nupi par ah (Your wife)

Efesa 5:25 sung ih um, Krih in a kawhhran a duh dawt bang in na nupi cu duhdawt aw. Zo minu khal in na nupi ih a lo rinsan vek in a lo rinsan lo ding. Na nupi cu fa te vek in vun ruat aw. A luh le a suah nak ah sang ka cu vun ong sak aw. Amah thawn kut kai phah in lam va sioh aw. Amah cu ziang tik hman ah mawh thluk hlah, zawmtai hlah, cu le mi dang lak ah nautat hlah aw. Cu nak in cun midang hnen ah rak porh ring ring aw.

Tuah a tawi zawn in

Thil pakhat tlunah rinum lo nak na neih asi ah cun mi dang in na parah a lo ruah vek in vun ruat ve aw. Tangdor nak cu midang ih upat nak ngah nak asi ih kannunnak ah thil tha kan hmuh nak asi.

Thumthmu nak

33. Simmi poh Zumhmang tu vasi hlah

Pathian in Christian kan si hnuah Amai thu cu kan thluak in vun ceek ciam co ding a duh lo ih thil a hman le hman lo, a tha le tha lo, a thiang le thiang lo cu thlei dang thiam dingah a duh. Bible sungah fiang ten kan hmu thei.

“Thu lolak men tong loin thungai le thudik na phuang asi ah cun ka profet na si sal ding” (Jer. 15:196).

“Puithiam pawl cu a thianghlim le thianghlim lo thuah siseh, athiangfai le thiangfai lo thuah siseh, ka minung pawl a zirh tu an si pei”. (Ezek 44:23)

“Thlarau mi pawl cun Pathian Thlarau hnenih sin a ra mi laksawng cu an co thei lo. A theih khal an theithei lo, zianghah tile cui laksawng pawl ih a sunlawizai cu thlarau thinlung lawngih theihthei mi a siruangah annih hrangah cun thulo lak meen asi?” (I Kor. 2:14)

“Kan sungih thlarau a um kha phunkhatkhat in a langih cu mi cu misepe thathnemnak hrangah asi-Thlarau hnen ihsin a ra mi a si maw, silo tiih thleidan thiamnak a pek” (I Kor. 12:7,10)

“Thiltha lo tuahnak lamah cun nauhak bangtuk si uh, sikhahsehla nan thuruah daan ahcun nutling. Patting si uh ” (I Kor. 14:20b)

“Pakhat le Pakhat nan duhawk nak cu thang sinsin hramsehla cu mi thawn thudik theih le thuldik relcat theinak Fimnak thawn nan thangso dingah thla ka cam asi” (Filipi 1:9).

“Ziang hmuahhmuah hniksak hmaisai uh, a tha mi asi le pom uh” (I Thess 5:21).

“Cawhnawi a in tu cu nauhak a si lai, a tha le a sia theih theinak a neih hrih lo. Sikhahsehla rawl ngai cu upa hrangah asi, annih cu thleidan thiamnak thinlung hmangin a tha le asia an thei thiam asi” (Hebru 5:13-14)

“Ka duhdawt mi tla, Thlarau ka nei ati mi Poh va zum hlah uh an neihmi thlarau cu Pathian hnenih in a rami asi maw asilo ti kha hniksak hmaisai uh. Zianghah tile Protet diklo pawl khuaza kipah an thleng zo” (I Johan 4:1)

Thleidan Thiam Dingah Kan Zir a Tul

Baibal cu theidan thiam nak ih hrampi asi.

“Cutu an ti tikah nannah in, BAWIPA ih a lo zirh mihi ngai sawnuh. Pol thu cu ngai hlah uh. An lo sim kha nan hrangah thathnemnak zianghman a nei lo ding ”nan ti pei (Isai-8:20).

A kuai mi lamgin tiah ziang tin na theithe? Cuu cu ading mi lamzin aum ruangah asi. Na hni cu a bel tiah ziang tin na tlei thei tile a fai mi hni aum ruangah si.

Hi mi cu kan thleidan thiam nak dingih kan tuah ding mi pawl cu asi. Christian cabu suah tu pawl khal atha le sia kan thlaidan thiam a tul zet.

Baibal tlawng pawl khal hi zumfel nak thawn an ding maw ding lo ti khal hniksak kan tul. Tu hlan ah Dr. Spock in ngan mi “Baby and Child Care” nupa tampi an rak buai dah. Baibal sun ih thu, a thupi bik in Thufim sungih um fale pawl hrang ih thlun ding dan hnak in Dr. Spock ih a ngan mi kha an thlun sawn .Cu pa cun a felzet mi, hnaturan lam, ih athei thiambik nauhak pawl cu a zawntai cu le ziang tin a sim tile buai nak a tuah thiamnauhak pawl cu an thang tikah mifim ah an cang ding ti ah a ti.

Curuangah ral ring cia mi Christian kan si vek in a tang lam ih ta cu kan ruat hnik pei;

*Nehnak ngah dingah fimnak hi a thupi bik asi. Kawhhran thanso nak dingah member tam pi ngah a tul. Cu cu buai nak asi maw? Member pawl thianghlim nun aneih nak asi sawn?

*Kawhhran upa pawl ih thupek nak na neih mi cu, “doctrine in mi a then hai ih hnaturan nak in mi a kawm ter” anti. Na ruah dan teh ziang tin a si?

*Pentecostal le Charismatic thu sim tu saya pawl in, “thlaru ah tha cia mi kan si,” an tiih a tluk ral nak a tuah. Hi tawh ah hniksak kan tul, Baibal sungah na hmu dah maw?

*Healing campaigns an siseh, TV evangelist sungah siseh, ke bai tampi, khencer nat tampi le a dangdang natnak tampi cu an dam ter. Pathian ih damter theih nak kan zum maw? Asinan cu vek a damter thei tu pawl in leilung fimthiam nak thawn a ti thei ding ti teh na zum maw?

*Thukamlun sungah Pathian in a mi lefa pawl thlasuah a pek tikah lei lung lennak in a pe theu, tuah teh kawhhran sungah lennak, leilung thil pawl in Pathian thlasuah a pek lai maw?

*Nunau hrekkhat in Kawhhran ah hruaitu a tuan hi teh a dik na ti maw?

*Zum tu pawl, kan thinlung sungih a suak mi hmuahhmuah teh thlarau lam thu zirh kan ti thei ding maw?

*Hminthang zet mi thuzirh nak pakhat cu, nangmah le mah na duhdawt aw thei lo le Pathian cu na duhdawt thei dah lo ding. Ati. Cu teh a dik maw?

*Christian pawl in kan sual phuan a tul lo, Pathian hnen ah lungawi thu na sim le na sual a lo ngaithiam an ti.

*Christian nu naunu te pakhat cu mi pathat in a that ih a mah cu thawng inn sungah a lut, cuih thawng inn ah cu thah a tuar mi nu cu ara ih ka lo ngaithiam ati.” A dikmi asi maw?

*Saya hrekkhat pawl in, “thla kan cam tikah,” Naduh nak asi le” ti tongkam cu hman ding asi lo, kan zum nak fir tu asi an ti, na lung a kim maw?

*Feh sual pawl cu an ca ngan nak thawn saangka kiang ah Baibal thawn an thleng, Christian hrekkhat in a tha ko thutha an sim asi anti. An zirh mi cu Baibal thawn kan tah a tul to maw?

*Zum a har zet mi thu in sim tikah ol te ih bum theih mi Christian rak si pang hlah.

* Darwin in athih hlan te a it nak par ah Khrih cu ka zum ati, Cu mi ca cun inbum, ca poh nak ca asi.

*A dang pakhat ah khal asim mi cu, “Soviet Union ih caknak huham cu a tlak thluh ruang ah Nikita Khrushchev ih Pathian a zum ati. Ka tlangval laiah, ca pakaht a siar dah mi cu Temple sak ding mi lungto cu Indiana ram ih sin an lak ih New York thil ret nak zuung sungah an ret ih Israel ram ah Timbaw thawn an kuat ati. Christian hruai tu pa in Jim Elliot hnenah asim micu,” mi no pa, kan nih cu Krih ih uknak kumthawngkhat sungah kum 40 kan lut zo sohkhaw tiah asim. January 2, 1956 – 66 ah an suah mi ca sungah Joshua cabu sungih um (Niipi le thla an cawl) ti mi cu cu Belgium ram Computer sung ah an hmu tiah thu a thang dah, cu mi cu 666 tiah kanthei mi computer vek a si men thei. Mawtawka manpek lo ih to tu pa in driver le a nupi hnen ah cun Jesuh cu atu hmakhat te ah a rungtum ngaingai ding tiah a sim. An mawtaw cu malte a mawng hnuah a dung lam cu a vun zoh tikah cu manpe lo ih a to pa cu a um nawn lo ati. Rodio le TV evangelist pawl ih sumpai hrang ih zangfah in dil mi khal hi a dik le dik lo cu kan zingzawiatul. Mi hrek in thlacam nak cahnah, Jordan

in an lak mi tidai, a thiangmi Cross, ti vek pawl khal an zuar. Cule mi hrek in ni tin tein a hlupek tu hrangah thlacam an dil. Biak nak lam ih bumawk nak ruangh Christian tapi in siat suah asi. A thup te ih mi bum tu an tam. Curuang ah Christian pawl ralring uh si.

A Dikmi Thuthang

Ca tapi siar tu siding hi a thupi nasa. Baibal kan siar ding, kan zoh ding, kan ngah ding, thinlung in kan vunruat ding, kan thlun ding ih baibal thawn thil hmuah hmuah cu an tah ding. Tu lai zumtu mi pawl cu Baibal thawn lam peng an tam tuk. Cu ruangah zirhtu tha lo pawl ih zirh nak cu a karh vivo. Kan nih cu Pathian ih zangfah nak a dikmi thuthangtha tlun ah felfai ten kan um atul.

Lei lung tlun ah biak nak phunhnhil lawng aum rundamnak cu tuannak in ti mi le rundamnak cu zaangfah nak zum nak thanwg in tiah a um. A dik mi thuthangtha cu;

*Misual pawl lawng rundamnak an cothei.

*Krih lawng in rundam nak a pe thei.

*Misual pawl ih ai awah ah Krih cu a thi.

*Athisen lawng in soal thianfai nak aum

*Amah cu Rundamtuu le ka Bawi asi ti ih a rinsan tu lawng inrundamnak a co thei.

*Vancung ih sin ara mi tu fapa lawng in in run suak thei

*A taizawng ah, driver ih sim nak vek ih lung muang tu Christian va si hlah uh.

Thumli nak

34. Ziangtik hmanah A sung pek hlah

“Kannih khal hi tluk ih atam mi thutheitu pawl in mero bangin in kil ruangah kan fehnak lamzin ah dawnkhamtu thil pawl kha hlon in in tawnhremtu kan soal nak thilrit cu tlansan tharatin kan hmai ih a um mi tlan zuamnak ah teimaksuah in tlan uh si. Kan zumnak a hramthok in a netnak tiangih kan rinsan mi Jesuh kha catbang loin zoh uh si. Hmailam ih a co ding mi lungawinak kha a tumtah mi a si ruangah thinglamtah parih ningzah thihnak hman ziangah siar loin a tuar ih atu ahcun Pathian tohkham vorhlan kapah a to asi.

A tuar mi pawl ruat hnik uh! Misual pawl ih huat nak a zawnzaizia kha! Curuangah nannih khal thinnau le beidongin um pang hlah uh. Ziangah tile soal nak nan do nakah hin thi ding tiang in nan tang hrih lo a si. Pathian in nan hnenah tha pek nak thu a lo sim mi kha nan hngilh zo maw si?”

“Ka fapa, Bawipa in nun a lo sim tikah, ziang siar lo in um hlah aw. A lo kawik tikah na thanau hlah. Ziangah tile Bawipa in a duhdawt micu, nun a sim ih, fapa ih lak mi cu a hrem theu asi” (Hebru 12:1-6).

Simfiah nak

Tuar thei nak timi cu harsatnak kan tuar rero lawng si lo in cuih harsatnak cu nei theih nak kha asisawn. Pial thei lo ruangah tuar rero men si lo in kan tuar nak par ah thin sau te ih a net tiang tuar nak kha asi.

Tuar thei nak cu rundamnak lamzin khal asi lo, Baibalc sungih hmun khat hnih ah kan hmu. “Sikhalsehla a net nak tiang a ding thei tu cu rundam asi ding” (Matt 24:13). Hi mi catlang cu kan hmai ih harsat kum 7 nak akhawh hmuh. Zumtu pawl ruah soal lo ding cu kan ral pawl hnenah a sung pek hi cu kan luat nak asi lo. Hi mi cu kan hmai kum 1000 uknak sungah tuarthei nak a nei tu pawl an luat ding ti in sim duh mi asi. Cule. “Zokhal dung let hoi phah ih lei a let tu cu Pathian uknak hrangah santlai lo asi” (Luka 9:62) tiah kan hmu. Hi khal cu rundamnak thu si lo in Pathian ram hrang hnatuan nak asim duh mi asi. A thok ah cun a tuan nan a net tiang a tel to tu cu Pathian hnatuan nak ah a tling lo asi.

Tuar thei nak kan tul mi Caan le hmun Pawl

Inn sungsang ah te le fa kan neih tikah le fim thiam nak kan hawl lai can ah tuar thei nak a tul asi. Kawhhran sungah lei tisa thawn a nung tu member pawl tlun khal ah a tul mi asi. Kan mission hnatuan nakah khat le khat rem awk lo nak kan ton tik ah a tul mi asi. Cule kan thlarau in a hiar tuk nan kan tisa in a celh lo can ah khal kan tul mi asi. Christian nundan cu a thok pek ah cun tha tho zet nan a lai, na net ah cun tha nei nawn lo ih um ding asi lo.

Zumtui dung tolh nak

*Duhdawt soal le thit aw nak soal cu vancung ih rem mi asi lo.

*Mi nung nun ih soal nak cu, “Minung in an at ruangah siatralnak an tong theu, cu tikah Bawipa an mawthluk”(Thufim 19:3).

*Matthai 13 sung ah thlai ci vorh nak hmunli kan hmu Thenkhat cu lamzin kiang ah, thenkhat cu leilung that nak lungsen tam nak ah, then khat cu hlingbur lakah, an tla Leilung that nak parih a tlak mi lawng cu a dik mi asi ih rah a rah thei. Tulai ah mitampi leilung tlun thil le ri, duhhamnak, hrem nak le dawnkham nak ruangih thei tha arah thei lo tu tam pi kan um.

Baibal sung um Tuarthei nak hmuhsak nak pawl

Job vek ih ni khat sungah leilungthilri lennak hlo tluh tu a dang zo hman an um lo ding. A mah cu catuan in thinsau thei asi lo, asinan tuar thei nak a nei. Krih ruangih Paul ih a tuar nak, thawi nak, tih tul, hrem nak le zonzai nak pawl (2 Korin 11:23-28) sung ah kan zoh asi le kan nih Christian kan tih mi cu a ol tuk lo maw. Jesuh khal (Hebru 12:1-4) ah kan zoh le tuar thei nak cu a mak sak bik mi in hmu sak asi. Satan le mi nung pawl in cross par ah kai lo ding in a phunphun in an thlem nan a net tiang a tuarsuak a si.

Taksa lam Tuarthei nak hmuhsak mi pawl

Robert Bruce cu Scotland ram independent ngah nak dingah ral veiruk a do ih a veiruk in a sung. Lung kua sungih a relh lai ah Maimoom (spider) te cu lung what lam le khat lam a feh duh nan a feh thei lo, asinan tu le tuu a zuam ih net ta bik ah cun a tleng. Thazang a lak sal ih a vun do sal ,vei sarih nak ah cun Bruce in ral neh nak a ngah.

Costa Rica ram oh Ngakai ih pumcawm tu ni mung panga pawl cu nga kai in ti pi tlun ah an um ih vanduai thlak tak in thli sia an tong nak ah an lawng cu asiat. Cule an inn lam thawn le an biak thei lo. A sia te lawng sung teah ni rei nawn a um tikah tile raw lei ding an neinawn lo. Cu lai ah ti kulh te an hmu ih cu nah ah cun har sa zet in an tleng. Cuih tii kulh te ah cun ni 142 tiang an um. Leilung tlun ah thil mak sak a tuah tu pa cu mark Wellmon asi. Amah cu a raung hnuai lam a thi, ke zeeng pa asi nan a ke kal 3000 a kar ding ah ni 7 le nazi 4 a rei. Half Dome khal cuvek thotho asi, a ke kaar. 2200 kaar nak ah hin ni 14 a rei. Cuvek in Christian kan nunnak khal cu marathon zuamawk nak vek asi. Winston Churchill ih asim mi cu, “Ziangtik hman ah a sung pek hlah, zianghman a um lo hman ah, a fate le a tum, ti aum lo, ziangtik hman ah a sung pek hlah aw.” Mi hruai tu pa in a sim mi khal cu “Mi dang pawl in an hna tuan mi a net hlan te ah an cawl thei theu, zuam awk nak ih a net la bik can te ah a sung an pek theu” tiah ati.

“An mah in lung put an nei vekin,

Vei khatkhat ah lam soal pi cu a cang theu,

Na feh nak lam cu hmun so hlir asi ti in na ruat lai ah”

Kua sung ah na tlak zik te ah,

Rak cawl ta aw, asinan, va daithlang men hlah,

A har tuk tiah na ruah lai can ah Neh nak thantar cu na hmai te ah asi theu

Nehnak kuat haai na lak hlan te ah cun harsah

tuk” tiah na ruat thei.

Sumdawng a tuah ih a sungthluh tu pa a um dah. Curuangah “thu then tuu sung tuan siding ah a dil ih a ngah lo. Sumdawng a tuah tho tho nan a miat thei dah lo. Neta ah sungtuan dingah a tel nan a aungmin nan tha ten hna a tuan thei lem lo. Kum 10 a rei hnu ah Hluatdaw a mat a zuam ve nan a sung Neta lam ah a zuam thotho ih hluatdaw amat cu a ngah nan US Senate a ngah thei lo. Kum rei hnuah cun Vice President cuh thei ding zuamthei ding thu a ngah nan US Senatehman a cang thei lo. Neta bik lawngcawh nak a nei lo tu pa cu US ih President ah a cang, cu pa cu Abraham Lincoln asi. (Heb 12:3) sung ah kan zoh le Jesuh Krih cu sim cawh lo mi soal puh nak a tuar, cross partiang ah hrem nak a tuar A Pa ih duh mi hna hmuahhmuah cu kim te in a a tuar ih Pa Pathian ih fial mi vek in a tuah thluh. Kan nih khal Jesuh thlun tu kan si ah cun har satnak kan tuar a tul. Amy Carmichael ih cangan vek in thilung put kan nei a tul;

“Kan kut sung ahcun lei leh nak tuhmui” a um,

Ka kut cu a bang, a kham tuk thlang.Asinan,

Ka hmailam ka zoh le laih tul mi lei lung lawng an si, Hrampi le lei car hmun a siih, cui sungah cun
kei mah ten,
Ka kaih mi “tuhmui ”tlun ah cun ka hlam pi cu a phong,
Ka “tuu hmui haa khal” a beuh theh,
Ka Pathian, Ka Pathian,
Ka kir sual pang lo nak ding ah in bawm aw.

Thumngax nak

35. Sia le tha Theihthei nak Sunnei av

Mitin kim in sia le tha theih thei nak sungah hin sual nak tuah dingah cun tha inpe theu. Kan hnatuan nak parah nuncan ziaza thawn a remaw lomi kan tongtheu ding. Mawtaw puaisa pa in a zuar mi mawtaw cu a siat nak a um lo a tha bik tiah a porh theu, cu vek in siihni pa in sual a neilo mi pa khal a sual asi tiah mawh a phurh theu. Christain tampi tla in bum ding hawl in kan nung theu. Missionary pawl khal in tuanvo nei tu pawl bum phah in hna antuan theu. Innsang nu bik khal in a bazaar kai nakah a peisa cu tamdeu in a pasal hnenah a dil theu ih a lei mi cu malte lawng asi theu. Evangelist pawl khal an crusade tuah nakah mipi a tam thei dingin mi an bum phah vivo theu. Tlawngta pawl khal in ca an phi tikah ca anfir theu. Kut dawh tu, tadawngsa pa in peisa in dil tikah ka nei lo tiah kan bum theu. A si lole kan kiang ah a um ko nan a um lo tiah kan sim theu. Nauhak pawl khal in a nuuih zal sung ih peisa zahnih khat te cu an nan a nu in a suh tikah ka la lo tiah an bum thei.

Hi pawl hi sual tumpipi am banglo nan kan nun nak hrampi cu a siatsuah thei asi. Kan theihthei nak sia le tha thleidan thiamnak ahcun Pathian duh zawng thei ih nun ding cu a duh. Bawhlung sitnak ah refereepa; pa in Tommy Walker bawker bawhlung sit tu mi nung 21 lawng ka zoh theu tiah Referee pa in a ti, ziangah tile Tommy cu false a nei dah lo ding tiah ka ruat ati – Tommy cu Christian asi ruangah a sidan cu lek nak tiang hman ah langter. A cozah hna tuan mi panih cu an cazin leng ah peisa hlei an hmu, a rual pa in kan lak mending, a cozah pawl in inthei lo ding ati. A sinan pakhat pa cun “ai, kan lak lo ding, kei cu Christian ka si” tiah a sawn. In hmu tu an um lo nan in thei tu a um a si a ti. Pathian ih hmaiah thuh thei mi kan nei lo. Kan tuah mi pawl lawng si loin kan thinlung sungih thup teih kan ruah mi hman in a thei thluh. Kan ruahnak, ruahthupnak pawl tiangin thei thluh. Hi vek thil tha lo tuah a si tikah;

-Pathian thawn pawlawk nak a siatsuah (I Jn-1:6)

-Rundam nak thawn pehzom mi lungawinak a hlo thei. (sam 51:12)

-Kan hnatuan nak ah hlawhtlin nak kan hmu lo ih kan thlarau huham a hlo thei. Hlawthing vekkan bang nan Pathian hmaiah hlauh tlinglo kan si. (19:14).

-Bawipai thangsiat tuah kan cang . (2 Sam 12:14).

-Midang tluk rilh nakah kan cang (Jan 17:21)

-Thlacam tikah Pathian thin lung kan tong thei lo (Saam 66:18)

-Pathian thinlung kan khar ter.

-Pathian nunsim nak kan tong thei (Heb. 12:6).

-Kan sir awk loah cun Khrih ih in pek dingmi laksawng kan can thei asi
(I Kor 3:11-15)

Palh nak a um nak ah remthat salnak a um. I Jon 1:9 sungah a ti, mawhnak cu pharh in an phung ih ka sual asi tiah kan sir a tul cuti in kan tuah asi le Pathian cun zumtlak le a ding mi asi ruangah kan sual nak in ngaidam dingih kan mawhnak hmuahhmuah a thiangfai ter ding asi.

Dungthluntu pawl vek in nun nei ding kan tul, ka phunpi Israel mi pawl, tuisun ah Pathian hmai ih ka nunnak ah thinlung thianlonak malte hman ka nei lo” (Dung 23:1) tiah asim. Kan thinlung put cu Pathian tongkam thawn khat ter kan siah cun sualnak ihsin run lawngsi lo in siat suah nak sung in khal in hum him ding. Charles Wesley in a phuah mi hla cu;

“Pathian tihzah nak thu hrampi cu a duh ce,

Sualthu pawl kha thlei dangthiam in,

Keimah ti ih ka tih awk nak pawl,

A vak vai rero mi ka duhsan nak pawl duhnung za a daih nak pawl cu

Na hnen ihsin ka pial lo nak dingah.
Na thatnak cu ka hnawng nawnlo dingih,
Fale pawl ih tihzah nak, taksa thinlungah siat that thlei dan thiamnak i pek mi cu.
Ka mit hmuh rori ih in pek mi cu
Sual forh nak ka ton tikah, ka fingshaw thei nak ding,
Keh le vorh ah lam lka peng tikah in rem tha salaw.
Maw Bawipa! Na duhdawt nak ka hngilh lo nak dingah ka nunnak cu i fingshaw hram aw.
Ka thinlung sungah nat nak ka ton tikah Nathisen in ka nat nak hmuahmuah cu hlon sak hram
aw.

Thumruk nak

36. Ziangkim Tlunah Anagam Nunnei aw Ziangtikhalah a cangthei

Himi calu cu duh nung ten sim sehla. “Mi hmuahhmuah ih ton thei mi a si. Christian kan nun nakah khal ka ton theu mi inn sungsang ah siseh kawhhran ah khal siseh hmakhat teih a suak thei mi asi. Ramsung ramleng ti lo tonthei mi asi. Will Rogers ih asim micu, “Leilungtlun ih harsat nak ti mi cu Minung asi? Hi thu thawn pehpar in kan sim tluh thei lo dingnan kan nunnak ih a cang theu bik mi pawl cu kan zoh tlang ta pei. Mi dang thawn pehpar in an soal nak le an tlamtling lo nak cu zoh lo in an that nak hmu ding in zuam aw. Zumtu Christian na sile na sungih um Jesuh kha hmu ding in zuam aw. India nu pawl hnenah thuthangtha a sim tu Bishoo Whipple in, ” Ka ton mi hmuahhmuah lakah Jesuh hmel hmu ding ah kum ziangzat tiang a zuam asi” ati.

“Minung kan nunnak ah soal nak le famkim lo nak lawnglawng va zoh hlah,

Mi hnenah sualnak le that lo nak na tong khal le, a hrek khatah mit cawvek in fim khur ten um aw, ziaagfahnak thinlung ret awla thatnak cu va hawl aw.

“Meiro khuh ih a thim mi zan lai ah, hmunkhat teah a um mi arsi a um ah cun, a tleunak hmu a thei.”
(Ella Wheeler Wilcox)

Midang ih in relsiat mi tlunah thinheng rero hnak in a that zawng in kan ruat thiam a tul. Kan theih ding mi cu kan za tein soal thei, palh thei kan si ticu asi ih kan mah hman in kan tuahthei lo asi ahcun a famkim bikvek in rak um rero duh hlah aw. Jesui dungthluntu pawl in cohlang ih a remthat sak ansi. Kan ni khal in midang pawl cu an that nak aum ciam co lo hman ah kan theihthiam awk ding a thupi na sa. Dale E. Galloway in asim, “Kan hih cu midang pawl mi dang pawl ih sinak le kan si nak vekih theithiam dingin kan zuam dah lo. An si dan vek ten ka ti tikah soal sinak a nei tu kha soal deuh ding in tha pe aw ka tih duh nak silo, a sinan mah le mah zoh aw lo in mi ih tlin lo nak lawng kha hawl sak a tul lo ka ti duh nak a si.

Thlaru nunnei ti mi cu tangdor ten pahnam aw in mi ih tlinlo nak hawl hawl hnak in a mah le mah zohfel awk nak a neih rualrual in mi dang hnen ah duhsak thawn thu nun sim sak nak a nei theu ding. Mi in tongkam tha lo mi tla cu kan tong men thei nan thin sau lung sau te in tangdor nak nun ngaithiam theiding in zuam ding asi sawn. Pathian in a minung pawl hi phun dang ciar in lam in hruai theu ti cu kan theih a tul. kannih cun a lenglam zoh in thu kan then theu. A lenglam zohmawi asi le mi tha asi kan ti men. Lenglam mawi nak cu a tul, a thupi ve ko nan kan sungih a um mi Khrih ih mawi nak thawn a mawisuak thei tu kha Pathian in a duh sawn. Voikhathnih cu kan tum lovek in thil kan ti soal theu. Fala pakhat in Mozart timi tlangvalpa cu a duh ih neih a tum a sinan fala nu cun Mozarthnak ih tlangval tha a hmuh tik ah a duhsal lo. Asinan Mozart cu mi hminthang zet ih cansal tikah cu nu cun a sir aw tuk ih asim mi cu, “Mozart in a that nak le a thiam nak cu ka hmulo ih, a fatet nak le a siatnak lawng ka zoh ruangah asi tiah a ti 67.”

Mi pakhat ih thuhla theifiang lo ih mawthluk mei hi cu a tihnung asi, cu hnak zawnruah nak nei hi a tha. John Wesley cun cu tivek nun a nei tupa cu a tong, ni khat ni ah mi farah bom nak ding a hlu a dil tikah cumi pacu peisa malte a vun pek. Cutikah cumipain , “Kei cu rundam ka si hlan ah harsa zet in hna ka tuan ih ka hnatuan nak ding bank ah peisa tampi ka rak cawi. Tuah rundam ka si hnuah cun cuh ka cawi mi peiss cu ka sam rero. Krih in mi fel ah i can terih cuh ka leiba a pek ruangah a hlu mal telawng ka rak pe thei. 68

Pathian in mi dang pawl duhdawt ding ih in fialvek in kan nih khal in cu mi fialnak cu nei ding ah in duh. Thusai le thil hnai hnawk a suah ter thei tu pawl thawn nan kan tonawk tikah thinsau nun nei ding ah Bawipa hnenah kan dil a tul. Paul le Barnabas pawl hman thil rem awk lo nak missionary hna tuan nak ah annei. Pawl in kanmah le kanmah theithiam awk nak kan neih tul ati. Tiduh micu kan duhnak lawng hmaiah ret si lo in, mi ih dan le hmuh dan khal theithiam in kan khawikhin thiam a tul a si a ti.

Mi dang thawn kan pawlkom awk tikah an mah kha kan hrangah a thu pi asi ti thei ter ding a tul. Ka rual pakhat cu a mah thei dah lo mi pawl hman a biak paih zet a si. Cuvek in kannih khat midang parah biak thiam nak nun kan nei a tul, mi kom le tongkam kan thiam lo hnan ah kan zuam a tul. Midang kan ton tikah kanmah le mah theih ter nak tuahih an duh zawng thu suh nak te te kan tuah a tul. Johan 4:7 sung ah Jesuh in a hman. Samaria nunau nu aton tikah a mah le mah thei ter nak a tuah ih cui nunau nu ih duh zawng thusuh nak a tuah ti kan hmu. Midang in kan parah thinlung put, in thei thei nak ding a tha bik cu” an hmin theih ding kha asi. Elizabeth Euiot in a nganmicu, “Tongkam hmuahhmuah lakah a thlum bik mi tongkam cu mah hmin te ih koh hi asi. Mi burpi hnen ih an tel ngam nak dingah an hmin saal cu a thu pi tuk asi” tiah a sim.

Minung cun pakhat le pakhat kan hmin kan hngilh lohli theu khami kha a tha lo mi a si. A thu pi ti ih kan ret mi cu kan hngilh dah cuang fawn lo, an hmin te hmingsin tuah cu a rak thu pi zet. Cule mi pakhat in ngaihthiam in dil asi le a soal nangai thiam zo ti a theih nak dingah hmuhsak nak tuah aw. Thinheng mithmai pu lo in tongka nem te thawn pawl aw.

Pual in I Korin 16:20 sung ah, “Khat le khat a thiang mi hnam awk nak thawn cibai buk aw uh” ati. Asinan kan theih ding mi cu hnam awk nak poh poh hi a thianghlim mi asi lo ih nu le pa soal nak lam ah a paan thei mi a si ticu theih thiam dinga poi mawh nasa. Thamawk nak khal hi a luan tuk le soal nak a that lo nak raah a suakpi thei ruang ah ralrin deuh a tha.

“Bawipa hnenah ka dil mi cu midang parah nu le pa soalnak a suah ter thei tu ka ruahnak, theihnak, pawl cu I laksak hram tiah thlacam ding kan si.

Ka thinlung sungih hngam nak le lung awi nak a hlo ter thei ih midang thawn pawlawk nak a cat ter thei asi.”

Kan sunglam ih buai nak a suak ter rero tu cu kan nuncan le thlarau lam puitlinlo nak hi an si. Midang parah that lo nak le tuah soal mi, theih saul nak kan nei tam theu ruangah khal a si. curuang ah tangdor te ih theih thiam nak thawn that nak kan laak atul. “Asi, karual, kan nundan za pi te in na theih thei seh la hi nak in mawh I phurh deuh ding nan, cu tluk in mawh I phurh lo ruang ah a lung awi” ti vek in kan biak a tul. Vei khatkhat ah mawh phurh awk khal hi a thalemlo, cuvek caa hin midang ih duh zawng cu a tha lam zawng in sim hi a tha. Midang parah ih buai ter thei tutum bik cu kan lei hi asi. Christian kan tongkam a suah ter mi lei cu a thu pi nasa. Upa pawl le committee sung ah hna kan tuan tlang tikah thin lung tak ih ruahnak cu a thupi tuk. Thil tha le sia kan hmuhtikah a tha zawng te ih ruat thiam kan tul. A siat suahtu va si lo ding hi a thu pi. Paul in I Korin 3:16 – 17 sung ah. Pathian biak inn (Christian kan nun nak) a siat suah tu cu, amah in a siatsuah ve ding tiah in sim.

Kan Bawipa Jesuh in Amah ih nunnak vekin kan thlun ding mi cu in hmuh sak. Amah bang ih nun kan nei asi ah cun midang thawn rual rem nak lamzin cu kan hmu sinsin ding. Catlang pathum thawn ka ceem ter ding;

*Ziang zongza a fingshaw tu ih hmu dan vekinmidang cu kan cohlang a tul. Bawipaih hnen ah apaw.

*Midang hrang ah kan nun dan vek in nun ter a theih lo. Rak zuam hlah aw.

*Thu ron ding ah an lo dil lo le midang thu va ron hlah. A lo dil tiang rak hngak aw.

Thum sarih nak

37. Raithawi nun nei nung aw

Pek nak hi a sunglawi zet mi thil asi ih ziang zat tiang ka pek tul ti si lo in ziangtin so thawi nak vek in ka pek thei ding ti kha a thu pi sawn. Kan sumpai fingshaw le ngah nak thawn pehpar in Pathian ih ta asi mi cu kan pek sal a tul. (Thufim 3:9-10, Malakhi 3:10). Kan pek tul ding mi cu;

*A tul mi dan vek in (Zarhpi ni tinte, I Kor 16:2)

- Pa khat ciar in (pulpak nunnak in, I Kor 16:2)
- Kan thawh cia vek te in (hmun khat te ah, I Kor-16:2)
- Kan ngah mi vekte in (tam le mal, I Kor 16:2)
- Siang zet in (ngah dan, lend an vek te, 2Kor 8:2)
- Thawi nak vek in (Pek thei zat hnak in pek sin, 2Kor 8:3)
- Lungkim tak te in (Bawipa hnen ah pek mi asi ti lung put thawh, 2 Kor. 8:5)
- Lungsuak dan vek in (fial mi si lo, mai lung tho dante in, 2 Kor. 8:8)
- Tumtah nei zet in (Lung sung ih a duh sak vek in, 2 Kor 9:7)
- Phun aw lo te in (2 Kor 9:7)
- Lungawi aipuang te in (2Kor 9:7)
- Thup aw te in (Matt 62 sungah, mi dangih theih ding).Le uar awk nak thawh pek loding, 6:2

ah cun, na kut vorhlan ih pek mi cu na keh lam thei ter hlah ati.

A dang lan tuah ding pawl cu; “Na tul mi le na inn sang ih tulsam mi hrangah hnaturan aw (2 Thess 2:10, I tim. 5:8), kan ngah mi sumpai cu Pathian kut sungah aap ding (Matt. 6:19), le kan hmailam kan tuan lai ding mi tlunah Pathian rinsan ding (Matt 6:33, 2Kor 5:7)”. Christian inn sang in lei lung tlun ih kan tlan len nak ah Pathian rinsan in thil hmuah hmuah cu diriam nun thawh zohthiam kan tul. Kan tul sam nak parah mi hnen ih leiba tamtuk nei khal hi a tha lo zawng asi (Thufim 22:7). Inn le lo ti vek khal hi a baa ih lei rero hnak in a hlang ih hman hi a tha sawn. Curuangah Pathian ih a lo pek hrih lo mi pawl cu nangmah ten lei baa in rak lei rero hlah aw. Na lei mi hnak in tha sawn alo pe thei kha thei sawnaw. Tul samlem lo mi, a poi mawh lemlo mi thilva lei hlah, na tul samdan vekte in na sumpai cu hmangthiam aw. A man khung mi Rolex nazii le \$ 15 hrawng a man mi. Casio nazzi cu an bangrep ko. Milian pawl ih hman mi thil le ri pawl khal rak hmang tum rero hlah.

Ei le in thuah hin, rawldawr sangsang ah a man khung zet mi raw lei ding cu vatum hlah, cu hnak in cuh na cem ding na paisa in ni tampi a lo daih ding cu rak ruat sawn aw. “Na tul vek in hmang aw, na sam mi vek in hruk aw, a tul vek in tuan aw” ti tongkam cu mai sumsaw kha, Bawipai hrangih hman a duh tui hrangah a tha zet mi tongkam cu asi. Jesuh in mi pi 5000 rawl a cawm tikah an eih hlei mi cu tha te in khawm sal a fial ti mikha rak mang ringring aw.

Dingnak in in mi thapa ih nunnak a nuam ter, a sinan mitha lo pawl cu an that lo nak in nunnak a siatsuah (Thufim. 11:5). Baibal sung tavek in midang Christian hnenah ka pekcih mending tiah lung put na nei lo a siah cun paisa rak cawih hlah aw. Na sumsaw ngah sal na duh ruangah khawbawi in ah vafeh hlah aw. Cu hnak in Pathian rinsan sawnaw. Naneih cia mi thil le na tul nawn lo mi thil a um le zuar lo in mi then aw.

A Mawi tawk te ih nunthiam a tha

1.Cucu biabal sungih zirh nak asi.”Nitin kan tuul mi rawl i peaw” (matt 6:11,2 Kor 8:91 I Tim.6:8).

2. cu cu sampai nei lo Nagareth khua mi pa ih

Nundan cu asi –Soren Kierkehard ih a simdah mi cu,”kawhhran kakhat ah ka feh ih, puan sen a daap mi to nak sau parah cun ka to Donskham ihsin a tleu mi ni cu ka hmu ih cule Korfual sen a hrut tu Pastor pa cu a rung pawt ih sui zawng Bbaibal te thawh Pulpit parah a dingih thu a sim micu, “Zokhal ka dungthlun a duh tu cu, mah le mah el aw in, a neih mi hmuahhmuch kha zuar in mi farah pawl cu va pek seh, cule mai kross cu pu in ka dung in thlun seh” tiah a sim tikah ka kiang kap ka zoh ih zohman, mit hmai pan an um lo” 66

3.Hi nundan cu, thlarau vandan thawh a peh aw mi a si. Bawipa cukanunak nak kan luah ter tikah nun dan thiam nak kan nei Hi nundan cu lungawi hna ngam nak thawh a hei lung ih a tul sam bik mi nun dan cu a si. Hadson Taytor ih sim mi cu leilung tlu

ah duhnung te ih nun cu uar a um tuk” tiah a ti.

Christian nun dan cu kan tongkam le kan cangvaih dan in a theihthei, kaa cun thinlung sungih aum mi a tong asi” (Matt 12:34) Mipakhat cu tong dan ngai sehla a thlarau cu ziang ti a theih theih. James in leei cu a fate zet konan thiltha bik le thilsia bik khal a cang ter thei ati-mipakhat in hramlak ramsia hman a kaih thei nan leei hi cu a kai thei lo. “Cu cu kaih thei lo thu sia le thi thei mi thih sii thawn a khat ” Thildang vek asi lo, leeicun thu a linglet ter ih, a thlum mi kha a kha ah a can ter. Thlasuah le siat cam nak a suak ter thei-(Jeim 3:12)-Kan leei cu kan uk thei lo nan Pathian thu in a uk thei a si.A hriam zet mi leei cu zangfahnak suah tertu khal a si ih mi that thei khal a si.

Thu dikthawn khatter aw, kan Bawipa hi duhning a um nasa, ziang ik hmanah thu phan a per dah lo, thudik thawn khal a peng dah lo “thuphan per nawn hlah uh. Pathian zumtu pakhat le pakhat thudik kha sim aw fingfing ding kan si, ziangah tile Krih ruangpum sungah kan zaten sungtel ciar kan si”(Efisa 4:25). Pathian cu mi bum hmang Pathian asi lo ruang ah a zum tu pawl khal mi bum an hmangdahlo.

E. Stanley Jones in a sim mi cu,” Thuphan na per a sile na per mi thu phan tlun ah hip thei nak na nei asi ih cuih na per mi thuphan cu na cing ringring. Thu dik a sim a siah cun na sim mi parah a sim mi a cing nawn lo ding-thudik sim aw, thil tha asi.

Kan tongkam cu man a nei mi si seh; “Nan biak awk tikah tongka hrang hmanghlah uh, (Efisa 4:29 a)” Hi tawk ah tongka hrang ti mi cu, mi hrangih thei a nuam lo mi aw nem te ih tongmikhal a si thei. Jesuh in:“Zokhal sisehla ralring lo ih a tongtu cu thuthennak niah ziangruangah a sipei? Fiangten a thei leh ko ding” (Matt. 12:36) Curuangah a tha le a sia ralring toih kan tong pang mi khal soal kan sirsal a tulsirsal tul. U.S Ralbawi pa, Adonral Hyman Rickover ih a sim mi cu,”Ruatnak tumpi na nei pawl a thu dik an sim, cule ruah nak mumal nei lo pawl cu midang an sawisel theu”tiah a sim A bet hrih mi cu ruah nak tam pi nei tu pawl cun hmailam hrang ruat in thunung an sim.

-Mi hrangah thahnem mi siseh:”nan tong a theitu pawl in.” thathnen nak an ngah theinak dingin tong tha le tong mawi hmang uh” (Efesa 4:29b). Kan tongkam cu, mi hrangah tahzaang tha si hram seh. H.A. Ironside in thu a suh theu mi cu, “hi catlang te hi ziang tin so na ruah dan?” ti asi ih, mi dang pawl in a fian lo a um le a sim fiang theu. Tha te in a sim ter theu ruangah mi in a sim mi cu an hngilg dah thei lo. Ka rualpa in midangthu a that lo zawng in a sim can a theh hlanah a cawl theu sal theu ih, “ asilo; hi vek hi cu that hnen nak a um lo” tiah a sim saltheu.

-Kan tongkam cu duhning tongkam sihram seh;(Efesa 4:29 a net nak ah, “tongtha le tongmawi hmanguh” ati. Kan Bawipa in hniksak nak a ton lai ah satan cu Daanpeksal- nak sung ih um catlang pa thum thawn a sawn. A tul lai fang ih a rem cang mi thil cu asi. Pathian mi upa pakhat pa cu an sungten thih nak a tong ih a thinbuailai fang ah. Solomon hla 8:6, ta vekin a hnem aw. Dr. A lexander whyte in Tayazung ah a feh laiah thusuh nak a tong.

“Misual pa hrangah sim ding thu na nei maw?” ti ah an sut. A sim cia mithu calu te thawn hi tin a sawn “duhdawtnak cu an parah na lonhter ringring. (Mikah 7:18) ti ah a sawn. Siihni pa cu a lung a kim tuk ih a rak cibai ta a si. Curuangah, “mifim pawl cun an tong hlan ah khua an ruat, curuangah an sim mi cu hmual a nei” (Thufim 16:23).

-Duhdawtnak tongkam si seh;”Nan tongkam cu ngainuam mile a mawi mi siseh la , mi kipih thusuh mi cu felfai zetih let thei dingah zuam uh: (Kolose 4:6). Kan tongkam cu duhning lawng silo in duhdawt nak thawn tong uh si. Kan Bawipa khal duh dawt nak tongkam te thawn mi a rak biak theu. (Hmualnei zet ih a tongmi kha an theih tikah an thinlung ah a lut zet ih mak anti ngaingai (Luka 4:22)). Lady Astor ih a sim mi cu, “ Sir Winston, kei hi na nupi sisehla na din ding mi kawfi sungah thih sii ka lo rawi sak ding” ati. Cule Winston, in asim mi cu, “ Lady Sstor, kei hi na pasal siseh la na pek mi thih sii hman ka in men ding tiah asawn.

-Kan tongkam cu a tawkzawn te si seh:

Christian kan tongkam cu mi hrang ah tam tuk lo mal tuk lo in a tawkzawng in kan tong a tul. Jesuh in samaria nu hnen ah, “ ti dai i pek aw” a ti vek in, “ va feh aw la na pasal va ko aw” tiah a biak. Cu vek in hlawhlang nui hnen ah, “ Kei khalin ka lo mawh thluklo? tiah a sim ih cule, “ soal nawn hlah aw” tiah a bet. Kan tongkam hi ciite vek ih a al a tuul. Ciite cu thil siat lo nak ding ah thathnem nak a pek ih tii haal ter thei nak in pek. Kan tongkam cu ciite vek in midang nun ah Krih ih in pek mi tiunungluang ter tu kan si a tul. -Asi, zumtu pawlih tongkam cu a thiang mi a si a tuul;”Pathian minung nan si ruangah nu le pa sualnak, zoh mawi lo ih nunnak le hamtamnak pawl cu

nan lakah a reel hman reel nawn hlah uh. Tong baal, tongsia le ngaih nuamlo tong pawl cu nantong dingah a mawi nawn lo. Cu hnak in Pathian hnenah lungawinak sim sawn uh. “ (Efesa 5:3-4). Sual nak lamah kan tongkam cu a tam deuh deuh asi le a ngai tu pawl in sualnak hi zianghman ah an siar nawn lo ding. Thih nak lam ah an feh deuhdeuh ih saul nak buah dingah tih mi an nei nawn lo. Sual nak lam pan ding le, pil cih ding thu a sim dah lo. Capoh thiang le tha cu zo hmanin an do lo nan thutak buah cun capoh vek ih simmen asi le thlarau huham cahnak a reh thei. Capoh sai tam tuk nak ah Thlarau thianghlim hna tuan nak cu kan daih ter theu. Kannih cu Pathian in capoh sai tu dingah in ko loasi.

-Kan tongkam hi siatcam nak tongkam a si lo ding. “Ziangtik hmanah siatcam in buah hlah uh. Vancung hmin saal in siseh --- leilung hmin saal khal in siseh, nan lu saal khal in ---, asinan A si le si, si lo le si lo ti lawng sim uh. Cui hlei cu mitha lo Khawsia hnen ih sin a suak mi asi. (Matt. 5:37).

“U le nau pawl, ziangdang hnak in thu nan kam awk tikah siatserhnak buahhlah uh. Vancung siseh leilung siseh, thil dangdang khal siseh, a hminal tahrat in siatcam nak buah hlahuh. A si tih nan sim duh mi asi le asi ti awla, asilo ti ih nan simduh asile a silo ti aw. (Cutin na ti asile Pathian in a lo mawh thluk lo ding.”

Christian pawl ih kan sim duh mi a um le siat cam telh rero a tul lo. Mi pakhat ih asim mi cu, siat cam cu hman ding asilo” ati. Mi thapa in asim duh mi cu kantuah rero a tul lo.

Ka Bawipa Jesuh cu an kai ih nang hi Krih taktak, Pathian fapa na si le si lo in sim aw” tiah a sut. Puithianhnatuan 5:1 sungah a simcia vek in Jesuh in a buah. Christian tampi in hi buah hin an buai aw ter theu. Kan theih cia mi vek in Pathian hmin a soal zawng ih hman cu soal nak asi.

-Kan tongkam cu upat nak tongkam si seh.

Thil tha kan sim tikah thu ngai tlak in sim lo ih a men men ih sim ding asi lo. Pathiam tongkam khal hi kansim tikah mi bum nak ih tong men ding khal asilo. Pahtian thu thawn peh par mi cu thungai tlak ih sim ding, reel ding asi.

-Kan tongkam cu lungkim lo tongkam, mi mawh thluk nak tongkam telh a tul lo; Lungkim lo nak tongkam le mawhthluk nak tongkam cu Pathian ih that nak phentu an si. A hnatuan nak cu Pathian in a theih sak lo ding, A thuthen dan hi a soal tih mawh thluk a si ding. Pathian in zianghman in siar lo ti asi. Mawh thluk nak dingah soal forh nak kan ton asi le kan hlon lohli a tuul ih cu hnak cun, “Pathian ih thil buah mi cu a famkim asi” (Saam. 18:30a) tiah kan theih thiam a tul.

-Kan tongkam cu tawifamkim le a thupi deuh mi sim kan tuul; “ Tam deuh na tong le tamdeuh na soal ding, mifim na si ah cun na tong suup aw? (Thufim 10:19). A dang tongkam cun, kan tong a tam deuh deuh asi le soal nak tam sin sin a suak ding.”

“Ruat hmaisai loin tong hlah, Pathian hmaiah cun man mawh zetih tong ding khal ruat hlah. Pathian cu vancung ah a um, nang cu leilung parah na um, curuangah na tongmi mal ter aw.”(Thusimtu 5:2).

Vei kha khat ah thuron pek awk cu atha. A ngai ngai le midang thu manmawh tak ih reel ciam co cu nin thlak asi. Kan tongkam cu kan ruahnak dungah asiatul, ruahnakkha hmai ah asi dah lo pei. Siir awk dingmi tampi neih hnak in dai te ih um a tha sawn. Tongtam pa cu thlai cii a vorh tu asi ih thu angai cu a khawm tu (sengtu) asi.

Midang thu le hla reel duh tu kan si lo pei:

Tu hlan ah “Atlanth Journal” ah a tanglam ta vek in “Kei cu tihnung zet mi cerek hnak in tihnung deuh kasi, mi puar thau lungruh ka si ih innsung sangah mit thli ka tlak ter, mi thin lung ka kuai ter, mi nunnak ka siat suah ter, theu asi. Kei cu thlipi thuan ah ka vak ih soal nei lo tu zokhal in in dawih thei lo. Thu dik thu cu ka tihzah lo ih thu fel thu khal ka uar lo. Ka lam ih a tang pawl tu cu vunnel zat in an tam ih soal nei lo pawl khal an tel. Ka hmin cu “ mi relsia tu pa ka si”tiah a ti aw.

Hi thu thawn pehpar aw in Jeim in a ngan mi cu, “ Kan nih cu soal nak kan buah theu asi.

Midang parih thu reel siat cu a ol nasa,cu ti vek nun cu hlon dingah a har fawn. Wm . R. Marshall ih a sim mi cu, “ simtha lo ih ret mi thuhla cu a phorh, soal buah ding ih porh thawn a bang aw asi” ati. Bill Gothard cun,” cuih thuthawn a seng lo tu, tel lo tupa hnen ah cun a cang mi thu cu run theih ter kha asi” ati. Cu ruang ah mi relsiat cu mitlun ah zangfah nak nei lo tih nak a siih, a thahnem lo, atul lo mi khal asi ih tualthah duh nak thinlung nei tu vek asi.

Thufim ngan tuin, “ Na tongkam in na nunnak a himter thei vek in siat khal a siat ter thei, (Thufim 18:21). Bible sungah nun ih thlun a harzet thu pawl in hmuh sak;

“Thuphan thu va reel sin vivo hlah; (Puithiam hnatuan 19:16)

“Katam pawl in thuthup an phuangtheu, asinan zumtlak mi pawl in an thup thei’ (Thufim 11:13).

“Mithalo pawl in mi relsiat nak an karh ter. Harnak an suahter ih rualpi tha hman an kuaiter”. (Thufim 16:28).

“Zanthing a um lo asi le meisa a mit, A thupten mi relsiat hmang tu a um lo le tawhawknak a dai;” (Thufim 26:20).

Rom 1:29 sungah Paul in mi relsiat hmang tu pawl cu mithat tu, mi soal ah a ret. Veikhathnih ah mi relsiat nak cu thlacam sak nak ding vek in reelsiat cihkan an si theu. Voikhat ah nupinu pahnih thu an sim mi cu.

Pakhat nu in, “Mi hnen ah vasim sawnghlah aw ti mi thu e ka lo sim ding ati. Cu le pakhat nu khal in,

“A si, Kei khal in hi nui in nangmah hnen ah sim hlah aw i ti mi thu kha ka lo sim ve ding --- kei in ka sim tiah va sim hlah awmaw” tiah an tihaw.

Charles Swindoll in “Seasons of life” ti mi a cauk sungah, “ Thu lo lak asim tu cu mi thinlung a siat ter tu an si. Mi thinlung nat ter, kuaiter ding kha an duh na sa, anmah ah hlawnak zianghman a um lo rualrual in an sim mi thu khal hmaton ih an thei mi thu hnak in zum hmang ih ih an tong mi a tam sawn. “Ka theih mi cu Ferdinand le Flo te nupa cu an then aw ati, a nupi cu mi thawn a soal an ti”.

“Mi ih sim mi cu, a nu le pa cu peisa tampi an nei ati”

“Paster Elphin cu a kawhhran pawl in an dawit na thei zo maw?”

“An fapa cu kaih a tuar an ti”

“Mi ih sim nak cu, an thit aw thlang ding anti”

“Hi pa cu zuu a pham tuk tiah mi in an sim”

“Hi nu cu mi hlolak tiah ka thei sokhaw”

“Hi pa cu zianghman si lo rinsan a tlak lo an ti” 68

Kan thei mi vek in mi rel siat le thudik lo sim cu a karh vivo ih a dik mi thu ngai thu tiang hlo ko in a can ter thei. Baibal sungah Paul in Anias le Alexander (I Tim 1:20) cu a nawhtuh ti ah mi in an sim theu. A si konan a mah ih sim duh mi sawncu zumtu pawl in an nih cu ralring te in um dingah asim duh sawnnak a si sawn.

Hruaitu pawl in mi dang thu cu reel ding a tul ko nan cu tin kan titik ah an that nak ding khaw thu pi. Cu cu mi relsiat asilo. Mi dangthu kan reel kan ti tikah a tha zawng in rel dan phunhnh in a um. A hmai sa cu, Paul in I Korin 1:11 ah, “ Ka u le ka nau tla, nan lakah tawhawknak a um ringring ti kha ka thei,sungkhat pawlin fiangte in in sim” ati. Cu cu mi hrang that hnen nak a duh ruangih a sim mi a si. Pahih nak cu,mi in kan tuah sak nak ruangih thathnem nak an ngah thei nak ding ih nun kha a si.

Wm R. Marshall in, “ Mi relsiat tu pawl ih rel mi thukha kan ngai lo a si le relse tu pawl khal an mah ten ancawl ve mei ding tiah ati.Curuangah kan ruah ding a um mi cu, thusia kan ngairero ruangah thusia rel tu khal an tam deuhdeuh, ih, thusia a harh lo nak dingah kan ngai lo kha a thatuk.Cule, Turki thufim sungah, “ na hnen ih mi relsiat nak a tu in, midang hnenah na siat nak a rel veding an ti.

Kannah “ Christian pawl in kan leei cu ziangtin kan tuah ding ti le , kan fingshaw a tuul, tong mal hmangding in kan zir a tuul, thu kan sim le kan reel tikah adik lo mi kan tel pang lo ding kha a thu pi tuk a si.Mi hrangah that hnen mi tongkam le thazaang an ngah ding mi lawng kan sim pei. Mi pakhat in “ ka lungawi” ti mi tongkam cu ziangtik poh ah hmang thei seh la siatrel nak ti a um thei lo ding a si.

39. *Thitawk Nak*

Pathian in “ thitawk nak” cu Eden hman ih sual a luh hlan ih sin (seem 2:21 - 24) in tuah sak mi asi. Curuanghai, Hebru cangan tu in, “Thit-awknak cu zokhal in upat hmaizah ding asi as ti. Nupi le pasal cu pakhat le pakhat zumtlak in um veve haiseh” (Hebru 11:4) ti ah in sim. That-awknak kha ca poh sai ih tuah cu a tha lo. Upat te hman ding a si.

Thit-awk nakah, mi pahnih, nu le pa, cu pumkhat ah an cang. (Seem 2:24, Matt 19:5, Efe 5:31,33) ih cui pumkhat cu thih tiang hnget ding ah Pathian in a duh. (Matt. 19:6, I Kor. 7:39) Cui pumkhat cu nupi, le pasal um lo cun a famkim thei lo. Siarbet aw(I Kor 7:2). Thit-awk nak ah duhsan mi panga(5) a um:

- “ Minung hi amah lawngih um ding cu a rem lo” (seem 2:18).

-Fa tampi nei in pungzai uhla nan tefa cithlah pawl in leilung hi an luah khat pei (seem 1:28).

-Kan nunnak ah thianghlim te ih nung ding ah, “ Asinan nunau le mipa sualnak a tam ruangah mipa in a mai nupi lawng nei sehla, nunau khalin a pasal lawng nei seh ” (I Kor. 7:2).

-Khat le khat bomaw dingah, “ Pathian in, Amah (Adam) bawm tu ah rualpi ka tuahsak ding”a ti (Seem 2:18).

-Pathian thuah nungih lei lung ih lung awi nak nom cen dingah, (Thufim 5:18 - 19).

Thitawk le pawlawk nak ah, pasal ih tuahding cu a har bik asi (Efesa 5:23). Hi cu seem suah nak ih fial nak (I Tim 2:13) a si ih, seem suah nak ih a tican (I Kor 7:8), seemsuah nak ih duhsan mi (Efesa 5:22), tla ansi. Nupi in a pasal thu ngai ding asi.

Eve cu a mah tein luu a si aw ter (seem 3:1-6 cu ruangah leilung tlunah sual cu a lut, aninan cui sual cu Pathian in Adam ihsual ah a ret, ziangah tile Adam cu lu bik asi ruangah. “Sual nak cu mi pakhat thawngin leilung ah a ra” (Rom 5:12). Nupi in a pasal thungai ding cucu Pathian ih fial mi (Kolo 3:18) le Pathian duh zawng asi. A nupi in thlarau lamah a pasal hnak in cak sawn hmansehla a pasal cu inn sang hruai tu dingah thazaang a pek tuul sawn. Pasal in a nupi cu, Krih in a kawhhran a duhdawt vekin duhdawt ding asi(Efesa 5:24). Fala te vek in a biak tuul ih a mah le mah a duhaw vek in a duhdawt pei (Efisa 5:28, 33).

Pakhat le pakhat bom awk nak ah “Bawipa ah” ti ih (I Kor 7:39, II Kor. 6:14) lung put pakhat nei in thin khat lung khat nei ding ansi,” Sim aw cia lo in mi pahnih in hmunkhat ah khual an tlawng tlang thei pei maw? (Amos 3:3).

Thit awk nak cu Pathian ih mi lai hmuahhmuah tlun ih a ret mi tumtah nak cu asi. Matt. 19:12 kha rak siar bet aw.Hrekkhat mino pawl tla cu nupi, pasal nei lo in Pathian ram hrang ah an um. An ruah nak cu a tha, asinan sansung ih nei nawn lo ding tiku a tha lemlo men thei. Paul ih sim mi cu, can a rei nawn lo ding ruangah atu ih sin thokin nupi nei pawl in a nei lo vek in nung hai seh” (I Kor. 7:29). Maih nupi kha ziang siar lo ding ti nak a si lo ih Pathian pakhat nak ah ret in nupi kha pahnih nak ah ret dingti nak a si. Mi pakhat in nupi a neih tikah anu le pa tan san in anupi thawn hmunkhat ah an um ding (Efesa 5:31). Tih duh mi cu a nupi khal in a nu le pa a tan san ve ding asi. Asinan an nih karlak ah Jesuh Krih kha a um a tul asi. Nupi thu le pasal ih thu pawl cu a pahnih nak ah ret asi ding. Cule, I Kor. 7:4-7 sungih zirh mi cu inn sang humhim nak ding asi ih pasal in a nupi ruangpum cu khat le khat lungkimnak vek in hman asi ding hleiah a nupi khalin a pasal parah tihzah nak a nei ding. A nupi lo le pasal in rawl ulh thlacam a duh asi le an pahnih karlak ah thei thiam awk nak neih hmasa a tul, culo le satan in caantha a lak thei asi. A pasal in a nu pi duh zawng lo in a tuah lo pei(Kolote 3:19), sinan theithiam awk nak an nei a tuul. Hi cu inn sungsang rem nak dingthu asi. A dang a tuul mi thil pakhat cu tangdornak hi asi. Pakhat le khat sual kan nei asi ah cun mai sual nak cu thup lo in ngaithiam dil awton ding asi. A harzet menthei nan nupi le pasal karlak ah lungkim lonak kan nei a si le ni kan tlak ter lo pei cucu bible ih feh pi dan a si.

A dang thu poimawh pawl tla cu an innsungsang ah tele fa neih ding dan le Pathian hnenah paziat kan dil ding ti a si. Hrek khat christian pawl in mi innsang cu hitin tuah hlah uh, tuah uh ti ah thu an pek theu.l thit-awk nak hi “ thih tiang hngeth mi asi ding”, nan midang thawn sual nak a um mi innsang ahcun, Pathian inn nupa maak awk nak khuan in pek (Matt. 19:9). Maak awk nak cu Pathian ih fial mi asi loh, khuan in pek mi asi. Hi tawk ah, a sual lo tu pa, nu cu midang a thitsal thei. Malaki 2:16 kan siar tikah Pathian in maak awk nak cu a hua nasa, mak awk nak cu Cathianghlim thawn a kaih aw lo mi mak awk nak asi, ziangahiti le Jeremiah 3:8 sungah Pathian in Israel mi pawl a mak ti

kan hmu. Cuih a maak nak san cu rintlak lo nun, mi dang thawn sual nak nun, anei ruangah asi. Carl Knott hnen ah thit awk nak thawn pehpar in a hram pia si mi thil pahra pek ding in an suh tikah atanglam ta vek in asim;

-Na ngah mi thil man tha cu fingshawing ring ring aw, Pathian cu thil zate hmai ah ret aw.

-Na innsang neih pek te ih sin thokin Pathian ih hruai mi innsung sang si aw.

-Zangfahnak tel lo in hruai aw hlah.

-Nii tin te in Baibal cu siar aw la innsung sangih thlun ding pawl cu rak sim aw uh. (Danpeksal 6:6-9).

-Pasal pawl, mi pa nan si vek in, lei lung duhtu si lo in, Pathian thu ah nung uh la innsung sang ih luu bik tuanvo cu lak aw (Seem 3:16, 18:19), Nan nupi tlun ah le nan tefa pawl ih zohthim tlak nun nei uh.

-Nupi pawl, nunau nan si vek in, Pathian ih a lo pek mi innsang fingshawing ding cu tlamtling le in tuan aw (Tit. 2:3-5). Na pasal bawm thei ding in zuam aw (Thufim 31).

-Nu pa karlak ih rem lo nak a um mi cu tefa pawl hmai ah suahin kawak aw hlah uh.

-Mi lak ah na nupi, na pasal ih siat nak va reel rero hlah.

-Rem cang lo thu a um le nu le pa hmun khat te in Pathian duh nak vek in remruat aw uh.

-Inn sungsang ih neih mi sumsaw cu Pathian hnen ah aap uh la (Matt. 6:19) na neih mi thilri tlun ah theihthiam nun nei uh.

Inn sung sang ah hin mikhual duh dawt nak thin lung neih ding asi. Mi dang par ah zohthiam nak thin lung put nei in kan neih lo mi par ah lungput sia nei lo ding asi. (2Kor 8:12). Krih ih thuthangtha hrang ah le a kawhhran hrangah pek thei zat in pek zuam uh (Marka 1:28-34, Luka 18:28-30). Thlacam nun nei mi innsang si uh thil pakhat tuah ding tum tah ve tein thlacam ring ring uh, hnaihok nak remlo nak a suak veten thlacam theu uh. Nulepa pehzom nak cu fek sin sin sehla a tul vek in hmun khat te ih rawlei nak, , hmun khat khat ah pahnih te lawng khual tlawng nak, mahih thinlung ih um thu pawl rak sim nak, pawlkha hmang theu uh.

Christian mi hrek khat cu tluang te ih thit-aw nak a nei tu khal a um, mi hrek cu hnai hnok nak an ton ruang ah mah lawng ih um tu khal an um. Mah lawng in um nan Pathian hrang karhzai ter tu pawl cu, Amy Carmichael, John Nelson Darby Aylword, Corrie ten Boon le Fanny Crosby pawl ansi. Zokhal Pathian ih rem cia mi cu siat ding asi lo. Zokhal Jesuh ih fial mi vek in kan um thei. Nu Le Pa Si ding dan

Kan tarlang mi catlang cu, Suahlannak 2:9, "Hi nau te hi keimah ih hrangah irak hngak aw la na hngak man cu ka lo pe ding asi. Chritian nu le pa in, kan te le fa pawl cu Krih hrang ah fingshawing sak ding ih fial mi kan si. Leilung hrang le hell ram hrang ah si loin, Pathian ram hrang ah asi sawn .

Ke kadingahcun innsung sang cu Pathian tongkam sung ah um khawm ding cu asi." Tui sun ih ka lo Pek mi thukham Pawl hi nan thinlung sungah caam ringring seh. Na fate Pawl zirh sin uh inn na um tikah siseh, lengih na feh tikah siseh, sim ring ring aw. Na colh tik le hna na tuan tik khalah saal ringring aw. Na baan ah tem awla, a lo theitertu ding ah cal ah ben aw. Na inn sang ka tlunah le na kotka parah tla ngan aw? (Daanpeksal 6:6-9). Ka thukham kha nan fate pawl zirh sin uh. Fimthiamnak zir tikah thukam nak cu a tuul ih kan siar, sim mi tlun khalah an zir aw theu. Man a nei bik mi pakhat cu a fate hrangah a nu ih khukbil nak cu asi.

A tum bik mi nu le pa ih tuan vo cu fate pawl ih fim nak lam cu asi. Fa le tu zatein nu le pa upat thiam nak zirh a tuul, saya upa pawl ih thungai ding le rual pi tha kom ding, felfai ten nung ding ih zirh ding an tul.

Savmli nak

40. Nu le pa ih Kikhawinak

Nu le pa thungai le upat ding cu theih lo, tuan lo theih lo asi. Na fale pawl thu na sim tikah voikhat lawng sim aw, tu le tu sim na hmang le an ning thei ih ziang an siar lo thei. Thungai nak ah hin tlawngah, hnaturan nak ah, kawhhran ah, thutha sim mi cu ngai ding vekin a harsat nak cu a um ko ding nan, thulun nun an neih thei nak dingah fale pawl an nawh lai can ih zirh an tuul. (Pa a thinheng ruangih fate kawh si sawn lo in (Efesa 6:4), fate ih an tuah sual mi kha a that lo nak lam

hmu thei ding in sim le rel ih kawk an tuul. Nu ih thusim nak ah fale pawl ih rual pi sia le tha hrial thiam nak ding sim le rel a tuul.

Nu le pa in a te le fa pawl cu nule pa sualnak an hrial thei nak ding ah nase tak ih hrem tul caan khal a um ko. Tu lai mino tampi cu lei lungtlun nu le pa sual nak ah an pil hlo. TV sung ti vek in vedio sung ti vek ah ol te in an hmu thei. Curuangah leilung ih sualnak kha hrial thei ding in nu le pa in zirh ding tuanvo tumpi kan nei. Inn sungsang ih zirh, sim le rel nak lawng in cuih lamzin ihsin a pial thei ding. Nu le pa ih kan tuahtuan mi cu fate in in zoh ringring ti kha thei ringring aw. Fa le pawl fih fir lo ding cun nu le papar ah athum aw. Fale pawl in midang hrangah an ruat, thil an then, mi dang hrangah an tuan, cu pawl cu a tha an sansung ah mi thathnem an si leh ding.

Mino dang pawl in sim tu um lo hruai tu nei lo in mah thute ih um cu an uar zet. Ngaingai ah cun nau hak cu nunsim relih hruai an tuul. Cathianghlim sungah. “ Nauhak thinlung sungah huatsuahnak a um ring ring. Nun na sim ih tha nawn ih na vuak ahcun a huatsuahnak cu a hlo ding (Thufim 22:15).Vok ih nun sim cu a tha ko nan, an par ah kan thinheng ruangah sisawn lo in, an that ding kan duhsak ruangah sisawn . Vuak hnu ah nu le pa in a duhdawt nak cu langter sal ding asi. Cu tikah fale in a nu le a pa in in huat ruangah a si lo, nun that lo nak ka neih ruangah a si ti an thei aw ding. A thupi bik mi cu fa le in thulun nun an neih thei nak dingah nule pa in kan zirh thiam nasat a tul(Thufim 13:24). Fale thusim tikah nu lepa cu thinkhat a tul, a si lo ah cun nu le pa ih lungput cu an thei ding ih el nak ah an hmang thei.

Nu le pa in an fate par ih duhdawtnak cu thei ter ding asi. Kan thei theu mi cu, “Kapa in ka lo duhdawt tiah in sim dah lo” ti cu asi. A tlai hlan ah rak sim aw, a tik cu luanhlan ah thei ter aw. Nau le pawl hi mi thawn va lek ter aw, cu cu khat le khat thei thiam awk nak le bom thiam awk nak an zir mi asi. Fa le pawl cu Jesuh a tu rori ah zum aw ti ih zirh awk nak hnak in, Jesuh a zum thei nak dingah, Jesuh suah nak ih sin a thih nak tiang famkim zet in kan zirh a tul sawn. Van cung uk nak ih an tel thei nak dingah thlacam sak sawn aw . Nau hak tuk si a tuul lo ti men lo in nau lak te khalin Krih le a thu dik hrangah an ding thei asi. Cu ticun sual taan thei nak an nei ding asi (Jer. 15:19).Kan innsung sangah hin Pathian thu ngan mi ca pawl hi hmun tin ah ret ding asi. Hudson Taylor ih nu in an innsung, khual len nak khan sabuai par ah thuthangtha ngan mi ca cu a ret theu, ih a fapa Hudson in a siar theu ih cu ti cun Jesuh krih a co ih thlarau ah cun nunnak a nei ta asi. Nethaah China ram sungih thuthang tha phuang tu ah Pathian in a hmang.

Likhat nak

41. Kan Duh nak silo Pathian Duhnak sawn

Rom 12:1-2 sungah Paul in in simmi cu kan ruangpumpi cu a nungih apmi raithawinak bang tuk in pek uh “ tiah a ti. Kanmai hrang si lo in Pathian duh nak thlun dingah Paul in fial.Pathian ih ruah dan vek ih ruah ding asi. Bibal sungih Pathian in ruah dan in pek mi cu, Van tla khi leilung hnak ih a san bang tuk in Ka ruahnak le ka lamzin cu nan ruah nak le nan lamzin hnak in a sangsawn a si (Isa .55:8-9)“ati.Mi hrek cun, vancung ram ah mai tuan nak le nun can ziaaga that nak in co dingah an zum, mai tlin nak ruangih co dingah an ruat. Pathian in “asilo” in ti. tling lo, tlak lo asinan Jesuh Krih cu mai runtut le Bawi tiah a zum tu lawng ah an co ding tiah ati. Tuan nak ruangah si lo, zumnak thawng in a si sawn. Cucu milai hrangah cun aat thlak asi, zuum nak lawng ih ngahthei mi a siah cun a ol tuk an ti. Asinan Pathian ih aat nak cu milai fim nak hnak in a sunglawi sawn deuh. Minung ih dan in silo, Pathian ih dan vek in zo khal rundam an si thei.

“Mi lai cun lenglam thil an zoh nan Pathian cu thinlung zoh tu asi (I Sam 16:7). Pathian in lenglam taksa mawi nak a zoh lo. “Iang nei tu ih iang khal mi a buum theih mawi nak khal a hlo sal thei, Asinan Bawipa a tihzah mi nunau cu lom le porh tlak mi asi” (Thufim 31:30). “ Alungawi nak cu raang cak zetzet parah a um lo; A thinnomnak cu, Ralkap raltha zetzet par khal ah a um lo”(Saam. 147:10). “ Asinan amah atihzah tu le, A hnen mi a duh dawtnak, a rinsan tu pawl parah a um sawn asi”(Saam 147:11).

Leilung tlun ih mi hminthang pawl, thu nei thei pawl mi mifim, phunsang le milian pawl cu a ko lo. Mifarah, mi nau ta le miaa pawl cu thil tum bik tuan tu dingah a ko sawn (I Kor. 1:26-27). Kan Pathian cu hruai dan phundangdang a nei. Mi lai ih hruai awk dan cu a dik mi hnak in a soal mi a tam sawn. Asinan Pathian hmuh dan ah cun hruai tu dik cu mi hna tuan tu saal ati. A uknak ih a tum bik mi cu mi tangih hna tuan tu pa te kha asi (Matt – 20:25-27).

Pathian in leilung hlawnthil le len nak khal a zoh lo (Luka 18:24-27). Milai cun leilung len nak par ah midang kan sunloih theu. Asinan thlarau lam ih lennakcu a sung lawideuh sawn. Pathian in mi tam le mal tlun ah thu a then lo. Gideon in ralkap thawng tam pi a nei. Bawipa in a ralkap 32,000 in 300 ah a thum ter ih ral nehnak an ngah. Pathian tel pit nak ah cun mimal te khal a tawk ciah. Thazaang cah nak ruangih ralneh asi lo, tlanzuam nak ah a zamrang tuk ruangih nehnak ngah asi lo. 19:24, Olympic tlan zuamawak nak ah leilung tlunih record thar a ngah thei nak cu in Bawipa nii ih tlan ding a el ih. Pathian a tihzah ruangah Pathian khalin a cawisang asi.

Kan Bawipa cu mi farah te parah a hleice in duh dawt nak anei (Jeam 2:3). Pathian in duhham pawl a duh lo ih a tuul asam mi pawl a pe tleu. Matt 20:1-16 sungih sabit hmuan hnatuantu pawl thu thawn in hmuh sak. Lo neitu pa in hnatuan tu pawl cu an mai lungkim nak nihlawh vek in a hlang ih an ngah. Midang khal sunhrek an tuan ih a bangrep in a pek hai. Ni khat pum atuan tu pawl in an lung a kim lo, cu pawl cu a tuanmi parah tamdeuh ngah anduh ih duhham nak an nei; lo nei tu pa in a pek cuang lo. Tuan thei nak parah lung kim tu asi loih rin um nak le fel nak parah lun kim tu Pathian asi. (Matt. 25:21, 23). Kan zaten rinum le fel tak in a tuan asi le tuan suak thei nak cu kan hmu cio ding. Tuan paihnak, hiarnak thinlung hnenah famkim nak a um. David in Biakinn a sak paihtuk ruangah thil le ri a cum ih ruangah a fapa Solomon in Pathian Biakinn cu felfai te in a sak thei. (I Siang 8:18). Leilung mi pawlih zomtaih nak tuar tu pawl cu Pathian hmai ah mi thlasuah an si (Matt. 5:3 -10). Jesuh rori khal mi aa tin an ti dah (Mark 3:21). Kan nih khal Krih kan nung si le lei minung pawl in mi aa tiah in ruat ding asi.

Mi that le nulepa soal nak hi thinlung ih sin a thok mi asi (Matt 5:21-22-30). Mi that nak cu huat awk nak ihsin a suak mi asi ih nule pa soal nak cu a tha lo zawng ih zoh nak in a suak. Thianfai lonak cu sunglam ihsin a ra (Matt 15:11). Milai in soal nak cu natnak vek in an ruah, Pathian in natnak tuar dingah in siang dah lo. Lei minung pawl ih sim theu mi cu “Kei mah ka tha bik tiahn ruat aw. Asinan Pathian duhzawng paul ih asim mi cu. “ Mi zo khal kei mah hnak in an tha tiah ruat aw uh” tiah (Phil 2:3) ati.

Pathian in raithawi nakhnak in lainat nak cu a duh deuh. (Matt 9:13). Thenhra then khat cu fel nak kan nei lo le santlaih nak a nei lo. Vancung uknak sungih mi tumbik cu nauhak vek an si ding ati (Mtt. 18:4). Milai in hminthan nak cu kanduh cio asinan Pathian lawng in a pek thei (Mtt. 23:9-10). Mi lai in hni puan thatha kan duh, ih to khamsang deuh hmun ah token duh, asinan Krih cu a mai hmithan nak hman a hlon. Biak inn a ropi ter tu cu sui le ngun asi lo, suile ngun ruangah Biak inn man nei silo in Pathian Biak inn hrang ih man mi sui le ngun cu man a nei sawn. Sui le ngun man a nei ter tu cu Biak inn ruangah sawn asi. Curuangah Pathian mah le mah a phah niam aw tu cu khai san nak an co ding ati.

Pathian ih duhdawt nak cu a raal pawl hnen tiang ah daih (Luk 6:27). Lei mi pawl cu an mah a duhdawt tu cu an duhdawt ve. Pathian cun mi fel le fello, mi thiang le thiang lo, mi tha le tha lo ti um lo bangrep in kan zate tlun ah nii a tlang ter; ruah a sur ter asi. (Matt. 5:45). Mi lai kan ngah mi cu a bangrep cio lo nan Pathian in thleihdan nak a neih lo zia kan hmu thei, ih Pathian ih a khuakhan mi cu milai hnak in a tha ih amaksak. Pathian ih ruahdan vek in hmuh thiam ding a tuul. Baibal cu Pathian ih ruahdan, hmuhdan kan theihthei nak ding in phuan suah sak tu asi.

Section: IV

Christian Hnatuan nak

Lihnih nak

42. Na Thlarau lak sawng Kha Thei aw

Rundam kan si le veten thlarauthianghlim pek mi talen laksawng in pek. Zum lo tu khal cuih suah keh ih neih mi talent cu Pathian ih duhdawt nak ruangah an co ve ko. Cu pawl cu siatter a thei. Thlarau laksawng cu cu vek asi lo thlarau ih huham in rundam nak ngah cia mi hnenah ap mi asi. Tuah thei lo ding ti mi thil pawl cu tuahthei nak a nei theu mi cahnak asi. Mi hrekkhat in an mai suahkeh tuah thei mi talent an nei lo nan Pathian in laksawng a pek ih hnatuan thei nak an nei. C.H. Spurgeon khal hi mipi hman ih thusim ding cu a tihuk ih a khur ciam co theu ati. Mi tampi khal cu mipi hmai kan thlen tik ah tih le khur in kan um thei, asinan Pathian in a hman tikah famkim te in an tongthei. Thlarau lak sawng cu Rome 12:3-8, I Kor. 12:7-11 ah leh Efisa 4:11 ah in hmuh sak. Hi catlang ah a um lo mi a dang khal a um thei. Efisa sungih kan hmu mi tla cu Pathian hnatuan dingih pumpek nak laksawng a si thei. Thukamthar pek nak le thukamthar kawhhran a din nak hrangih pek mi laksawng tla cu dungthluntu pawl le Profet le tla cuih laksawng pawl an co, Zate kom in kan zoh asi le tu lai kan nih hnen ah cuih lak sawng cu a um nawn lo tiah kan thei ih kan hrang ah a tuul nawn lo mi pawl asi, ziang ah tile thukamthar cu thawkkhum thluh zo asi ih kan hnenah a kim zo asi ih cuih hmuhdan a pakhat nak ih ruah dan asi. A pahnih nak ih hmuhdan ah cun “Dungthlun tu” ih sullam cu Bawipa ih thlah mi palai, thuthangtha tlangau ih kawhhran dinsuak tu pawl cu an si. Cule “Profet” khal cu Pathian thu phuangsuak tu an si. A dang laksawng pawl khal cu mangbangza laksawng pawl an si. Cu lak ah thei lo tong cu thupi zet mi asi, Ziangah tile asi lo zawng ih an hman ruangah thlarau thianghlim in kawhhran sungah cuih theih lo tong cu kai thiam ding ah lam 7 in in hmuh sak, cu pawl cu,

1. Theih lo tong in a tong tu cu kham hlah uh.

(I Korin 14:39).

2. Mi pakhat in thei lo tong in a tong le a let lu um seh (I Korin 14:13, 27-28).

3. Veikhat khawm nak ah a tam bik mi pathum in lawng tong seh (I Korin 14:27).

4. An tong tikah a sangsang in tong hai seh (I Korin 14:27)

5. An tong mi cu kawhhran thansonak ah siseh.

(I Kor. 14:26)

6. Mi pa ih hruai mi khawmawk nak ah hin nunau cu dai ten to seh (I Korin 14:34)

7. Ziang hmuahhmuah cu rualrem te le zoh mawiten tuah ding an si (I Korin 14:40)

Christian mi pakhat thlarau lak sawng pakhat lawng neih a theian ti ih, hrekkhat cun pahnih ai tam neih a theih tiah an ti. Sim zo vek in, thlarau laksawng cu Krih kan pom ih zum leve ten pek cih asi. Thla cam rero ih kan ngah mi khal asi cuang lo in na rin um nak le na zum nak ih na thansoh nak thawn peh aw in na laksawng cu a pung thei a si. Paul in thlarau laksana cu duhnak thinlung nei uh’ ati tikah pumpak ciar hrang ih sim mi si lo in Korin khua ih kawhhran hrang ih asim mi sawn asi. “Nan mah” ti mi tongfang in mi tampi a sawhik kawhhran sungah cuih laksawng cu pek a si. Thlarau laksawng cu misenpi that hnem nak hrangah pek mi asi (I Kor. 12:7) ih bulpak sunloih nak hrangih pek mi a si lo. Thlarau thianghlim in a duh mi hnenah a duh vek in pumpak ciar ah in pek. (I Korin 12:11). Kei cu ka sang deuh ti ih ruah awk ding asi lo (I Korn 12:27). Pathian in laksawng phun khat lawng a nei lo ih pakhat le pakhat hnen ih in pek mi cu a bang aw thei lo, kan ruangpi ah taksa tek tampi a um bangtukin a si. Cuih laksawng cu duhdawt nak ih cang vaih ding asi (I Korin 13). Dnhdawt nak cu mizawnruah nak a um, mah lawng asi lo, Khawmnak hmun ih ramdang tong in tong ih let tu um lo cu mizawn ruah nak neih lo ruangah asi.

Mi pakhat in cu mi thlarau laksawng cu ziang tin so a theih thiam pei? Pakhat nak ah, Pathian hnen ah thlacam in a sut dingih thlarau laksawng thu cu ngaih tuah ding asi.

Thlaran laksawng cu Pathian thazaang pek mi vek in hman ding asi.”Pathian hrang ah milai ih ngah mi laksawng tumtah ti a um dah lo ”(Al freel mace) Thusim thiam laksawng a co tupa in kawhhran fate hnen ah Pathian tongkam au pi ding in a um a tul tiah a ruat thei, cuvek in Pathian ih hruai dan vek in Ahmai ih man a nei zet mi, mi malte nan mi tampi vek ih ruah in tuan ding asi.

Lithum nak

43. Saal va si aw

Kan hmuh zo vek in, Jesuh cu saal tha, “Ka Bawipa ka duhdawt ih a hnen ihsin ka tlan lo ding” ti ih ruat cia mi saal tha vek in a um. Cu le, “Nan hrang ih thil ka buah mi vek cek ci in nan buah venak dingah nan mithmuh ah zohthim ding ka buah zo” (Johan.13:15) ah in tiam kam. Borelen in cui zohthim ding cun a thlun ve. Amah cu milian fapa asinan mifarah um nak hmuh ah cun rawl do nak a buah sak theu. Stere farrar cangan tu ih saal tha ti mi thu thawn pehpar in a ngan mi cu, “Thu pakhat ka lo sut ding. Na nun nak danglam ding na duh naw?” Dang lam ter ding in lungput na nei aw? Mi saal si ding in lungput na nei maw?

Hi thawn pehpar aw in Pathian thu cangan ding ka tuul sawn ti ah ka ruat. Ka vung to ih khua ka ruat tikah hi netta bik ca ngan nak cu Pathian in I run asi. “Thu pakhat ka lo sut ding; Danglam ding na duh maw? Danglam duh nak thin lung nan nei maw? Mi ih saal na si duh maw? Ka thu ruah mi a um lo asi cun a hrangah danglam nak a um thei lo ding. Mai tatel lo, mi hrang ih khukbil ih tuan suah nak cu asi. Kei khal cuti ih tuan tu ding ah kawh mi cu kasi? 72 Hi ca cu Krih vekih hnatha atuan duh tu pawl ih hmin sin nak cu asi.

Lili nak

44. Rumpak Thuthang tha sim ding ih by David Dunlap

Krih hrang ih teeti si cu kan nun sun ih a sullam cu asi. Christian nunnak ih sunhlawih that nak cu Krih hrang ih tetti tha cu asi. Tetti tha kan asi lo menthei nain tetti pakhat cu ka sive. Jesuh in, “Keimaitetti nan si ding” (Dung 1:8) ati. Tetti kan si ding cu a thupi nasa. Khui tawk siseh ziang tik can ah tetti ka si ding ti cu sut a tuul lo. Christian kan siah cun a mai tetti kan rak si. A sinan ziangtin so hmual nei zet le famkim zet ih tetti kan si thei ding? Thutak thei cu famkim zetih tetti kan si thei nak ding ih a tuul bik mi asi. “Thutak cun nan thei ding ih cui thutak cun a lo luat ter ding” (Johan 8:32). Milai cu phun dangdang in kan nung, cu vek in thuthangtha sim nak khal cu phun dangdang in a um ve. Mi hrek in thuthangtha simdan le rel dan theithiam ding in tongkam dal le tongkamtha le leitlun dan ih mi a hip thei tu pawl kha an pan theu, asinan cu vek pawl cun rundam nak thu thawn peh par aw in a hlo deuhdeuh sawn.

A thianghlim le duhnung za seemsuah tu – Pathian tu lai san mi nung pawl in Pathian thu dik cu kan thei thiam lo. An nunnak in an theithiam ding ah kan sim a tuul. Pathian cu thil hmuahhmuah par ih thu nei tu asi zia le ziang hman um lo sung ihsin thil ziangkim a seemsuah tu cu theih ter kan tuul. Cuti cun kan nunnak cu Amah hnen ah peh zom ding asi (seem. 1-2, Dung. 17:25. Saam 100:3). Cuih tlunah Amah Pathian asi dan zia thil pahnih kan hmu thei ding. tleunak le duhdawtnak asi. tleunak cu Pathian ih a sunlawi zia, thu dik le thianhlim nak cu a lang ter (I Johan 1:5, I Tim 6:15). Cu lawng si lo kan Pathian cu duhdawt nak asi. Duhdawt nak sung in Amah hmuihmel vek cakciin milai a seemsuah, curuangah Amah thawn pawlawk nak kan nei thei.

Sual nak thawn a khat mi minung

Mi lai cun Pathian thu a ngai lo ih a bul ten a um ih Pathian cu a el. Cucu Baibal in sual ati ih cuih sual nak ruangah leilung khal sual ah puh asi. Sual ti mi cu phun hnih in a then: A hmaisa ah, kei cu keimah hi Pathian vek kasi ti ih lungput nei in a nungmi Pathian ngaih sak kha a si. Rome 1:21 ih asim vek in Pathian thei lo cu sual asi bangtuk in Pathian in kan nunnak ah Amah ih si nak pawl in phuan sak mi cu kan el ta. A pahnihnak ah; Pathian thu ngai lo cu sual asi. In pek mi

daan kha siatbal. Cu ticun Krih hnen lawng ah sual ngaih dam nak a um ti cu an theih thei ding. (Rom 3:12, Jeam 2:10).

Sual man cu thih nak asi. Baibal in thi ti mi cu thlarau lam le taksa lam tiah a then. Taksa thih nak cu ruangpumpi le thlarau an then awk nak cu asi.cu ruangah natnak tuar phah in taksa thih nak lam ah cun kan pan rero a si. Thlarau thih nak ti mi cu Pathian le kan thlarau kumkhua then awk nak kha asi. Huat awk nak, raal can nak, sual tuah nak, siat bal nak, pawl cu thlarau thih nak ih hmuh sak nak cu asi (Lsa. 59:2, Efesa 2:1).

Krih – Duhdawt nak thawn a khat mi rundam tuthukamhlun kan siar tikah thil phun thum ka kim ter ding tiah a tihdah mi kha kan hmu ding; Profet, Puithiam le Siangphahrang pawl tla an si. Tu hlan

kum 100 lenglo ah khan thuthangtha phuang tu pawl in Jesuh cu rundam tu Bawi ti lawng in an au pi. Asinan kan nih cun Jesuh hi hantuan phunthum tuan suak tu asi tiah kan sim a tuul. A famkim mi a nun nak, raithawi nak vek ih a thih nak le neh nak thawn a thawhleh nak cu ; Profet hna tuan nak ah. A thu zirh mi le A nun nak in Pathian cu in phuan sak Daanpek sal. 18:19, Johan 1:14-18, 7:16-24). A fam kim mi a nunnak cu kan sual raithawi nak ah a tlak hrimhrim asi. Puithiam hnatuan nak ah; Pathian le minung kar lak ah raithawi nak in tuah sak. Kan nih in cross cu Pathian ih duhdawtnak a langter nak lawng a si lo. Pathian cu a thianghlim, asinan kan sual hmuahhmuah in lak sak tu Jesuh Krih thawng in duhdawt duhdawt a si (I Peter 2:24, Hebru 7:27, 10:10). Siang pahrang hnatuan nak ah; Thukamthar ah Jesuh Krih cu rundam tu tiah voi 24 lai kan hmu ding. Cule Bawipa ti tongkam cu 694 kan hmu ding ih voi 28 leng lo cu “Rundam tu” tiah a langter. Jesuh Krih cu rundamtu ti in a pom tu in cun ka Siangpahrang asi ti a pom tul ve Tuah Jesuh cu duhdawt nak le thu tak in A mi pawl a uk theu asi (Matt. 25:24, Dungthluntu 2:36; Thuphuan 5).

Rundamnak cu cohlang ding a tuul zia. Mi lai ih tuah ding umsun cu Krih ih a theh cia mi hnatuan nak zum le co hlan kha asi. Krih cu rundamtu Bawi tiah mi lai in ziang tin so a theih thiam ding? Rundam si hrih lo mi pawl ih thinlung sungah cun Pathian hmai ah an sual ih Pathian ih thuthen nak cu an co tlak ti mi theih ter hmai sa a tuul. Pathian an dodal ti cu theih ter hai in Krih ih rundamnak hantuan cu

fek ten kaih a tuul. Antheih ding mi cu an mah te in zianghman an tuahthei lo ti cu asi ih Pathian ah kan fiang awk tuul. Cu lawng ah Krih cu i rundam tu asi tiah rin um nak an neih thei ding asi (Johan 1:12; Efesa 2:8-9).

Theih ding mi thu hram pi pawl

-Na Baibal cu hmang aw: Thuthangtha na sim tikah an mah te in an Baibal cu siar fial aw la an thei tuul mi a sullam pawl cu rak sim aw. Cu mi cu thuthangtha kan sim tikah a tuul zet mi cangvaih nak a siih, theih sual nak lak ihsin kan kham awk nak le Pathian ih thuneih nak an theihthei nak **ding cu asi.**

-Babibal catlang zohlo ngah nak: Baibal catlang zoh lo ih ngah hi a that tuk mi asi ruangtah an mah ih nundan thawn a kaih aw mi catlang cuhril sak ding a si.

-Thlacamnak: Kan thusim nak cu christran si hrihlo hrangah cun aat tlak asi thei, asinan Pathian thlarau cun an thinlung sungah hna a tuan thei ti zumnak thawn kan sim le reel hlan ah siseh sim lai le kan sim hnu ah khal siseh thlacam nak thawn kan tan a tul.

-Pawl kom awk nak; Baibal ih hmuh dan vek in pawlkomawk nak cu neih a tul ih, an ruah ban lo mi pawl theibet thei ding in sim le zirh nak thawn caan hmang tlang in pawl awk nak kan neih thei ding a thupi ngaingai asi.

Thin sau ten Tuan rero ding

Curangah a tha mi tuah cu colhsan hlah uhsi, kan colhsan lo ah cun rawl kan khawn caan a ra thleng leh ding” (Galat :6:9). Christian tampi in an hmanmawh lo tiah kan tuan nak hmun ih sin Setan cu in dodal in hnaihok dingah a um ti kha kan theih thiam a tul. Thinsau in tuan ringring ih thlacam nak thawn colh lo in kan tuan a sile Pathian in hlawhtlin nak in pe ding

Hmual nei tu siaw

“A thuzirh daan a theitu pawl cu an mang a bang ngaingai, ziangah tile daan thiam pawl vek a si lo, a nih cun hmual nei zet in a zirh asi ” (Mk1:22) Jesuh a nei tu pawl cu mi hmual nei kan si ding. Christian hrekkhat in thu kan sim tikah laklawh zeh in kan sim theu. Tongkam thiam le lar deuh

pawl ih sim mi cu a tak ah kan ruat soal theu. Curuangah “ Pathian in a sim mi cu” hi ti vek ih minung men ih sim mi si lo Pathian hnen insin a ra mi hmual nei zet ih sim tu ding Pathiam mi kan tul.

Sangka on cia vek te in taan men aw.

Mi pakhat na thusim in alungduh lemlo a sile rak nawt rero hlah aw. Mi hnenah thutha kan sim tikah el awk nak cu va tuah hlah aw. “Bawipa riantu cu midang thawa a to aw rero tu asi lo ding” (2Tim 2:24). Thu el awknak a neh thei nan thlarau hlo cu a hruai thei cuang lo ding. Kan thusim micu thu el nak lam a pan vivo asi le rak cawl men aw. Cu le an lung kim lo mi a um le sorry tiah rak sim men aw.

Pathian thu theih harsa kha rak hmang aw hlah .

Rundam a silo mi pawl ih ruah thei ding thu tlang cu hman dingasi. Thianhlim nak thu hnak in soal thu le ngaithiam nak thu ti vek kha antheih a ol sawn ruang ah an thei theih ding mi thu kha rak sim aw, hmaysa ah an tlarau nung taphot seh.

Kawhna, sawmna caan te pek aw

Thudik, thu hman thawa pehpar in sim le reel men lawng si lo an mah te phuan suah caan cu a tuul asi. Pathian thu cu hlang ding in fial awk a theih lo ih cu hnak in an mah te ih an cohlan thei nakding caan pek kha atha. Thu thangtha kan sim hnu ah, “ tu caan roriah Jesuh cu co hlang aw” ti ih fial ding asi lo. Baibal ih dan cun thuthangtha kansim hnuah an mah le ih lungput te in cohlang fial ding ati. Paul in asim mi cu, “ Kannih hi nanmah bangtuk milai kan si ve! A thahnem lo mi thil nan tuahnak ihsin lei le van le tipithuanthum le a sungih um mi hmuahhmuah a tuahtu Pathian nung hnenih nan kirkak dingah thutha sim ding in kan ra asi” (Dung 14:15), le Peter khalin cun Sir aw uhla Pathian hnenah kirsal uh. Cuti asile nan sualna a lo ngaithiam ding”. (Dung. 3:19) ti ah a sim.

Lam pelh pang hlah

Setan cun a lo neh thei lo asi le lam pengter dingah zuam ding. Mi in thu suh nak na tong pang le rundamna thu lo a dang thu el thei nak thu pawl cu rak sim pang hlah aw. A hram pi bik cu thuthangtha thu lawng rel hi a tha bik.

Sual thu cu phuang aw

An nun nak ih soal an tuahvekin, mi soal ka si tiih a thei fel awk thei nak dingah fiangtak in le ralthazet in phuang ding asi (Rom 6:23). Cule Pathian ih duh dawt zangfahna khal phuan a si hlei ah sualman thih nak a si ti khal an thei thei ding. Cu cu Baibal ih in hmuh sak mi asi. Peter ih thu sim nak ah, “Jesuh hi mi thianghlim le mitha zet asinan nannih in nan hnong..., nannih cun nunnak ih mi a hruai tu pa kha nan that..” (Dung. 3:14-15).

Mah pumpak tetti kha nak cu nei aw

Ziang tin rundamna na ngah ti kha tawifamkim te in le felfai te in sim aw. Soal ih ruangah rundam ding na tuul zia le rundam hnu ih a danglam zia pawl cu phuan suak aw. “Ka nun ih ka hmu dah lo mi thil maksak bik mi cu ka lo sim pei” ti vek in sim hnuah, “ kei ka soal hmuahmuah cu ngai thiam ka si zo ih vanram cu ka ta asi ti ka fiang asi” tiah sim awla, “ nang teh vanram na kai ding maw kai lo ding tin a fiang zo maw ti in tetti kha nak nei ringring aw.

Pathian Tongkam Hmangaw

Krih in Satan ih soalforhna a ton lai caan ah Pathian tongkam cu a hmang. Dungaluntu pawl in thu an sim tikan khal an hmang ve. Profet Jenemias in khal, “Ka thu cu lungto a khuai theh tu meisa le sobul vek asi” (Jer 23:29)tiah asim. Thuthang tha na sim tikah Rom 3:10,3:23; 5:8; 6:23; 10:9 tivek catlang pawl cu zohlo in ngah aw la hmin sin aw. Cule a dang catlang pawl khal a tuul vek in hmang thei ding in ralring cia te in ret aw.

A Sunlawi mi hnatuannak kawhhran hmaisai san lai ih dungthlun tu pawl inhremnak an ton tikah Krih ih thuthangtha sunlawih nak cu an pek. Ka thinlung a tongzet mi JH. Jowett ih cangan mi cu ka lo sim ve sing.

“Tuah Pathian hnatuan nak sangka sungah a lut tu mi pakhat cun Pathian ih a sunglawi mi kawh nak ngah tu asi. Amah cu a sunglawi bik mi zangfahnak ih saal ah a cang ih simcawk lo Krih ih lennak cu a thei fiang asi. Paul khalin a tan thei lo duhdawt nak a hmu hnuah a sunlawih bik mi run dam nak cu a hmu ih cuih Pathian ih a sunglawi zet mi kawh nak cu ziangtik hman ah a hlo thei lo, a cing ring ring. A hna tuan nak lamzin ah duhnung za niitleu mawi nak cu a hmu ih lamzin a hlo dah lo. Harsat nak a ton can khalah sunlawi nak in a tuam ringring. Curuangah a thih hnu hmanah a tongkam a cemthei lo“ Curuangah Pathian ih hril mi mi nung pawl in Krih Jesuh hnen ihsin a ra mi rundamnak an ngah ih kumkhaw sunlawinak an conak dingah harsatnak hmuahhmuah an tuar asi. A sim mi cu a thuk tuk lo maw? Pathian in a sunlawih mi rundamnak thu phuang dingah ka kawh nak cu maksak asi lo maw?

Pumpak ciarah kan hnatuan nak le kawh nak can tuarnak cu taangdawr nak thawn kan theihfiang a tuul. Cu ti in taang dawr nak kan nei ih tuarthiam kan siah cun mi thupi kan ah cang dingih mangbangza thawn kan khat ding. Kei khal Christian hnatuan nak ah kum 20 lenglo ka teel zo. Ka hnatuan nak cu ka duhdawt ih ka di a riam ve. Harsatnak le hnaihok nak cu zianghanah ka siar nawn lo, Ka nun sullam le pakhat ka theihfiang mi cu Jesuh Krih ih zaangfah duhdawt nak a sunlawih mi rundamnak thu au pi le phuang pi ding cu asi”73.

Pathian Hnatuan nak dingih Pumpak tuahthat nak

Pathian hnatuan dingih remthat nak ah kan theih mi soal hmuahhmuah phuan suah ding asi. “Suak uh, Babil ah cun tlan san uh! ... Thianghlim ten um uhla hi khawpi cu tlansan uh” (Isa. 52:11). Kan soal cu tlansan kan tuul. A rah nahmu duh (In. 15:15) asi le Khrih thawn pehzom kan tuul.

Catlang pakhat hnu pakhat zomzet ih phuan suah dan

Pathian tongkam phuan suah nak a tha bik lam zin cu Baibal catlang pakhat hnu pakhat ih sim fiang hi asi. Cucu Pathian ih pek mi a thabik mi asi ih Kannih cu suup mi nei loin a zaten phuang theh ding ah kawh tuar mi kan si. Pathian palai hnenah, thu na sim hlanah ziangtinso tuahthat nak na nei theu, tiah asuh tikah asim mi cu, “Asi, Baibal ka vun la ih, zianghman ka nei lo tiah ka ruah aw, Baibal ca cu tha ten ka siar ih fiangten ka khum, cule thlacam nak ka nei,” tiah ka sawn. Baibal ca siar zikah thlacam nak thawn thokaw la na siar mi catlang sungah na lung hnim aw. Cuih thianghlim tlun ah lungput zaten tan cu thuthangtha sim nak ih a tha bik mi asi. Pathian in a cathianghlim tlunah thlasuah a pek cia vek in Khrih ih thuthangtha cu sim aw la Amah cu kan tulnak hmuahhmuah ih a phi si ter aw. Thlarau thawn a khat mi thusim nak cu Rundamtui thu cu asi. Theih har mi le harsat mi a um ih a phi na tong lo asi le thungai tu misenpi kha buumtum men hlahaw. Theihdan pahnih a um asile na thei fiang deuh sawn mi cu rak reel aw. Baibal Version dangdang khal hmang aw la Baibal commentaries) hrilhfiak nak ca uk pawl khal rak hmang aw. Nitin kan nunnak ih a tuul mi thlundung thu cu vun sim aw(Efesa 2:14-18).

Thuluu hril nak

Thuthangtha sim ding na tumtah tikah, misenpi ih thlarau lam an tulmi theih thei ding ah thlacam nak neihmai sa aw. Na thusim dingmi tlunah thlarau ih thuam nak tel ding in Amah thlarauthiang cu vun sawm aw. “Kannih cu Khrih thuthangtha phuang sin ding ih kawh tuar mi kan si vek in kan thu hram pi cu Amah si seh. Pulpit cu thupi bik mi le thu tha bik mi hnatuan hmun ah sihram seh. Curuangah na hna tuan ding mu ril te cu phawrh aw la Khrih thu thangtha cu phuang suak aw’ 74. Kannih cu zuum nak thawng in rundam kan si nak thuthangtha sim dingih kawh tuar mi kan si vek in thuthang hmuah hmuah lakih a thabik thuthangtha kan nei asi. Kannih cu 2 Samuel 18:22 ih um pa vek men ih, thu thang sim ding a tlan rero nan a sim ding thuthang zianghman nei lo pa, vek men kan si lo. Thuthang sim ding thuluu pakhat kan neih mi parah a thei tu, a ngai tu pawl ih felfai ten an theihthei dingin phuag suak ding kan si.

Thuthang tha Kauka On nak

“Life magazine “ a ngan tu pa paul ONeil in a sim mi cu,”ca siar tu pawl ih danglam awk nak cu, catlang hmai sa bik ca hruai nak in a teitheih.

Thu kansim tikah lungphur tak ih reel ding a si,a sunglawi mi thuthangtha cu a menmen ih reel ding cu tih nung za asi. Spurgeon ih a sim duh mi khal hihi asi ding tiah ka ruah,"Pathian hrang ah meisa vek in saa awla leilung saat nak cu thei seh"ati-"lectures to my Students" ti mi cauk sung khal ah a ngan mi cu, "Van ram thu na reel tikah na hmai cu "van lam cuan aw, cule na mit cu sunlawih tleunak langseh. Cule hell thu na sim tikah na hmai parah riahsiat nak langter aw" ati,a thu umdan vek in, kan cangvaih nak thawn lang ter vivo ding asi-James Denneyih a sim mi cu, "Thu na sim tikah nang mah kel in um rero " atheih lo, Khrih cu mangbang za asi nak cu fim khur te in phuang Suak aw"75

- Na rundam thu zaten ka sim lai ah,
- Na ruah nak cu ka parah tleng ter aw,
- Ka thinlung le ka ruahnak cu cuih sung ah pil hram seh,

- Na thuthang a thei thu thinlung pawl cu a so liam tikah
- Na tongkam in vun zel ter aw
- Kei cu na thinglamtah cross ah i pharh ter aw"76

"Nang mai thu kha rel tam tuk aw hlah. Bawi Jesuh hnatuan nak ah mah thu phuan suah rero cu nun nak a um lo.Kan innsung sang thu le le mai bulpak thu khal rel ding a si lo, na nupi khal pualpit par ih sin rak porh rero aw hlah, na fale pawl ih tih that nak pawl khal phurh duh rero aw hlah, na nom dan le na harsat dan pawl khal sim aw hlah ziangah ti le khawmnak hmun le biak inn, pulpit ti mi cu Pathian thu sim nak hmun a si ih kan porhawk nak ding hmun a si lo.Mi senpi cu kan thusim mi kan mah le mah porhawk nak ruangah taksa dan ah siseh thlarau dan ah siseh an tha a thon nawn lo ih Satan cu a lung a awi ngaingai ding. Curuangah cu vek mah le mah porhawk nak thawn thuthangtha kan tlanpi lo ding kha a thu pi lawmmam.. 77

Thuthangtha Phuanmi Cauk ah Khum nak

A thu pi simding dang na nei nawn lo asi le phuah ciamco aw hlah: "mai ton teh mi thu pawl sim rero cu a ngai tu pawl hrangah thin a sau thei lo"(Wm.R.marshall). Thusim tu pa kam ciar tuk ruangah ah thu a um dah mi cu. Ral do awk nak a reh ih kawhhran khawm nak hmun pakhat ah nau hak nu te cu a nu thawn an khawm ve. Kam ciar zet mi thusim pa cun thu a sim ih nazii pakhat le khuai a rei zo, cuih nau hak nute cu canglo te in a to ih a kiangkap a vun zoh tikah midang khawm tu pawl cu pakhat le pa khat an naih aw in an it that thluh tikah, a nui hnen ah cun "ka nu hi pawl cuziang an cang "tiah a sut. A nu in a fanu te hnenah cun hi khawm sung ih a thi mi zuun ruangah a a si a ti.Naz ii pa kua (9:00) ah maw nazii hleikhat (11:00) ah so a thih i tiah a suh sal" simduh mi cu thusim pa in nazii pakna (9:00) in a sim thawk ih nazii hleikhat (11:00) ah a cawl hrih lo ti nak asi.

Thu rawn pek nak pawl

Kan nih cu thusim nak le thu zirhnak kan nei tik ah kan theih mi vek ciah in midang in an theihthei lo ruangah Pathian huham kan tuul Mai duh nak ruangih caan rei hman ding cu a tha lo . Pathian ih hruai dankha kan theihthiam ding a tuul. Thusim thiam ti mi cu ruah nak kau nei ih thin lung tho ten bible leng suak lo kha a si.Thungai tu pawl in,"Pathian thu thutak hnak in hnihsuah sai na tuah mi kha an cing sawn a si ah cu a poi tuk ding.vance Havner in a sim mi cu, "Baibal sung um Pathian mi pawl in hnihsuah an sai dah lo, hnihsuah sai nak in thlaraunun a cawm lo ih thlarau nun a cau ter a si"78 ati.Zum lo tu le piang thar pek pawl cun an uar thei zet nan thlarau lam ih nunthuk deuh a nei tu pawl cun a va poi ve an ti theu.

J.H. Jowelt ih cangan mi thawn ka net ter ding," Harsat nak parah thin sau takih tuar thei nakthinlung a um lo mi Pathian hnatuan tu pawl nun ah rah a tam rah zet ti ka thei dah lemlo. Kan tuar dah lo asi le ziang tluk a har ti kan thei lo ding .Mithli tlak ta lo cun lungawi nak thinlung kan hmu dah lo ding. Thisen hnatuan tu kan sile thihnai kan liam ve a tul" A siah cun thlarau hloh hrang ah na mithli veiziat a tlak.

Liruk nak

46. Theihthei lo vanmipawl hnatuan nak

(Tapihdaw), Jesuh dungthlun cu a dik ti thei theih nak pakhat cu mikhual duhdawk nak hi asi. Kan inn cu zum tu le zum lo tu pawl zate hrangih on cia ih ret cu christian duhdawt nak langter tu daan pakhat cu asi. Lazarus,mary le Martha le cu mitha an si hlei ah mikhual duhdawt thiam tu an si. An inn Jesuh Khih rat le colh a duh tuk nak cu asi. Christian inn sang khal cu te ih innsang vek kan si ding a tul. Jesuh hmin ruang ih mi pakhat te kan cawn kha a mah Jesu kan cawm thawn a bang aw mi a si.

Mi khual duhdawt ti tikah kan mah ih rual pi le sungkhat duhdawt lawng asi lo. Jesuh ih asim mi cu, Thai thawh siseh zanriah siseh, eitlang dingih mi na sawm tikah na rualpi pawl, na unau pawl, asi lole na sungkhat pawl, asilole na sungkhat pawl le na innnen milian pawl kha va sawm hlal, ziangah tile annih cun nangmah kha an lo sawm thei leh ve dingih na thil tuahmi kha an lo sam thei ding. Sikhalsehla rawl na daar tikah farah zonzai pawl, mizeng pawl, ke-awl pawl le mitcaw pawl kha va sawm hai aw, annih pawl cun an lo samsal thei lo ding hrangah malsawm dongtu nan si ding. Mithi pawl thihnak ihsin an thawhsal ni ah Pathian in a lo samsal leh ding asi ati. (luka 14:12-14). Mi khual pohpoh cu kan tuanvo vek in kan daal atuul asi. Cuih mikhual cu a raal pa hman sisehla, si lo le a tuk mi si hman sehla Nisuah nak lam mi pawl ih daan vek ahcun mai innsang in a ben tu hrangah kilveng ding tuan vo an nei tiah an ruat. Saam 23. ah “ka raal hmai ah cabuai apharh in rawl i cawn theu ” a ti vek in raal lakhman ah cuih innsang in mikhual cu ahumhim a tul. Mikhual a um lai caan ah cun tongtha lo hman ding asi lo. Pathian hnaturan tu pawl in Jesuh Khirh hrang ah tiin mi zangfahnak an nei cu a tha mi asinan khual zoh thiam tu an si ding khal a tul. An innsang cu Bawipa mi nung pawl hrangah sangka on cia ding a tul asi. Mi khual kan kawhhran ah a umtikah mah inn ah rawl ei ding sawm tivek khala tha mi asi ih sawm tikah mikhual pawl in in hngilh thei dah lo ding. An mah khua le ram ah an thleng tikah mi dang par ah cuih duhdawt nak vek in an duhdawt thei ve ding. Tu lai kawhhran ah hin thusim thiam tu ruangih mi senpi in an thin a tho si lo in an par ih duhdawt nak kan neih thei nak sawn in asi. Thuanthu tawi te pahnih in ka sim ding;

Thuanthu pakhat nak; Tunai teah Tom le Fram cu rualpi thaah an kai aw. Zarhpi ni a thleng ih Biakinn ah khawm dingin an pokih Biakinn sungah nazii 10:45 ah an thleng, ih khawm antan hlanah pakhat le khat cibai buk aw in an um. Khawm an tan ih hla mawi mawi ansak, thu thangtha simmi khal a thu a nung tuk. Khawm an theh tikah pakhat le pakhat an biak aw ih kaar khat sung an thu thuppawl khat le khat an sim aw tluh. Tom le Fran khal cu mi hmaithar an si vek in upa pawl in an cibai ih in tel pih ruangah kan tha a tho, rak khawm sal dingah kan lo sawm tiah an biak ih an nihkhal an lung sal.

“Thuanthu pahnih nak; Ron le Ruth in nau thar te an neih hnuah khawm nak ah tel ding in an tan. An fapa te cu Pathian thu teih thangso dingah an duh saktuk ruangah Biak inn ah an thleng ih sangka an lut tikah kawhhran mino pawl in an hmuak ih nauthar te cu an cibai, cuih khawm theh le rawl ei khawm nak kan nei ding ti khal an sim. An kawhhran cu mithar a khawm pohpoh kha rawldo nak an nei theu asivek in khawm lai khal ah cuih nupa te cu thei ter nak an tuah sak. Ron le Ruth khal cu an lung a awi tuk ih rawlei nakah an tel ve ih cuih Ron le Ruth cu zumlo tu kan si tiah an rak sim. Cu tik ah kawhhran sungih um tu pawl cu an mang a bang theh. Cu tiih an duhdawt nak an lang ter nak thawn in Ron Le Ruth cu mi piangthar ah an cang ta.

Ziangahso mithar pawl thaten in biak ih fingshaw ngam lo ih kan um theu? Tih nak ruangah asi thei, Theih dah lo ruangih tih, hmuh thar ruang ih tih, mithar an si ruangih tih, ziang tin biak ding ti theih lo ruangih tih theu hi. A pahnih nak cu khawm theh le a dang hnaturan ding a um ih ruangah mithar pawl biak rero caan a um lo, in hnai hnok ter asi tiah kan ruatih ruangah asi. Caan a um lo a dang tuanding a tam tuk hi mi thar pawl biak rero ruang ih a dang hna ka sung ding tiah kan tan men theu. A neta bik ah kawhhran ah tuanvo neitu an mal tuk ih mi dang pawl in le hi mithar biak cu kawhhran tuanvo neitu pawl ih tuah ding mi asi tiah an ruat.

A pakhat nak thu thawn pehpar in, ngaingai ah cun tih ding zianghman aum lo, mithar pawl cu kan mah vek te ih ruahding asi, innsung khat vek te ih biak men ding asi. Keu ding tivek te do phah ih Pathian thuthangtha sim vivo men ding cu asi. A pahnih nak thawn pehpar in, mithar pawl biak ih pawl awk nak tuah thei hi a sunglawi zet mi Pathian hnaturan asi. Cule Amai hmin ih thil pakhat kan tuah mi cu Amah Jesuh hrangah a tuah asi tiih hmin sin sak asi ti thei ringring ding asi. Mithar le mi khual duhdawt nak ah sumpai tam pi cem rero khal a tuul lem lo. Mai sian mi te le mai

neih mi te vek ih pek le do ding men cu asi. Hrekkhat kawhhran pawl cu mithar le mi khual an zothiam ruangih kawhhran thanso nak an hmu. Pakhat nak ah, kawhhran upa pa in mithar le mikhual pawl kha an inn ah leng ding an sawmtheu. An inn ah an neih mi rawl te pek in Pathian thu an sim aw phah in pawl awk nak an nei. Cuih upa pa in an kawhhran ih member asi mi pa hnenah cu tih vek in tuah dingah a sawm. Cu tih an tuah nak ruangah an kawhhran a karh vivo asi. A dang kawhhran pakhat ah cun, Angel's committee an nei ih, Zarhpi ni ah nupa te pahnih cu an mai hmeh le rawl kha Biakinn ah keng in rawlsuan ding le doding tuanvo an pek. Khawmtheh hnuah mi khual le mithar pawl cu rawl an do ih rawl ei phah in thuthangtha sim in pawl awk nak an nei. Cu ti vek in zumtu pawl in theihthei lo vanmi pawl hrang hnaturan nak committee cu an nei. An kawhhran ah mikhual le mithar a mal asi le kawhhran sung um member pawl cu mithar le mi khual hruai ding an sawm ih an tarlang duh mi cu veikhat an khawm le an thlarau kai ding ah an tum tah.

Tui caan hrekkhat kawhhran in thuthangtha aupi rero le zirh awk rero si lo in biakinn thleng hmaisa pawl hnen kha duhdawt nak hmusak in thlarau hlo kai nak ah an hmang.

Lisarih nak
47. Zumnak ih Sundan

Christian pawl cu zumnak thawn ke kar dingah kawh mi kan si. Bawipa thlacam nak, “Ni tin kan tuul mi rawl in pe aw”(Matt. 6:11), ih in hmuh sak vek in kan nunnak cu Bawipa Pathian ih cawm nak ring ding kan si.

A leng ih hnaturan sang a neih tu pawl cun an sumlut mi kha an inn sungsang hrangah ti in sun le zan hman thei lo khop in an tuan ih an tang na sa. Tu sun ih an sum lut mi hnak in thaisun ah ziangzat ka ngah thei ding ti in an buai nasa theu. Pathian cu an thei ko nan inn sungsang ei le in, hman ding mi hawl in an um. Zumtu an si rualrual inzumnak ah thum aw in hnaturan dingsawn a si, hlawhtling ter thei tu cu Pathian a mah a si.

Asinan full-time ih Pathian hnaturan tu pawl hrang ah cun Pathian ih pek mi le cawm mi ring in zum nak nunthawn kekar kan tuul. Pathian in a kawh ruangah Amah Pathian in a tuul mi vek in a cawm ding tiah a zum asi. Pathian duh nak a tuan ruangah Pathian ih ruangah ka sambau dah lo ding ti a thei. Paisa hrangih dil ding asi lo ih, Pathian nih a tuul mi vek in a cawm ding. Riahsiat za cu, tulai Pathian hna tuan pawl in thukamthar ih zirh daan thawn lam a peng tu mi an tam. “Kawhhran ih kan tuul mi cu na sumsaw asi” tiah an sim ih sumpai hrangah buai nak an tuah. Dungthluntu pawl in an tuul sam mi cu mi dang an theih ter dah lo. Paul in (2 Korin 8:10-15) ah Jerusalem ih um zumtu pawl hrangah bom nak sum saw khawl nak a tuah na in an tuul mi cu Pathian hnen ih sin ara dingmi kha an thir sawn.

Pathian cun amah lawng zoh a duh ih zum nak nun thawn ke kar ding a duh. Kan tuul mi hmuah hmuah Amah hnen ah kan up sinsin asi le a sunlawi nak a lang sinsin. Kan thazaang kan rinsan deuhdeuh le a sunlawih nak a mal deuhdeuh ih kan mai si nak a lang sin sin. Zum nak nun ih kekar nak thawn pehpar in G.H.Lang ih a tar lang mi cu, - Zum nak ti mi cu a sunlawi tuk ruangah, minung lam ih cahnak thawn cun Pathian ih bom nak kan ngah thei lo, cu ruangah zum nak lawng in a dik mi thluasuah kan hmu thei. “Pawlkomp nak tampi ah hmin mekazine an suah ih an hnaturan nak le an tuul sam nak cu mi an theih ter. Hnaturan tu pawl thawn pehtlaih aw thei dingah address pawl an ngan ih an hnaturan nak ah peisa ziangzat an hmang ih, an tuul ti mi theih ter nak antar lang. Cu pawl cu Pathian rinsan ih zum nak thawn kee an kar thei asi maw si lo ti suh a tuul lo. Lei lung tlun nilai pawl in an tulsam mi cu an ti thei tawk in an tuan suak thei ko. An thinlung cu Pathian ah an um lo ih hmai sa ah cun an thinlung asi nan neta ah cun an thlarau tiang Pathian thawn an hlat aw vevo.”⁷⁹. Kei khal Pathian lawng rinsan in ka nung a si ah cun Amah in in cawm ding asi.

Thlacam nak rinsan tikah Ziang a Cang thei?

Pathian cu huham cahnak thawn a khat mi asi ih mangbangza thil pawl phun danglam zet in a tuah thei. A sinan cuih a hnaturan nak hmuh thei nak ding ah nilai ih ruahdan ah cun a tuan lawng ah asi. Cu ruangah Pathian hnenah kan tul mi sumpai hrang thlacam nak kan nei tikah sumpai nei tu mi pakhat ih ruah nak cu a thleng ih cuih kan tul mi tawk ciah in run pe ding ah a thinlung ruah nak ah

hna a tuan theu. “ Hi mi ka buah mi cu na zum lo khal asi thei, asinan Pathian hnenah a tul mi hrangah thla ka cam tikah Pathian hnen ah ka dil mi cu asi” 80.

Mah ih thlacam nak cekci in Pathian in remtuah sak ti ih a hmu le thei tu lawng in cuih lungawi nak a tep tu lawng in Pathian that zia an thei.

Milai ih dil nak tlun ah Pathian in a thatnak a lang tikah veikhathnih ah kan dil mi vek in a kim lo asi le kan dil mi cu a zual deuhdeuh thei. Tulai kan din hmun vek khal asi thei. Filipi 4:6-7 sungah, “ Ziang thuhla hmanah donhar in um hlah uh, thla nan cam poh ah nan tul mi cu Pathian hnenah dil uhla lungawi aipuang ten dil uh. Cuticun minung ruah ban lo mi, Pathian ih daihnak in nan thinlung le nan ruahnak cu Krih Jesuh thawn nan pehzom awknak sungah himten a ret ding? Thu theih ter nak le zaangfah dil nak lak ih a danglam dan cu ka ruah phah theu. Pathian ih hnaturan dan cu mi theih ter nak kan buah tikah kan thinlung cu thianghlim te a tul.

“Zum nak ti mi tongkam cu,”Ka thlarau in Pathian lawng a hngak, ka zumsun cu a mah Bawipa lawng asi” Milai pawl hnenih a tul mi theih ter cu zum nak ih kekar nun thawn a kaih aw lo ih Pathian khaisan mi khal asi lo. Pathian zuarthlai thawn kan bang ih Pathian in um pilo ruangah ka lenrualpi pawl ka rin sawn ding ti asi. Kan zawh ding lamzin thawn kan peng ih Pathian le kan thlarau karlak ah a semsua mi thil kan ret thawn a bang aw. 81

Pathian in sumpai (funds) tlun ah hna a tuan thei, asinan lampeng thei tiah ka ruat. Cu hnak ih thasawn cu, zumnak thawn nun asi. Cuih tlunah Pathian a lung kim na sa ih A mah khaisan rero khal asi. Zumnak ih kekar ih Pathian sunlawi nak pek hnak ih sang ziang mi a um hrih ding?82.

Hudson Taylor ih tong mi cu ka mang sal;”Sumpai in that lo nak a suah ih, thinlung thatlo nak a nei terih tihnung zet thil asuah ter. Pathian ih in hril sak mi lamzin hi a sunlawi sawn ih kan mah ih hawl mi sumpai cu a sunlawi thei lo. Curuangah kan nun ah Pathian cu (Sumpai nak in) sumpai hnak in uar uh si, cule a tam le a mal par ah thum aw lo in kan ngah thawn Pathian cu sunlawih in a duhnak kha thlun sawn uh si. Pathian ih duhnak vek in kan ngah mi cu ziang tik hman ah a sam bau dah lo. Cross Ten Boom in hi tin a ti, “ Lei lung dan ih kutdawh dil pawl vek in sangka king ih dil tu hnak in Milian zet Pa ih fapa in a pa a rinsan vek ih um ding ka paih sawn” ati. Pakhat pa in a sim sal micu, “ Siangpa hrang fapa cun kutdawh dil in a um ve dah lo ding tiah a ti.

Liriat nak

48. Jesuh hrang ah thinlung phur tu siaw

Thinlung phar zet tu pa cu mi dang hrang ih that nak a buah paih em tu cu asi. A ngai tu mi pakhat te a um hmanah a thinlung sungih um mi cu sim a duh ngaingai. Thinlung hiarnak tumpi a nei tu cu buah kel, dan vek in a um thei lo, mi dang in thinlung diklo vek khal in an ruat thei, asinan a thin lung sung ah Krih ih cross ih a thih nak thu thawn a khat ih a zel sawn ruangah asi. Curangah a dan vek kel nun in a nung thei lo ih danglam awk nak maksak a nei.

Bawi Jesuh khal in cu vek in thinhiar nak tum zet a nei tupa asi ti kha a pa ih Biak inn cu sumdawn nak ih an hman cu a hmutikah a um men theilo ti kan hmu.

“W. mackintosh in kan Bawipa ih thinhiar nak thawn pehpar in a ngan mi:Kan Bawipa Jesuh in ziang tluk in thinhiar nak tumtak a nei ti cu a hna tuan nak ah rawl ei hman man lo tiang in a tuan. A u nau pawl ih mi aa ti ding tiang khop in thuthangtha sim ding in a buai.Pathian thusim nak ah thinhiar nak a nei ti kan hmu mi dang pawl in a mah cu,”A mah le mah a thei aw nawn lo tiah an ruat.

Dungthlun tu pawl khal hi thikthuh sezeet tu pa asi ve mi in mi aa tiah ruat ve tu pa asi 2 Korin 5:13 ah “ mi thinlung mal pawl kan si ngaingai maw? Kan va si khal le Pathian ih ruangah asi. Mifim teh kan si maw? Kan si a si ah cun nan mai hrangah asi? tiah a sim .

John Wesley cu thinhiar nak tum zet nei tu pa asi ve. Rangpar thawn peng 250,000 khual a tlawng tu pa asi.Nii khat ah peng 10 in kum 40 tiangkhuah a tlawng cu le sermon 40,000 tiang thu sim nak a nei ih cabu 100 a ngan, tong phum 10 a thiam.Nii khat ah nazi 15 sung ca a ngan lo le a thin di a riam lo ih nii khat ah voi hnih thuthangtha asim lo ruang ah ningzak nak vei 86 tiang a nei.

C.T. Studd khal cu vek tho tho asi. A cangan mi ah hitin a ti: “midang cun biak in kiang an um paih lai ah kei cu hell sangka kiang ih a tlang tu pawl hnen ah tlan ka duh ”ati.

Jim Elliot thinhiar dan zia khal cu hmnsin tlak ngai ngai a si.” Pathian hnaturan nakah ka thinlung cu mei sa bang in a alh ”ati mi ca sung ah,”Kei cu meisa urh mi ka si.Pathian in thildang lak ih sin i run ih thlarau thawn sahriak i culh ruangah ka nun nak cu meiling bang in a linghlunhlo a si. 84

Curuangah kan nih khal hi thinhiar tu kansia tul. Krih cu kan Bawi asi ti kan thei tikah ziangtinso midang thlarau hmuah rundam ngah lo in um ti kan thei tikah kan di a riam thei maw? Lei tlun duh hiar nak ah kum hi zat kan hmang zo ih a tawk zo kan ti thlang pei uh, a tu ih sin thok in in rundam tui hrangah a thuthangtha sim ding in thinlung hiar nak kan nei cio pei.A tuhlan ah khan Keswick conference ah Bishop John Taylar ih asim mi cu ka duh nasa.”mi no pawl, Jesuh Krih duhdawt nak ah khoh zet in um uh.”ziang ah tile nan kum hrek in kum kul karlak ah thinlunghiar nak nei tu nan si locun nan kum 40 ah a hticia vek nan si mei ding. 85

Ka zum mi Babal hi a dik asi ahcun le kan rundam nak cu a dik ve asi ah cun thinlunghiar nak nei tu kan si ding ti asi.

Likus nak

49. Hminthang ding vatum hlah

Pathian hnaturan nak ah hin hminthang ti mi cu a tha lo zawng in asi theu. “Na hrangah a hleice ih nunnomnak nahawl duh mawsi? Hawl duh hlah! (Jere 45:5). Jesuh Krih khal in a tuah dah lo.

Pathian Fapa cu ziangah so nelrawn ramcar tak ah acan aliam ter? Ziangah so leilungtlun hminthang bik mi Rome khua, Athen le Alexandria khawpi ah feh ih thuthang a sim lo? Kan nih cun thil pakhat te kan tuah mi kha mi hmuh thehter duh ah (media) thatha le TV tivek ih phuan suah nak tuah theu.A sinan Jesuh cun thil mak sak a tuah tinten, “ midang va sim hlah” tiah a cah theu. Thil maksak a tuah tikah Jesuh in midang ih thei ding ah a tuah dah lo. Kannih cun thil pi pa kan hmu ih kan tuahtha pang asi le kan tuah mi cu thu pi pa tuk in kan ret aw theu. Pathian hrangah hnatumpi kan tuahsuak tikah kan fing khawi thei lo. Malcolm Muggeridge in a cangan mi cauk “Christ and the Media” sungah cun hitin a ngan, “ Tu laisan ah Jesuh hi nelrawn ah hniksaknak, hrem sal ding ti bang sehla, Setan in a vei li (4) nak hniksak nak a tuah ding, cuih hniksaknak cu mi hmuah hmuah ih hmuh thei dingah TV sungin a lang ter ding” tiah a ngan. Cule, “Jesus, the Man who lives” ti mi cubu sungkhal ah, “Jesuh hi Jerusalem temple tlun ihsin a vun dawp nan vancungmi pawl in an dom ruangahzianghman a tuah aw lo tibang sehla. Tu san ahcun thuthang cangan tu pawl in an phuangsuak ciam co ding ih TV in siseh, interview an tuah ciam co ding. Jesuh leithun a len laiah a thu a thang vivo ih Herod khalin Jesuh cu a tong duh ngaingai. Cule Pilat le Rome uk tu siangpahrang pa hman in a hmu duh na sa. Asinan Jesuh in cuih hminthan nak cu a thu pi ah a ret lo, cu hnak in Galilee ram ah a thuthangtha karh zai ter ding abeisei sawn ati. 86

C.A. Coates in Pathian hnaturan nak ah hminthan nak hi a tih nung dan zia thawn pehpar in asim mi cu, Pathian hnaturan nak ah kan tihsual theumi bik cu kan tuannak kha mi ih thei mi siter duhnak thinlung kan nei ih mi in in sut lo hman ah mi aa vek in kan rel ciamco theu.Hminthan nak duh tuk pawl cu Pathian in a hnin theu, Kan nih cu hmin than kan duh thei tuk asinan Jesuh in Mark sungah mina damnak a pek tikah mi dang sim lo ding ah vei 5 lo le vei 6 lai a don Kham Pathian hna kan tuan tikah hminthan le sun lawih nak duh ruangih tuan si lo in mah tawk ten kan diriam koin tuan suak ding kan si. Hminthan nak le uar awk nak cun siatral nak a suah ter theu ih ruang ah ziang tin thil kan tuah kan tuan asi khal ah Pathian ih zaangfah nak cu hngilh lo ding asi. Hminthan, sun lawih nak ding kan hmu deuhdeuh asi le thup deuh deuh tu ding kan si ih Pathian lawng sunloih in um sehla A phuang tu kan mah hnak in kan phuan mi thu kha a karhzai ih kan Pathian sunloih in a um a si le kan hnaturan nak kan hlawhtling a si sawn. Pathian hna cu a tuan tu si aw, porh aw tu va si aw hlah, mi dang in alo porh sawnseh.Pathian saal tha cun A pupa a porh ih,a hnaturan nak porh rero tu asi dah lo”. 87

Darby khal in hi tin ati. “ Mi ih theih pi lo asi nan,mi hmuahhmuah cu thei tu asi sal, hihicu Pathian hnaturan nak asi, mi lai in a thup aw deuhdeuh a sile Pathian sunpar nak a lang sinsin” ati. Pathian daan ah cun hminthan nak cu a tha lo.

Tihnimnak petu Johan khal in hminthan nak a hawl lo, sunlawih nak thu a au pi dah lo. Messiah ih kedaam hman phoih ding ah ka tlak lo, hram lak ih au tu aw men ka si ati. Dungthluntu pawl khal cu vek thotho an si. Paul in, “Sikhalsehla kei ih hrangah cun kan Bawipa Jesuh Krih thinglamtahnak siar lo porh ding dang ka nei lo (Galati 6:14)” ati. Hminthan nak le porh awk nak cu mitha lo pawl hman mi thil asi. Pathian thu pek mi ahKrih cu thil hmuahhmuah nak in a sunglawi mi asi, Amah lawng sunloih tlak asi. Mi nung hmuahhmuah in A Mah hmai ah khukbil le bok in “Bawi asi” an ti ding. Hminthan nak le porh awk nak in khat le khat remawk lo nak a suah ter theu. Pathian in a huham cu mi dang a hlawm dah lo (Isa 42:8) ih milai ih tluangkawn nak khal a cem ter ding (Isa 23;9).

Mi pakhat lole a hnaturan nak cu tluangkawn nak lam a pan asi le tih nung a um ih Setan ih lamzin a zawh vivo asi. A nunnak ah fel ten in a um thiam lo asi le thiltha lo ih bum nak ah a pil cih ding. Setan ih hna tuan cu Jesuh Krih ih hmin siatsuah ding cu asi. Curuanga porh awk nak nei lo te in Krih hantuan nak ah a hnget thei ah cun a mai porhawk a tul lo Pathian in mi thlun ah a ret mai ding, curuanga thinrang duh aw hlah.

“Tangdor te in ka lo rian thei nak ding thinlung thar i pe aw, a dang thil pawl ka lo dil lo,
Thil fate bik hman sehla, Pathian sunloih nak dingah cun”

Charles Wesley ih thla cam nak ah cun,

“Leilung sungah i pil ter hlah aw,

Na huham sung lawng ah i pil ter aw,

Mi nauta bik ah le I thup aw,

Pathian ih duhdawt nak sung ah”.

Savmnga nak

50. Remaanak le Tuanvo pawl

Christian nun nak ih thiltha bik cu kawhhran sungih pawlkom awk nak cantha cu asi. Mithiang mipawl ih pawl kom awk nak cu a sunglawi hleice mi asi. Zumtu mi pawl hmunkhat te ih kawmawknak hi Dungthlun tu pawl ih zum nak la si ih a pali (4) nak sullam cu asi zir nak, ti rawl ei tlang nak, thlacam tlangnak le pawl kom nak (Dung. 2:42) pawl an si.

Hi tumtah nak thawn Pathian minung pawl an kom aw tikah Jesuh Krih ih mithmai cu an hnen ah a um ti an fiang. (Matt. 18:20). Jesuh cu kan mai hnen ah kumkhua in a um ticu asi konan a zumtupawl lungkhat ih pawl kom nak ah hin a mithmai cu a lang ter asi ih zumnak in kan theih thei asi.

Kawhhran ah khawmnak kan tuah tikah kan nunnak ih a sullam cu kan lang ter asi, Cucu Pathian thangthat nak asi. Misual pawl hna ngamnak kan co ih, tisa damnak kan hmu ih, Pathian thlasuah kan don mi ih a thawl dan zia cu zo in a sim fiang thei ding? Cu lo le, kumkhuanunnak kan co mi cu hla in thangthat nak hla kan sak mi,”Thah cia mi Tufa cu sunlawi tlak asi” tiih a sak mi cu zo in a thei fiang thei ding? Cu cu (Dung. 2:42) ih hmuhsak vek in Pathian ih thusungah kan nun khawm nak asi.

Thei hrimhrim lo A mai tongkam thawn lam in hmuh nak hmun kawhhran cu ka Baibal tlawng asi. Hrekkhat cun “ka kawhhran cu ka nu asi”tiah an ti. Ziang an simduh tika thei kawhhran hmaisai dungthuntu pawl in zuamzet in le bang lo in thlacam nak an nei vek in kan nih khal thlacam nak ih hlawk nak kan theih a tul ve. Thlacam khawm nak ah ziang tin thla kancam ding ti kan zir ih thlacam a thupit zia kan theithei. Kan thlacam Pathian in in sansak tikah lungawi nak tumpi kan nei tlang. Kan kawhhran in Pathian hnaturan nak, Sunday school ah siseh, inn lak ah siseh, gospel feh nak ah siseh thlacam nun kan neih tik ah kan Pathianhmel a lang ter vivo asi. Pek nak lam ah khalin zirh fiang cu a sung lawi mi asi lo maw? Pek nak kan tuah tikah Pathian hnenah kan pek asi ko nan kan mai hnen thotho ah a rak kir sal theu. Kawhhran sungih kan pek mi cu kan thlen ban lomi vanram tianga thleng thei in kumkhua hrang ih rian tuan tu ah an cang. Kawhhran sang tel nak ih sin inn sang khat vek in tul sam nak, riahsiat can le lungawi caan khal ah thinlung hmunkhat ah kan hmang tlang thei ih, lei lungtlun ah cu mi hnak ih sang sawn a um lo.

Tuanvo pawl

Caantha le caan sunglawi aum hnuhnu ahcun tuan suak ding a tul ticu thei ding kan si. French pawl ih thufim an neih mi cu, “Mi sunglawi mi in tuan vo lak ding thinlung an nei”. Cu cu Kawhhran hrangah khal a dik zet mi tong kam cu asi. Pathian in leilung tlun ah Amai fa vek ih a sim le fial mi mang ding in tuan vo lak tu dingah in thlah asi. Kawhhran ih kan tuansuak ding tuanvo pawl cu ka rak hmuh sak pei;

-Zum tu mi pawl cu kan duhdawt dingih an hrang ah thla kan cam sak ding. Hrekkhatzumtu pawl in an kawhhran sung tel pawl ih hmin le an address cu lak in ni tin thla an cam sak. Cucu a thatuk mi hnatuan daan asi.

-Kawhhran tin ah khawm hman ding kan tuul. Khawm nak ah kan tel lo le Bawipa in in ngai ding ih kan nih khal Amah thawn pawl awk nak caan tha cu kan ngai ve. Khawm hman a khawm lotu cu thlarau farah ansi.

-Kawhhran ih thu nei tu pawl ih thu cu ngai ding kan si. “Pathian thu a lo sim tu, hlan ih nan hotu pawl kha ciing ringring uh. An nun sungih an umtlan daan le an thihnak thu hla pawl kha ruat sal uhla an zumnak khal cawnguh” (Hebru 13:7).

-Pathian thlarau ih in pek mi thlarau laksawng hman ding kan tul. Krih ihtaksa peng kan si bang tuk in kan tuanvo ciar tuan tlang ding kan si.

-Pumpak thianghlim nak nei ding kan si. Pumsa ruangpi pakhat a bal a thiang lo asi le ruangpum zate a thiang lo ah a cang thei. Sual phuang awk lo nak a um tikah kawhhran tlun ah Pathian thlasuah a kang thei.

-Hnangam nak thawn thlarau ah thinlung khat kan neih a tul. Khat le khat rel siat awk nak a um caan poh ah ngaithiam awk nak nei ding kan tul.

-Kawhhran ih sumpai a tul mi, kawhhran hna tuan tu pawl hrang, thawh tlang kan tul. A ngahlam hnak in peknak lamah thlasuah a um deuh.

-Pakhat le pakhat bawm awk nak le tha zaang pek awk nak kan nei a tul.

-Bawipa ih in zirh mi vek in tangdor te in khat le khat pawl awk kan tul. Kan nun ih tuahsuak nak cu thlarau lam thusim le zirhnak vek in a sunlawi asi. JesuhKrih ih dungthluntu diktak sidingcun kan kawhhran ah pawlkom nak tuanvo lak nak thinlung te thawn nun cio ding kansi.

Ngakhat nak

51. Kawhhran Karhzai nak

Honolulu ih um mi khual riah nak (hotel)ih hmuan sungah Hmawngkung pakhat a um ih cuih hmaung kung ih a hnge te cu a sau ih lei a dai. Cuih a hnge te cu a hram a nei sal ih hmawngkung dang tete cu a kho. Ka ruah mi cu kawhhran karhzai nak hi kha hmawngkung vek asi ding ka ti. Cuvek tiamtiam in kawhhran cu karhzai vivo ding asi. Kan kawhhran pawl kom nak a thang vivo vek in kawhhran thar te te cu din suah vivoding asi.

Kha micu kan lungput men asi ih lei lungtlun ah hin lungput men ih nun a theih lo. Kawhhran thar din nak dingah hruaitu pawl cun an tuansuak ve si. A sinan a nung mi kawhhran si dingah um dan kham nak phunkim a buah sal theu, a tha zawng a cang vi vo tikah thu tampi an peh theu. “Hi hnatuan thar tuan ding tlak hruaitu a um lo” tiah thu an hawl theu. Sum pai in daih lo tivek khal an tarlang theu. Mi no pawl khal kawhhran thar din a si tik ah kan tlin nawn loneta le buah leh sehla ti in thu an hawl theu. Evangelical kawhhran dang pawl cun cu vek don kham nak an nei lo ih tha vivo tikah an kawhhrana pung deuhdeuh. Ngaingai ahcun feh sual pawl (cults) hman in misen pi lung kim nak ih thu bawhcahnak an nei duh lem lo. Kan nih cu, “ a rah um lo rintlak nak, le thangso nak um lo thutak ti aw pawl” cu thlun ding kan si lo. Pathian hmaiah a lung kim nak asi mi kawhhran dinsuah nak sumpai cem tam hman seh la tuansuah ding asi.

Kawhhran thar cu ziang tin a din suah thei? Zum tu mi, pakhat le pakhat tha pe aw in tuan ding kan si. Kan pian thar pek ih Pathian hnen ihsin kan ngah mi kha mangsal uh la kan kawhhran a thansoh thei nak dingah van lam zoh in tuan ding kan si. Thla kan cam deuh deuh tikah tuan suah dingih hmuh nak tam dueh deuh in kan hmu theu ih agenda, hruai awk nak le tul sam mi pawl hawlsuah dankan thiam vivo a si. Thlarau lam ih hruai awk dan um lo cun thanso nak a um thei lo vek in kawhhran din suak tu pawl cu thazaang suah in tuan vivo tikah Pathian a hlawh tling ter ding a

si. Jesuh in dungthluntu 12 hmang in hna a tuan, Paul khal a rualpi pawl thawn kawhhran thar dindingah khual tlawng in a vak ve. Cucu Pathian ih duhdan asi. Kawhhran pipawl in hnatuan thar tuan ding in lung put a neimal le cu duhdawt nak thawn lung khat nei ding cu a thu pi. Kawhhran sung rem awk lo nak a suak ding cu kawhhran upa pawl ih an tih bik mi cu asi vek in Bawipa hnenah an thindung ah hnatuan sal aw, paih nak thinlung an nei thei nak ding thlacam ih hngak a tul.

(1)Christian zum nak ih pom daanah lungkhat nei a tul. Culo asi ah cun hna an tuan thei lo ding.

(2)Kawhhran in pomdan khat ih pawlawk nak cu an zoh.

(3)Kawhhran thar dinsuah tu pawl in hruaitu tha an duh lem lo. Kum khat hnih hruai tu an tuan hnuah hruaitu tlak mi dang an hril ih an ap men theu. Cule cupawl cu an cawl men theu.

(4)Kawhhran ah mi 100 in 150 lai tiang an karh tikah a dang hnatuansuah nak, kawhhran thar din nak ah an kee an kar theu.

(5)A dang kawhhran ih member sungtel pawl cu lak ding an tumtah kel dah lo. Rundam si lo mi pawl ngah ding an tum tah sawn.

Kawhhran thar din suah pek te ah cun innsang khawn nak ih sin a thawk. Cule a karh vivo hnuah inn dang an hlang ih sumpai tawk fang an nei le khawmnak inn lei cih an hmangtheu. An tumtah mi cu thlarau hlo hruai ding le Pathian biak inn thleng lo, thlarau tha zang nei lo pawl khawm nak ih hruai ding cu an si.

Nauthar neih a si tikahan lung a awi ih an lawm vek in kawhhran din pek te ah cun lungawi nak an nei ih khat le khat thlarau thazang peek awk nak ah nuam anti zet theu. Inn sang ah mai fanu, fapa innsang dang an neih ih an a lung awi vek in kawhhran hlun pawl khalin cuih member sungih sin kawhhran thar te an din tikah lung awi ih lawm pi ding asi ve. Kawhhran thar din cu Pathian duh nak asi ih cuih a duh nak a fam kim ter tu cu mi thluasuah ansi.

Ngahmih nak

52. Kawhhran Thanso nak

-Thuthangtha Simnak in

Kawhhran thang so ding a duh tu pawl in mai umdaan cu cekfai ding atuul Hnatuan nakah siseh, tlawngkai nakah siseh, innhnen tlun ah sisehzumtu pawl niitin thuthangtha sim le phuannak in a si. Cucu mah le nunte ih thuthangtha simdaan cu asi. Kawhhran hmaisai sanlai ah khal cutivek in thuthangtha karhzai vivo asi.

“A thekdarh mi zumtu pawl cu khuazakip ah anthlengih an thlennak hmunkip ah thuthangtha an sim.”(Dung.8:4) . Zumtu pawl ih kan tuanvo cu zumlotu pawl kha biakkhawmnak ah hruaiding ih thuthangtha anthei ih krih an pom leh zum thei ding hi asi. Zumtu pohpoh in thuthang tha thawn hnatuan nakah tel cioding kan si. Kanmah theih tawk cio in tuan ding kan si. Cu tikah Thlarau thianghlim in an sual nak a phorhsuah dingih Krih cu an hmu thei ding a si. Kawhhran thawn asai aw lo tinak a si lo. Kan tumtah bik mi cu midang pawl in krih an hmu ih kannih khal in cumi pawl cu Kawhhranah bet ding hmuh kan duh ve. Jesuh ih fialmi vek in zumlotu pawl cu Krih thu theih nak an hmuh thei nak dingah Kawhhran ah kan hruai suah nak san cu asi.

-Thuthangtha kan phuan suah mi kawhhran cu thlacam ringring Kawhhran;

Thuthangtha hnatuan thawk nak hmun cu thlacam nak hmun a si. A hlo mi unau, rualpi le innhnen pawl le Pathian karlak ih zumtu pawl cu remnak tuahtu kansi. Kannihcu Thlarau raldotu kan sivekinThlarau thuan thawn raldo kan tuul.

-Thuthangtha phuansuah mi kawhhran cu kawhhran thianghlim;Thianghlim nun aumlo mi tetti cu ahmun thei lo ding. Thingrah cun a thing kung ih pianzia le asi dan cu alang ter. A tha mi thingkung in rahtha asuah vekinBawipa ih hna thianghlim atuantu cu nun tiang neih atuul.

-Thuthangtha phuansuah mi kawhhran cu duhdawt nak thawn a khat mi kawhhran;

Duhdawt nak cu mi hmuahhmuah an tlaksam mi a si. Mi farah, Milian, mina pawl, khal in an tuul bik mi a si. Duhdawt nakcu sunglam thanso nak silo in lenglam ih hmuh suahnak a si. Mi hmuahhmuah a fing khawi theu.

-Thuthangtha sim mi kawhhran cu lungual mi kawhhran;

Zumtu pawl cu thlarau hlo rundam ngah nakding lungphur takin hmun khat ah thla ancam ih zumtu thar an hmuh tik ah lungawi nak tampi an nei. Kan sim duh mi cu Kawhhran sungtel zumtu pawl in nitin kan ton mi pawl hnen ah thuthangtha phuan suak ding cu asi. Cu lo adang zawng tuan suak nak pawl cu inn khat hnu inn khat ah lut in thuthangtha sim nak le home Bible study tla an si. Mino pawl hnen ih thuthangtha sim suahnak cu crusade tuahnak khal asi. Cu lawng silo, calai lam in phuan nak khal a telve tho tho. Hmun le ram thawn pehpar in phuansuah dan a bang aw lo ih music lam thawn le video piah ih thusim nak khal a that nak a um ve. Cule mihrekkhat cun leknak thawn leh nak lam thawnin khal thuthangtha phuansuah tum khal an um. Ziangtivek daan khal sisehla zumtu pawl ih lungput cu an thlarau hrang ih a tuul bik mi Jesuh ih thuthangtha theih cu asi. Cutin kan tuah tik ah hruai tu upa pawl in Pathian thu ziang tin an sim thei ding timi caan cu an rem tuah that atuul. Zumlo tu kawhhran sungtel chritian pawl cu an rualpi pawl hnen ah an cohlang theihlo zawngih thusim ding cu an duh sak lo ih a remcang zet mi thusimnak hmuh an duh cio. Culole thusim tu pacu Bible tlawngkai tupa lole fimsang zir tupa asi ding a tuul tengteng maw? Zate cun a si tuul lo! Bible thu lawng thei ih thlarau thuthuk thei lo khal hi buai nak acang theu. Bible thutheihnak (knowledge) phuan suah ciamco khal hi mi thinlung sungah zianghman a lut thei lo. Cuhnak in cun duh saknak thawn thlarau ih huham le Pathian ih zangfah nak cu phuansuah ding sawn a si. Pathian in ziang hman thiam nak nei lo te cu a hmang sawn theu ih cutikah sunloih nak cu milai ta asi loih amah Pathianta asi sawn. Cu ruangah kawhhran hi thukam thar thuthangtha sim duh lungput nei tu asi ding ih thlarau hlo hruaitu a si ding. Asinan kannih cun kumkhat hnu kumkhat thlarau rundam thar kan hmu nawn lo asile ziangah so kan palh mi ti kha cek kan tuul. Thlarau hlo hawl tu kan si pei.

Ngathum nak
53. *Rakhat le Rakhat Dunglehntu*

Thlarau hruai nak thawn thuthangha simnak in kawhhran than so nak kan sim zo. Tu ah thu sut nak cu, “zumtu thar pawl cu ziangtin so kan cawm ding? An thlarau pitling thei nak ding ziangtin kan tuah ding? ti asi.

Zapi thei nak cu cui mithar pawl cu biak inn khawm nak ah hman ten, pelh lo ten khawm ding le thu zai ding cu asi. Asinan cuih ti dan cu a khul fung tuk asi ih can reipi a tuul tuk asi hlei ah a famkim lo mi tla a um. An nun nak ah nitin Christian hnatuan nak hmuh ding a har, athu cawng ih sim mi asi. Jesuh in thu sim ih zirh lawng si lo ziangtin cangvai ding ti khal a hmuh sak. Mi pakhat rundam asi le ve ten rundam cia pawl in fingkhawi ih an nun ah Jesuh ih dunglehntu tu si ter ding atuul. Cuih mithar cu nunau asi le rundam cia zumtu nunau cu a saya ah um ding asi. (Tit 2:3-5 zoh ding)

Zumtu thar pawl hnen ah a dan vek ih kaih men si lo in an pumpak ciar ah thlarau ih lam hruai nak an hmu ih theih thei ding in lamhmuh kan uul. Cule pakhat te thu sut ding a uul micu, “hi mithar pa hi a thlarau pitling nak ding le fekte in adin thei nak ding ah ziang tin can tuahhat a uul? Ti cu a si. Rundam nak rin um thei nak, a rundam hlo thei lo nak, Tii nim nak ,BawiPa Zanriah hmannak, nitin QT hmannak, pumpak thianghlim nak, Baibal siarnak, thlacam nak, Thlarau lamhruai nak, cathianghlim baihat nak, can hman thiam nak, Thlarau laksawng a ngah nak, sumpai kai thiam nak, pulpak thuthangha sim nak, le mah te ih Baibal thu thei thei vivo nak pawl hmuahmuah cu cuih rundam thar pawl hrang ih hmuai nak pek ding le rinum tak ih a dinthei thu pawl asi.

Zarhkhat ah amal bik veikhat mithar thawn ton khawm ding can khiah ding cu athupi nasa. A malbik nazii pakhat sung cu tii pil nak tuah ding thu sim lawng si lo thuthlun nun nei ding zirh nak khal pek theu ding asi. Cu le hruaitu pa in Bawipa zanriah hman dan, “Keimah hmang nak ding ah tuah ring ring uh” ti thu le nii tin thlarau dan Baibal siar ding. Christian nun dan thu le hla le nun ih tlunding dan pawl zirh fiang ding asi. Mi dang inn ah thuthangha sim vak nak nei tikah cuih mithar pa cu hruai cihding le Christian hnatuan nak ah telhchih ding asi. Cu le Christian innsang um dan zia pawl kha zirh fiang ding ih cuih zumtu thar pa/nu cun zumtu ha, zumtu fektak ah acang ding. Kan nun in cuih mithar pawl cu teetti ding ih thlarau tha zang kan ngah mi khal sim le rel sal ding kan si. Hi cu kan Bawipa Jesuh ih hman daan asi hleiah a ha bik cu asi.

Ngali nak
54. *Hruaitu Pawl Th thu zirh nak (By Rick Belles)*

Thuthang□ha sim ti mi cu kawhhran hna□uan nak ah athu pi zet vek in kan tumtah mi cu thlarau hlo pawl rundam ngah ding asi lo ah cun zumlo tu pawl cu khawm nak ah hman ten khawm men tu an cang ding ih kan nih khal thlarau dam lo le kawhhran □awn taiah kan cang ding.

Kan nih cun thlarau pitling zumtu an si ding le Jesuh in “Ka kawhhran cu ka dinsuah ding ati” vek in kawhhran hruai tu rinum □ha pawl ansi thei nak dingah □uan suak dingtu kan si. A ngaingai ah cun, a kawhhran thanso nak ding thu lampi cu kawhhran sung ah thlarau lam hruai dan vek ih hruai awk nak hi asi.

Asinan Jesuh Khrih ih hmuhsak nak kawhhran hruai dan cu kan phuan suah asi le amah Jesuh ih buah dan vek incawng ding hi kan □uul asi. Jesuh ih daan cu pumpak ih dungthlun nun zirh awk nak hi asi ih a kawh mi milai pawl cu amah hnen ah aum ter. Kan Bawipa hman mi a milai pawl cu kum 3 sungtiang, a kiang ah a um ter ih zirh nak a pek ah cun kan nih cu rinum tak hruaitu □ha kan suah thei nak ding cun Baibal thu zirh nak le □uan daan pawl kan □uul sin sin lo maw si?

Jesuh Khrih ih hna□uan dan in hmuhsak nak cu Peter thawn pehper in kan hmu thei asi. Peter le Bawipa lak ih pumpak pehzom dan thu pawl kan zoh tikah Jesuh in thu asut mi le a fial mi cu kan hmu ding. cu le Bawipa ih hna □uan nak cu dungthlun tu pa Peter hnen ih thu zirh nak , a kawh nak le tha a pek nak ruang ih nga kaih tupa cu Pathian tupawl hruaitu ah acang ti kan hmu ding A dang dungthluntu hrekkhat pawl khal cutivek a si. Azirh mi hmuahhmuah a net tikah le Thlarau in an khah tikah leilung hman an bungbelet thei ti kan hmu ding . A si, kannih khal cuvek in kan nunnak ah kanthlun thei. Kannih ih duhdan cu minung tapi zirhnak pekkan duh ih minung zaleng lo khawmnak ah thuthang□ha sim kan duh nan a hlawk nak cu malte lawng a si theu.Mizapi cu hmakhat te ah dungthlunnun kan zirh cih thei lo. Thazang le can cu kan pek nan minung pakhat hnih te hman kan hruai thei lo. A sinan kan bawipa Jesuh in cutivek hnaturan daan ahmang kel lo. A dang harsa zet mi thu kantong theu micu Bawipa ih hmuh dan thiam nak cu a si. Kan tuan suah micu cuilh mithar pawl dungthlun nun zirtu pawl a tha lo zawng inle theih thiam lo zawngih zirhnak pekawk rero cu a si. Bawipa in adungthluntu pawl thu a zirh tikah Amah hmuh dan lamzawng ih zirh rero silo in dungthluntu pawl ih hmuh daan letheihdaan cu asut phah vivo theu ih harsatnak pawl le thu kaih ding a um khal le an mah ten an tan suah thei dingah afial theu. Caan acem tikah mah le mah te ihthil hmuahhmuah kaih thei tu ah acang ih kum thum sung Bawipa hnenih an zir mi cu an hmang suah thei a si. Hi thu cu (Jn.21 :15le 2Tim.2:2) sung vek ih Thlarau laksawng cotu pawl lawng in tuan ding ti nak a si lo.

Mi pakhat in a dang mi pakhat hnen ah dungthluntu nun zirh awknak ah Thlarau laksawng ngahtu lole Pathian hna tuan tu pawl lawng ih tuanding mi tuavo a sicuang lo Pathian aduhdawt tu Thlarau ih khatmi pawl an nunnak in Pathian tongkam minung le aduh nak pawl phuansuah tuding an si. Thlundung le buah ding daan pawl cu;

*Bible study buah ding le thlacam nak nei ringring ding.

*Mah ih nun daan in zirh awknak le Pathian thu duh nun cu dungthlun nun zir tu pawl in lohmu hram seh.

*Mahih tuan suah nak in tetti vasi aw zumtu dang inn nalen tikah siseh, zumlotu hnen ah thuthangtha na sim tikah siseh, rak thlunter awla thu-um daan pawl va sim theu aw.

*Cathianghlim in thazang rak petheu awla anmah hrangah thlarak camsak theu aw. Cu cu Jesuh ih buah theu mi a si.

Mipakhat in kawhhran karhnak ding hmuhnak nei a sile, cu cu Jesuh krih ih pek mi a si vekin cuilh hmuh sak nak cu kan tuan suah vivo a sile Jesuh ih hnaturan daan cawngin rundam thar pawl cu zirtu dinhmun ah an suah thei nak dingah tuansuak ding kan si. Pathian fapa hman in atuan a si ahcun kannih in tuan sinsin ding kan tuul lo maw?

Sganga nak

55. Kawhhran Khuai Hna□uan Daan

kawhhran khuai timi cu kawhhran pawlpi ihsin a khuai mi an si. Hicu hna□uan neitu pawl ih hoha awknak in asuak theu mi mikhawm asinan tipil nak le Bawipa zanriah cu an hmang lo. Hi pawl awk nak ruangah buainak cu asuak theu. Pathian hna□uan nakah hi pawl awknak hi aum thei pei maw? □ha le □ha lo ruah ding danzia pawl cu :-A tha zawng lam ah;

- 1.Hi pawl awknakin kawhhran ih □uan thei lo mi silo le a □uan lo mi hna an □uanthei. (e.g.caletnak, cabusuah nak, radio le TV, Thawng innveh nak , thuthang□ha simnak tivek pawlcu an tuan suah thei.

2. Kawhhran pawl in anban theilo hmunhrekhat tiang an ban thei ih mithawng tampi hi pawl awknak ruangih thuthangtha an thei ticu kan el theih lo.
3. Hi pawl awknak hna□uannak in kawhhran ih palhmi pawl hnenah Pathian thu an simtheu.
4. Mission ah siseh, leng lam hna□uan nak ah siseh, thuthang□ha sim nakah siseh, Kawhhran thar din nak ah siseh , hi pawlawk nak in cun hoha nak an nei thei ih thuthang□ha hna□uan nak lungput nei dingah Kawhhran sungtel pawl khal mi tha tho ter tuah thei tu ansi.
5. Pathian hna□uan tu ansi thei nak dingah lehruaitu ansi ih, Kawhhran sung ah hnatuan an paih nak dingah an forh thei asi.
6. Kawhhran hruaitu pawl ih hmuh banlo hna □uan □ha pawlcu an lawng theih □uanvo nei loih ummen sungtel teih hnenah covo hnatuantheinak pekih hmuh thei nak annei.
7. Kawhhran ih thupoi mawh le sumpai lam in pek theinak annei.
8. Annih cun rah □ha an rah thei ih Pathian thlaw suah khal an dong thei. (e.g. Gideons Baibal pawlawk nak in mi thawng tampi rundam an co thei.
9. Kawhhran pawl in Biak Inn □ha □ha sak ih an sumpai a cem men nak in mission field hna tuan nak sawn ah lungput neih ding an phuan suah thei ih thuthang□ha sim nak sawn ah sumpai hman sawn ding a □uul dan zia lungput an pek thei.
10. Kawhhran pawlcu, atu le tu thu thleng an hmang thei theu nan, hi pawl awk nak cu kawhhran ih □ulsam mi pawl a phi an pek thei. Hi pawl hi a □ha pawl a thazawng pawl an si ih a siat zia le a □ha lo zia kan zoh ding;

1. Hi pawl awk nak cu Baibal thu zirh dan asi lo. Dungthlun tu pawl ih hna □uan nak ah khui tawh ah hman kan hmu dah lo

2. Zum tu pawl ih □uan vo le tikcu can cu kawhhran ih sin lam an pelh theu ih kawhhran sung hnatuan tu pawl, thusim tu, Saya le hruai tu pawl cun kawhhran sung hna tuan nak in pawl awk nak hna tuan sawn ah an buai sawn theu.

3. Sumpai cu kawhhran buai ter tu asi theu nan an nih pawl awk nak cun sumpai in kawhhran kaih dinan zuam theu.

4. “Ka thu pek mi hmuahhmuah thlundung va zir uh” tiih Jesuh ih in fial mi cu cuih pawl awk nak pawl in an lung kim thei lo.

5. Hi pawl awk nak ih cang vainak ruang ah kawhhran sung tuan pawl hna tuan nak ah zuam awk nak asuah ter theu.

6. Annih in midang upat ding an neih nakah mah le mah uar awk nak an nei thei theu ih an hna tuan dan cu sumpaihawl nak lam ah an pan theu.

7. Cuih pawl awk sungtel pawl cu kawhhran dodal tu an cang thei ih kawhhran cangvaih nak cu mawh an thluk thei theu.

8. Kawhhran sungih pawlkom nakcun thinlung buai nak an suah ter i theu.

9. Kawhhran ih hnatuan nak cu anlong theu.

10. Zumtu thar pawl kawhhran sungah fekten din suah dingah thu zirh nak pek sawn lo in kawhhran khawm nak ah tel thei lo ding ah thu an rel theu.

11. An nih cun leitlun pum cawm nak hna tuan sawn ah lungput an nei sawn theu.

Asinan kawhhran vek ih tuah suah thei nak cu an nei thei ve.

1. Tuan suak ding an hmuh mi cu thu pitak in an tuan suak thei asi.

2. **Lam pelh tu pawl cu an si lo ih zum nak dik cu an phuan thei asi.**

3. Milai tuul sam mi hmuahhmuah cu an tuah sak thei ve lo.

4. Vei khatkhat ah cun hnatuan thei lo tu pawl kha an hruai ih hnatuan thei tu dingin an tuah sak theu.

Hi hmuahhmuah hi cu ziangtin so kan kaih hruai ding? Luka 9:49-50 sung ah kan hmu mi cu, nikhat ni ah dungthluntu pawl cu Jesuh hnenah thu an sut, “mi pakhat cu nahmin in ramhuai pawl a daww rero kan hmu ih kan kham, zianghah tile kan bu sungtel asi lo” tiah anti. Jesuh in a sawn mi cu, “Dawn hlah uh, zianghah tile a lo dodal lotu cu alo bawmtu an si” ati. Cuih pawl awk nak cangvai dan cun in dodal lo ih in bawm tu asi ruangah dawn kham lo ding asi.

Sgaruk nak
56. *A Fate Deuh cu a Tha Thei Sawm*

Kan hruai awk nak ah hin mitam ding ih ruah reroh nak in cun mi mal ih fekte cangvaih nak hi atha sawn theu. Leilung lam in cun tuan suah thei nak cu tam le mal in an tah theu nan mi mal le tam ih dang lam nak cu ziang asi? Ruah dan ah cun mi tam cu a nuam deuh vek a bang nan Pathian lam ah cun Baibal sung thawn an palh aw thei sawn.

1. Mi rual pi cu tiilik tlung nak ah an pil hlo ih an thi nan mi mal te (8) lawng an nung.
2. Gideon ih ralkap 32,000 ih sin 300 ah a tum ih Pathian cah nak an hmu sawn ih neh nak an ngah.
3. Jesuh in dungthlun tu 12 lawng a hril, thawng 12 asi lo.
4. Leilung dan in cu a tam le a tum hnen lawng ah Pathian a um ding vek a bang nan cuih ruah dan cu leilung ih ta asi.
5. Cathianghlim ih zirh mi cu mitam le mal si lo in that hnem nak kha zoh ding asi sawn.
6. Kawhhran thun thu khal ah mi mal te ih tetti ruang ih Pathian kut cak a lang tu kan hmu ih leilung an hnin thei.

Kawhhran tum deuh deuh asi le hruai awk dan a har deuhdeuh ih kawhhran kau deuh deuh asi le thu a tam deuh deuh ih zumtu mi pakhat le pakhat pawl awk nak le theih awk nak a har sinsin. Cucun kawhhran ih that hnem nak ngai ngai aum thei lo.

Sungle (member) tam nak hmun kawhhran ah cun zumtu mi pawl an co mi thlarau laksawng hman ding can an ngah thei lo ih hlei ah pumpak thianghlim nun khal ih hruaiawk nak khal har sa tuk .Kawhhran mitam ih sun nak pakhat cu hmunkhat le lungrual te ih thlacam nak nei thei lo cu asi. Kawhhran tum ih that hnem nak cu;

- *Biak Inn thil le ri tha deuh an nei thei.
- *Kawhhran hnatuan kau deuh in an tuan thei.
- *Minung an tam ruangah paisa a tam ih Pathian hna an tuan thei.
- *Mino le nau hak pawl hrangah a um thei.
- *Kawhhran an si vek in mission hna tuan nak kau deuh in an tuan suak thei.
- *Pathian thu zirh nak tha an pek thei deuh.

A tlun ih sim mi pawl cu Baibal thawn zirh dan bang cekci lomi khal aum ding. Christian hoha, hruai tu tha pawl ih tongkam cu ka vun sim tha ding. leilung thlangta lam ih Tazahaw Saya Pi Vance Havner ih sim mi cu, “Kawhhran cu leilung tang ih Thlanmual ih sin a tan vivo ih tu ah cun leilung kan khat thei zo. Kannih cu kawhhran mi tam dingah kan duh cio ih a sungih muril tha ding lam si sawn lo in mi lu tam dingsawn kan ngaih tuah theu. Ngaingai ah cun a leng ih a vun sah men hnak in a sunglam muril tha ding a tuul sawn. Gideon ralkap vek in mal te an sin nan Pathian kut cak an hmu. Johan thuthangtha 6 sung ih kan hmuh vek in Jesuh in khal misenpi hnen ah sunglam muril a tuul dan zia a zirh. Tulai can ah thil tinkim cu”ziang tluk an tum le an lian” timi tawh fung in thu an sim. Thil ziangkim cu tam ding le tum ding lawng ah an ngaih tuah. Hmai ah ziang a cang ding ti cu an ruat ban lo, a cang ding cu rinum tlak le thu ngai nun nei tu an um lo ding. Christian pawl cu kawhhran tlun ah lungput nei tu ding asi. Thutak tleu nak cu kekardan si nawn lo in zoh men tu tuan suah tu si nawn lo in angai tu, thei tu men an si thluh ding. “From Now On” timi cauk sungah Ralphshallis ih a thu ron mi cu, Cathianghlim tlun ah rin um le thlarau ih khat mi kawhhran cu va hril aw, Jesuh ih mit hmai um nak hmun farah le a fate mi kawhhran si khalsehla Krih um nak hmun ah na um asi le milian bik le mi vantha bik na si ding. kawhhran mi mal te hnen ah tumtah tumpi neih mi an si sawn thei ih cu tawh hmun ah cun mi ropi nasi sawn ding ih Krih kawhhran ih a that dan zia nahmu sawn ding. khatlam ah kawhhran mi tampi le tumpi ah na um le mi theih pi lo pa le tuan vona congah lo pa na si thei ih, cucu na thlarau hrang ah sun nak asisawn thei. Zangzel pa le santlai lo pa ah na cang men ding. 1188 Frensis Schaeffer in a tetti khan nak ih asim mi cu, “Pathian mithmuh ah a fate tuk ti a um lo ih hmun a fate tuk ti khal aum lo.” Pathian in cun kan mah hrang ih a kaih lo mi thil tumtuk hril rero ding in duh sak lo. Kannih cun hna tuan tum le hmun tha cu kan zoh theu nan cu cu leilung dan asi ih kei mahhrang ah cun cu tih dan cu zumlo tu pawl ih nun can le mah le mah uar awk nak asi ka ti. Christian hrang ah tih nung ngai ngai asi ih kan leilung taksa duh dan asi. 1189

James s. Stewart ih a sim mi cu, Pathian hna tuan dan cu mi tam le mal tlun ah asi lo. Kan nih cun mi pum kan siar nan Pathian cun thinlung a siar. Kannih cu kawhhran sang le niam, lian le farah ti kan zoh nan

Pathian cun thutak kawhhran azoh. “Minung thawng tampi um mi kawhhran ah soal ih thih ding hnak in nang mah duhdawt tu mi zakhat um mi kawhhran sawn I pek aw” tiah Wesley in thla a cam. Kirh hrang ah mitha le mi lian 95% hnak in mi farah santlai lo 5% cu a that hnem sawn. 1190

Samuel Ridout in a sim, “kan lak ah mi tam le mal ih buai nak a um theu. Ziang ah so mi tam le mal hi kan uar tuk theu, mitam le mal ruangih huham a um maw? Mi tam ruangah huham a nei deuh maw? Mitam nak cu hngal awk nak asuah ter thei ih siat nak ih hram thawk nak asi. Kawhhran mi nung tam deuh deuh le ai hram nak atam. Mi tam nak hmun ah cun thudik lang a har theu ih leilung mithmuh ah cun sunloih an co thei theu. 91

E.Stanley Jones in a sim mi cu, “mitam zuam awk nak cu a huat bik mi asi. Ziangah te le mah le mah uar awknak a suah ter.”

Charles Bing inkhal, “a khansung ah mitam tuk le mei vek in a alh ih hmakhat te ah vuut caam ah a cang theu.

Pathian sunloih nak ah cun mitam ding cun a tha, asi nan kan tha zang kan rin asi le a soal ding. Pathian theih ding hnak in leilung thil le ri hrang sawn ah le hmin than nak zawng ih tuan cu a tha lo. Curuang ah thlarau lam thango deuh nak hmun kawhhran fate ih um khal a tha sawn.

Section: V

Thu Net nak

Ngasarih nak

57. Netabik thu rawn nak

Tu ah Christian dungthlun tu nun dan tampi kan hmu zo vek in thu famkim theih ding cu NT Cathianghlim thar sung ah lawng kan hmu ding. Hi cauk ih um micu a theih lawng in si lo in dungthluntu nun ih nun cih ding asi. Sim mi vek in thlun in Jesuh ih dungthluntu tak si ding atuul. Midang pawl in kan mah ah Jesuh an hmu thei ding ti thu lo bak a thupi dang an um lo. Hruai tu pawl in khal thlarau ih te le fa pawl cu Christian hna tuan nak ah luhpi ter ding ih dung thlun tu pawl in khal an nun cawng ding asi. Ziang tin thuthangtha an sim dan, an zirh dan le kawhhran hna tuan dan cu zir ih cawng ding asi. Paul in, “Curuangah zozo hnen khalah Krih thu cu kan phuang asi. Mikip hnen ah fimnak kan neih mi hmuah hmuah hmang in ralrin nak thu kan sim ih kan zirh. Cuti kan tuahnak cu zozo khal Krih thawn an pehzom awk nak thawngin Christian pacang si in Pathian hmai ih thlenpi kan duh ruangah asi.” (Kolose 1:28) A net nak ah dungthlun tu pawl ih nun ah hmin sin ih an nun pi thei nak ding thu rawn nak pawl cu;

*Niitin kan nunnak ah duhdawtnak thawn nun mawi te in nung ding ih mangbangza Pathian hnatuan thei nak lamzin kanhmu ding asi.

*A tuul mi, a sam tu mi hnenah thazangpek nak tongkam simaw.

* 1Korin 1:10 na siar vek in, mi thu elhmang hlah, Pathian duhzawng asi lo.

*Thlacam nun nei ring ring aw.

*Lung nem te in nung aw, lungawi nun nei aw. Saam sayapa in, “Bawipa hna cu lungawi in tuan aw” ati.

*Mi hnenah thukam mi na nei le pelh hlah aw.

*Thil tha tuah ding na hmu le tuah cing aw.

*Lungawi thusim nun nei aw, na thlasuah siar thiam aw.

*Tikcu can cu heu ter hlah, Bawipa hna tuan tam tu si aw.

*Mina, putar, pitar pawl veh aw.

*Thaisun ziang kan cangding kan thei lo vek in niitin thu then tu Pa mang in nung aw.

*Na tongkam kha ralring aw, midang tongkam ngai tu va si sawn aw.

*Midang mawh thluk tu va si hlah aw.

*Na thelh le na palh mi cu midang hnen ah phuang rero hlah.

- *Midang zumtu pawl ih nun ah Jesuh hmu ding tum aw.
- *Jesuh in nauhak a duhdawt vek in mino pawl cu duhdawt aw.
- *Midang cu rualpi pawl in pawl aw(2 Tim 2:2)
- *Hi thuthawn pehpar in a tanglam cangan tu pawl le cauk pawl sung ah kanhmu thei asi.
- True Discipleship
- The Forgetter Command; Be Holy
- Christ Loved the Church
- My Heart, My Life, My All
- Think of Your Future
- Lord, Break Me
- The Day Jesus Came to My House
- Grasping for Shadows
- Does it Pay to Pray?
- Singleness – A mae Perspective.

AppenDixES

A. Zhuang Suak aw, Ahlon men hlah aw.

Krih cu a tong nan a nu le pa hloh sak tu pa te ih thuanthu;

Mino pawl cu upa pawl thawn thin lung khat lo nak an tong theu. Greg timi mino pa ih thu cu hi tin asi.

A sim mi cu;

“Rundam kaco hnuah inn ah katlung ih kan innsungsang ah thuthangtha ka sim nan an lung duh lo. Ka thu cu malte in ka sim ta ding. Kei cu a hmin men Christian inn sang ih sin suak mi ka si ih kan innsang cu a men men Christian kan si. Cu tin ka thang ih tlawng ka kai tikah phunsang tlawng ka thlengih zu in dan ka thiam. Ka zu in nak ding ah mi paisa cu ka fiir ih ka pa in voi thum tiang in tlan. A rei vivo tikah mi paisa fir nak in sum hlawh in paisa hawl ka hmang. Cu can ah cun nu le pa sual nak lam ah khal ka pil vivo ih rualpi tampi ka nei. Cuti in leitlun nom nak lamah can ka hmang lai ah ka rual pa pakhat cu inn tang ah a tlak ih a thi. Rei lo te ah kei khal cu ka sualnak ruangah thawnginn sung ah ka thleng. Thawng inn ih sin ka suak ni ah sizung ah ka thleng sal. Ka thlen pek te ah Pathian hnen ah thla ka cam mi cu, “Aw Pathian, Pathian ngaingai na um le in hmuh aw” ka ti. Cu tikah phunhra tlawng kai lai ih ka rual pa cu sizung ah in hmu ih ka ihnak ah ara. Thu i sim micu, “tuah cun kei cu Christian ka si zo, ka piang thar zo ih ka nun nak cu Jesuh hnen ih sin ka thawk sal” tiah in sim ih “nang khal Krih hnen in nun thar na thok thei sal” tiah in forh ih thlacam nak kan tuah tikah kei khal ka nun ih a tuul mi Krih Jesuh cu ka Bawipa le in rundam tu asi tiah ka pom tikah ka nunnak cu hmakhat teah a thleng ta. Rithei mi sii khal ka hmang nawnlo ih ka nunhlun hmuahhmuah khal ka hlon thehzo. Ka rualpi pawl cun in hlon ih, “Nang pa cu na thi zo” in ti. Cutik ah ka sung kua, ka nu le pa hnen ah ka piangthar zo ti hmuh ka cak tuk ih ka thinlung ih a ruah mi cu an hnen ah thuthangtha ka sim tikah hmakhat te in an pom lohli ding ah ka ruat. Asinan rundamnak an co hrih lo ti ka thei. Curuangah ka tlung ih thuthangtha cu ka sim. Ka ruah mi vek asi lo ih ka nun thar mi cu ziangah an rel lo. An mah le mah cu nauhak lai ih sin ti an pil mi kha piangthar tiah an ruat aw. Kan innsang cu kei mah ruangah buai nak a suak ih thenawk nak a suak. Thuthangtha ka sim deuhdeuh le in hua deuh deuh . kan innsang le kei mah karlak ah hawrkum thuk pi in in dan zo. Kan rem thei nawn lo ruangah inn ihsin ka suak ih hmun dang ah kei mah te in ka um.

Kan innsang pawl cu Krih hnen ah hruai ding nak in ahlon in ka hlon men ta. Ka innsang pawl cu ka duhtawt tuk, rundam ansi ding cu ka duh sak tuk nan ziangtin ka tuahding ti ka theithiam nawnlo. Tuah an mah thawn cu ka hlat aw nan ka thlarau cu an mah hnenah asi ringring.

Greg ih a tuar dan vek cu tulai mino piangthar pawl ih ton ve thei mi thil asi. Krih le an sungkua hrang ah an tang em nan san atlai lo. Cucu ziangtin kan tuah ding? Jesuh in leitlun ih a ratsan cu innsang pa le fa, nu le fa, ral aw ter dingah ka ra ati. “Mi pakhat ih ral tihnung bik cu amai innsang mi an siding” (Matt 10:36). Bawipa ih simduh micu innsang sungkua pawl cu hma khat te ah then ding kuai ter dingah ka ra asi ti si sawn lo in amah Krih ih dungthlun tikah a duh dawt bik mi hman in khal a dodal thei ti can asi ih (10:34) ah “Remnak tuah tu ah kara lo, ral naam kengin ka ra sawn asi” ati. Greg ih ton nak ah amah ih that lo ruang ah, a thiheng nak ruangah a innsang thawn a then ti cu kan hmu lo. Krih ruangih in ralsan nak in hrem nak pawl

cu Pathian hmaiah a tha ngai ngai. Mah ih aat ruang ih, duhdawt nak tel lo rung ih, lei taksa dan tuk ruang ih buai nak then nak asuak mi cu Pathian in a duh lo nasa.

Greg in thil hmuah hmuah ka sung thluh zo ti ih ruah ding asi lo. A tuah ding mi cu ziang asi ti le Krih in a nun nak a danglam ter thei ti cu a innsang pawl hnen ah hmu ih phuang ring ring ding a tuul. Pakhat nak ah a tuah ding mi c u a innsang ah rak kirsal ih an nih hnen ah ngaih thiam dil ding asi. Ka soal a um pang mi cu i rak ngaithiam uh law, ka soal pang asi i ngaithiam uh law tiah a nu le pa, a u le nau teih hnenah asim ding ih, a sungkua pawl in “Greg hi hiti vek in tangdor nun a nei dah lo, hi tih vek in ngaihthiam in dil dah lo” tiih an ruah thei ding in nun ih hmuh ding asi.

Cu ti asile a innsang pawl in Greg cu a ko sal leh ding ih a innsang a thlen tikah thlan vek in thuthangtha cu hma khat te ah sim lohli loin a dang lam mi nun in hmuh ih phuan sawn ding. Duhdawt nak tlun ah thil tin kim tuah in nunhlun dan hmuahhmuah cu nunthar in thleng awknak nun in a nung dingih, cu tikah thuthangtha sim nak ding cantha a ngah leh ding asi. A nu le pa u pat in a u le nau pawl cu tihzah nun neih ih nung asile a innsang cu dang lam nak an hmu ding asi. A nu ih “suah ni” ti vek le “Nuu ni” ti vek ni sunglawi ah hin lak sawng thatha pek nak in kut ih ngan mi ca te khal pek le a that hnem sawn ding asi.

To “kanu”

Tui niah special upat nak ka lo pek asi. Ka nun nak sung ah na tuah mi thil pawl par ah lungawi thu ka lo sim duh. Leilung tlun ah minung si thei dingah i hruai harsa zet in i hringih minung ah ka cang . cu ka suah tikah harsa zet na tuar nan lungawi te in i hrin suah.

Ka thang vivo ih nitin, thla tin le kum tinten thangso ding ah in cawm. Ka dam lo caan ah zanvar ten itlo in in kil theu. Cu hmuahhmuah parah cun ka lungawi tuk, ka nu. Ka rawl suan nak innsungsang hrang na hna tuan nak tlunah duhdawt nak thawn na tuan ring ring. Ka lung a awi tuk asi sim cawk lo ka hrang ah na that nak cu. Pathian nih a lo malsawm ding ah thla ka cam asi. Cu le leilung tlun ah duhnung za innsang si ding ah Pathian hnen thla ka cam, cule kumkhaw nunnak co cio dingah thla ka cam.

Nafa Greg

Hi ti te in ca rak ngan mi cu a nuh thin a pem ding Greg in a pa hnen khal ah cu ti vek ih tuah ding asi. Cutikah a innsang pawl in a par ah mawh phurh nak hnakin a thatnak sawn an hmu ding asi. A innsang pawl in Greg ih dang lam nun a hmu tikah ziang ah so? Krih ih nun cu niitin nun pi ding asi.

B. Nundan ih thuthangtha sim nak

Mipakhat hnen ah thuthangtha sim tikah mimal te lawngih ngai a paih, an ngai duh lo ih a sungalawi mi rundamnak thu cu ziang ah an siar lo tik ah ziang tin kan ti ding?

“Teimak in thla cam uh, thla nan cam tikah, Pathian hnenih lungawi thu sim phah in, thinlung fimten cam uh. Cuti nan cam tikah Krih thuthup phuan theinak can tha Pathian hnen ihsin kan ngah theinak ding ah kannih hrang thla in cam sak ve uh ...Krih thuthangtha ka phuan tikah fiangzet le asi vekin ka phuan thei nak dingah thla in cam sak uh” (Kolese 4:2-4).

Paul ih thla cam dil nak vek in ziang tin hna a tuan ti kan thei. Thuthangtha phuang ding le thlarau hlo khawm ding ah hmun thar ah a panti kan thei. Cu tawk ah lam on nak a tuul ih a thuthangtha cohlang duh tu thinlung a ton nak ding ah asi. Pathian Bawipa in a thu cohlang duh tu hnen ah a mah cu a kuat ti (Dungthlun tu 16:30) ah kan hmu. Cu tikah zumtu thar pawl cu Pathian tongkam thawn a cawmih kawhhran adin hnuah hmun dang ah a tan sal. A taan ta mi zumtu thar pawl cu Krih hna tuan nak ah teimak suah in an tan an tuul asi vek in ziang tinso thuthangtha cu an phuan ding?

“Zumtu asi lo mi lakih nan tlanlen tikah fimnak thawn tlangleng uhla can tha nanneih mi poh kha felfai ten hmanguh. Nan tongkam cu ngainuam mi le a mawi mi siseh la, mi ih thu suh mi cu felfai zet in let thei ding ah zuam uh:” (Kolose 4:5-6)

Cuih zumtu thar pawl cu Paul in amah keneh thlun dingah a forh lo, Bazaar le maicam vek ah thuthangtha au pi uh a ti lo. A sinan an mah te ih hmuh top cio in le an mah te dan vek te in an tan ve a tuul asi. Niitin an ton mi kip hnen ah an nun daan le an tong daan in phuangding a fial. Cite cutii hal ter tu a si vek in zumlo tu pawl in Krih thu cu an thei duh deuh ding. cu vek in kan nih khal midang hrang ih nungding kan si. Curuangah ni tin kan nundaan le kan tong daan ah fimkhur ten nung ding kan si.

Thuthangtha (rundamnak) cu zumtu mi (mi piang thar) kan zaten, kan nun ih phuan cio ding kan si. Thuthangtha sim ka ti tikah crusade ih thu sim nak lawng silo in nii tin kan nun ih sim nak cu zum lo tu pawl in hmu seh. Kiangkap ih um thlarau hlo mi pawl rundam si ding duhsak nak thawn nungpi ding kan si. Kan

kiangkap pawlhnen ah Pathian thuthangtha phuan suah ding ah a mah Pathian in in ret sak mi asi. Cu cu mah ih innsang, innhnen le nii tin kan ton mi tla an si. Luka 8:39 ih khawsia polhmi Jesuh in a damter vek in Profet le thuthangtha sim tu Evangelist kan si lo hman ah kan innsang le kan kiangkap te hnen ah Pathian ih duhdawt nak cu lang ter ding kan si. An nih in kan par ah that lo nak an tuah tik ah duhdawt nak thawn fimten umding kan si. Veikhat khat ah ziang hman tong lo ten le dai te in um khal a tha sawn theu (IPet 3:1-2). Cu tikah kan tongkam hi a hmual a nei ding ih Pathian thuthangtha cu an nun ah a kaih ngah ding asi. Lothlo tupa in thlaicii a vorh hlan ah leilung a let hmai sa theu, cu hnuah thlaicii a vorh ih ruah a sur tikah a kho. Cuih cii mu a kho dingih thangso ding ah cunsaan reipi a tul, a thei a rah hnuah a ro ih, a at can a kim hnu lawng ah lothlo tupa cun fang a khawm. Cule a dang lo a thlo thok sal lala. Cuvek thiamthiam in thuthangtha thlai cii vorh hi cu neta bik ih tuan ding hna asi. Thlarau rawl khawm khal cu leilung kan let, mi cii vorh ih ruah a sur tikah a kho vek in a can te ih tuan ding asi.

Lo ih fang a hmin thlang maw hmin hrih lo ti cu kan kiangkap ih mi pawl zoh ih theithiam ding. Mi hrek khat in Pathian a um lo ti pom tu khal an um theu ih, mi hrek in Pathian an zum thei le mi hrek cun an nun hi sual in a khat ti khal pom tu an um ding. A caan a kim le misual ti an thei aw ding. rundam an tuul ti an fiang dingih, rundam an si thei ding. Thuthangtha in Bawipaih hnen ah a hruai dingih an thlarau than so nak an hmu vivo ding. Rundamnak thu an theih fiang sin sin nak ding ah a tha bik mi hruai awk nak cu an mah thawn pawl awk nak nei ding a si. Paul in Efisa khua ih um hruaitu u pa Pawlthawn a hngetzet mi le a naih zet mi pawl awk nak a nei (Dung 19:31). A tumtah mi cu Krih thuthangtha phuan suah ding hi asi (Ikor 9:19). Cutiin a tuah dingah a cangthei tawp in rualpi asi ter (I kor.9:20-23) Khrih ah rualrem mi si dingah a si.

Bawi Jesuh khal misual pawl thawn an pawlawk, a caan a liam ter. Midang in mawh thluk nakvek in a sim mi cu, “A harh dam mi in sibawi an hai lo, mina lawngin an tuul asi” tiah ati. Sibawi in mi na hnen ah feh ding a tuul ih a tuhtheimi nat an nei hmanah a tuamhlawm a tuul, ziang ah ti le mina pawl in sibawi an tuul ih, sibawipa ih tuan vo khal a si. A sinan cuih mina hnen ah a feh tikah nat a fuh lo nak ding ah kham nak cu ralring zet in atuah cia hnuah mina hrang ah a tuul mi si pawl cu a hmang. Cu vek thiamthiam in kan nih khal misual pawl hnen ah feh ding kan si (Matt 28:19). Annih in Jesuh Krih an tuul vek in sual sung ah an pil cih lo nak ding ah sitha thawn tuamhlawm ding kan si. Kan kiangkap ih um zumlo tu pawl hnenah kan nun in phuang dingih kan aw kam in sim ding kan si. Cu tiih kan simthei nak dingah cun Krih thawn peh tlaih nak fek zet ih neih ding asi. Sual nun thawn kan khat ah cun kan tetti a hlo ding asi.

Tuah ding ti in thuthangtha kan phuan suah ding ti thu ron nak tampi kan hmu zo. Zum lo tu thawn caan hmang aw la na nun thar dan zia rak sim aw. An harsat nak le ziang tin an hmuh dan ngai aw. An nun dan thu thei ding inzuam aw la ziang tin na tuah ding, ziang tin na sim ding, ti thei ding ah Bawipa hnen ah thla cam in dil aw. Na rualpi pawl theih duh tu le ngaiduh tu a um le Gospel Cauk (Matt –Johan) cu siar sak aw la Jesuh Krih ih nun dan thu cu rak sim fiang aw. Cu lo le Krih thuthangtha theihthei nak hmun ah hruai aw. Hi pawl cu na innsang, na innhnen, pawl hnen ah Jesuh Krih an co thei nak dingih na tuan theitawp pawl an si.

P. Nundan ih Dungthluntu nun Zirh nak (By Andreas Lindner)

Jesuh Krih in Peter , Johan le a dang dungthlun tu pawl a kawh tikah an hna tuan hmuah hmuah taanin Jesuh dung cu an thlun (Mark 1:20). Dungthluntu pawl cun an caan cu Bawipa thawn an cem ter ih a tuah mi thil pawl an zoh ih an zir. A nun dan pawl le an thilti thei dan pawl cu an ngah. Cuih pawl cun hmailam ih an tuan ding mi hna pawlasi. Kan nih khal nitin kan ton mi thil cu aman nei bik ding asi. Bawipa ram hrang ah kan tuan sin thei nak ding ah ziang tin so kan rem that thei ding? Ni khat ni ah Piter ih long cu misenpi thusim nak ah a hmang hnuah Peter hnen ah , “Ti thuknak lam ah na long hi thawn awla na rualpi pawl thawn nan sur cu vun vorh hnik uh” tiah ati (Luka 5:4). Peter in thatnem nak hmu ding ah a zum lo. “Bawipa zanvar te teima zetin kan vorh nain zianghman kan kai lo” tiah asawn. Bawipa ih fial mi asi ruang ah a tuah cia a vorh cia mi cu a vorh bet sal. Piter in a vorh tikah a hmuh dah lo mi thil a cang. Cu vekin Bawipa ih fial mi hna cu kan tuan tikah thil maksak kan hmu thei ve.

1.Piter in nga tampi a kaai. Bawipa in a thlasuah. Kan nih khal kan nun nak cu Pathian hnen lam ah hoi in a hnaturan dingih tuanvo in pek micu ziang asi ti ah kan sut ah cun kan nun nak hrang ah Pathian hna tuan ding cu in hmuh sak ding (2 The 3:12) ih lam in hmuh ding (I The 5:14) asi. Dungthluntu pawl in an nun nak ah nitin Bawipa hna an tuan tikah Bawipa in a thlasuah asi. Tuanman thlasuah cu Piter vek in nga tampi kan

ngah lo can khal a um thei a sinan Bawipai hrang ih kan tuan man cu amah kan ton tikah kumkhua daih laksawng in pek leh ding asi (Kolosea 3:24).

2. Piter in cumi cu ahmuh tikah Bawipa Jesuh hnen ah cun a khuk a bil , ziang ah ti le Jesuh cu zo asi ti a thei fiang. Piter ih a theih mi cui sur sung ih awk mi nga pawl cu Pathian thil ti thei nak asi ti athei fiang. Pathian ih thianghlim nak cu a hmuh fiang tikah, “i fehsan hramhlah aw” tiah ati. Bawipa in a duhdawt nak le a kilveng nak cu a hmuh ih, “Na thin phang hlah” ati. Dungthluntu Paul nun nak ih a tumtah mi khal cu Bawipa thei sinsin ding cu asi (Filipi 3:10) vek in kan nih nun khalah kan si ve ding cu asi. Bawipa theih mi siding cun khawm nak ih tel ringring ruangih ngah mi si sawn lo in Amah thawn kancaan kan liamtteruangah a si sawn. “Na tuan mi kip ah Pathian cu thei ringring awla, Amah in lamzin dik alo hmuh ding” (Thufim 3:6).

3. Piter in amah le mah a thei fiang. Peter cun misual ka si ti a thei fiang ih cu tiih thei fiang nak cu Bawipai thusim mi ngai rero ruangah si loin Bawipai fial mi a tuan tikah a thei fiang sawn asi. Kan mah le mah thei fiangaw deuhdeuh asi ah cun Pathian kan rinsan deuh deuh ding asi.

4. Netabik ah Bawipa ih anun nak ah a buah ter aduh mi hna dangdang pawl khal a hmu fiang. “a tu ihsin thokin minung kai tu nasi ding (Luka 5:10)” ati. Peter cu nga kai tu asi vek in minung kai tu dingah a hna tuan cu thlengsak a si. e .g. Nga kai tupa in nga um nak a thei thiam vek in thuthangtha sim tu khal in thlarau hlo um nak hmun a theihthiam a tul a si.(Matt 28:19) Cule nga kai tu le thuthangtha sim tu cun thinsau in teimak suah in ziangtin nga kan kai ngah ding ti kan theih ding a tuul asi. Cu veki Bawipa in nitin hna kan tuan nak ah fim nak in pe ding asi. Rinum tak in Amaih hna a tuan tu cu lam in hmuh sak ding asi (Luka 19:17). David khal tuu a khal lai ah a theih mi cu, mi kaih hruai dan theih thiam dingah zirnak caan asi ti athei. Siangpahrang a cang tikah Pathian minung pawl khal tuvek in a khal. A paih tuu a khal ruang ah ziang tin Pathian tuu ka khal ding ti a theih ngah asi. “Harsat nak kan tuar thei ahcun, amah thawn kan uk tlang ve ding” (2 Tim 2:12).

Nga kaih hnatuan cu hnatuan har bik mi asi. Peter cun a phunphun in nga a kaih theu. A sinan buah cun Bawipa ih fial mi cuih thungai nun thawn sur vorh tikah a hlawk mi cu Pathian ih hna tuan tu ding ah koh nak a ngah. Bawipa ram hrangah nun thawn a fial mi vek in nunnak thawn tuan uh si, cu cu dungthluntu ih nun dan asi.

Pita ih thinlung sungah a cam ringring mi cu a cakuat mi ah alang ter. Zumtu pawl cu, “Puithiam miphun, siangpahrang ih puithiam” an si ti a theih a ter (I Peter 2:9). Zumtu pawl in an puithian hnatuan nak cu ziang tin an thei ding? An hnatuan pawl cu hlon tluh ding maw? A si lo le, Saal siseh, innsang nu siseh, an bawipa le an pasal cu zumtu mi ansi lo hmanah tangdor teih nun ding cu Pathian ih duh sak mi asi. Hitawk ah an nih cu puithiam miphun si nak kha langter ding ah tuavo pek mi an si (I Peter 2:18, 3:6). Pathian kan duhdawt ih amah cu pakhat nak ah kan ret asi ah cun kan nunnak cu a hlolak lo ding asi. Bawipa in kan mah hrang ah athat nak in in hruai ding asi (Rom 8:28). Ni tin kan buah mi cu kan theihthiam ding, nitin ka eih-in nak khal ah Pathian sunlawih nak lang ter ding asi (I kor 10:31). A thupi bik mi cu ziang tin kim ih Pathian cu a pakhat nak ah ret ringring ding asi. “Pathian uk nak le a fel nak cu hawl hmaisai uh la thil dang hmuah hmuah cu a lo pek pam dinga asi” (Matt 6:33).

Christian mi hrek in nitin pum cawm nak ah hna ka tuan tuul asi. Ka hna tuan ka theh hnuah Pathian hna ka tuan leh pam ding tiah an ruat thei . Zumlotu pawl cun peisa ngah nak ding ah hna an tuan (Matt 6:31-32). A sinan zutu mi pawl cun lungput dang nei ding kan si. Zumlotu pawl vek in lungput kan nei a si ah cun Pathian cu a pakhat nak ah kan ret thei lo ding. Zung hna tuan theh hnuah Pathian hna tuan cu a tha ve ko nan ziangah zung hna tuan lai ah teh Pathian hna kan tuan lo. Nitin kan nun nak ah dungthluntu nun kan pu asi le amah Pathian ih tuan in fial mi cu kan hawl ding a si lo maw. Pathian cu a fel mi, a dik mi a si vek in kan nun nak ah Amai hmel pu ding cu aduh (Rome 8:29). Nitin kan ton mi harsat nak le hniksak nak pawl cu kan nun ti tha tu khal a si thei. Kan nunnak a danglam vivo thei nak dingah thlarau in kan sungah hna atuan (Galati 5:22). Nitin kan ton mi midang thawn pawlawk nak kan nei tikah khal tangdor le thinniam te in nun ding asi. Mahih sambau mi cu thup lo in le midang ih thu ronmi cu kan ngaihsak dingih, midang cu mah hnak ih tha le thiam asi ti lungput kan nei ding asi. Mi pakhat in , “Bawipa hnatuan dingah cun ka dinhmun kan thleng ta a tuul asi” tiah a ruat thei. Paul in ziangtin asim tile, “zozo khal Pathian kawhna nan rak cohlan lai ih nan sidaan vek khan um ko uh. Pathian ih a lo kawh laiah sal na si maw? Na va si khal le poisa duh hlah” (I Kor7:20-21). Kan nih cu zokhal sal situ kan um cio lo nan kan sidan cu Pathian hna tuan dingah donkham nak tampi aum thei men. Nupi nu in a innsungsang hna ah abuai, innsangpa in a sabuai ah tong thei lo in a um, tlawngta pa in a ca ah abuai ve, a sinan ,Pita in asim mi, “vorh uh, in ti asi ah cun kan vorh a si pei cu” a ti bang in Pathian fial mi

cu tuan ding cu a si hrimhrim. Cutikah Bawipa Pathian hnatuan suak thei ding ih tuandaan ding a phunphun in tuan thei nak kan hmu ding asi. Mi hrek cu bom tul mi an um, mi hrek cu sim tuul mi an um asi bang tukin Pathian tongkam cu thusim nak ihsin siseh bomtulmi bom nak in khal in siseh kan phuang thei asi. Dungthluntu pawl cu an nga kaih hna tuan cu tan ta hratin Bawipa Jesuh in a hnatuan tu dingah a kawh vek in phun dangdang in an tuan cio ti kan thei. Kannih khal cu kan mah pumcawm nak hna tuan phah in Bawipa hna cu kan tuan thei asi. Bawipa Jesuh khal cu leilung ah tuanphah in Pathian ih duh nak cu a kimter thotho asi ti kha mang ringring uh si. Evangelist pa ih innsang nu khal cu hnatuan atam thei, ziangah ti le a innsangpa cu inn ah a um tam lo ih a tlawng ringring, cu khal cu Pathian hnatuan phunkhat a si ve ko. Inn ah a fate pawl a fing khawi, mi khual a nei le a zoh, cuih pawl cu Bawipa in a pek mi hna tuan thotho asi.

D. Pawlkom awk nak cu Ka duh

Kei cun pawlkom awk nak cu ka duh ngaingai a si. Pawlkom awk nak thin lung nei tu pawl khalka uar ngaingai. Ziangah so ka uar ti ka lo sim ding.

Zarhtin te ih Bawipa mang tlang dingih kan hman mi “Bawipa zanriah” hmang tlang cu ka duh tuk. Hlan kum 40 tiang zarhpi ni tinten Bawipa zanriah ka hmang theu ih a tha hnem daan cu ka hngilh thei dah lo. Kan Bawipa kan biak mi ih a muril te cu cuih hmunah a lang ter asi. Mi hrek in kawhhran ah a dang lam ciar in khawm nak an tuah ih “khawm man ka hlawklo tuk” tiah an ti theu cu mangbangza a si lo. Ziangah tile na palh mi a um ruangah asi sawn. Efesa 4:12 ih in hmuh mi Pathian tongkam vek in kawhhran ah pawlawk nak a um tikah kawhhran pawlawk nak cu a duh sinsin asi. Thlarau laksawng cu Pathian hnatuan nak hrangah mithiang pawl tuahtat dingih pek mi cu asi. Hmancawk lo mi tampi thuthangtha an sim tikah huham thawn an sim thei cu ka hmu, Pathian duh tu nupi thatha an um ti ka hmu, Pathian hna cu teimak suah in kawhhran hrang tuan ngam tu mino thatha pawl ka hmu ah cun ziang tluk in so a nuam. A sunlawi bik mi pakhat cu kawhhran sungah unau duh dawt nak thawn a khat ih Bawipa hna cu mah le phu tawk cio in kan tuan cio hi cu asi. Thukam thar ih in zirh mi cu mah lawng ih kawhhran hnatuan si lo in kawhhran sungtel zaten tuantlang ding asi. A sinan kawhhran hrekhat pawl cun pakhat le pakhat tahfung in an kaih aw ih an do dal aw theu. Kawhhran feh ding dan cu mah kawhhran te ih uk awk ding a si.

Kawhhran sungah pomdan, thurin a bangawk lo ruangah kawhhran a thang thei lo. Sumpai thu ah cun bylaw neih ding cu a tuul ve. Zarhkhat voi khat a hlu khawn cu a tawk fang asi ih mah ih kawhhran tul mi sumpai, sungtuan te pawlhrang ih an tuanman hrangah a daih thei ko. Hlan dan ahcun, sungtuan pawl cu an pumcawm nak ah Bawipa lawng rinsan ding, a dang hna tuan lo ding asi. Leilung mi in “kawhhran cu na peisa dawk tu asi” tiah an ti thei lo.

Kawhhran cu a tuul danvek in Pathian duhmi thawn rem caang te in tuan vo lak duh tu a si ding ka duh sak asi. An tuan thei tawp te in fate te tum ti lo in teimak suah in Bawipa loram ah tuan cio ding kansa.

Kawhhran ih thurinthawn Pathian hnatuan cu a sunglawi ngaingai. Cuih thurin in thuthangtha simnak ah in bawm thei. Darby, Kelly, Mackintosh, Vine le a dang pawl ih ca ngan mi cu leilungpi a hnin thei. Kum rei nawn ahkhan Krihtian Bible tlawng ih Librarian pa cun Pathian thuthangtha ngan tu pawl ih thuan thu cu a zingzawi tikah kawhhran sungih sin an suak mi lawng lawng ti a hmu dah asi.

Midang pawl in kawhhran duh nak dan a dangdang in an thei. Thuthim nak ah nunau nu pakhat cu kawhhran khawm nak ah rinum tlak ngaingai asi ih kum arei nawn tikah kawhhran than ding duh tu pawl in hi nunau nu cu mipa hruai nak ah a tel tlak ve a si anti. Cu cu nupinu pawlih hmurka ah rel rero mi ah acang dah. Kei ka hmuh dan ah cun cu mi cu relsiat nak ka ti, minung ih thu then nak men asi. Thleih dan thiam kan tul kan theih mi cu thangso vingvo ding kan tul nak hmun a um, cuih thanso ding pawl cu thuthangtha sim nak ah le hruai awk nakah a si a tul. Kawhhran ah caan khat hnu caan khat danglam vivo ding kan si. Kan mi pawl lak ah thungaih nun nei ding kan tuul nak a um. Tha lo zawng ih au rero nak in buai nak cu remthat atha sawn. Kawhhran dodal tu micak pa hnakin hna tuan thei tu mi tha dor pa te cu a tha sawn. Kawhhran hnen ihsin bomnak a ngah tu pwl cun “rawl pek nak kut keu tu” si lo in, mah tawk cio in leh rul tu siding atul.

E. Pastor kan hlang ding man?

Hlawhman cu hnatuan nak ih athupi bik asi vek in Pathian hnatuan tu in cuih hlawhman zoh ih tuan cu a tih nung tuk. Hlawhman lak ih Pathian hna tuan cu thukam thar ah a um lo ti cu kan fiang. Jesuh in a sim mi cu, “hnatuantu in a hlawhman cu a ngah a tul asi (luke 10:7)” ati ih Paul in, “thuthangtha phuangtu pawl khal

cu thuthangtha an phuan nak ih sin an pumcawm nak ngah hai seh (I kor 9:14)” ti ah asim. A sinan thla tin te a in ngah ding ti tiam nak a um lo ti kan hmu. Cu tiih a tek nei tu in an thuthangtha puang nak ah buai nak a suak thei a si. Pathian ih hnatuan ti thinlung thawn an ngah mi tlunah lungput a um thei asi.

Khatlam ah tuanvo nei tu pawl in kawhhran ih umdan thawn pehper in sungtuan tu pawl ih thlalawh man cu ruat thiam ding a tuul. Thuthim nak ah , kawhhran member a thang vivo ih sum lut nak a thang vivo asi le tam deuh ih pek ding asi. Cuih than so nak ding ah cun kawhhran ih Pathian hnatuan tuih tuanvo asi. Pastor in a mah ih member pawl cu peknak lam ah teimak ding in zirh thiam atuul. Asinan sumpai duh nak thinlung thawn cun sim ding asi lo. “ A tlaap le a nget ih a siatsuah theinak le rukru pawl in an ruk thei nak leitlun ah hin nan sumsaw nan neih ruangah puarthau ding asi lo” tiah thu sim aw. Rinsan tlak lo leilung tlun lennak ah an ruahsan nak bun lo inlo, kan numnak hrang ah ziang hmuah hmuah siangzetin in petu Pathian ah bun sawn ding asi. (ITim 6:17), ti vek Pathian tongkam cu sim fiang ding asi. Pastor cun Pathian thu cu zalen takih phuan ding asi ih Pathian ih tongkam vek in phuan suak ding asi. Dawnkham tu a um nak cun, Pathain hna tuan nak ah riahsiat za asi. Sum kil tu pa in cum rinum takih Pathian thu vek in a nung ding ih buai nak a um tikah tha teih kaih thiam ding a tuul asi. Hithu thawn pehpar aw in David O.Beale ih a ngan, “kum khat sung Pastor ih phurrit mi cu meeting nei tin teih sumpai thu hla sim ding cu asi.” Sumpai thu, hlahkhah thu ruah roero hnak cun Pathian tongkam rinum nak ihsin lam pial ding a awl thei tuk. Bawipa rian tu pawl cun midang hmaiah zoththim tlak nunneih a tuul ih zumnak thawn kekar ding an si. An nunnak cu Bawipa hnen ah rinding an si. G.H.Lang ih asim mi cu, “Pathian thuthangtha sim le phuan in hmun tinkip ah midang thawn kutkai aw in hnatuan nak cu kum 50 leng lo asi zo. Cuih sungah sumpai lut nak cu ka daih tawp in ka ngah, ziangah ti le ka zum nak cu Pathian tlun lawngah ka ret ih ka tuul mi hmuahhmuah cu in cawm asi.”⁹² tiah a sim.

Kawhhran hruai nak leilung tlun ah cun hlawhman dil awk nak cu a rehthei dah lo ding. Thukamhlun sungah salpa cu hlawhfa ih lak mi hnen um hnak in a sunglawi sawn (Daanpeksalnak 15:18). A dang tongkam in cun, salpa a bawipa ih neih mi, cun hlan cop mi hnen um, hnatuan tu, hnak in man a nei sawn. Hi thu dik cu tulai kan hrang ah teh si ve maw?

Cu le thusut nak a suak thei mi cu, hlawhman an lak lo asi le Bawipa rian tu pawl cun zo in an cawm ding? Hmaisabik ah cuih sungtuan tu pa cu Pathian in a mah hna tuan ding ah kawhhran cu thei fiang ding a si ih mah le mah rinsan aw lo in Pathian thlarau lamhruai nak parah hngat aw ding asi. Cuih hnu ah a mah thlarau laksawng khal kan thei ding asi. A pahnih nak ah, Hudson Taylar ih sim mi, “ka dil mi hmuahhmuah cu Pathian in in pek” tongkam veki rin um ding asi. cu tikah hmuh thei mi bom nak tlun ah kekar lo ih krih Jesuh ruangih Pathian lennak cu a tuul sam mi hmuah hmuah Bawipa in inpek ding tih zumfek nak thawn kekar ding asi. Cule ziang tin so Pathian in a cawm ding. Pakhat hnih cun hiti vek in an phuangsuk, “Pathian in a mipawl hmang in in cawm ding. Mi pakhat ih ruahnak par ah thil pakhat tuan ding in a ruat ter ih amah Pathian rinum tu asal tha hnen ah thiltha tuah duh nak thinlung apek. Cu tivek in thla kan cam tikah kan tuul mi sum Pai cu Pathian in a thei ih mi pakhat ih sumbawm sung in in kuat theu asi. Pathian in hi ti vek in hna a tuan theu ti cu nan zum lo thei men, a sinan ka sim micu sumpai hrang ih thla kan cam tikah Pathian ih in pek dan cu asi. 93 Hi cu zum nak nun ih a hnin mi awkam asi_atuul dan vek in sum lut nak kan hmu ding. Kei khal Pathian ih hna ka tuan sung hmuahhmuah cu a mah nih in cawm ding ti ka thei. Kei mah ih fimnak rinsan in ka tuan asi le Pathian ih in pek ding cu ka hngak thei lo.

“Echoes” magazine ah Ray William ih a ngan mi cu ka zumlo asi ah cun, ziangtinso Pathian ih hruainak ka hmu thei ding. “Himi hna ka tuan duh” tiah kei mah ten ka ruataw ih karualpi pawl cu ka sim. “Hi hna tuan nak ah sumpai in bom thei pei maw?” ka ti keimah khal ka tuan duh ih ka rualpi pawl in khal in bawm duh. A sinan ka tuan duh mi cu Pathian duh zawng a si maw si lo ka thei lo. A sinan Pathian ka ron ih bawmtu tong lo hman ah Pathian duh nak asi ti ka thei hnu ah cun a mah Pathian nih tuanvo a lak ding asi.⁹⁴

Silas Fox ih tetti khan miah, “1926 ihsin Pathian ih bom nak lawng zoh ding ah ka tumtah, in ko tu pawl hnen ah temtawn nak umlo te in zalen tak ih hna ka tuan thei sawn ding tiah ka nupi le fale pawl panga thawn Pathian sunlaoih nak thlir ding in kan um. Mission bomnak um lo le sumlut nak um lo te in Pathian hna kan tuan. A sinan Pathian cun in zangfah ih mangbangza thawn rinum tein tui kum 25 tiang in cawm. Pathain cu kan thangthat ih hi tivek in tetti ka khan thei mi asi.”⁹⁵

Netabikah, Dan Crawford ih thalraulam fimnak cu, “missionary society” ih ka rualpa nupi nei tu kei cu hlawhman thawn pehzom in society in kuat nak an tuah, amai hmuhdan ah cun adik asi. Pathian ih in sim mi cu A thudik thlun ding cun zumnak lawngin a si ih, Pathian ih thukam cu zumnak lawngin a lak theih a si. 96

f. Pathian duhnak hawlih nung

Khrihtian pawl cu Pathian ih ruahnak vek ih ruat thei ding in zuam ding kan si. Tiduh mi cu leilung daan pawl cu hlon ih Pathain duh nak hawl in a mithmuh ah ziang tin asi pei ti in ralring te ih um ding asi. Leilung mit ih man a nei mi cu Krih ih lungput thawn arem cang lomi khal a umthei. Jesuh ih tongkam zoh le, “misenpi hmai ahcun miding bik ah nan lang aw ter; a sinan Pathian cun nan thinlung a thei theh. Zingah tile minung in nei zet ih nan ruah micu Pathian mithmuh ahcun ziang hman asi lo” (Luke 16:15) ati.

Mifarah pawl kan Bawipa in mifim, mitha le milian pawl a ko lo ih a tumtah mi tlamtling ter dingah mifarah pawl a hmang hai. Solomon in leilung ih hmuh dan “peisa in thil tinkim a tuah thei ti cu a el. Nang in peisa na nei ahcun thil hrek khat cu na tuah thei ding. Tulai kawhhran hrekhat ah khal Pathian hnatuan nak ah Peisa cu athupi bik tiah kan ruat. Cumi cu usual mi asi Pathian cu mifarah asi lo. Thil ziangkim a nei tu asi. Mifarah pawl in Jesuh hrangah thil maksak an tuah a bawm tu cu Bawipa ti afgang. Cutikah Pathian a sunlawi. Hudson Taylor ih asim mi cu peisa malte kan nei ruangah phan ding asi sawn lo ih peisa nei dan kan thiam lo tuk ruangah phanding asi ati. Misantlai lo pawl: Pathian ih thuham ruangah misantlai ah in can. Misantlai lo thawng tampi cu kumkhua hremnak ihsin rundam nak an coti kan hmu thei Whitlock Gandy ih a sim mi ah fiang te a lang ter;

Mi santlai lo le man a nei lo ruangah
Nehnak sunlawih nak lukhum cu a ngah
A ral pawl cu kee tengah a pal ih
Satan ih huham cahnak cu a bal
Sual nei lo cu sual nei ah asi ter.

Minauta pawl; milak ah phun sang mi ansilo. John Bunyan timipa cu belrang tuah tu pa asi. “Pilgrim’s Progress” timi cauk ngan dingah Pahian in a fial ih cumi cauk cu cabu hminthang, ah acang. Cuih sungah cun Scottish minung siar cawk lo cu an hnatuan apit ni ah innah an tlungih, an khawlh aw ih, Bawipa zanraih an hmang tlang ih Baibal an zirtlang. Baibal cathiam pawl hnak in huham cahnak le thil ti thei nak thawn zumlo tui hnen ah thuthangtha an sim ih mangbangza in Pathain cu sunlawih in a um asi.

Mizomtai tuartu pawl; Khrihtian minauta pa, mi zomtaih tuar tupa in mi cu “Na Pathian hrang ah timtuah uh law” a ti. Cuih aw cu ngai a nuam lo bik tla asi thei. Cu pa cu a ha hrekhat a beuh, Paul vek in a taksa ah Jesuh ih hminsin nak a pu. Zawmtai pang hlah aw, cupa cu Bawipa ih hrilmi sal pa asi, lenglam hmel le pian cu zoh ding a silo ih a sung ih Bawipa sunhlawih nak kha zoh sawn ding asi.

Mah umnak innsang, hlan cop mi innkhan te ah zumtu mipawl kawmawk nak an tuah mi tlaa hmu phah theu. Cuih sungah cun organ le sangka thatha, thil man thatha an nei lo nan Bawipa cu an hnen ah aum ih thlarau huham cahnak thawn hna a tuan ti ka hmu theu.

Leilung mi pawl ih hmuhdan ah hman a tlak lo an ti mi thil pawl hmang in Pathian in hman a duh sawn theu. Spurgeon, Tozer le Ironside pawl vek in sunglawizet mi hnatuan a nei lo, degree sangsang an neilo nan Charles Wesley ih thla a cam mi “mifate le mi thei lo pa i si ter aw la, duhdawt nak le kan man cu Khrih lawng i si ter aw” a ti vek in harsak nak cu ziang hmanah an rel lo ih Pathian mi hmansi ding in an zuam sawn a si..

At tlak nak: thuthangtha cu minung pawl hrangah cun a sullam neilo mi tla a si thei. Tuansuah nak tel lo ih Khrih an zum ruangih rundam asi thei ti cu hnihsuak za a si thei, thuthangtha cu Pathian ih fimnak asi. Leilung daan ah cun at tlak ngaingai asi. Thuthangtha cu misual pawl thinlung thlen nak Pathian ih huham asi. Attlak nak cu minung ih fimnak hnak in a tha sawn ih a santlaih lo cu minung lam ih thilti thei mi nak in a sunlawih sawn.

Zum nak le theih nak: Himi cu Pathian ih ruah daan le leilung ih rauh dan a danglam ziaa sin duh . Leilung mi cun hmuh nak, thei nak thawn an zum. Pahtian hmuh daan cun zumnak thawng in hmuh nak le theih nak asi. Jesuh in Marta hnen ah , “na zum taktak asi ahcun Pathian sunlawih nak na hmu ding, tiah ka lo sim zo asi lo maw?” tiah ati. (Johan 11:40). Thinglamtah ah misual pawl cun, “Israel siangpahrang Messiah cu thianglamtah par ihsin a tu rorih a rung tum kha hmu seh la cu kan zum ko ding” tiah an ti. A sinan Jesuh cun thihnak ihsin a tho tik khalah an zum cuang lo ding ti a thei cia (Mk 15:32), (Lk 16:31).

Bawipa a thosal hnuah Thomas hnenah cun, “I hmuh ruangah na zum asi maw? Keimah I hmulo nain a zumtu cu mi thlasuah asi” tiah ati (Jn 20:29). Kan Bawipa in hmuh ruangih zum ding cu a duh lo. Minung ih ruah daan le Pathian ih ruah daan a danglam zia ka fim mei ko lo maw Bawipa in asim fiang mi cu hitin asi.

“Natheih vek in leilungih uk tu pawl cu an uk mipawl parah an lal zet ih hotu pawl khal in thu an nei ngaingai. Asinan nannah lakah cun cu bang tuk cu asi lo ding. Nanmah lakah pakhat khat in hmaisabik si a duh

asi le nan sal a si hmai sa a tuul. Mi Fapa hi cubangtuk in asi. Mi Fapa hi hrem mi si dingah ara lo, mi raintu si dingah le mitampi tlen dingah a nunnak pe dingin ara asi” tiah ati (Matt 20:25-28). Jesuh khrih ih zirh nak vekin nungpi ding a si. Midang pawl in a lo rem lo, alo duh lo khal asi thei. A lo capoh men ding a sinan “curuangah kannih khal riahbuk lengah feh in atuar mi ningzahnak tuar ve uh si” (Hebru 13:13)hi mi bung cang te hi kanmang ringring pei.

G. Khristian calai hnaturan nak

Leilung tlun ah a puak cak bik, a puak thei bik cu nuclear bom asi lo cangan nak catii hi asi sawn. Ziangah tile, a fate bik asi ih, cafang pakhat le khat cu a kom aw ih minungih ruah nak cu a thleng thei. Cuih catii cun a tha le asia khal a tuan thei. A that nak lam le a siat nak lam ti aum. Mi pakhat in a hmuh mi cu cahnah parah catii ih a dum te in a suak nan leilung tleunak a suah terthei.⁹⁷

Dr.Oswald Smith in a ngan mi cu,

“Kum 30 lenglo thlacam phah in a ruat mi cu, “ziangtin so kan san ih minung pawl hnenah thuthangtha hi kan phuang thei ding” tiah a ruat.Tuhlanah, kan hmuh mi cu missionary pawl cu kan thlah cawk lo ding. A sinan lamzin pakhat ka hmuh mi cu mi ram le khua 53 ah ka tlawng ih ka zoh tikah ka hmuh mi cu khrih ih in fial mi thuthangtha kan phuan suah thei nak ding cu cahnak tlun ih tha teih ngan mi calai thawn phuan suah thei ding asi ti ka thei. Cuih calai in cun inn tinkim le miphun tin kim hnenah thuthangtha cu a phuang suak thei. Mithawng tampi calai ih thuthangtha theih ding an hawl cio. Curuangah calai thuthangtha sim nak cu atha bik asi. Jehovah Witnesses pawl cun an thei fiang hnu a rei zo, an sim duh mi an thuthangtha cu calai thawn taimak suah in an tuan. Khristian pawl cun kan theih fiang hrih lo. A rei hlanah caan a liam leh ding. Tu hi caan tha a si.⁹⁸ Calai in thuthangtha phuan nak ih a that hnem zia cu;

- Calai in mi tih a nei lo
- Milian, farah ti um lo in bang rep te in thu a sim thei.
- Mi thin a heng ter dah lo.
- Thin heng zet in mi abiak dah lo.
- Calai in mi acapoh dah lo ih, mi khal a zawm lo, hmuh khal a suam dah lo.
- Calai cu bang ti a nei lo, nazii 24 sung a tuan thei.
- Calai in thanau ti a nei lo ih raltha te in asim thei.
- Calai mi mal le mi tam a hril lo
- Calai cu a thup te zoh ih sair a theih.
- Calai cun caan thleih dan a um lo.
- Calai in an thei lo mi tong in a sim dah lo.
- Ca ngan mi cu minung aw hnak in rei a daih sawn.
- Calai cu a thuthangtha a thleng dah lo.
- Calai cun baang lo tein a tu le tu ah a sim thei.
- Calai cu ram hrekhat miphun pawl ih an duhzet mi a si.
- Calai cu nat phun kip khal a tih lo.⁹⁹

Thuthangtha ca te bik cu David ih Goliah a thah tik ih a hman mi lungto te ah a cang thei. Khrih inah a tumbik mi thlarau khal a kai thei. (Robert Murray M, Cheyne) Cauk in a ngan tupa a sim thei lo canah khal a sim thei, a ngan tu pa a sim thei lo nak le a sim ngam lo nak hmun ah khal a phuang thei. A ngantupa um lo nak hmunah a sim thei deuhdeuh (Thomas Brooks). Calai vekih a thuk nak bik tiang athleng thei tu, duhsak zet ih tetti le siat suah thei loih hup thei nak dang aum lo (Samuel Zwemer). Thutak phuan suah nak ah calai hna tuan hi um lo theih lo le tel lo theih lo kan ti nan calai hnaturan cu atha bik le calai hnaturan lawng in thuthangtha kan phuang ding ti nak cu a silo. Missionary hnaturan nak ah bomtu thabik ti kan sim duh mi asi sawn. Cruangah calai hnaturan nak ih cintawkt a neih mi pawl cu;

- 1.Mi tampi in an siar thei kan tinan mi thawng tampi siar theilo an um, curuangah phundang in khal kan phuang a tuul.
- 2.Mi thinlung sungah thusuh nak a suah tikah thawn in cun a sawn thei ve lo. Cuih thusuh nak cu ka ih tong in sawn ding mi asi.
- 3.Thudik cu mah ih nun in sim le zirh dingah Jesuh in a dungthlun tu pawl cu a thlah. Nun thianghlim ih that hnem dan cu el ding a um lo.

4. Thuthangtha hnaturan nak hmuahhmuah cu rundam sizo hnuah thudik sungah an nun thei nak ding ah hruai an tuul. Calai hnaturan nak cun kawhhran umdan an thei thei nan milai (missionary, pastor) in cuih mithar pawl cu kawhhran thu umdaan ah hruai ding atuul.
5. Vanzam phur nak Timbaw ih lal a tuan dah pa Dawson Trotman in asim theu mi cu, "A thupi bik mi cu cauk kan suah ih cuih ca cu minungih hmur ah , hmur ihsin hna, hna ihsin thinlung ah a thleng ding cu asi. Thir cu kan tattik ah ahriam ih, kan hmang lo a si le sanatlai lo. Si lam fimnak zir tu tlawngta pawl cun operation nakah thil ri, hriam kim te in a nei tu le doctor putar pa cun namte, thim le syring lawng te a nei tu an pahnih lakah zo hnen sawn ah na nat nak na khuai pei! Kei cu putarpa hnen sawn ah ka aap ding, sim duh mi cu thil le ri, hriam hi thupi sawn asi lo ih cuih thil ri a kaihtu milai sawn a thupi deuh.

SC. Thuhrampi, thupibik, le a tuul lo mi el awk nak

Khirstian zum nak ah thu hrampi pom dan a phun phun in aum, asinan a dang lam awk cuang lo. Zumtu pawl cun cuih thu dik pawl tlun ah lungput pakhat kan neihatul. Thu hrampi a si lemlo nan Baibal ih zirh dan thupi pawl khal a um vivo. Cu le a dik le dik lo ti um lemlo in a tul lem lo mi pawl khal a um thotho. Bawipa in mah ih hmuh dan vek te in zalen nak in pek ve ko.

1. Thuhrampi ti cu ziang mi pawl an si?

Thuhrampi ka ti tikah;

- Cathianghlim cu Pathian ih thawh khum mi a si. Baibal cu Pathian ih tongkam asi.
- Thumkawm Pathian (Trinity), Pathian pakhat lawng a um ih Pa Pathian, Fapa Pathian le Thlarau Thianghlim Pathian tiah thumkop in a lang ter.
- Jesuh Khrih ih minung si nak
- Khrih ih aiawh hnaturan, calvary tlangah misual pawl aiawh thih nak a tuar mi.
- Khrih ih phum nak, thawh sal nak le vancung ih a kai nak , Khrih cu thlan sung ah a phum ih hni thum hnuah thih nak ihsin a tho sal ih Pa Pathian vorh ah a to.
- Thuthangtha, rundamnak cu zum nak thawng in zangfah nak ruangah kan ngan mi asituan nak tel lo.
- Khrih ratsal nak cu midang pawl in a phunphun in an hmu , an pom nan, a ratsal teng teng ding.
- Rundamnak co tu hrangih kumkhua nun nak .
- Zumlotu hrangih kumkhua, catuan hrem nak.

Hi pom dan pawl cu hngilh men a theih lo mi pomdan pawl an si ih cathianghlim sungah fiang te ih hmuh sak mi asi. Kawhhran dang pawl in an pom thei lo a sinan cuih thuhrampi pawl pom lo tu pawl thawn cun kan kom aw thei lo ding.

2. Thuhrampi a si lo nan a thupi pawl

Pahnih nak ih kan ruah ding mi cu thuthrampi a si lo nan a thupi mi a um ve. Jesuh in " daan thiam pawl le farasi pawl, riahsiat pi tlak nan si. Nannih mi depde pawl! A tikcu caan ih cu mi (kutan), rimhmi le aithing pawl kha Pathian hnenah thenhra thenkhat nan pek, a sinan daan sungih athupizet mi dingnak, zangfahnak le fel nak pawl cu nan thlun lo ih ziang hman ah nan siar fawn lo . . ." (Matt 23:23). Tong dang cun, daan hrekhat pawl cu a dang daan pawl hnak in a thupi deuh mi a um. A sinan Jesuh cun daan thupi le thupi deuh lo ti um lo in a zate thlun ding thu asim. A sinan daan sungih um mi adang pawl khal nan dai thlang lo pei.

Curuangah thukam thar sungah thuhrampi lawng si lo in a dang a thupi mi pawl khal thlun ding ah in sim asi. Cuih pawl cu Baibal ih sim mi a si ih Bawipa ih fial mi sungah (I Kor 14:37) khal in hmuh sak.

Cuih thuhla pawl cu: Tihnimnak, nu le pa then awk nak le thit aw sal nak (nui, pasal dang nei) profet thu sim dan, zumtu pawl ih kumkhua daih ih humhim,(rundamnak hlo thei le hlo thei lo) nak, nunau pawl ih lu khuh awk nak, kawhhran sungih nunau pawl ih hnaturan nak le thalurau laksawng pawl cu an si.

A buai thlak nak cu Christian pawl in hi daan le hmuh nak cu a dangdang in kan pom cio ih a dik mi pakhat cu a um nan zumtu dang pawl in kan lungkim pi thei lo, kan hmuh dan a bang aw thei lo. Zumnak ih thuhrampi bik cu a si lo nan Baibal ih a thupi asi ti ih in zirh mi asi. El-awk nak a suah thei dan pawl cu kan zoh ta ding.

-Tihnim nak

Khirstian kawhhran sungah tihnim pek nak daan le a sullam a bangaw lo mi cu ruah ding aum. Mi hrekkhat in tihnim nak (baptism) cu a tidai sung ah pilko in hnim nak an hmang ih hrekkhat cun tidai sungih hnimnak ah voi thum tiang an hnim , mi hrekkhat in tidai cu a toih in an toih lala. Mi hrekkhat ih hmuh dan ah tihnim nak cu khrih ih thih nak, a phum nak le a thawh sal nak hmuh sak nak asi an ti.

Ziang vek pom dan in pom khal awla zumtu tha na si thei ko, cule cuih na pom dan ruang ih midang zumtu dang pawlthawn pawlkom aw thei loih kham tu a si ah cun a tha lo. A sinan kawhhran in cuih dan pawl cu a thupi , thuhrampi ah a ret a si ahcun lampalh mi an si ding.

Cuih pomdan cu, rundannak co dingah tihnim a tuul tiih zirh nak cu a si. Cu lole naute tihnim peknak ruangah Pathian innsang member a si tiih pom le zirh dan a si. Cu pawl cu thuthangtha diklo asi ih rundam nak cu tuan nak tel lo zum nak lawng in asinan a palh zawng in pom tu pawl an si. Ziangah ti le zumnak ih thuhrampi thawn a remaw thei lo mi pawl an si.

-Thenawk nak le nei awk sal nak:

Hi thu thawn pehpar in mihrek in “ nu le pa thenawk ding si lo” mi hrek in, thenawk khal le a dang innsang nei sal lo ding,” mi hrek in, “rinum lo nak ruangah then thei a sinan a dang nei sal lo ding,” mi hrek in,” rinumlo nak ruangah then thei ih a dang a neih thei,” tiih hmuh dan pawl cu a cem thei lo ding. leilung tlun ah hi thu thawn pehpar aw in hmuh dan dik lo ih hmuh ding cu phan a um.

Kawhhran sungah Pathian tihzah nak neiha tuul ih, hi nu le pa thu ah rinum nak neih a tuul. Bulpak in hmuh dan dang an nei thei nan, cuih hmuh dan cu mipi lak ih phuan suah rero ding cu asi lo.

-Profet thusim dan thuhla pawl :

Hrekkhat zumtu pawl cun kum 7 harsat nak cu Messiah ih kum 1000 uk nak hlanah a si ding, hrekkhat cun kum 1000 uk nak hnuah , hrekkhat cun a um lo ding tiin an pom cio. Repture thu ah khal hin pom dan pa 4 lai in a um: kum 7 harsatnak hlanah , kum 7 harsat nak a laifang ah, Pathian thin hen nak khuathai a burh hlan te ah, kum 7 harsat nak hnu ah tiin an pom cio. Pomdan tin teah buainak a um fingfing. Ziang vek pom dan a pom hman ah khristian tha asi thei ko.

A tha bik cu mahih pawmzawng tein lungawi ih Pathian minung si ding kha a si. Cuih pom dan ruangih pawlkom awk nak ah lungkhat nei thei lo ih buainak suah ter ding cu asi lo. Mi pakhat in a pomdan cu midang in khal pom ding a saduhathat ih a phuan rero asi le buai nak a suak thei asi.

-Khristian pawlih kumkhua daih humhim nak (Rundannak hlo thei le hlo thei lo thu)

Khristian tampi in piangthar taktak a si mi pawl cun rundam nak a hlo thei lo ding. Rundam nak hlo thei a si le Khrih ih a famkim mi cross par ih hnaturan nak cuan zum fek loih rundam nak parah mahih hnaturan nak a bet tu an si an ti.

Rundannak cu kan sualsal nak ruangah a hlo sal thei a si tiih a pom tu, Pathian duhdawt zet tu khristian thatha khal an um fawn. Hi pom nak a nei tu pawl thawn na remaw thei lo a si le thlarau lam ih mi rinum zet John Wesley thawn pawlaw thei lotu can a si ding.

Ka sim duh mi cu kawhhran ah “na zum mi cu thei in ziangah so cu tiih na zum , na pom ti cu fiang aw.” A phun dang pom dan khal na pom thei, asi nan cuih na pom zawng cu midang in khal rak pom ve seh ti ih zirh ciam co ding khal a si lo. Na zirh duh tuk a si ah cun kawh hran ih hruai tu pawl cu rak sim aw.

-Nunau pawlih lukhuh awk nak thu

Khatlam zawng ih a hmuh tu pawl cun Paul in hi nunau lukhuh awk ding thu a zirh tikah an mah sanlai dan (culture) thawn peh zom ih zirh mi asi, kan thlun ding dan a si lo an ti. Hrekkhat cun Paul in hi thu a zirh tikah Bawipa ih pek mi dan thu thawn pehpar aw in zirh bet mi asi. Semtir nak thu ih hmuh sak duh nak, “vancungmi ruangih” asi ih Paul sanlai ih daan thu (culture) men ruangih zirh mi asi lo ding ti cu a phi um lo mi thusuh nak vek in a cang. Kawhhran hruai tu pawl in an pom daan cu fiang te ih zirh thei dingih cathianghlim zirhnak cu mi senpi theih ter ding asi.

-Kawhhran sungah Nunau pawlih hnaturan nak thu

Kawhhran khawm nak ah nunau nu in hla asak lo le thu asim thei maw? Cuih a phi cu tulai sanah sim cawk lo in a tam asi. Cathianghlim ih zirh mi cu kawhhran hruai tu pawl in mi senpi hnenah phuan suah ding cu a tha bik mi asi.

-Thlarau laksawng thu

A dang buainak pakhat khal cu thlarau laksawng thuhla asi. Theihlo tong, mi na dam nak (healing) le profet thu sim dan pawl cu pom dan a dangdang in a um. Hmuh dan kan khat thei lo.

A thupi bik cu kan pom zawng ih pom lo tu Khristian dang pawl kha kan duhdawt thei ding a tuul a sinan cuih pom dan ruangih kan lak ah buainak suah ter ding cu asilo. Curuangah kawhhran sungah Baibal ih zirh mi cu hmuh thei, hmuh thiam dingih kawhhran hruai tu pawl in kawhhran sungah rem ten buai nak suah lo te in hruai thiam ding cu a thupi asi.

-Calvinism pawl ih hmuh daan -5 thu

Calvin ih pom daan -5 pawl cu milai ih siatral thluh nak (Total depravity), Pathian ih hril nak (unconditional election), Pathian ih relcat cia mi rundam nak (limited atonement), eltheih lo zangfah lainat nak (irresistible grace) le zumtu pawlih kumkhua humhim nak (perseverance of saints) pawl cu an si.

Zumtu tampi cu a panga nak cu a pom an tam zumtu pawl ih humhim nak si sawn lo in Khrih ih humhim nak tiah an pom sawn. A dang an pom thei lo mi cu Khirh ih tlennak rundamnak cu a cintawk mi le relcat cia mi lawng si lo in mizapi hrangah a daih a si anti. Cule Calvin ih hmuh daan cu rundamnak hrangih milai ih (free will) mah lungput te ih Khrih zum nak cu a palh asi an ti. Thlarau thu lam lungput nei tu , thlarau hlo kaih hruai duh tu pawl cun Calvin ih hmuh daan -5 cu an el.

Hi thu thawn peh zawm in thuhrampi cu an si lo nan a thupi tuk mi a si ve ih kawhhran sungah hruaitu pawl in cathianglim ih zirh daan thawn a cangthei bik mi cu thlacam nak thawn tha te ih zohfel le ruahfel hnuah hruai awk thiam ding cu a tuul ngaingai. Cathianglim thawn a kaih aw lemlo mi a sile kawhhran sungah buainak a suak ter thei ih, athupi bik mi doctrine pawl cu thuneihnak thawn uk ih hruai tu si lo in Pathian ih duhnak bangtugin hmuh thiam ding asi.

Kan pom zawng a pom ve lo tu pawl parah duhdawt nak thinlung put neh ding asi ih hmuh dan fiik , fate tukihun ding asi lo. Kan mah le mah cu Pathian ih hmuh dan vek ih hmuhawk thiam ding asi ih kan thei ding mi cu kan fimnak hi a kantat nei, zate hmuthluh thei tu kan si lo ti cu asi ih Bawipa hmai ah tangdor teih nun thiam ding asi.

3. A Tuul lemlomi el awk nak

A thlun ih thu pawl cu a tuul lemlomi el awk nak cu asi. Hi el awk nak ah hin;

-Thuhrampi ah pumkhat si nak

-A tuul lemlomi el awk nak ah zalen nak

-Ziangtin kim ah duhdawt nak thawn, duhsak nak thawn hmuh thiam ding.

A tuul lemlo el awk nak pawl cu thukamthar sungah fiangte ih hmuh sak mi asi lem lo nan mi hrek khat pawl ina thupi mi daan vek in an ret theu. Hril awknak , Bawipa zanriah hmang tikah sabit ti le dawr ih zuar mi theiti , cuti ih Bawipa zanriah hman tikah hai pakhat lawng hman ding le mah te ih hai pakhat ciar hmanding le kawhhran khawm nak ah awnring (music) tum ding le hman lo ding, ti pawl cu an tel.

-Me thlak awk nak le ralkap luh nak thu

Himi thu ah hin, hmaisabik ah Pathian ih duhnak cu hawl hmaisad ding asi, mah ih thinlung sungah Pathian tihzah nak nei ringring ding atuul.

-Bawipa Zanriah hman nak ih Sabit ti le theiti buainak

Hrekhat sabitti cu cawl thawntuah mi asi ih alcohol a tel. Mi hrek in cawl tel mi cu hman ding asi lo an ti. Cu le theitithawn hman cu cuih theiti cu sabit ti ngaingai asi lo, Baibal sungah sabit ti tiah kan hmu asi an ti fawn. A thupibik cu cuih sabit ti le sangreu hi a thupi bik si sawn lo in Bawipa ih tuar nak theih ringring ding cu a thupi sawn.

Khuat pakhat hmangtlang or pakhat ciar hmangtlang

Hmuh nak pahnih in a um thotho, khat lam ah khuat pakhat ih zate ih in tlang nak cu Khrih ih ruangpum ah pumkhat kan si ti a langter. A sinan kawhhran member a tam ving vo tikah khuat pakhat, pahnih, pathum in a daih thei lo. Khuat pali in daih thei ti bang sehla ziangah 40 kan hman lo ti thu a um sal lala. Mi pakhat ah khuat khat ciar hman ding ti pawl in cun fuh hawk thei nat nak nei tu an um thei ruangah pakhat ciar in hman a tul tiah an ti. Ziangkhalsehla hih el awk nak cu zum nak hrangih thuhrampi a silo ih remcan dan ih hmanthiam ding cu a poimawh sawn.

-Khawm nak ah awnring (music) hmangtlang le hman lo ding thu

Hi mi khal cu mah kawhhran ih hmuh dan vek in thlun ding mi cu si ve ko. Zumnak thuhrampi ah awnring (music) hmanding le hman lo ding ti a um lo. Pual ih sim mi vek cun, “Khrih ah hin awnring hman le hman lo ti a thupi lo ih, a thupi cu siamthar mi sinak kha asi” (Galati 6:15).

-Khawmnak tikcu caan

Mah kawhhran ciarah hruai tu pawl ih hruaidanvek in hmang dingah Jesuh in in ap mi cu asi. Mah le kawhhran ih remcan vek ih buah ding mi cu asi. A tha bik caan cu rundamnak ngah hrihlo pawl khawm nak ih an pan thei nak tikcu can zoh thiam ding cu asi. Hmun khat le hmun khat an bang aw lo thei men.

-Nanmah Vs nangmah

Khristian upa deuh pawl in Pahtian hmin cu zul nak, upat nak ah “kapa” tiah an koh. Mino pawl cun “Bawipa” tiah an hman. Cuih hman daan cu Baibal ih buai pi micu asi lo. Thukamthar tongkam ah cun a dang nak khal a um cuanglo. Cule mirang Baibal (King James Version) ah Pathian ih hmin thawn pehpar in “Nanmah” le “nangmah” Thou le Ye) tiin a umih buai nak ah a hman tu khal an um.

-Baibal Version thu

Baibal version suak a tam deuh deuh tikah elawk nak a suahatam deuhdeuh ve. Hrekkhat zumtu pawl cu Pathian thutak cu tongfiang teih nganmi cu a tha an ti. Adang hrekkhat zumtu pawl cun cui version cu zumnak, thurin a palh ter thei ruangah a tha lo tiah a pom ve. Kan duhbik mi version lawngghi Pathian tongkam dika si tiah anti.

Curuangah zumtu pawlin an mah duhbik mi version cu hman ter ding a si ko. Thusim caan a nei tik lawng ah hin a mah ih siar ding mi Baibal version cu sim sehla cu atha bik asi.

-Eih daan, in daan le nii ulh daan thu

Hmuh daan le thlun daan a dang khal a um vivo ih a dik le dik ti mi ruat lemlo in an cang vaih theu. Cu mi cu a poi nasa, a tuul lemlo mi el awk nak thawn pehpar in Paul ih a ngan mi pawl cu;

- “Mi pakhat in midang tampi lakah ni nikhat cu a thabik ah aruat, cule midang pakhat cun ni hmuahhmuah cu an bangrep theuh tiah a ruat: Anmah ciar in an thinlung sungah fiangter ta haiseh” (Rom 14:5). A nih in hi cu zum nak thuhrampi asi ti ding a silo. Mah le hmuh daan vek te in zalen tak ih hman ding sawn asi.
- “Ziang hmuahhmuah kan tuahthei” (I Kor 6:12, 10:23). Sim duh micu kan buah dingdan thiam ding a tuul asi.
- “Rawl hmuahhmuah cu eitha an si ko” (Rom 14:20_a). “Mithiang pawl hrangah cun ziang hmuah hmuah hi a thiang theh” (Titas 1:15). Thil umpoh a thiang theh tinak si lo ih mah ih umdan le hmuh dan vek te in theih thiam ding cu asi sawn.
- Rawl, ei thiang lo mi zianghman a umlo ti kha Jesuh thawn ka pehzom awk nak thawngin ka thei” (rom 14:14_a). Hi cu eiin thuhla asi. Thukhamhlun ah hin thil hmuahhmuah cu ei dingah a thiang lo asi ih zangfah nak san ah cun thiang le a thiang lo ti a um nawn lo (Maka 7:19)

Anetnak (conclusion)

Anet nak ah; kawhhran hrang ih zumnak ih a thuhrampi pawl cu fek te ih kaih thiam ding asi ih cathianghlim sungih zirh mi a thupi thuhla pawl, thuhrampi asi lo nan, Pathian tihzah in a mithmai hawlin thlun ding asi. Mah ih hmuh dan vek te in Pathian duhnak hawlding cu asi.

Kan simcia mi a tuul lem lo mi thuhla thawn pehper in lungual nak le rem nak a khuai ter tu silo in kaih thiam ding cu asi (Efesa 4:1-6). Kan mah ih hmuh nak parah cun thinlung phur tak ih thlun ding asi nan kan mah vekih pom thei lo midang pawl khal a um ti cu mah le thinlung te ih thei thiam ding cu asi. Cromwell ih asim micu Sual theive kan si vekin Khrih ih zaangfah nak ah thum aw sawn dingkan si. Atuul lem lo, athupi lem lo , thuhla thawn pehpar in Dr.Ironside ih a sim mi hlang ta seh la , “A si, ka nau, vancungram kan thlen tikah kan mah lakah a palh mi cu kan um ding .. cuih a palh tu cu kei mah khal ka si thei.”

A tlunih kan zok vek in mai kawhhran ciar ah, kan din hmun te ciar ah nundan kan thiamding a thu ngaingai a si.Mipi cun hruaitu dungthlun in feh an si ruangah hruaitu pawl khalin Pathian duhnak vek ih hruaiawak dan thiam ding a pawimawh na sa(Mtt 10:19;18:18) hi thaten rak siar bet aw.

